

URZĄD STATYSTYCZNY W BIAŁYMSTOKU
STATISTICAL OFFICE IN BIAŁYSTOK

Rocznik Statystyczny

Województwa
Podlaskiego

2009

Statistical Yearbook

Podlaskie
Voivodship

**ZESPÓŁ REDAKCYJNY
URZĘDU STATYSTYCZNEGO W BIAŁYMSTOKU**

**EDITORIAL BOARD
OF STATISTICAL OFFICE IN BIAŁYSTOK**

PRZEWODNICZĄCY *PRESIDENT*

Ewa Kamińska-Gawryluk

REDAKTOR GŁÓWNY *EDITOR-IN-CHIEF*

Anna Szeszko

CZŁONKOWIE *MEMBERS*

Anna Bachanek-Komarowska, Grzegorz Błachowski, Krystyna Falkowska, Wiesława Kamińska,
Joanna Mojsa, Teresa Niewińska, Krystyna Skardzińska, Ewa Suchocka

Opracowanie publikacji *Preparation of publication*

Zespół pracowników
Urzędu Statystycznego w Białymstoku *Workers
of Statistical Office in Białystok*

Projekt okładki *Cover design*

Lidia Motrenko-Makuch

**Przy publikowaniu danych US
prosimy o podanie źródła**

***When publishing SO data
please indicate source***

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Białymstoku przekazuje Państwu dziesiątą edycję Rocznika Statystycznego Województwa Podlaskiego. Publikacja zawiera bogaty zestaw informacji charakteryzujących poziom życia społeczeństwa oraz stan gospodarki regionu. Zamieszczono w niej również tablicę prezentującą województwo na tle kraju. Dane w przekrojach terytorialnych znajdują się w odrębnym opracowaniu zatytułowanym „Województwo Podlaskie 2009 – podregiony, powiaty, gminy”.

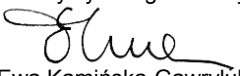
Rocznik przedstawia statystyczny obraz Podlasia w 2008 r., jednakże mając na uwadze przydatność zamieszczonych informacji do porównań dynamicznych, szereg danych zaprezentowano w odniesieniu do lat 2000-2007.

W tegorocznym wydaniu publikacji ponownie skorygowano informacje w zakresie nominalnych dochodów w sektorze gospodarstw domowych opublikowane w poprzednich latach. Zmiany wynikają z weryfikacji danych w rachunkach narodowych, polegającej m.in. na aktualizacji dochodów z tytułu własności oraz różnych transferów bieżących.

W Aneksie do Rocznika wybrane informacje przedstawiono w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, obowiązującej w latach 2008-2009 równolegle z Polską Klasyfikacją Działalności – PKD 2004. Zasadnicza część publikacji zawiera dane w układzie stosowanej dotychczas PKD 2004.

Oddając do rąk Państwa najnowsze wydanie Rocznika Statystycznego Województwa Podlaskiego, serdecznie dziękuję wszystkim osobom i instytucjom za przekazywane informacje oraz sugestie i wnioski, które przyczyniają się do kształtowania i wzbogacania treści kolejnych jego edycji.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, grudzień 2009 r.

PREFACE

Statistical Office in Białystok is pleased to present the tenth edition of the Statistical Yearbook of Podlaskie Voivodship. The publication contains wide set of information characterizing the living standard of population and the condition of the region economy. There is also included the table presenting the voivodship against the background of the country. Data in the territorial division is published in a separate publication, titled "Podlaskie Voivodship 2009 – Subregions, Powiats, Gminas".

The Yearbook is a statistical representation of Podlasie in 2008, however, taking into account the usefulness of the information for the dynamic comparisons, some data was presented in relation to the years 2000-2007.

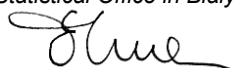
In this year's edition of the publication the information on nominal income in the households sector published in the previous years has been corrected again. The changes result from data verification in the national accounts, i.a. revision of property income and various current transfers.

In the Appendix to the Yearbook selected information has been presented according to the Polish Classification of Activities – PKD 2007, which is in force in 2008 and 2009 in parallel with the Polish Classification of Activities – PKD 2004. Fundamental part of the publication consists of data according to still applied PKD 2004.

Presenting the latest edition of the Statistical Yearbook of Podlaskie Voivodship, I would like to sincerely thank all those individuals and institutions for providing information and suggestions that contribute to improving and enriching contents of its subsequent editions.

Director

Statistical Office in Białystok

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, December 2009

SPIS TREŚCI

Przedmowa
Spis tablic
Spis map i wykresów
Objaśnienia znaków umownych. Skróty
Uwagi ogólne

TABLICE PRZEGLĄDOWE

I. Województwo na tle kraju w 2008 r.
II. Ważniejsze dane o województwie (2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008)

DZIAŁY

I. Geografia. Meteorologia
II. Stan i ochrona środowiska
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości
V. Ludność. Wyznania religijne
VI. Rynek pracy
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych
VIII. Budżety gospodarstw domowych
IX. Infrastruktura komunalna. Mieszkania
X. Edukacja i wychowanie
XI. Ochrona zdrowia i opieka społeczna
XII. Kultura. Turystyka. Sport
XIII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne
XIV. Ceny
XV. Rolnictwo i leśnictwo
XVI. Przemysł i budownictwo
XVII. Transport i łączność
XVIII. Handel i gastronomia
XIX. Finanse przedsiębiorstw
XX. Finanse publiczne
XXI. Inwestycje. Środki trwałe
XXII. Rachunki regionalne
XXIII. Prywatyzacja. Podmioty gospodarki narodowej

ANEKS – wybrane dane według Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007
--

CONTENTS

Preface	3-4
List of tables	6-17
List of maps and graphs	18
Symbols. Abbreviations	19-20
General notes	21-25

REVIEW TABLES

<i>Voivodship against the background of the country in 2008</i>	26-31
<i>Major data on the voivodship (2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008)</i>	32-51

CHAPTERS

<i>Geography. Meteorology</i>	52-53
<i>Environmental protection</i>	54-75
<i>Administrative division and local self- -government</i>	76-79
<i>Public safety. Justice</i>	80-83
<i>Population. Religious denominations</i>	84-103
<i>Labour market</i>	104-132
<i>Wages and salaries. Social security benefits</i>	133-140
<i>Household budgets</i>	141-146
<i>Municipal infrastructure. Dwellings</i>	147-158
<i>Education</i>	159-183
<i>Health care and social welfare</i>	184-195
<i>Culture. Tourism. Sport</i>	196-206
<i>Science and technology. Information society</i> ...	207-217
<i>Prices</i>	218-221
<i>Agriculture and forestry</i>	222-246
<i>Industry and construction</i>	247-260
<i>Transport and communications</i>	261-266
<i>Trade and catering</i>	267-271
<i>Finances of enterprises</i>	272-284
<i>Public finance</i>	285-290
<i>Investments. Fixed assets</i>	291-301
<i>Regional accounts</i>	302-304
<i>Privatization. Entities of the national economy</i>	305-312

APPENDIX – selected data by Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2	313-325
--	---------

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

Tablica Table	Strona Page
------------------	----------------

DZIAŁ I. GEOGRAFIA. METEOROLOGIA

Położenie geograficzne województwa
Powierzchnia i granice
Układ pionowy powierzchni
Dane meteorologiczne (2000, 2005, 2007, 2008)

CHAPTER I. GEOGRAPHY. METEOROLOGY

Geographic location of the voivodship	1	52
Area and borders	2	52
Elevations	3	53
Meteorological data (2000, 2005, 2007, 2008) ..	4	53

DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne
Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni województwa (2005, 2008, 2009)
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne (2000, 2005, 2007, 2008)
Grunty zdewastowane i zdegradowane wyma- gające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane (2000, 2005, 2007, 2008)
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2000, 2005, 2007, 2008)
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2000, 2005, 2007, 2008)
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych (2000, 2005, 2007, 2008)
Stan czystości rzek w 2007 r.
Jakość wody z wodociągów dostarczanej ludności do spożycia w 2008 r.
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi (2000, 2005, 2007, 2008)
Jednostki odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczysz- czalnie ścieków (2000, 2005, 2007, 2008)
Oczyszczalnie ścieków (2000, 2005, 2007, 2008)
Emisja i redukcja przemysłowych zanieczysz- czeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych (2000, 2005, 2007, 2008)
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powie- trza w zakładach szczególnie uciążliwych (2000, 2005, 2007, 2008)
Odpady wytworzone i nagromadzone oraz tereny ich składowania (2000, 2005, 2007, 2008)
Odpady według rodzajów w 2008 r.
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (2000, 2005, 2007, 2008)
Parki narodowe (2000, 2005, 2007, 2008)
Rezerваты przyrody (2000, 2005, 2007, 2008) ...
Parki krajobrazowe (2000, 2005, 2007, 2008)
Pomniki przyrody (2000, 2005, 2007, 2008)
Wymiar i wpływ z opłat i kar na celowe fundusze ekologiczne (2000, 2005, 2007, 2008)

CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION

General notes	x	54
Geodesic status and use of voivodship land (2005, 2008, 2009)	1 (5)	60
Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes (2000, 2005, 2007, 2008)	2 (6)	61
Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land (2000, 2005, 2007, 2008)	3 (7)	61
Water withdrawal for needs of the national econo- my and population (2000, 2005, 2007, 2008) ..	4 (8)	62
Water consumption for needs of the national economy and population (2000, 2005, 2007, 2008)	5 (9)	62
Area and water withdrawal for irrigation in agri- culture and forestry as well as for filling fish ponds (2000, 2005, 2007, 2008)	6 (10)	63
Purity of rivers in 2007	7 (11)	63
Quality of water from waterworks supplied to the population for consumption in 2008	8 (12)	65
Industrial and municipal waste water discharged into waters or into the ground (2000, 2005, 2007, 2008)	9 (13)	65
Entities discharging waste water by place of discharge and waste water treatment plants possessed (2000, 2005, 2007, 2008)	10 (14)	66
Waste water treatment plants (2000, 2005, 2007, 2008)	11 (15)	66
Emission and reduction of industrial air pollutants in plants especially noxious (2000, 2005, 2007, 2008)	12 (16)	67
Air pollution reduction systems in plants espe- cially noxious (2000, 2005, 2007, 2008)	13 (17)	68
Generated and accumulated waste and its landfill areas (2000, 2005, 2007, 2008)	14 (18)	69
Waste by type in 2008	15 (19)	69
Legally protected areas possessing unique environmental value (2000, 2005, 2007, 2008)	16 (20)	70
National parks (2000, 2005, 2007, 2008)	17 (21)	70
Nature reserves (2000, 2005, 2007, 2008)	18 (22)	71
Landscape parks (2000, 2005, 2007, 2008)	19 (23)	71
Nature monuments (2000, 2005, 2007, 2008) ...	20 (24)	72
Rates and receipts from payments and fines to the special purpose ecological funds (2000, 2005, 2007, 2008)	21 (25)	72

	Tablica Table	Strona Page
Kierunki finansowania Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2005, 2007, 2008)	Directions of financing of Voivodship Environmental Protection and Water Management Funds (2005, 2007, 2008)	22 (26) 73
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) [2000, 2005, 2007, 2008]	Outlays on fixed assets on environmental protection and water management (current prices) [2000, 2005, 2007, 2008]	23 (27) 73
Efekty rzeczowe inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2000, 2005, 2007, 2008)	Tangible effects of investments in environmental protection and water management (2000, 2005, 2007, 2008)	24 (28) 74
DZIAŁ III. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL SELF-GOVERNMENT	
Uwagi ogólne	General notes	x 76
Jednostki administracyjne województwa (2000, 2005, 2007, 2008)	Administrative units of the voivodship (2000, 2005, 2007, 2008)	1 (29) 77
Gminy w 2008 r.	Gminas in 2008	2 (30) 77
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2008 r.	Powiats and cities with powiat status in 2008	3 (31) 78
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2008 r.	Councillors of organs of local self-government entities in 2008	4 (32) 78
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej (2005, 2007, 2008)	Paid employment, wages and salaries in public administration (2005, 2007, 2008) ..	5 (33) 79
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE	
Uwagi ogólne	General notes	x 80
Zarejestrowana działalność Państwowej Straży Pożarnej (2000, 2005, 2007, 2008)	Registered activity of the State Fire Department (2000, 2005, 2007, 2008)	1 (34) 81
Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (2000, 2005, 2007, 2008)	Ascertained crimes in completed preparatory proceedings (2000, 2005, 2007, 2008)	2 (35) 82
Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych według wybranych rodzajów przestępstw (2000, 2005, 2007, 2008)	Ascertained crimes in completed preparatory proceedings by selected type of crime (2000, 2005, 2007, 2008)	3 (36) 82
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych (2000, 2005, 2007, 2008)	Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes (2000, 2005, 2007, 2008)	4 (37) 83
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego (2000, 2005, 2007, 2008)	Adults validly sentenced by common courts for crimes pursued by public prosecution (2000, 2005, 2007, 2008)	5 (38) 83
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ. WYZNANIA RELIGIJNE	CHAPTER V. POPULATION. RELIGIOUS DENOMINATIONS	
Uwagi ogólne	General notes	x 84
Ludność (2000, 2005, 2007, 2008)	Population (2000, 2005, 2007, 2008)	1 (39) 86
Ludność według płci i wieku (2000, 2005, 2007, 2008)	Population by sex and age (2000, 2005, 2007, 2008)	2 (40) 87
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2000, 2005, 2007, 2008)	Working and non-working age population (2000, 2005, 2007, 2008)	3 (41) 88
Prognoza ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym do 2035 r. (2010, 2015, 2020, 2025, 2030, 2035)	Working and non-working age population projection until 2035 (2010, 2015, 2020, 2025, 2030, 2035)	4 (42) 89
Miasta i ludność w miastach (2005, 2007, 2008)	Towns and urban population (2005, 2007, 2008)	5 (43) 90
Gminy zamieszkane przez ludność wiejską (2005, 2007, 2008)	Gminas and rural population (2005, 2007, 2008)	6 (44) 90
Ruch naturalny ludności (2000, 2005, 2007, 2008)	Vital statistics (2000, 2005, 2007, 2008)	7 (45) 91

	Tablica Table	Strona Page
Małżeństwa zawarte i rozwiązane (2005, 2007, 2008)	<i>Marriages contracted and dissolved (2005, 2007, 2008)</i>	8 (46) 91
Małżeństwa zawarte w 2008 r. według wieku nowożeńców	<i>Marriages contracted in 2008 by age of bridegrooms and brides</i>	9 (47) 92
Małżeństwa zawarte w 2008 r. według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców	<i>Marriages contracted in 2008 by previous marital status of bridegrooms and brides</i>	10 (48) 93
Małżeństwa wyznaniowe zawarte w 2008 r.	<i>Church or religious marriages contracted in 2008</i>	11 (49) 93
Rozwody w 2008 r. według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa	<i>Divorces by age of spouses at the moment of filing petition for divorce in 2008</i>	12 (50) 94
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2005, 2007, 2008)	<i>Divorces by the number of underage children in the marriage (2005, 2007, 2008)</i>	13 (51) 95
Urodzenia (2005, 2007, 2008)	<i>Births (2005, 2007, 2008)</i>	14 (52) 95
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki (2005, 2007, 2008)	<i>Live births by birth order and age of mother (2005, 2007, 2008)</i>	15 (53) 95
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>Female fertility and reproduction rates of population (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	16 (54) 96
Zgony według płci i wieku zmarłych (2005, 2007, 2008)	<i>Deaths by sex and age of deceased (2005, 2007, 2008)</i>	17 (55) 97
Zgony według przyczyn (2005, 2006, 2007)	<i>Deaths by causes (2005, 2006, 2007)</i>	18 (56) 98
Zgony niemowląt według płci i wieku (2005, 2007, 2008)	<i>Infant deaths by sex and age (2005, 2007, 2008)</i>	19 (57) 99
Zgony niemowląt według przyczyn (2005, 2006, 2007)	<i>Infant deaths by causes (2005, 2006, 2007)</i>	20 (58) 99
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez policję (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>Suicides registered by police (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	21 (59) 100
Przeciętne dalsze trwanie życia (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>Life expectancy (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	22 (60) 100
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały (2005, 2007, 2008)	<i>Internal and international migration of population for permanent residence (2005, 2007, 2008)</i>	23 (61) 101
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków (2005, 2007, 2008)	<i>Internal migration of population for permanent residence by direction (2005, 2007, 2008)</i>	24 (62) 101
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2005, 2007, 2008)	<i>Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2005, 2007, 2008)</i>	25 (63) 102
Niektóre wyznania religijne w 2008 r.	<i>Selected religious denominations in 2008</i>	26 (64) 103
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 104
Aktywność ekonomiczna ludności	<i>Economic activity of the population</i>	
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej (2005, 2007, 2008)	<i>Economic activity of the population aged 15 and more (2005, 2007, 2008)</i>	1 (65) 111
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2008 r.	<i>Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in the fourth quarter of 2008</i>	2 (66) 112
Pracujący	<i>Employment</i>	
Pracujący (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>Employed persons (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	3 (67) 113
Pracujący według statusu zatrudnienia (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>Employed persons by employment status (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	4 (68) 114
Przeciętne zatrudnienie (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>Average paid employment (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	5 (69) 115
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>Full- and part-time paid employees (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	6 (70) 116
Przyjęcia do pracy (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>Hires (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	7 (71) 117
Zwolnienia z pracy (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>Terminations (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	8 (72) 118
Absolwenci podejmujący pierwszą pracę (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>School leavers starting work for the first time (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	9 (73) 119
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2008 r.	<i>Job vacancies, newly created and liquidated job in 2008</i>	10 (74) 120

	Tablica Table	Strona Page
Bezrobocie	Unemployment	
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy (2000, 2005, 2007, 2008) ...	Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers (2000, 2005, 2007, 2008)	11 (75) 121
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani (2000, 2005, 2007, 2008)	Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls (2000, 2005, 2007, 2008)	12 (76) 121
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2000, 2005, 2007, 2008)	Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority (2000, 2005, 2007, 2008)	13 (77) 122
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu (2000, 2005, 2007, 2008)	Registered unemployed persons benefiting from labour market programme (2000, 2005, 2007, 2008)	14 (78) 123
Wydatki Funduszu Pracy (2005, 2007, 2008)	Expenditure of Labour Fund (2005, 2007, 2008)	15 (79) 124
Warunki pracy	Work conditions	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2000, 2005, 2007, 2008]	Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2000, 2005, 2007, 2008]	16 (80) 124
Wypadki i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2000, 2005, 2007, 2008]	Contact – Mode of Injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2000, 2005, 2007, 2008]	17 (81) 125
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (2000, 2005, 2007, 2008)	Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture (2000, 2005, 2007, 2008)	18 (82) 127
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2000, 2005, 2007, 2008)	Persons working in hazardous conditions (2000, 2005, 2007, 2008)	19 (83) 128
Choroby zawodowe (2000, 2005, 2007, 2008) ...	Occupational diseases (2000, 2005, 2007, 2008)	20 (84) 129
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2000, 2005, 2007, 2008)	Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions (2000, 2005, 2007, 2008)	21 (85) 130
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (2000, 2005, 2007, 2008)	Occupational accidents and occupational diseases benefits (2000, 2005, 2007, 2008)	22 (86) 131
Średni koszt świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (2000, 2005, 2007, 2008)	Average cost of occupational accidents and occupational diseases benefits (2000, 2005, 2007, 2008)	23 (87) 132
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS	
Uwagi ogólne	General notes	x 133
Wynagrodzenia	Wages and salaries	
Wynagrodzenia brutto (2000, 2005, 2007, 2008)	Gross wages and salaries (2000, 2005, 2007, 2008)	1 (88) 135
Wynagrodzenia brutto według sekcji (2000, 2005, 2007, 2008)	Gross wages and salaries by sections (2000, 2005, 2007, 2008)	2 (89) 136
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (2000, 2005, 2007, 2008)	Average monthly gross wages and salaries (2000, 2005, 2007, 2008)	3 (90) 137
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji (2000, 2005, 2007, 2008)	Average monthly gross wages and salaries by sections (2000, 2005, 2007, 2008)	4 (91) 138
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits	
Emeryci i renciści (2000, 2005, 2007, 2008)	Retirees and pensioners (2000, 2005, 2007, 2008)	5 (92) 139
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (2000, 2005, 2007, 2008)	Gross retirement pay and pension benefits (2000, 2005, 2007, 2008)	6 (93) 139

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ VIII. BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH	CHAPTER VIII. HOUSEHOLD BUDGETS	
Uwagi ogólne	General notes	x 141
Gospodarstwa domowe (2005, 2007, 2008)	Households (2005, 2007, 2008)	1 (94) 144
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2007, 2008)	Average monthly available income per capita in households (2005, 2007, 2008)	2 (95) 145
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2007, 2008)	Average monthly expenditure per capita in households (2005, 2007, 2008)	3 (96) 145
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2007, 2008)	Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households (2005, 2007, 2008)	4 (97) 146
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania (2005, 2007, 2008)	Households furnished with selected durable goods (2005, 2007, 2008)	5 (98) 146
DZIAŁ IX. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA	CHAPTER IX. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS	
Uwagi ogólne	General notes	x 147
Infrastruktura komunalna	Municipal infrastructure	
Wodociągi i kanalizacja (2000, 2005, 2007, 2008)	Water-line and sewage systems (2000, 2005, 2007, 2008)	1 (99) 152
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (2000, 2005, 2007, 2008)	Consumers and consumption of electricity in households (2000, 2005, 2007, 2008)	2 (100) 152
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (2005, 2007, 2008)	Gas-line system as well as consumers and consumption of gas from gas-line system in households (2005, 2007, 2008)	3 (101) 153
Ogrzewnictwo (2005, 2007, 2008)	House-heating (2005, 2007, 2008)	4 (102) 153
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (2005, 2007, 2008)	Population using water-line, sewage and gas-line systems (2005, 2007, 2008)	5 (103) 154
Komunikacja miejska (2000, 2005, 2007, 2008)	Urban transport (2000, 2005, 2007, 2008)	6 (104) 154
Odpady komunalne i nieczystości ciekłe (2005, 2007, 2008)	Municipal waste and liquid waste (2005, 2007, 2008)	7 (105) 155
Tereny zielone miejskiej ogólnodostępnej i osiedlowej (2000, 2005, 2007, 2008)	Generally accessible and estate urban area green belts (2000, 2005, 2007, 2008)	8 (106) 155
Mieszkania	Dwellings	
Zasoby mieszkaniowe (2005, 2007, 2008)	Dwelling stocks (2005, 2007, 2008)	9 (107) 156
Mieszkania według stosunków własnościowych (2005, 2006, 2007)	Dwellings by type of ownership (2005, 2006, 2007)	10 (108) 156
Mieszkania wyposażone w instalacje (2005, 2007, 2008)	Dwellings fitted with installations (2005, 2007, 2008)	11 (109) 157
Mieszkania oddane do użytkowania (2000, 2005, 2007, 2008)	Dwellings completed (2000, 2005, 2007, 2008)	12 (110) 157
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb (2000, 2005, 2007, 2008)	Dwellings completed by number of rooms (2000, 2005, 2007, 2008)	13 (111) 158
DZIAŁ X. EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER X. EDUCATION	
Uwagi ogólne	General notes	x 159
Edukacja według szczebli kształcenia (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)	Education by level (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)	1 (112) 163
Szkoły według organów prowadzących w roku szkolnym 2008/09	Schools by school governing authority in 2008/09 school year	2 (113) 165
Współczynnik skolaryzacji brutto w roku szkolnym 2008/09	Gross enrolment rate in 2008/09 school year	3 (114) 166

	Tablica Table	Strona Page
Komputery w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych w roku szkolnym 2008/09	<i>Personal computers in schools for children and youth and in post-secondary schools in 2008/09 school year</i>	4 (115) 167
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2007/08, 2008/09)	<i>Pupils and students studying foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools (2007/08, 2008/09)</i>	5 (116) 167
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych (2007/08, 2008/09)	<i>Students studying foreign languages in schools for adults (2007/08, 2008/09)</i>	6 (117) 168
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (2005/06, 2006/07, 2007/08, 2008/09)	<i>Education for people with special educational needs (2005/06, 2006/07, 2007/08, 2008/09)</i>	7 (118) 169
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze i młodzieżowe ośrodki socjoterapii (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>Special educational centres, youth education centres and youth social therapy centres (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	8 (119) 169
Wychowanie pozaszkolne (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>Extracurricular education (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	9 (120) 170
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09]	<i>Boarding schools and dormitories for children and youth (excluding special schools) [2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09]</i>	10 (121) 170
Domy i stołówki studenckie (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)	<i>Student dormitories and canteens (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)</i>	11 (122) 171
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)	<i>Students of higher education institutions receiving scholarships (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)</i>	12 (123) 171
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09]	<i>Primary schools for children and youth (excluding special schools) [2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09]</i>	13 (124) 172
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09]	<i>Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) [2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09]</i>	14 (125) 173
Zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09]	<i>Basic vocational schools for youth (excluding special schools) [2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09]</i>	15 (126) 174
Uczniowie i absolwenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia [2005/06, 2006/07, 2007/08, 2008/09]	<i>Students and graduates of basic vocational schools for youth (excluding special schools) by fields of education [2005/06, 2006/07, 2007/08, 2008/09]</i>	16 (127) 174
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09]	<i>General secondary schools for youth (excluding special schools) [2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09]</i>	17 (128) 175
Licea profilowane dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2007/08, 2008/09]	<i>Specialized secondary schools for youth (excluding special schools) [2005/06, 2007/08, 2008/09]</i>	18 (129) 175
Uczniowie i absolwenci liceów profilowanych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia [2005/06, 2006/07, 2007/08, 2008/09]	<i>Students and graduates of specialized secondary schools for youth (excluding special schools) by fields of education [2005/06, 2006/07, 2007/08, 2008/09]</i>	19 (130) 176
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09]	<i>Technical secondary schools for youth (excluding special schools) [2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09]</i>	20 (131) 176
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia [2005/06, 2006/07, 2007/08, 2008/09]	<i>Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by fields of education [2005/06, 2006/07, 2007/08, 2008/09]</i>	21 (132) 177
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)	<i>Art schools for children and youth (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)</i>	22 (133) 177
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych) według form kształcenia [2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09]	<i>Post-secondary schools (excluding special schools) by type of education [2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09]</i>	23 (134) 178
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia [2005/06, 2006/07, 2007/08, 2008/09]	<i>Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by fields of education [2005/06, 2006/07, 2007/08, 2008/09]</i>	24 (135) 179

	Tablica Table	Strona Page
Szkoły wyższe (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)	Higher education institutions (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)	25 (136) 179
Studenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)	Students of higher education institutions by study forms and type of schools (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)	26 (137) 180
Absolwenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2000/01, 2005/06, 2006/07, 2007/08)	Graduates of higher education institutions by study forms and type of schools (2000/01, 2005/06, 2006/07, 2007/08)	27 (138) 181
Cudzoziemcy – studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)	Foreigners – students and graduates by study forms and type of schools (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)	28 (139) 182
Szkoły dla dorosłych (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)	Schools for adults (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)	29 (140) 182
Wychowanie przedszkolne (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)	Pre-primary education (2000/01, 2005/06, 2007/08, 2008/09)	30 (141) 183
DZIAŁ XI. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA	CHAPTER XI. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE	
Uwagi ogólne	General notes	x 184
Pracownicy medyczni (2000, 2005, 2007, 2008)	Medical personnel (2000, 2005, 2007, 2008)	1 (142) 187
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2000, 2005, 2007, 2008)	Out-patient health care (2000, 2005, 2007, 2008)	2 (143) 188
Służba medycyny pracy (2000, 2005, 2007, 2008)	Occupational medicine (2000, 2005, 2007, 2008)	3 (144) 188
Stacjonarna opieka zdrowotna (2000, 2005, 2007, 2008)	In-patient health care (2000, 2005, 2007, 2008)	4 (145) 189
Szpitałe ogólne (2000, 2005, 2007, 2008)	General hospitals (2000, 2005, 2007, 2008)	5 (146) 189
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna (2005, 2007, 2008)	Emergency medical services and first aid (2005, 2007, 2008)	6 (147) 190
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (2000, 2005, 2007, 2008)	Public pharmacies and pharmaceutical outlets (2000, 2005, 2007, 2008)	7 (148) 191
Krwiodawstwo (2000, 2005, 2007, 2008)	Blood donation (2000, 2005, 2007, 2008)	8 (149) 191
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2000, 2005, 2007, 2008)	Incidence of infectious diseases and poisonings (2000, 2005, 2007, 2008)	9 (150) 192
Żłobki (2000, 2005, 2007, 2008)	Nurseries (2000, 2005, 2007, 2008)	10 (151) 193
Placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży (2005, 2007, 2008)	Care and education centres for children and young people (2005, 2007, 2008)	11 (152) 193
Rodziny zastępcze (2000, 2005, 2007, 2008)	Foster families (2000, 2005, 2007, 2008)	12 (153) 194
Placówki pomocy społecznej (2000, 2005, 2007, 2008)	Social welfare facilities (2000, 2005, 2007, 2008)	13 (154) 194
Świadczenia pomocy społecznej (2000, 2005, 2007, 2008)	Social assistance benefits (2000, 2005, 2007, 2008)	14 (155) 195
DZIAŁ XII. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CHAPTER XII. CULTURE. TOURISM. SPORT	
Uwagi ogólne	General notes	x 196
Kultura	Culture	
Biblioteki publiczne (z filiami) [2000, 2005, 2007, 2008]	Public libraries (with branches) [2000, 2005, 2007, 2008]	1 (156) 198
Muzea (2000, 2005, 2007, 2008)	Museums (2000, 2005, 2007, 2008)	2 (157) 198
Galerie sztuki (2000, 2005, 2007, 2008)	Art galleries (2000, 2005, 2007, 2008)	3 (158) 199
Teatry i instytucje muzyczne (2000, 2005, 2007, 2008)	Theatres and music institutions (2000, 2005, 2007, 2008)	4 (159) 199
Domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2003, 2005, 2007)	Cultural centres and establishments, clubs and community centres (2003, 2005, 2007) ..	5 (160) 199
Kina stałe (2000, 2005, 2007, 2008)	Fixed cinemas (2000, 2005, 2007, 2008)	6 (161) 200
Abonenci radiowi i telewizyjni (2000, 2005, 2007, 2008)	Radio and television subscribers (2000, 2005, 2007, 2008)	7 (162) 200

	Tablica Table	Strona Page
Turystyka		
Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania (2000, 2005, 2007, 2008)		
Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania (2000, 2005, 2007, 2008)		
Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania (2000, 2005, 2007, 2008)		
Sport		
Kluby sportowe (2000, 2004, 2006, 2008)		
Wybrane dziedziny i dyscypliny sportowe w klubach sportowych w 2008 r.		
DZIAŁ XIII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE		
Uwagi ogólne		
Nauka i technika		
Jednostki oraz zatrudnieni w działalności badawczej i rozwojowej (2000, 2005, 2007, 2008)		
Zatrudnieni w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia (2005, 2007, 2008)		
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) [2000, 2005, 2007, 2008]		
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące) [2000, 2005, 2007, 2008]		
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej (2000, 2005, 2007, 2008)		
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle w 2008 r. (ceny bieżące)		
Produkcja sprzedana oraz przychody netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przedsiębiorstwach przemysłowych w 2008 r.		
Środki automatyzacji procesów produkcyjnych w przemyśle w 2008 r.		
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe (2000, 2005, 2007, 2008)		
Spółeczeństwo informacyjne		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet (2007, 2008)		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie teleinformatyczne (2007, 2008) ..		
DZIAŁ XIV. CENY		
Uwagi ogólne		
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (2000, 2005, 2007, 2008)		
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług (2000, 2005, 2007, 2008)		
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2000, 2005, 2007, 2008)		
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2000, 2005, 2007, 2008)		
Tourism		
Collective tourist accommodation establishments (2000, 2005, 2007, 2008)	8 (163)	201
Catering establishments in collective tourist accommodation establishments (2000, 2005, 2007, 2008)	9 (164)	203
Foreign tourists accommodated in collective tourist accommodation establishments (2000, 2005, 2007, 2008)	10 (165)	204
Sport		
Sports clubs (2000, 2004, 2006, 2008)	11 (166)	205
Selected sports fields and disciplines in sports clubs in 2008	12 (167)	205
CHAPTER XIII. SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY		
General notes	x	207
Science and technology		
Units and employment in research and development activity (2000, 2005, 2007, 2008)	1 (168)	210
Employment in research and development activity by educational level (2005, 2007, 2008)	2 (169)	210
Gross domestic expenditure on research and development activity (current prices) [2000, 2005, 2007, 2008]	3 (170)	211
Current expenditure on research and development activity by type of activity (current prices) [2000, 2005, 2007, 2008]	4 (171)	211
Degree of consumption of research equipment in research and development activity (2000, 2005, 2007, 2008)	5 (172)	212
Expenditure on innovation activity in industry in 2008 (current prices)	6 (173)	212
Sold production and net revenues from sales of new or significantly improved products in industrial enterprises in 2008	7 (174)	213
Means of automating production processes in industry in 2008	8 (175)	215
Domestic patents and utility models (2000, 2005, 2007, 2008)	9 (176)	216
Information society		
Enterprises using Internet (2007, 2008)	10 (177)	217
Enterprises using selected ICT systems (2007, 2008)	11 (178)	217
CHAPTER XIV. PRICES		
General notes	x	218
Price indices of consumer goods and services (2000, 2005, 2007, 2008)	1 (179)	219
Retail prices of selected goods and services (2000, 2005, 2007, 2008)	2 (180)	219
Average procurement prices of major agricultural products (2000, 2005, 2007, 2008)	3 (181)	221
Average marketplace prices received by farmers (2000, 2005, 2007, 2008)	4 (182)	221

DZIAŁ XV. ROLNICTWO I LEŚNICTWO

CHAPTER XV. AGRICULTURE
AND FORESTRY

	Tablica Table	Strona Page
Uwagi ogólne	General notes	x 222
Rolnictwo	Agriculture	
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekono- miczno-produkcyjne w rolnictwie (2000, 2005, 2007, 2008)	Trends and major economic and production results in agriculture (2000, 2005, 2007, 2008)	1 (183) 225
Użytkowanie gruntów według sektorów własności (2000, 2005, 2007, 2008)	Land use by ownership sectors (2000, 2005, 2007, 2008)	2 (184) 227
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej pro- dukcji rolniczej (ceny stałe) [2000, 2005, 2006, 2007]	Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices) [2000, 2005, 2006, 2007]	3 (185) 229
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolni- czej (ceny stałe) [2000, 2005, 2006, 2007]	Structure of gross and market agricultural output (constant prices) [2000, 2005, 2006, 2007] ...	4 (186) 229
Powierzchnia zasiewów (2000, 2005, 2007, 2008)	Sown area (2000, 2005, 2007, 2008)	5 (187) 231
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów (2000, 2005, 2007, 2008)	Selected crop production and yields (2000, 2005, 2007, 2008)	6 (188) 232
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych (2000, 2005, 2007, 2008)	Area, production and yields of ground vegetables (2000, 2005, 2007, 2008)	7 (189) 233
Powierzchnia, zbiory i plony owoców z drzew (2000, 2005, 2007, 2008)	Area, production and yields of tree fruit (2000, 2005, 2007, 2008)	8 (190) 234
Powierzchnia, zbiory i plony owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych (2000, 2005, 2007, 2008)	Area, production and yields of fruit bushes and berry fruit (2000, 2005, 2007, 2008)	9 (191) 235
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie (2000, 2005, 2007, 2008)	Cattle, pigs, sheep and horses (2000, 2005, 2007, 2008)	10 (192) 236
Drób (2005, 2007, 2008)	Poultry (2005, 2007, 2008)	11 (193) 238
Produkcja żywca rzeźnego (2000, 2005, 2007, 2008)	Production of animals for slaughter (2000, 2005, 2007, 2008)	12 (194) 238
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2000, 2005, 2007, 2008)	Production of meat, fats and pluck (2000, 2005, 2007, 2008)	13 (195) 239
Produkcja mleka i jaj (2000, 2005, 2007, 2008)	Production of milk and eggs (2000, 2005, 2007, 2008)	14 (196) 239
Melioracje użytków rolnych (2000, 2005, 2007, 2008)	Drainage of agricultural land (2000, 2005, 2007, 2008)	15 (197) 240
Ciągniki rolnicze (2000, 2005, 2007, 2008)	Agricultural tractors (2000, 2005, 2007, 2008) ...	16 (198) 240
Zasoby siły pociągowej (2000, 2005, 2007, 2008)	Draft force resources (2000, 2005, 2007, 2008)	17 (199) 240
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (1999/2000, 2004/05, 2006/07, 2007/08)	Consumption of mineral or chemical as well as lime fertilizers in terms of pure ingredient (1999/2000, 2004/05, 2006/07, 2007/08)	18 (200) 241
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące) [2000, 2005, 2007, 2008]	Value of agricultural products procurement (current prices) [2000, 2005, 2007, 2008]	19 (201) 241
Skup ważniejszych produktów rolnych (2000, 2005, 2007, 2008)	Procurement of major agricultural products (2000, 2005, 2007, 2008)	20 (202) 242
Wartość skupu ważniejszych produktów rolnych (ceny bieżące) [2000, 2005, 2007, 2008]	Value of major agricultural products procurement (current prices) [2000, 2005, 2007, 2008]	21 (203) 243
Leśnictwo	Forestry	
Powierzchnia gruntów leśnych (2000, 2005, 2007, 2008)	Forest land (2000, 2005, 2007, 2008)	22 (204) 244
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane (2000, 2005, 2007, 2008)	Renewals, afforestation and other forest breeding work (2000, 2005, 2007, 2008)	23 (205) 245
Pozyskanie drewna (2000, 2005, 2007, 2008) ...	Removals (2000, 2005, 2007, 2008)	24 (206) 246
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień (2000, 2005, 2007, 2008)	Plantings and removals from plantings (2000, 2005, 2007, 2008)	25 (207) 246

DZIAŁ XVI. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

CHAPTER XVI. INDUSTRY
AND CONSTRUCTION

	Tablica Table	Strona Page
Uwagi ogólne	General notes	x 247
Przemysł	Industry	
Podstawowe dane o przemyśle (2000, 2005, 2007, 2008)	Basic data on industry (2000, 2005, 2007, 2008)	1 (208) 249
Produkcja sprzedana przemysłu (2000, 2005, 2007, 2008)	Sold production of industry (2000, 2005, 2007, 2008)	2 (209) 249
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (2005, 2007, 2008)	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (2005, 2007, 2008)	3 (210) 251
Produkcja ważniejszych wyrobów (2000, 2005, 2007, 2008)	Production of major products (2000, 2005, 2007, 2008)	4 (211) 251
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (2000, 2005, 2007, 2008)	Average paid employment in industry (2000, 2005, 2007, 2008)	5 (212) 252
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle (2000, 2005, 2007, 2008)	Average monthly gross wages and salaries in industry (2000, 2005, 2007, 2008)	6 (213) 254
Budownictwo	Construction	
Produkcja budowlano-montażowa według grup (ceny bieżące) [2000, 2005, 2007, 2008]	Construction and assembly production by groups (current prices) [2000, 2005, 2007, 2008]	7 (214) 255
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące) [2000, 2005, 2007, 2008]	Construction and assembly production by type of constructions (current prices) [2000, 2005, 2007, 2008]	8 (215) 256
Budynki oddane do użytkowania (2000, 2005, 2007, 2008)	Buildings completed (2000, 2005, 2007, 2008)	9 (216) 257
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków (2000, 2005, 2007, 2008)	Buildings completed by type of buildings (2000, 2005, 2007, 2008)	10 (217) 258
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie (2000, 2005, 2007, 2008)	Average paid employment in construction (2000, 2005, 2007, 2008)	11 (218) 260
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie (2000, 2005, 2007, 2008)	Average monthly gross wages and salaries in construction (2000, 2005, 2007, 2008)	12 (219) 260

DZIAŁ XVII. TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ

CHAPTER XVII. TRANSPORT
AND COMMUNICATIONS

Uwagi ogólne	General notes	x 261
Transport	Transport	
Linie kolejowe eksploatowane (2000, 2005, 2007, 2008)	Railway lines operated (2000, 2005, 2007, 2008)	1 (220) 263
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (2000, 2005, 2007, 2008)	Hard surface public roads (2000, 2005, 2007, 2008)	2 (221) 263
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane (2000, 2005, 2007, 2008)	Registered road vehicles and tractors (2000, 2005, 2007, 2008)	3 (222) 264
Linie regularnej komunikacji autobusowej (2000, 2005, 2007, 2008)	Regular bus lines (2000, 2005, 2007, 2008)	4 (223) 264
Transport samochodowy zarobkowy (2000, 2005, 2007, 2008)	Road transport for hire or reward (2000, 2005, 2007, 2008)	5 (224) 265
Wypadki drogowe (2000, 2005, 2007, 2008)	Road accidents (2000, 2005, 2007, 2008)	6 (225) 265
Łączność	Communications	
Ważniejsze dane o łączności (2000, 2005, 2007, 2008)	Major communications data (2000, 2005, 2007, 2008)	7 (226) 266
Abonenci telefoniczni oraz aparaty telefoniczne (2000, 2005, 2007, 2008)	Telephone subscribers and telephone sets (2000, 2005, 2007, 2008)	8 (227) 266

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XVIII. HANDEL I GASTRONOMIA	CHAPTER XVIII. TRADE AND CATERING	
Uwagi ogólne	General notes x	267
Sprzedaż detaliczna (ceny bieżące) [2000, 2005, 2007, 2008]	Retail sales (current prices) [2000, 2005, 2007, 2008] 1 (228)	269
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) [2000, 2005, 2007, 2008]	Retail sales of goods (current prices) [2000, 2005, 2007, 2008] 2 (229)	269
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębior- stwach handlowych (ceny bieżące) [2000, 2005, 2007, 2008]	Wholesale of goods in trade enterprises (current prices) [2000, 2005, 2007, 2008] 3 (230)	270
Sklepy i stacje paliw (2005, 2007, 2008)	Shops and petrol stations (2005, 2007, 2008) ... 4 (231)	270
Gastronomia (2000, 2005, 2007, 2008)	Catering (2000, 2005, 2007, 2008) 5 (232)	270
Magazyny handlowe (2000, 2005, 2006)	Trade warehouses (2000, 2005, 2006) 6 (233)	271
Targowiska (2000, 2005, 2007, 2008)	Marketplaces (2000, 2005, 2007, 2008) 7 (234)	271
DZIAŁ XIX. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XIX. FINANCES OF ENTERPRISES	
Uwagi ogólne	General notes x	272
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsię- biorstw według sektorów własności (2005, 2007, 2008)	Revenues, costs and financial results of enter- prises by ownership sectors (2005, 2007, 2008) 1 (235)	276
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsię- biorstw według wybranych sekcji (2005, 2007, 2008)	Revenues, costs and financial results of enter- prises by selected sections (2005, 2007, 2008) 2 (236)	277
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych (2005, 2007, 2008)	Enterprises by obtained financial results (2005, 2007, 2008) 3 (237)	278
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach (2005, 2007, 2008)	Economic relations in enterprises (2005, 2007, 2008) 4 (238)	279
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw (2005, 2007, 2008)	Current assets of enterprises (2005, 2007, 2008) 5 (239)	280
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw (2005, 2007, 2008)	Equity capital (fund) of enterprises (2005, 2007, 2008) 6 (240)	282
Kapitał zakładowy (akcyjny) przedsiębiorstw (2005, 2007, 2008)	Initial (share) capital of enterprises (2005, 2007, 2008) 7 (241)	283
Zobowiązania przedsiębiorstw (2005, 2007, 2008)	Liabilities of enterprises (2005, 2007, 2008) 8 (242)	284
DZIAŁ XX. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XX. PUBLIC FINANCE	
Uwagi ogólne	General notes x	285
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2000, 2005, 2007, 2008)	Revenue of local self-government entities budgets by type (2000, 2005, 2007, 2008) ... 1 (243)	287
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2008 r.	Revenue of local self-government entities budgets by division in 2008 2 (244)	288
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2000, 2005, 2007, 2008)	Expenditure of local self-government entities budgets by type (2000, 2005, 2007, 2008) ... 3 (245)	289
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2008 r.	Expenditure of local self-government entities budgets by division in 2008 4 (246)	290
DZIAŁ XXI. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XXI. INVESTMENTS. FIXED ASSETS	
Uwagi ogólne	General notes x	291
Inwestycje	Investments	
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) [2000, 2005, 2007, 2008]	Investment outlays (current prices) [2000, 2005, 2007, 2008] 1 (247)	294
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według sektorów własności (ceny bieżące) [2000, 2005, 2007, 2008]	Investment outlays in enterprises by ownership sectors (current prices) [2000, 2005, 2007, 2008] 2 (248)	295

	Tablica Table	Strona Page
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące) [2000, 2005, 2007, 2008]	<i>Investment outlays in enterprises by groups (current prices) [2000, 2005, 2007, 2008]</i>	3 (249) 296
Nakłady inwestycyjne w państwowych i samorządowych jednostkach i zakładach budżetowych (ceny bieżące) [2000, 2005, 2007, 2008]	<i>Investment outlays in budgetary state and local self-government entities and establishments (current prices) [2000, 2005, 2007, 2008]</i>	4 (250) 297
Środki trwałe	Fixed assets	
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) [2000, 2005, 2007, 2008]	<i>Gross value of fixed assets (current book-keeping prices) [2000, 2005, 2007, 2008]</i>	5 (251) 298
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne) [2000, 2005, 2007, 2008]	<i>Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices) [2000, 2005, 2007, 2008]</i>	6 (252) 299
Wartość brutto środków trwałych w państwowych i samorządowych jednostkach i zakładach budżetowych (bieżące ceny ewidencyjne) [2000, 2005, 2007, 2008]	<i>Gross value of fixed assets in budgetary state and local self-government entities and establishments (current book-keeping prices) [2000, 2005, 2007, 2008]</i>	7 (253) 300
Stopień zużycia środków trwałych w państwowych i samorządowych jednostkach i zakładach budżetowych (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>Degree of consumption of fixed assets in budgetary state and local self-government entities and establishments (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	8 (254) 301
DZIAŁ XXII. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XXII. REGIONAL ACCOUNTS	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 302
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) [2000, 2005, 2006, 2007]	<i>Gross domestic product (current prices) [2000, 2005, 2006, 2007]</i>	1 (255) 304
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) [2000, 2005, 2006, 2007]	<i>Basic elements of production account and generation of income account (current prices) [2000, 2005, 2006, 2007]</i>	2 (256) 304
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych (2000, 2005, 2006, 2007)	<i>Nominal income in the households sector (2000, 2005, 2006, 2007)</i>	3 (257) 304
DZIAŁ XXIII. PRYWATYZACJA. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XXIII. PRIVATIZATION. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 305
Prywatyzacja	Privatization	
Przedsiębiorstwa państwowe objęte procesem prywatyzacji w okresie od 1 VIII 1990 r. do 31 XII 2008 r.	<i>State owned enterprises included in the privatization process from 1 Aug 1990 to 31 Dec 2008</i>	1 (258) 306
Przedsiębiorstwa państwowe sprywatyzowane metodą bezpośrednią w okresie od 1 VIII 1990 r. do 31 XII 2008 r.	<i>State owned enterprises privatized by the direct method from 1 Aug 1990 to 31 Dec 2008</i>	2 (259) 307
Przedsiębiorstwa państwowe zlikwidowane w okresie od 1 VIII 1990 r. do 31 XII 2008 r. ..	<i>State owned enterprises liquidated from 1 Aug 1990 to 31 Dec 2008</i>	3 (260) 307
Spółki powstałe w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych w okresie od 1 VIII 1990 r. do 31 XII 2008 r.	<i>Companies established as a result of the commercialization of state owned enterprises from 1 Aug 1990 to 31 Dec 2008</i>	4 (261) 307
Spółki powstałe na bazie majątku sprywatyzowanych bezpośrednio i zlikwidowanych przedsiębiorstw państwowych w okresie od 1 VIII 1990 r. do 31 XII 2008 r.	<i>Companies established on the basis of the assets of directly privatized and liquidated state owned enterprises from 1 Aug 1990 to 31 Dec 2008</i>	5 (262) 308
Podmioty gospodarki narodowej	Entities of the national economy	
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>Entities of the national economy recorded in the REGON register (2000, 2005, 2007, 2008) ...</i>	6 (263) 308
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>Entities of the national economy recorded in the REGON register by legal forms and sections (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	7 (264) 309
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>Commercial companies by legal status and sections (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	8 (265) 311
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji (2000, 2005, 2007, 2008)	<i>Natural persons conducting economic activity by sections (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	9 (266) 312

SPIS MAP I WYKRESÓW

Podział administracyjny województwa podlaskiego w 2008 r.
Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi (2000, 2005, 2007, 2008)
Komunalne oczyszczalnie ścieków i ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków (2000-2008)
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) [2000, 2005, 2007, 2008]
Ludność według płci i wieku w 2008 r.
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (2000, 2005, 2007, 2008)
Ruch naturalny ludności (1995-2008)
Współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia (2005, 2007, 2008)
Struktura pracujących według sektorów własności (2005, 2007, 2008)
Struktura pracujących według sekcji w 2008 r.
Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w 2008 r.
OchYLENIA względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (2000, 2008)
Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w 2008 r.
Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa (2000, 2005, 2007, 2008)
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2008/09
Struktura studentów szkół wyższych według typów szkół w roku akademickim 2008/09
Krwiodawstwo (2000, 2005, 2007, 2008)
Użytkowanie gruntów w 2008 r.
Struktura towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) w 2007 r.
Zwierzęta gospodarskie na 100 ha użytków rolnych (2000, 2005, 2007, 2008)
Struktura produkcji budowlano-montażowej według sektorów własności (ceny bieżące) [2000, 2005, 2007, 2008]
Telefoniczne łącza główne na 1000 ludności (2000, 2005, 2007, 2008)
Sektory instytucjonalne i ich wzajemne powiązania ...
Schemat procesu prywatyzacji

LIST OF MAPS AND GRAPHS

	Strona Page
<i>Administrative division of Podlaskie Voivodship in 2008</i>	64
<i>Structure of industrial and municipal waste water requiring treatment discharged into waters or into the ground (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	65
<i>Municipal waste water treatment plants and population using waste water treatment plants (2000-2008)</i>	65
<i>Waste (excluding municipal waste) [2000, 2005, 2007, 2008]</i>	65
<i>Population by sex and age in 2008</i>	88
<i>Non-working age population per 100 persons of working age (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	89
<i>Vital statistics (1995-2008)</i>	89
<i>Activity rate and employment rate (2005, 2007, 2008)</i>	120
<i>Structure of employed persons by ownership sectors (2005, 2007, 2008)</i>	120
<i>Structure of employed persons by sections in 2008</i>	120
<i>Structure of registered unemployed persons in 2008</i>	121
<i>Relative deviations of average monthly gross wages and salaries from average wages and salaries in the voivodship (2000, 2008)</i>	156
<i>Dwellings fitted with installations in % of total dwellings in 2008</i>	157
<i>Structure of dwellings completed by forms of construction (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	157
<i>Education by level in 2008/09 school year</i>	178
<i>Structure of students of higher education institutions by type of schools in 2008/09 academic year</i>	179
<i>Blood donation (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	179
<i>Land use in 2008</i>	228
<i>Structure of market agricultural output (constant prices) in 2007</i>	228
<i>Livestock per 100 ha of agricultural land (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	229
<i>Structure of construction and assembly production by ownership sectors (current prices) [2000, 2005, 2007, 2008]</i>	229
<i>Telephone main line per 1000 population (2000, 2005, 2007, 2008)</i>	229
<i>Institutional sectors and their relationships</i>	304
<i>Plan of the privatization process</i>	305

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska	(–)	–	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero:	(0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
	(0,0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka	(.)	–	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak	x	–	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak	Δ	–	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 17 na str. 24. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook, item 17 on page 24.</i>
Znak	#	–	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.</i>
„W tym” „Of which”		–	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma (,)		–	used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys. <i>thous.</i>	= tysiąc = <i>thousand</i>	mm	= milimetr <i>millimetre</i>
mln	= milion <i>million</i>	m	= metr <i>metre</i>
zł <i>zł</i>	= złoty = <i>złoty</i>	km	= kilometr <i>kilometre</i>
szt <i>pcs</i>	= sztuka = <i>piece</i>	m ²	= metr kwadratowy <i>square metre</i>
egz	= egzemplarz	ha	= hektar <i>hectare</i>
kpl	= komplet	km ²	= kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>
wol. <i>vol.</i>	= wolumin = <i>volume</i>	ml	= mililitr <i>millilitre</i>
g	= gram <i>gram</i>	l	= litr <i>litre</i>
kg	= kilogram <i>kilogram</i>	hl	= hektolit <i>hectolitre</i>
dt	= decytona <i>deciton</i>	m ³	= metr sześcienny <i>cubic metre</i>
t	= tona <i>tonne</i>		

dam ³	= dekametr sześcienny <i>cubic decametre</i>	nr (Nr) <i>No.</i>	= numer = <i>number</i>
hm ³	= hektometr sześcienny <i>cubic hectometre</i>	pkt	= punkt
kW	= kilowat <i>kilowatt</i>	poz.	= pozycja
kW·h	= kilowatogodzina <i>kilowatt-hour</i>	prof.	= profesor
GW·h	= gigawatogodzina <i>gigawatt-hour</i>	rev.	= <i>revision</i>
GJ	= gigadżul <i>gigajoule</i>	str.	= strona
°C	= stopień Celsjusza <i>centigrade</i>	tabl.	= tablica <i>table</i>
s	= sekunda <i>second</i>	tj. <i>i.e.</i>	= to jest = <i>that is</i>
h	= godzina <i>hour</i>	tzn. <i>i.e.</i>	= to znaczy = <i>that is</i>
d 24h	= doba = <i>24 hours</i>	tw.	= tak zwany
r.	= rok	ust.	= ustęp
ceg	= cegła przeliczeniowa materiałów ściennych	ww.	= wyżej wymieniony
brick	= <i>standard brick unit expressing the quantity of wall building materials</i>	Dz. U.	= Dziennik Ustaw
t/r t/y	= ton rocznie = <i>tonnes per year</i>	NFI <i>NIF</i>	= narodowe fundusze inwestycyjne = <i>national investment funds</i>
cd. cont.	= ciąg dalszy = <i>continued</i>	NFZ	= Narodowy Fundusz Zdrowia
dok. cont.	= dokończenie = <i>continued</i>	ZWRSP	= Zasób Własności Rolnej Skarbu Państwa
im.	= imię	APSST	= <i>Agricultural Property Stock of the State Treasury</i>
itd.	= i tak dalej	ESA	= Europejski System Rachunków Narodowych <i>European System of Accounts</i>
itp. etc.	= i tym podobne = <i>and the like</i>	NACE	= <i>Nomenclature des Activités de Communauté Européenne</i>
Lp. No.	= liczba porządkowa = <i>number</i>	PKD	= Polska Klasyfikacja Działalności
mgr	= magister	EKG	= Europejska Komisja Gospodarcza
m.in. i.a.	= między innymi = <i>among others</i>	ECE	= <i>Economic Commission for Europe</i>
np. e.g.	= na przykład = <i>for example</i>	EUROSTAT	= Urząd Statystyczny Wspólnot Europejskich <i>Statistical Office of the European Communities</i>
		ONZ	= Organizacja Narodów Zjednoczonych
		UN	= <i>United Nations</i>

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2004)**, opracowanej na podstawie wydawnictwa Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich EUROSTAT – „Nomenclature des Activités de Communauté Européenne – NACE Rev. 1.1”. PKD wprowadzona została z dniem 1 V 2004 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 I 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (Dz. U. Nr 33, poz. 289). Wprowadzenie tej klasyfikacji, w miejsce PKD obowiązującej do 30 IV 2004 r., nie wpływa na prezentowane w Roczniku dane.

Od 2003 r. przedszkola i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych zaliczane są do sekcji „Edukacja” (do 2002 r. zaliczane były do sekcji „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”).

W stosunku do PKD 2004 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem:

- **przemysł** – sekcje: „Górnictwo”, „Przetwórstwo przemysłowe” oraz „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę”,
- **usługi rynkowe** – sekcje: „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego”, „Hotele i restauracje”, „Transport, gospodarka magazynowa i łączność”, „Pośrednictwo finansowe”, „Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej”, „Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników”,
- **usługi nierynkowe** – sekcje: „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne”, „Edukacja” oraz „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”;

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

- sektor publiczny – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
- sektor prywatny – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszana” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook, unless otherwise indicated, concerns the **entire national economy**.

2. Data is presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities (PKD 2004)** compiled on the basis of the Statistical Office of the European Communities EUROSTAT publication „Nomenclature des Activités de Communauté Européenne – NACE Rev. 1.1”. PKD was introduced on 1 May 2004 by the regulation of the Council of Ministers regarding the Polish Classification of Activities, dated 20 Jan 2004 (Journal of Laws No. 33, item 289). Introduction of this classification, instead of PKD binding until 30 Apr 2004, does not influence the data presented in the Yearbook.

Since 2003 nursery schools and pre-primary sections in primary schools have been included in the section „Education” (until 2002 they were included in the section „Health and social work”).

In the Polish version of NACE an additional grouping was introduced under the item:

- **industry** – sections: „Mining and quarrying”, „Manufacturing” and „Electricity, gas and water supply”,
- **market services** – sections: „Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods”, „Hotels and restaurants”, „Transport, storage and communication”, „Financial intermediation”, „Real estate, renting and business activities”, „Other community, social and personal service activities” as well as „Activities of households”,
- **non-market services** – sections: „Public administration and defence; compulsory social security”, „Education” as well as „Health and social work”;

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

- public sector – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), ownership of local self-government entities as well as „mixed ownership” with a predominance of the capital (property) of public sector entities,
- private sector – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as „mixed ownership” with a predominance of the capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

„Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company's registration application.

3. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- powyżej 49 osób.

4. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

5. Dane w podziale według sekcji, działów i grup PKD oraz według sektorów instytucjonalnych opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

7. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku – obok PKD 2004 – należy wymienić:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego; klasyfikacja wprowadzona została rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 XII 2004 r. (Dz. U. Nr 265, poz. 2644) z późniejszymi zmianami, w miejsce obowiązującej do 31 XII 2004 r.;
- 2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług (PKWiU)**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 IV 2004 r. (Dz. U. Nr 89, poz. 844) w miejsce stosowanej do 31 XII 2004 r. i zastąpiła stosowany poprzednio Systematyczny Wykaz Wyrobów (SWW);
- 3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);
- 4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania produktów budownictwa; PKOB, opracowana na podstawie europejskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316) z późniejszymi zmianami;
- 5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1317) z późniejszymi zmianami.

3. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and – unless otherwise indicated – includes entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- more than 49 persons.

4. Data, unless otherwise indicated, is compiled in accordance with the **respective organizational status of units of the national economy**.

5. Data by NACE sections, divisions and groups as well as institutional sectors is compiled, unless otherwise indicated, using the so-called enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own account in order to earn a profit.

7. Apart from NACE rev 1.1, among the more important classifications according to which data is presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

- 1) the **Occupations and Specializations Classification**, on the basis of which councillors of organs of local self-government entities are grouped; the classification was introduced by the regulation of the Minister of Economy and Labour, dated 8 Dec 2004 (Journal of Laws No. 265, item 2644) with later amendments, replacing the classification valid until 31 Dec 2004;
- 2) the **Polish Classification of Products and Services (PKWiU)**, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of the international classifications and nomenclatures, was introduced by the regulation of the Council of Ministers, dated 6 Apr 2004 (Journal of Laws No. 89, item 844), in place of the classification used until 31 Dec 2004, and replaced the Systematic Nomenclature of Goods (SWW) previously used (the former national product classification);
- 3) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption of products (goods and services) in the households sector as well as expenditure on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;
- 4) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which products of construction are grouped; PKOB, compiled on the basis of the European Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 Jan 2000 by the regulation of the Council of Ministers, dated 30 Dec 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316) with later amendments;
- 5) the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1 Jan 2000 by the regulation of the Council of Ministers, dated 30 Dec 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1317) with later amendments.

8. Informacje o województwie oraz w podziale na miasta i wieś podano w każdorazowym podziale administracyjnym, z wyjątkiem liczby ludności dla lat 2000 i 2001, którą podano zgodnie z podziałem administracyjnym obowiązującym w dniu 31 XII 2002 r. (patrz uwagi ogólne działu „Ludność. Wyznania religijne”, ust. 1 na str. 84). Przez „miasta” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek, przez „wieś” – pozostałe terytorium kraju, województwa.

9. Dane w cenach bieżących odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach i wykresach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji oraz wartości dodanej brutto – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto kategorię **ceny bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług (od produktów krajowych i od importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych, zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

10. Jako **cenę stałą** przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
 - ceny stałe 1995 r. (średnie ceny bieżące 1995 r.) do 2000 r.,
 - ceny stałe 2000 r. (średnie ceny bieżące 2000 r.) od 2001 r.

11. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach – obliczono w warunkach porównywalnych. Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

12. Do **przeliczeń na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja, spożycie) – według stanu w dniu 30 VI.

8. Information on voivodship as well as by **urban and rural area** is presented according to the administrative division in a given period, excluding the number of population for years 2000 and 2001, which was given according to the administrative division as of 31 Dec 2002 (see general notes to the chapter "Population. Religious denominations", item 1 on page 84). The term "urban area" is understood as an area located within the administrative borders of these units, while "rural area" – as the remaining territory of the country, voivodship.

9. Data in **current prices** corresponds to obtained revenue, incurred expenditure or the value of products, services etc. In tables and graphs in which prices are not defined, data is expressed in current prices.

In order to evaluate production and gross value added, unless otherwise indicated, the **basic price** category was implemented.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (including trade entities) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Taxes on products include: value added tax – VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including excise tax) as well as other taxes on products, such as excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g. on games of chance and mutual betting, lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers on buses with foreign registration).

10. **Constant prices** were adopted as follows:

- 1) agricultural output – current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) sold production of industry:
 - 1995 constant prices (1995 average current prices) until 2000,
 - 2000 constant prices (2000 average current prices) since 2001.

11. **Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices – in case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods – were calculated in comparable conditions. Single base indices are calculated using the chain-base index method.

12. In data calculations **per capita (1000 population etc.)** as of the end of the year (e.g. beds in hospitals, fixed assets), the number of population as of 31 Dec was used, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g. vital statistics, production, consumption) – as of 30 Jun.

U w a g a. Dane za lata 2000 i 2001 obliczono przy przyjęciu liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 31 XII 2002 r.).

13. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

14. Niektóre informacje za ostatni rok zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

15. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

16. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

17. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

N o t e. Data for 2000 and 2001 is calculated assuming the number of population, which considers the results of Population and Housing Census 2002 (in the administrative division valid as of 31 Dec 2002).

13. Data, unless otherwise indicated, does not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

14. Selected information for the last year is presented on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Statistical Office.

15. Due to the electronic method of data processing, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item "total".

16. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information presented in the table for the last year given as the source.

17. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
MIEDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA CHOROÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja) INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD – 10 Revision)	
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych <i>Diseases of blood and blood-forming organs</i>	Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych <i>Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism</i>
Wady rozwojowe wrodzone <i>Congenital anomalies</i>	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe <i>Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities</i>
Objawy i stany niedokładnie określone <i>Symptoms and ill-defined conditions</i>	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych, gdzie indziej niesklasyfikowane <i>Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified</i>
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD 2004) NOMENCLATURE DES ACTIVITÉS DE COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE — NACE Rev. 1.1	
sekcje sections	
Handel i naprawy <i>Trade and repair</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods</i>
Obsługa nieruchomości i firm X	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej <i>Real estate, renting and business activities</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne X	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>

skrót
abbreviationpełna nazwa
full namePOLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD 2004) (dok.)
NOMENCLATURE DES ACTIVITÉS DE COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE — NACE Rev. 1.1 (cont.)działy
divisions

X <i>Manufacture of wearing apparel and furriery</i>	Produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich <i>Manufacture of wearing apparel; dressing and dyeing of fur</i>
Produkcja skór wyprawionych i wyrobów z nich <i>Processing of leather and manufacture of leather products</i>	Produkcja skór wyprawionych i wyrobów ze skór wyprawionych <i>Tanning and dressing of leather; manufacture of luggage, handbags, saddlery, harness and footwear</i>
Produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny <i>Manufacture of wood and wood, straw and wicker products</i>	Produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz z korka (z wyłączeniem mebli), wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania <i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja masy włóknistej oraz papieru <i>Manufacture of pulp and paper</i>	Produkcja masy włóknistej, papieru oraz wyrobów z papieru <i>Manufacture of pulp, paper and paper products</i>
Produkcja wyrobów z metali <i>Manufacture of metal products</i>	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń <i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń X	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana <i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>
Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej X	Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej, gdzie indziej niesklasyfikowana <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.</i>
Produkcja mebli; pozostała działalność produkcyjna X	Produkcja mebli; działalność produkcyjna, gdzie indziej niesklasyfikowana <i>Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.</i>

grupa
group

Wznoszenie budynków i budowli; inżynieria lądowa i wodna <i>Building of constructions; civil engineering</i>	Wznoszenie kompletnych budynków i budowli lub ich części; inżynieria lądowa i wodna <i>Building of complete construction or parts thereof; civil engineering</i>
---	---

*

* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (Methodological Papers and Classifications).

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2008 R.

VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2008

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY – stan w dniu 31 XII AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION – as of 31 Dec				
Powierzchnia ogólna w km ²	312679	20187	6,5	Total area in km ²
Powiaty	314	14	4,5	Powiats
Miasta na prawach powiatu	65	3	4,6	Cities with powiat status
Gminy	2478	118	4,8	Gminas
Miasta	892	36	4,0	Towns
Miejscowości wiejskie	54134	3951	7,3	Rural localities
Sołectwa	40459	3292	8,1	Village administrator's offices
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION				
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII)	3090	112	3,6	Municipal waste water treatment plants ^a (as of 31 Dec)
w tym: biologiczne	2233	79	3,5	of which: biological
z podwyższonym usuwa- niem biogenów	797	33	4,1	with increased biogen removal (disposal)
Emisja przemysłowych zanieczysz- czeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w tys. t:				Emission of industrial air pollutants by plants especially noxious in thous. t:
pyłowych	76,8	1,3	1,7	particulates
gazowych	216319,0	1602,8	0,7	gaseous
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^b wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	114938,2	838,3	0,7	Waste (excluding municipal waste) ^b generated (during the year) in thous. t
Odpady komunalne zebrane ^c (w ciągu roku) przez zakłady oczyszczania w tys. t	10036,4	247,0	2,5	Municipal waste collected ^c (during the year) by purification plants in thous. t
Nakłady na środki trwałe ^d (ceny bieżące):				Outlays on fixed assets ^d (current prices):
służące ochronie środowiska:				on environmental protection:
w milionach złotych	8528,6	174,9	2,1	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	3,9	3,6	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				on water management:
w milionach złotych	2264,8	53,4	2,4	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	1,0	1,1	x	in % of total investment outlays
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE PUBLIC SAFETY				
Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygo- towawczych:				Ascertained crimes in completed preparatory proceedings:
w liczbach bezwzględnych	1082057	25498	2,4	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	283,9	213,9	x	per 10 thous. population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych w %	65,9	69,0	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Patrz uwagi ogólne działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 8 na str. 57. c Dane szacunkowe. d Według lokalizacji inwestycji.

a Working on sewage system. b See general notes to the chapter “Environmental protection”, item 8 on page 57. c Estimated data. d By investment location.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2008 R. (cd.)

VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2008 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
LUDNOŚĆ POPULATION				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38135,9	1191,5	3,1	Population (as of 31 Dec)
miasta	23288,2	710,1	3,0	urban areas
wieś	14847,7	481,4	3,2	rural areas
w tym kobiety	19721,0	611,2	3,1	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	122	59	x	Population per 1 km ² of total area (as of 31 Dec)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyj- nym (stan w dniu 31 XII)	55,1	58,6	x	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 Dec)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,9	0,3	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,4	-1,4	x	Internal and international net migra- tion for permanent residence per 1000 population
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES				
Pracujący ^a (stan w dniu 31 XII) w tys.	13711,0	418,8	3,1	Employed persons ^a (as of 31 Dec) in thous.
Przeciętne miesięczne wynagrodze- nie brutto w zł	2942,17	2610,21	88,7	Average monthly gross wages and salaries in zł
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	1473,8	45,8	3,1	Registered unemployed persons (as of 31 Dec) in thous.
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 XII) w %	9,5	9,7	x	Registered unemployment rate (as of 31 Dec) in %
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS				
Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 Dec) in km:
wodociągowej rozdzielczej	262687,1	11789,7	4,5	water-line distribution
kanalizacyjnej ^b	94791,6	2303,1	2,4	sewage ^b
gazowej	129582,8	1334,7	1,0	gas-line
Zasoby mieszkaniowe ^c (stan w dniu 31 XII):				Dwelling stocks ^c (as of 31 Dec):
mieszkania: w tysiącach	13150,3	410,1	3,1	dwellings: in thousand
na 1000 ludności	344,8	344,2	x	per 1000 population
izby: w tysiącach	48703,1	1618,8	3,3	rooms: in thousand
na 1000 ludności	1277,1	1358,6	x	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań:				usable floor space of dwellings:
w tysiącach m ²	923411,3	30178,3	3,3	in thousand m ²
na 1000 ludności w m ²	24213,7	25328,6	x	per 1000 population in m ²
Mieszkania oddane do użytkowania:				Dwellings completed:
w tysiącach	165,2	5,0	3,0	in thousand
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	4,3	4,2	x	dwellings
izby	18,5	19,2	x	rooms
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	450,9	463,3	x	usable floor space of dwellings in m ²

a Według faktycznego miejsca pracy; dla pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie – dane szacunkowe.
b Sieć rozdzielcza i kolektory. c Na podstawie bilansów.

a By actual workplace; for persons employed on private farms in agriculture – estimated data. b Distribution network and collec-
tors. c Based on balances.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2008 R. (cd.)

VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2008 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska <i>Poland</i>	Województwo <i>Voivodship</i>		SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>		Polska = 100 <i>Poland = 100</i>	

EDUKACJA^a I WYCHOWANIE – stan na początku roku szkolnegoEDUCATION^a – as of the beginning of the school year

Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				<i>Pupils and students in schools^b in thous.:</i>
podstawowych	2294,4	72,6	3,2	<i>primary</i>
gimnazjach	1381,4	45,9	3,3	<i>lower secondary</i>
specjalnych przysposabiających do pracy	8,8	0,3	3,3	<i>special upper secondary job-training</i>
zasadniczych zawodowych	239,1	5,8	2,4	<i>basic vocational</i>
liceach ogólnokształcących	686,4	24,2	3,5	<i>general secondary</i>
uzupełniających liceach ogólnokształcących	1,6	0,0	0,6	<i>supplementary general secondary</i>
liceach profilowanych	72,5	2,6	3,6	<i>specialized secondary</i>
technikach	549,9	19,9	3,6	<i>technical secondary</i>
technikach uzupełniających	5,3	0,1	2,2	<i>supplementary technical secondary</i>
artystycznych ogólnokształcących ^c	13,1	0,4	3,1	<i>general art^c</i>
policealnych	344,1	12,5	3,6	<i>post-secondary</i>
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^d :				<i>Children in pre-primary education establishments^d:</i>
w tysiącach	919,1	26,1	2,8	<i>in thousand</i>
na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	631	583	x	<i>per 1000 children aged 3-6</i>

OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA – stan w dniu 31 XII

HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE – as of 31 Dec

Pracownicy medyczni ^e :				<i>Medical personnel^e:</i>
lekarze	78086	2693	3,4	<i>doctors</i>
lekarze dentyści	12765	473	3,7	<i>dentists</i>
pielęgniarki ^f	182864	6121	3,3	<i>nurses^f</i>
Zakłady opieki zdrowotnej ambulatoryjnej	14853	566	3,8	<i>Out-patient health care institutions</i>
Szpitala ogólne	732	29	4,0	<i>General hospitals</i>
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys. ^g	183,6	6,1	3,3	<i>Beds in general hospitals in thous.^g</i>
Apteki ogólnodostępne	10628	311	2,9	<i>Public pharmacies</i>

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 na str. 159. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c Dających uprawnienia zawodowe. d W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych. e Łącznie z lekarzami i pielęgniarkami odbywającymi staż podyplomowy; pracujący bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, opieka społeczna, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. f Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. g Łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 on page 159. b Excluding schools for adults, except post-secondary schools. c Leading to professional certification. d In nursery schools, pre-primary sections in primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points. e Including interns – doctors and nurses; working directly with a patient, i.e. excluding persons for whom the primary workplace is university, social welfare, units of state or local self-government administration or the National Health Fund. f Including Masters of Nursing. g Including beds and incubators for infants.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2008 R. (cd.)

VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2008 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	8420	246	2,9	Public libraries (including branches; as of 31 Dec)
Księgozbiór bibliotek publicznych (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	135262,6	4588,2	3,4	Public library collections (including branches; as of 31 Dec) in thous. vol.
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	742	29	3,9	Museums with branches (as of 31 Dec)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	20720,8	431,2	2,1	Museum and exhibition visitors in thous.
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	483	19	3,9	Fixed cinemas (as of 31 Dec)
Widzowie w kinach stałych w tys.	35179,5	591,9	1,7	Audience in fixed cinemas in thous.
Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania w tys.: miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	597,0	11,0	1,8	Collective tourist accommodation establishments in thous.: number of beds (as of 31 Jul)
korzystający z noclegów	19556,0	462,2	2,4	tourists accommodated
ROLNICTWO I LEŚNICTWO AGRICULTURE AND FORESTRY				
Użytki rolne ^a (stan w czerwcu) w tys. ha	16154,3	1126,2	7,0	Agricultural land ^a (as of June) in thous. ha
grunty orne	12093,8	715,4	5,9	arable land
sady	329,4	5,0	1,5	orchards
łąki i pastwiska	3184,4	386,9	12,1	meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) w tys. ha	11631,1	706,0	6,1	Sown area (as of June) in thous. ha:
zboża	8604,4	528,3	6,1	cereals
ziemniaki	548,9	24,0	4,4	potatoes
warzywa gruntowe	197,8	3,8	1,9	field vegetables
Zbiory w tys. t:				Production in thous. t:
zboża	27664,3	1421,7	5,1	cereals
ziemniaki	10462,1	455,9	4,4	potatoes
warzywa gruntowe	4430,4	75,3	1,7	field vegetables
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	32,2	26,9	83,5	cereals
ziemniaki	191	190	99,5	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9066,4	612,4	6,8	Forest area (as of 31 Dec) in thous. ha
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO INDUSTRY AND CONSTRUCTION				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące):				Sold production of industry (current prices):
w milionach złotych	934873,5	15117,1	1,6	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	24527	12688	51,7	per capita in zł
Sprzedaż produkcji budowlano- -montażowej ^b (ceny bieżące):				Sales of construction and assembly production ^b (current prices):
w milionach złotych	136640,1	3265,7	2,4	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	3585	2740	76,4	per capita in zł

^a Według granic administracyjnych; bez gruntów niestanowiących gospodarstw rolnych. ^b Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót.

^a By administrative borders; excluding non-farm land. ^b Realized by construction units – by place of performing works.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2008 R. (cd.)

VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2008 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
TRANSPORT. ŁĄCZNOŚĆ – stan w dniu 31 XII TRANSPORT. COMMUNICATIONS – as of 31 Dec				
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km	261232,9	11356,9	4,3	Hard surface public roads (urban and out-of-town) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	90,3	84,0	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane w tys. szt:				Registered cars in thous. units:
osobowe	16079,5	436,0	2,7	passenger cars
ciężarowe i ciągniki siodłowe ^a	2922,0	69,9	2,4	lorries and road tractors ^a
Placówki pocztowe	8450	332	3,9	Post offices
Telefoniczne łącza główne ^b :				Telephone main line ^b :
w tysiącach	9220,4	282,8	3,1	in thousand
na 1000 ludności	241,8	237,4	x	per 1000 population
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii przewodowej) w tys.	8048,7	252,9	3,1	of which standard main line (fixed line telephone subscribers) in thous.
HANDEL – stan w dniu 31 XII TRADE – as of 31 Dec				
Sklepy	385663	10442	2,7	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	99	114	x	Number of population per shop
FINANSE PUBLICZNE PUBLIC FINANCE				
Budżety gmin^c				Budgets of gminas^c
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	62317,8	1770,5	2,8	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	2453	2313	94,3	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	62892,7	1725,2	2,7	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	2475	2254	91,1	per capita in zł
Budżety miast na prawach powiatu				Budgets of cities with powiat status
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	49443,8	1376,5	2,8	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	3890	3227	83,0	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	51172,4	1381,2	2,7	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4026	3238	80,4	per capita in zł
Budżety powiatów				Budgets of powiats
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	18147,2	509,0	2,8	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	714	665	93,1	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	18114,9	494,3	2,7	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	713	646	90,6	per capita in zł
Budżety województw				Budgets of voivodships
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	12660,2	391,8	3,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	332	329	99,1	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	13002,7	334,5	2,6	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	341	281	82,4	per capita in zł

a Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. b Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. c Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Including vans. b Data concerns operators of the public telecommunications network. c Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2008 R. (dok.)

VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2008 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE INVESTMENTS. FIXED ASSETS				
Nakłady inwestycyjne ^a (ceny bieżące):				Investment outlays ^a (current prices):
w milionach złotych	217259,7	4822,7	2,2	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	5700	4046	71,0	per capita in zł
Wartość brutto środków trwałych ^b (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets ^b (as of 31 Dec; current book-keeping prices):
w milionach złotych	2227406,1	59876,6	2,7	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	58407	50254	86,0	per capita in zł
RACHUNKI REGIONALNE W 2007 R. REGIONAL ACCOUNTS IN 2007				
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	1176737	27351	2,3	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	30873	22896	74,2	per capita in zł
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1029442	23927	2,3	in million zlotys
na 1 pracującego w zł	75550	59677	79,0	per 1 employed person in zł
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income in the households sector:
w milionach złotych	742374	19712	2,7	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	19477	16502	84,7	per capita in zł
PRYWATYZACJA. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ PRIVATIZATION. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY				
Przedsiębiorstwa państwowe objęte procesem prywatyzacji ^c	5809	183	3,2	State owned enterprises included in the privatization process ^c
skomercjalizowane	1701	41	2,4	commercialized
objęte prywatyzacją bezpośrednią	2184	80	3,7	included in direct privatization
w tym sprywatyzowane	2105	78	3,7	of which privatized
poddane likwidacji	1924	62	3,2	subject to liquidation
w tym zlikwidowane	1073	30	2,8	of which liquidated
Podmioty gospodarki narodowej ^d zarejestrowane w rejestrze REGON (stan w dniu 31 XII)	3757093	90229	2,4	Entities of the national economy ^d recorded in the REGON register (as of 31 Dec)
sektor publiczny	124528	3056	2,5	public sector
sektor prywatny	3632565	87173	2,4	private sector

a Według lokalizacji inwestycji. b Według siedziby jednostki lokalnej. c W okresie od 1 VIII 1990 r. do 31 XII 2008 r.; bez państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej włączonych do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. d Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a By investment location. b By local unit seat. c From 1 Aug 1990 to 31 Dec 2008; excluding state farms incorporated into the Agricultural Property Stock of the State Treasury. d Excluding persons tending private farms in agriculture.

II. **WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE**
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004
						POWIERZ AR
1	Powierzchnia ogólna w km ² (stan w dniu 31 XII) ...	20180	20180	20180	20180	20187
						STAN I OCHRONA ENVIRONMENTAL
2	Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele: produkcyjne ^a (poza rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem oraz rybactwem)	16,8	16,1	16,0	15,7	16,2
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	62,9	63,4	63,6	64,1	61,7
						Zużycie wody na 1 km ² w dam ³ :
4	na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ...	3,8	3,6	3,7	3,9	3,9
5	do produkcji przemysłowej	0,8	0,7	0,7	0,8	0,7
6	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % wymagających oczyszczania ^c	98,4	98,9	98,9	99,3	99,6
7	Ścieki przemysłowe i komunalne nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^d	55,4	56,5	57,9	60,2	61,2
						Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na 1 km ² w t:
9	pyłowych	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	0,7	0,7	0,6	0,7	0,6
						Redukcja przemysłowych zanieczyszczeń powie- trza w zakładach szczególnie uciążliwych w % zanieczyszczeń wytworzonych:
11	pyłowych	98,1	98,4	98,4	98,6	98,2
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	4,8	4,9	5,1	5,6	10,9
13	Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^e wytworzone (w ciągu roku) na 1 km ² w t	35,6	36,9	40,0	46,0	44,0
14	Odpady komunalne zebrane ^f (w ciągu roku) przez zakłady oczyszczania na 1 mieszkańca w kg ..	269	277	284	268	244
						Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodni- czych prawnie chroniona ^g (stan w dniu 31 XII):
15	w % powierzchni ogólnej	31,9	31,9	31,9	31,9	31,9
16	na 1 mieszkańca w m ²	5320	5328	5335	5350	5358
						Nakłady na środki trwałe ^h (ceny bieżące) – w % nakładów inwestycyjnych ogółem – służące:
17	ochronie środowiska	5,5	5,9	4,2	4,6	3,1
18	gospodarce wodnej	1,6	1,8	1,0	1,3	1,7

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. c Odprowadzone do wód lub do ziemi. d Ludność działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 8 na str. 57. f Dane szacunkowe; od 2003 r. dane nieporównywalne z danymi za lata lokalizacji inwestycji.

a From own intakes. b Water withdrawal by intakes before entering water-line system. c Discharged into waters or into the notes to the chapter “Environmental protection”, item 8 on page 57. f Estimated data; since 2003 data has not been comparable to lutions. h By investment location.

2005	2006	2007	2008	SPECIFICATION	No.
CHNIA EA					
20187	20187	20187	20187	Total area in km ² (as of 31 Dec)	1
ŚRODOWISKA PROTECTION					
				Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	
15,1	15,0	15,6	14,0	production ^a (excluding agriculture, hunting and forestry and fishing)	2
60,9	65,0	63,7	62,8	exploitation of water-line system ^b	3
				Water consumption per 1 km ² in dam ³ :	
4,0	4,0	3,9	4,0	for needs of the national economy and population	4
0,7	0,7	0,7	0,6	for industrial production	5
99,2	99,6	98,4	99,7	Industrial and municipal waste water treated in % of requiring treatment ^c	6
0,0	0,0	0,0	0,0	Industrial and municipal waste water untreated per 1 km ² in dam ³	7
62,1	62,8	62,4	63,7	Population using waste water treatment plants in % of total population ^d	8
				Emission of industrial air pollutants by plants especially noxious per 1 km ² in t:	
0,1	0,1	0,1	0,1	particulates	9
0,6	0,6	0,6	0,6	gaseous (excluding carbon dioxide)	10
				Reduction of industrial air pollutants in plants especially noxious in % of pollutants produced:	
98,3	98,5	98,5	98,4	particulates	11
11,2	8,8	10,3	5,8	gaseous (excluding carbon dioxide)	12
46,0	47,4	52,4	41,5	Waste (excluding municipal waste) ^e generated (during the year) per 1 km ² in t	13
219	232	220	207	Municipal waste collected ^f (during the year) by purification plants per capita in kg	14
				Legally protected areas possessing unique environmental value ^g (as of 31 Dec):	
32,0	32,0	32,0	32,0	in % of total area	15
5376	5392	5409	5414	per capita in m ²	16
				Outlays on fixed assets ^h (current prices) – in % of total investment outlays – on:	
3,0	4,2	3,3	3,6	environmental protection	17
1,3	1,8	1,6	1,1	water management	18

korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów. e Patrz uwagi ogólne poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów. g Łącznie z obiektami utworzonymi na mocy uchwał rad gmin. h Według

ground. d Population using waste water treatment plants – estimated data, total population – based on balances. e See general the data for the previous years due to the change in the catalogue of waste. g Including those created on the basis of gmina reso-

II. **WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)**

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004
BEZPIECZEŃSTWO PUBLIC						
1	Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:					
2	w liczbach bezwzględnych	33570	34022	34023	36842	36444
3	na 10 tys. ludności	277,1	281,1	281,5	305,4	302,7
4	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych w %	55,7	65,3	66,0	64,1	66,6
LUD POPU						
5	Ludność (stan w dniu 31 XII)	1210688	1209439	1207704	1205117	1202425
6	miasta	709976	710394	711300	710759	710828
7	wieś	500712	499045	496404	494358	491597
8	w tym kobiety	618017	617684	617115	616036	615142
9	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	104	104	104	105	105
10	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	60	60	60	60	60
11	Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):					
12	produkcyjnym	702035	710556	719040	727312	734351
13	poprodukcyjnym	193754	195546	197024	198136	198953
14	Małżeństwa na 1000 ludności	5,3	4,9	5,0	5,1	5,1
15	Rozwody na 1000 ludności	1,2	1,2	1,1	1,3	1,6
16	Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,9	9,6	9,3	8,9	8,9
17	Zgony ^a na 1000 ludności	9,7	9,6	9,4	9,7	9,7
18	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	7,3	6,4	7,2	6,3	7,1
19	Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,2	-0,0	-0,1	-0,8	-0,9
20	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:					
21	mężczyźni	70,49	70,61	70,68	70,73	71,23
22	kobiety	79,14	79,92	80,39	79,94	80,07
23	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-1,3	-1,2	-1,5	-1,6	-1,4
RYNEK LABOUR						
24	Pracujący ^b (stan w dniu 31 XII):					
25	ogółem: w tys.	495,5	485,0	$\frac{483,5}{393,6}^c$	392,9	388,7
26	w tym kobiety	237,3	233,4	$\frac{232,1}{183,3}^c$	181,8	179,4
27	2000 = 100	x	97,9	$\frac{97,6}{79,4}^c$	79,3	78,4
28	na 1000 ludności	409,3	401,0	$\frac{400,4}{325,9}^c$	326,0	323,3

a Łącznie ze zgonami niemowląt. b Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; dla pracujących w gospodarstwach w dwóch ujęciach, tj. z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy wykorzystaniu (mianownik).

a Including infant deaths. b By actual workplace and kind of activity; for persons employed on private farms in agriculture – estimated using the results of Agricultural Census 1996.

2005	2006	2007	2008	SPECIFICATION	No.
PUBLICZNE SAFETY					
31873	27725	26651	25498	Ascertained crimes in completed preparatory proceedings:	1
265,4	231,5	223,1	213,9	in absolute numbers	2
67,3	69,1	68,7	69,0	per 10 thous. population	3
Rate of detectability of delinquents in ascer- tained crimes in %					
NOŚĆ LATION					
1199689	1196101	1192660	1191470	Population (as of 31 Dec)	4
709950	711597	710098	710073	urban areas	5
489739	484504	482562	481397	rural areas	6
614093	612834	611419	611157	of which females	7
105	105	105	105	Females per 100 males (as of 31 Dec)	8
59	59	59	59	Population per 1 km ² of total area (as of 31 Dec)	9
740354	744653	747751	751379	Population of age (as of 31 Dec):	10
199540	200832	202583	204991	working	11
5,4	5,7	6,2	6,6	post-working	12
1,8	1,5	1,7	1,5	Marriages per 1000 population	13
9,1	9,2	9,3	10,0	Divorces per 1000 population	14
9,8	9,9	9,8	9,7	Live births per 1000 population	15
5,6	6,2	5,0	5,3	Deaths ^a per 1000 population	16
-0,7	-0,7	-0,5	0,3	Infant deaths per 1000 live births	17
71,04	71,00	71,54	72,02	Natural increase per 1000 population	18
80,41	80,53	80,88	81,42	Life expectancy at the moment of birth:	19
-1,6	-2,4	-2,1	-1,4	males	20
				females	
				Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	
PRACY MARKET					
387,9	394,4	410,8	418,8	Employed persons ^b (as of 31 Dec):	21
180,1	182,3	188,1	191,6	total: in thous.	22
78,3	79,6	82,9	84,5	of which women	23
323,4	329,8	344,5	351,5	2000 = 100	24
				per 1000 population	

indywidualnych w rolnictwie – dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne działu „Rynek pracy”, ust. 5, na str. 106. c Dane podaje się
staniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 1996 (licznik) oraz Narodowego Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań 2002

mated data; see general notes to the chapter "Labour market", item 5 on page 106. c Data was given in two formulations, i.e. con-
(numerator) as well as Population and Housing Census 2002 (denominator).

II. **WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)**

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004
RYNEK LABOUR						
	Pracujący ^a – stan w dniu 31 XII (dok.):					
	z liczby ogółem w %:					
1	rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo	46,5	47,3	$\frac{47,5}{35,5}^b$	35,5	35,9
2	przemysł i budownictwo	16,8	15,9	$\frac{15,5}{19,0}^b$	19,3	19,1
3	usługi rynkowe	21,7	21,7	$\frac{22,3}{27,4}^b$	27,7	26,9
4	usługi nierynkowe	15,0	15,1	$\frac{14,7}{18,1}^b$	17,5	18,1
5	pracujący w sektorze prywatnym	77,5	78,4	$\frac{79,2}{74,5}^b$	75,3	75,9
	Przeciętne zatrudnienie:					
	w przemyśle:					
6	w tysiącach	57,5	56,0	53,0	53,0	52,8
7	na 1000 ludności	47,5	46,3	43,9	44,0	43,9
	w budownictwie:					
8	w tysiącach	13,4	12,2	11,1	10,8	9,9
9	na 1000 ludności	11,1	10,1	9,2	8,9	8,3
	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII):					
10	ogółem: w tys.	79,2	86,5	86,1	81,3	76,1
11	2000 = 100	x	109,1	108,6	102,6	96,1
	z liczby ogółem w %:					
12	kobiety	52,4	50,6	49,1	49,4	49,8
13	w wieku 24 lat i mniej	29,4	28,3	27,4	26,5	25,6
14	pozostający bez pracy ^c dłużej niż 1 rok	44,5	49,2	51,8	52,6	50,2
15	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^d (stan w dniu 31 XII) w %	13,8	15,1	$\frac{15,1}{17,1}^b$	16,9	16,1
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA WAGES AND SALARIES.						
16	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł 2000 = 100	1675,71	1787,42	1840,21	1933,63	2005,14
17	w tym: przemysł	1628,84	1717,73	1783,44	1862,69	1896,12
18	budownictwo	1546,03	1555,95	1545,31	1636,04	1729,32
19	Przeciętna liczba emerytów i rencistów ^e w tys. ...	291,7	287,7	284,8	283,3	282,1
20	objętych pozarolniczym systemem ubezpieczeń społecznych	164,0	162,0	161,5	162,3	163,7
21	rolników indywidualnych	127,7	125,7	123,3	121,0	118,4

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; dla pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie nieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy wykorzystaniu wyników Powszechnego traci w urzędzie pracy. ^d Patrz uwagi ogólne działu „Rynek pracy”, ust. 2 na str. 108. ^e Bez emerytów i rencistów, którzy otrzymują Sprawiedliwości, a także otrzymujących świadczenia na mocy umów międzynarodowych.

^a By actual workplace and kind of activity; for persons employed on private farms in agriculture – estimated data; see general sons employed on private farms in agriculture estimated using the results of Agricultural Census 1996 (numerator) as well as Popu "Labour market", item 2 on page 108. ^e Excluding retirees and pensioners, who receive benefits paid by the Ministry of National ments.

2005	2006	2007	2008	SPECIFICATION	No.
PRACY (dok.)					
MARKET (cont.)					
				<i>Employed persons^a – as of 31 Dec (cont.):</i>	
				<i>of total number in %:</i>	
36,0	35,3	34,0	33,2	<i>agriculture, hunting and forestry; fishing</i>	1
18,5	19,3	20,3	20,3	<i>industry and construction</i>	2
27,1	27,1	27,7	28,7	<i>market services</i>	3
18,4	18,3	18,0	17,8	<i>non-market services</i>	4
76,0	76,5	77,4	78,0	<i>employed persons in private sector</i>	5
				<i>Average paid employment:</i>	
				<i>in industry:</i>	
52,0	52,6	55,1	56,1	<i>in thousand</i>	6
43,3	43,9	46,2	47,1	<i>per 1000 population</i>	7
				<i>in construction:</i>	
10,3	11,0	12,3	14,1	<i>in thousand</i>	8
8,6	9,2	10,3	11,9	<i>per 1000 population</i>	9
				<i>Registered unemployed persons (as of 31 Dec):</i>	
73,2	61,8	48,8	45,8	<i>total: in thous.</i>	10
92,4	78,0	61,6	57,8	<i>2000 = 100</i>	11
				<i>of total number in %:</i>	
50,3	52,6	53,5	50,4	<i>women</i>	12
25,0	22,9	20,9	22,0	<i>aged 24 and less</i>	13
46,7	46,4	43,5	32,6	<i>out of job^c for longer than 1 year</i>	14
15,6	13,3	10,4	9,7	<i>Registered unemployment rate^d (as of 31 Dec) in %</i>	15
Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH					
SOCIAL SECURITY BENEFITS					
2085,12	2186,74	2373,76	2610,21	<i>Average monthly gross wages and salaries in zł</i>	16
124,4	130,5	141,7	155,8	<i>2000 = 100</i>	
1985,90	2105,52	2339,81	2545,03	<i>of which: industry</i>	17
1859,26	1959,59	2136,29	2364,69	<i>construction</i>	18
279,1	276,9	275,9	276,1	<i>Average number of retirees and pensioners^e in thous.</i>	19
164,3	165,7	168,0	171,4	<i>covered by the non-agricultural social security system</i>	20
114,8	111,2	107,9	104,7	<i>farmers</i>	21

– dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne działu „Rynek pracy”, ust. 5 na str. 106. *b* Dane podaje się w dwóch ujęciach, tj. z uwzględnieniem Spisu Rolnego 1996 (licznik) oraz Narodowego Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań 2002 (mianownik). *c* Od momentu rejestracji świadczenia wypłacane przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwo

notes to the chapter "Labour market", item 5 on page 106. *b* Data was given in two formulations, i.e. considering the number of population and Housing Census 2002 (denominator). *c* From the date of registering in a labour office. *d* See general notes to the chapter Defence, the Ministry of the Interior and Administration, the Ministry of Justice as well as benefits on the basis of international agree-

II. **WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)**

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA WAGES AND SALARIES.						
1	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto ^a w zł:					
1	z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych ^b	763,57	845,91	905,70	952,16	996,23
2	rolników indywidualnych ^c	575,58	648,09	669,19	695,13	714,42
INFRASTRUKTURA KOMU MUNICIPAL INFRASTRUC						
3	Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:					
3	wodociągowej rozdzielczej	8904,5	9270,1	9655,7	10105,1	10620,2
4	kanalizacyjnej ^d	1354,0	1466,0	1609,5	1798,4	1878,4
5	gazowej	797,2	1089,1	1124,8	981,2	1282,0
6	Zużycie w gospodarstwach domowych:					
6	wody z wodociągów:					
6	w hm ³	34,3	33,2	34,1	34,9	34,1
7	na 1 mieszkańca w m ³	28,3	27,4	28,2	28,9	28,3
8	energii elektrycznej w miastach:					
8	w GW-h	383,9	390,6	385,8	400,1	409,4
9	na 1 mieszkańca w kW-h	540,4	549,6	542,2	562,8	576,3
10	gazu z sieci ^e :					
10	w hm ³	38,0	41,6	45,1	40,1	39,1
11	na 1 odbiorcę w m ³	360,7	.	.	357,3	344,8
12	Zasoby mieszkaniowe ^f (do 2001 r. – zamiesz- kane; stan w dniu 31 XII):					
12	mieszkania:					
12	w tysiącach	384,2	387,2	389,9	393,7	396,6
13	na 1000 ludności	317,4	320,1	322,8	326,7	329,8
14	izby na 1000 ludności	1180,1	1190,7	1265,2	1283,1	1296,6
15	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :					
15	na 1000 ludności	20546,5	20768,0	23148,8	23571,3	23877,6
16	przeciętna 1 mieszkania	64,7	64,9	71,7	72,2	72,4
17	Mieszkania oddane do użytkowania:					
17	mieszkania:					
17	w tysiącach	3,8	3,1	2,6	4,2	3,4
18	na 1000 ludności	3,1	2,6	2,2	3,5	2,8
19	izby na 1000 ludności	11,5	9,7	9,9	16,2	12,3
20	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :					
20	na 1000 ludności	234,9	205,9	230,5	389,3	297,8
21	przeciętna 1 mieszkania	75,6	80,3	106,7	111,6	106,2
EDUKACJA ^g EDUCA						
22	Uczniowie w szkołach ^h (stan na początku roku szkolnego) w tys.:					
22	podstawowych	110,0	105,4	100,6	95,7	90,2
23	gimnazjach	40,6	59,8	58,6	57,3	55,8

a Bez emerytur i rent wypłacanych przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji z kwotą jednorazowej wypłaty dla osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w kwocie nie wyższej niż kwota najniższej z tego funduszu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; w 2001 r. łącznie z jednorazowym wyrówna z odbiorcami. f Na podstawie bilansów. g Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 159. h Bez szkół dla

a Excluding retirement pay and pensions paid by the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration, sation for persons receiving retirement pay and pension benefits not higher than the lowest retirement pay or pension benefit. Fund; in 2001 including a one-off valorization payment for 2000. d Distribution network and collectors. e In natural units on the basis 159. h Excluding schools for adults, excluding post-secondary schools.

2005	2006	2007	2008	SPECIFICATION	No.
Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (dok.) SOCIAL SECURITY BENEFITS (cont.)					
				Average monthly gross retirement pay and pension ^a in zł:	
1023,31	1099,84	1134,25	1243,44	from non-agricultural social security system ^b	1
723,38	764,69	776,10	821,36	farmers ^c	2
NALNA. MIESZKANIA TURE. DWELLINGS					
11006,4	11375,7	11572,6	11789,7	Network (as of 31 Dec) in km:	
2030,3	2160,6	2243,0	2303,1	water-line distribution	3
1299,4	1309,6	1329,0	1334,7	sewage ^d	4
				gas-line	5
				Consumption in households:	
				water from water-line system:	
35,4	36,6	36,1	36,8	in hm ³	6
29,4	30,6	30,2	30,9	per capita in m ³	7
				electricity in urban areas:	
432,0	443,8	451,6	453,7	in GW·h	8
608,0	622,8	635,0	639,1	per capita in kW·h	9
				gas from gas-line system ^e :	
40,3	44,1	39,5	41,5	in hm ³	10
350,3	380,6	352,9	368,8	per consumer in m ³	11
				Dwelling stocks ^f (until 2001 – inhabited; as of 31 Dec):	
				dwellings:	
399,4	402,1	405,6	410,1	in thousand	12
332,9	336,2	340,1	344,2	per 1000 population	13
1309,6	1323,4	1340,1	1358,6	rooms per 1000 population	14
				usable floor space of dwellings in m ² :	
24179,1	24497,9	24889,1	25328,6	per 1000 population	15
72,6	72,9	73,2	73,6	average per dwelling	16
				Dwellings completed:	
				dwellings:	
3,2	3,0	4,0	5,0	in thousand	17
2,6	2,5	3,3	4,2	per 1000 population	18
11,7	11,3	14,6	19,2	rooms per 1000 population	19
				usable floor space of dwellings in m ² :	
290,7	280,9	360,7	463,3	per 1000 population	20
110,4	110,8	108,9	111,1	average per dwelling	21
I WYCHOWANIE TION ^g					
				Pupils and students in schools ^h (as of the beginning of the school year) in thous.:	
85,2	80,3	75,9	72,6	primary	22
53,9	51,6	48,8	45,9	lower secondary	23

oraz Ministerstwo Sprawiedliwości, a także świadczeń realizowanych na mocy umów międzynarodowych. b Od 2005 r. łącznie emerytury i renty. c Łącznie z wypłatami z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń niem waloryzacji za 2000 r. d Sieć rozdzielcza i kolektory. e W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych.

the Ministry of Justice as well as benefits realized on the basis of international agreements. b Since 2005 including one-off compensation. c Including payments from the Social Insurance Fund, in case of a simultaneous right to benefits from this fund and the Pension of which settlements with clients occur. f Based on balances. g See general notes to the chapter "Education", item 1 and 2 on page

II. **WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)**
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004
EDUKACJA ^a EDUCA						
	Uczniowie w szkołach ^b (stan na początku roku szkolnego) w tys. (dok.):					
1	specjalnych przysposabiających do pracy	x	x	x	x	0,1
2	zasadniczych zawodowych	14,4	9,0	6,3	4,5	5,9
3	liceach ogólnokształcących	32,8	25,5	26,2	25,9	25,5
4	uzupełniających liceach ogólnokształcących ..	x	x	x	x	0,0
5	liceach profilowanych	x	x	3,5	6,4	8,8
6	technikach	32,9	26,0	24,7	23,1	19,8
7	technikach uzupełniających	x	x	x	x	0,0
8	artystycznych ogólnokształcących ^c	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5
9	policealnych	6,0	6,2	7,5	9,0	10,7
	Absolwenci szkół ^b w tys.:					
10	podstawowych	19,5	18,8	18,4	18,1	16,9
11	gimnazjów	x	19,7	19,3	19,0	18,3
12	specjalnych przysposabiających do pracy	x	x	x	x	x
13	zasadniczych zawodowych	4,8	4,3	3,8	0,5	1,7
14	liceów ogólnokształcących	6,7	7,6	8,3	8,7	8,3
15	uzupełniających liceów ogólnokształcących	x	x	x	x	x
16	liceów profilowanych	x	x	x	x	2,9
17	techników	6,7	6,0	6,4	7,5	4,9
18	techników uzupełniających	x	x	x	x	x
19	artystycznych ogólnokształcących ^c	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
20	policealnych	2,1	2,0	2,5	2,8	3,3
21	Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych na 1000 ludności	15,2	14,8	15,4	14,0	14,9
22	Studenci szkół wyższych ^d (stan w dniu 30 XI) w tys.	44,2	48,3	50,1	50,4	52,8
23	Absolwenci szkół wyższych ^{de} w tys.	8,0	10,3	10,8	10,7	10,3
24	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	11,9	12,7	12,5	13,0	10,9
25	Absolwenci szkół dla dorosłych w tys.	3,3	3,4	3,8	4,0	2,6
	Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):					
26	miejsca w przedszkolach w tys.	19,2	18,8	18,7	17,8	17,6
	dzieci w tys.:					
27	w przedszkolach	19,3	17,9	17,3	16,8	16,6
28	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	8,1	7,8	7,7	7,3	6,9
29	w zespołach wychowania przedszkolnego .	x	x	x	x	x
30	w punktach przedszkolnych	x	x	x	x	x
31	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	319	323	318	326	334

a Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 159. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół poli szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji; bez cudzoziemców. e Patrz uwagi ogólne działu

a See general notes to the chapter "Education", item 1 and 2 on page 159. b Excluding schools for adults, excluding post-sec Academies of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration; excluding foreigners. e See gener

2005	2006	2007	2008	SPECIFICATION	No.
I WYCHOWANIE (dok.) TION ^a (cont.)					
				<i>Pupils and students in schools^b (as of the beginning of the school year) in thous. (cont.):</i>	
0,2	0,2	0,3	0,3	<i>special job-training</i>	1
5,8	5,6	5,9	5,8	<i>basic vocational</i>	2
25,3	25,5	24,9	24,2	<i>general secondary</i>	3
0,0	0,0	0,0	0,0	<i>supplementary general secondary</i>	4
7,2	5,5	3,8	2,6	<i>specialized secondary</i>	5
19,3	19,2	20,0	19,9	<i>technical secondary</i>	6
0,2	0,2	0,2	0,1	<i>supplementary technical secondary</i>	7
0,4	0,4	0,4	0,4	<i>general art^c</i>	8
11,5	12,1	11,2	12,5	<i>post-secondary</i>	9
				<i>Graduates in schools^b in thous.:</i>	
16,1	15,5	14,1	.	<i>primary</i>	10
18,0	17,6	16,6	.	<i>lower secondary</i>	11
0,0	0,0	0,0	.	<i>special job-training</i>	12
1,9	1,7	1,6	.	<i>basic vocational</i>	13
8,1	8,1	8,2	.	<i>general secondary</i>	14
0,0	–	0,0	.	<i>supplementary general secondary</i>	15
2,6	2,2	1,5	.	<i>specialized secondary</i>	16
4,2	3,9	4,0	.	<i>technical secondary</i>	17
x	0,0	0,0	.	<i>supplementary technical secondary</i>	18
0,1	0,1	0,1	.	<i>general art^c</i>	19
3,6	3,5	3,6	.	<i>post-secondary</i>	20
14,0	13,4	13,0	.	<i>Graduates of upper secondary schools per 1000 population</i>	21
52,9	53,5	52,8	52,9	<i>Students of higher education institutions^d (as of 30 Nov) in thous.</i>	22
10,6	11,7	13,9	.	<i>Graduates of higher education institutions^{de} in thous.</i>	23
10,4	9,4	8,5	8,2	<i>Students of schools for adults (as of the beginning of the school year) in thous.</i>	24
3,5	2,6	2,4	.	<i>Graduates of schools for adults in thous.</i>	25
				<i>Pre-primary education (as of the beginning of the school year):</i>	
17,6	17,9	17,9	19,0 ^f	<i>places in nursery schools in thous. children in thous.:</i>	26
17,1	17,8	18,4	19,6	<i>in nursery schools</i>	27
6,6	6,7	5,9	6,4	<i>in pre-primary sections in primary schools</i>	28
x	x	x	0,1	<i>in pre-primary education groups</i>	29
x	x	x	0,1	<i>in pre-primary points</i>	30
356	383	407	436	<i>Children in nursery schools (as of the beginning of the school year) per 1000 children aged 3-6</i>	31

cealnych. c Dających uprawnienia zawodowe. d Łącznie z filiami, wydziałami zamiejscowymi i punktami konsultacyjnymi; bez „Edukacja i wychowanie”, ust. 18 na str. 162. f Łącznie z zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi.

ondary schools. c Leading to professional certification. d Including sections, branch departments and consultative units; excluding al notes to the chapter "Education", item 18 on page 162. f Including pre-primary education groups and pre-primary points.

II. **WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)**

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004
OCHRONA ZDROWIA HEALTH CARE AND						
	Pracownicy medyczni ^a (stan w dniu 31 XII):					
1	lekarze	3388	3130	3075	3161	2766
2	lekarze dentyści	236	215	285	298	239
3	pielęgniarki ^b	6640	6609	6171	5976	5837
4	Zakłady opieki zdrowotnej ambulatoryjnej (stan w dniu 31 XII)	359	336	359	406	408
	Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:					
5	lekarskie	6,0	5,8	5,7	5,8	6,4
6	stomatologiczne	0,7	0,7	0,6	0,8	0,8
7	Łóżka w szpitalach ogólnych (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności ^c	52,4	53,1	53,9	53,0	51,9
8	Leczeni ^d w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	1635,4	1753,5	1946,4	1977,3	1864,4
9	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	258	249	276	270	279
10	Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną (stan w dniu 31 XII)	4693	4857	4376	4463	4310
11	Dzieci w żłobkach ^e (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do lat 3	15	14	14	16	17
KULTURA. CULTURE.						
12	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	267	263	261	259	257
13	Księgozbiór bibliotek publicznych (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3544	3561	3576	3613	3659
14	Czytelnicy bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi) na 1000 ludności	164,9	163,3	163,9	162,2	159,1
	Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi) ^f w wol.:					
15	na 1000 ludności	3316	3202	3240	3148	3043
16	na 1 czytelnika	20,1	19,6	19,8	19,4	19,1
17	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	22	22	22	22	22
18	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności ...	277,1	266,7	305,7	295,7	364,3
19	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	1,6	1,3	1,5	1,5	1,5
20	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^g na 1000 ludności	331,6	306,3	316,0	301,1	268,0
21	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	20	22	22	23	23
22	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	4,4	4,5	4,5	4,3	4,4
23	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	321,2	454,3	350,4	274,9	461,3
	Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:					
24	radiowi	220,2	215,9	216,1	212,3	219,2
25	telewizyjni	215,0	210,7	211,0	207,1	212,8
	Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania:					
26	obiekty (stan w dniu 31 VII)	223	205	201	188	188
27	w tym hotele	21	15	20	21	22
28	miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	130,5	116,1	112,7	106,9	104,5
29	korzystający z noclegów na 1000 ludności	320,8	300,5	290,8	307,6	312,4

a łącznie z lekarzami i pielęgniarkami odbywającymi staż podyplomowy; od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem, tj. bez torialnego albo NFZ. b łącznie z magistrami pielęgniarstwa. c W 2008 r. łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. d Bez działalności prowadzonej na terenie województwa; łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a Including interns – doctors and nurses; since 2005 working directly with a patient, i.e. excluding persons for whom the primary Masters of Nursing. c In 2008 including beds and incubators for newborns. d Excluding interward patient transfers. e Including nursery

2005	2006	2007	2008	SPECIFICATION	No.
------	------	------	------	---------------	-----

I OPIEKA SPOŁECZNA
SOCIAL WELFARE

				Medical personnel ^a (as of 31 Dec):	
2694	2662	2696	2693	doctors	1
384	450	474	473	dentists	2
5931	5781	6150	6121	nurses ^b	3
441	510	545	566	Out-patient health care institutions (as of 31 Dec)	4
				Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	
6,7	6,8	7,3	7,4	doctors	5
0,8	1,0	0,9	0,9	dental	6
50,9	49,8	49,8	51,4	Beds in general hospitals (as of 31 Dec) per 10 thous. population ^c	7
1860,4	1900,9	1978,4	2091,9	In-patients ^d in general hospitals per 10 thous. population	8
296	308	316	311	Public pharmacies (as of 31 Dec)	9
4053	3883	3774	3831	Number of population per public pharmacy (as of 31 Dec)	10
19	22	26	26	Children in nurseries ^e (as of 31 Dec) per 1000 children up to the age of 3	11

TURYSTYKA
TOURISM

256	250	248	246	Public libraries (including branches; as of 31 Dec)	12
3733	3756	3815	3851	Public library collection (including branches; as of 31 Dec) per 1000 population in vol.	13
154,5	147,5	140,7	137,2	Public library borrowers (including branches and library service points) per 1000 population	14
				Public library loans (including branches and library service points) ^f in vol.:	
2903	2762	2682	2609	per 1000 population	15
18,8	18,7	19,1	19,0	per borrower	16
26	29	30	29	Museums with branches (as of 31 Dec)	17
349,5	331,8	409,8	361,8	Museum and exhibition visitors per 1000 population	18
1,3	1,4	1,4	1,8	Seats in theatres and music institutions (as of 31 Dec) per 1000 population	19
280,8	297,6	331,0	338,0	Audience in theatres and music institutions ^g per 1000 population	20
19	19	19	19	Fixed cinemas (as of 31 Dec)	21
3,7	3,7	3,8	5,9	Seats in fixed cinemas (as of 31 Dec) per 1000 population	22
253,3	366,9	371,8	496,6	Audience in fixed cinemas per 1000 population	23
218,9	188,0	181,8	169,2	Subscribers (as of 31 Dec) per 1000 population:	24
211,8	182,3	176,3	163,9	radio	25
				television	
180	176	169	166	Collective tourist accommodation establishments:	26
22	21	21	22	facilities (as of 31 Jul)	27
98,1	98,0	95,0	92,3	of which hotels	28
331,6	337,3	388,6	387,8	number of beds (as of 31 Jul) per 10 thous. population	29
				tourists accommodated per 1000 population	

osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, opieka społeczna, jednostka administracji państwowej lub samorządu terymiedzyoddziałowego ruchu chorych. e Łącznie z oddziałami żłobkowymi. f Bez wypożyczeń międzybibliotecznych. g Dane dotyczą

workplace is university, social welfare, units of state or local self-government administration or the National Health Fund. b Including wards. f Excluding interlibrary lending. g Data concerns activity performed in the voivodship's area; including outdoor events.

II. **WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)**

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004
ROLNICTWO AGRICULTURE						
1	Użytki rolne ^a (stan w czerwcu) w tys. ha	1188,7	1182,5	1142,1 ^b	1038,4	1106,6
	w tym grunty orne:					
2	w tysiącach hektarów	787,2	782,7	732,7 ^b	701,4	713,6
3	w % powierzchni ogólnej.....	39,0	38,8	36,3 ^b	34,8	35,4
4	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) w tys. ha	742,5	743,0	638,6 ^b	651,9	677,0
	w tym w %:					
5	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	75,9	75,0	79,2 ^b	75,4	73,4
6	w tym: pszenica	9,7	8,2	8,9 ^b	8,0	6,4
7	żyto	17,9	18,0	17,7 ^b	16,2	17,4
8	ziemniaki	10,3	9,2	8,9 ^b	7,6	6,0
9	buraki cukrowe	0,7	0,8	1,0 ^b	1,0	1,0
	Zbiory w tys. t:					
10	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	836,1	1449,1	1220,3	1182,9	1334,5
11	w tym: pszenica	132,4	175,7	163,2	142,9	132,7
12	żyto	188,3	299,9	243,5	222,3	285,3
13	ziemniaki	1479,1	1203,8	1047,9	841,8	751,5
14	buraki cukrowe	178,3	246,1	242,0	245,5	245,7
	Plony z 1 ha w dt:					
15	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	14,8	26,0	24,1	24,1	26,9
16	w tym: pszenica	18,3	28,7	28,8	27,2	30,7
17	żyto	14,2	22,4	21,6	21,1	24,2
18	ziemniaki	194	177	185	169	186
19	buraki cukrowe	326	412	372	360	365
	Zwierzęta gospodarskie:					
	bydło (stan w czerwcu):					
20	w tysiącach sztuk	667,5	636,7	688,4 ^b	690,9	683,4
21	na 100 ha użytków rolnych ^c w szt	56,0	53,5	59,9 ^b	66,1	61,4
	trzoda chlewna (stan w końcu lipca):					
22	w tysiącach sztuk	947,9	866,6	922,3 ^b	936,5	837,8
23	na 100 ha użytków rolnych ^c w szt	79,5	72,9	80,2 ^b	89,5	75,3
	Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^c :					
24	żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^d w kg ...	153,5	144,1	164,8	193,6	168,1
25	mleka krowiego w l	1035	1079	1165	1349	1454
	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^c :					
26	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi) w kg	67	103	120	111	103
27	ziemniaki w kg	160	136	129	188	145
28	buraki cukrowe w kg	149	210	210	235	216
29	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^e w kg	89	88	106	124	110
30	mleko krowie w l	886	1006	1116	1338	1354

a Według granic administracyjnych; bez gruntów niestanowiących gospodarstw rolnych. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego wyciąg z gospodarstw rolnych. d Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, i drobiowego; w wadze poubojowej ciepłej.

a By administrative borders; excluding non-farm land. b Data of the Agricultural Census as of 20 May. c Calculations are based goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. e Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post

2005	2006	2007	2008	SPECIFICATION	No.
I LEŚNICTWO AND FORESTRY					
1089,3	1094,7	1116,6	1126,2	Agricultural land ^a (as of June) in thous. ha	1
				of which arable land:	
707,4	723,1	696,0	715,4	in thousand hectares	2
35,0	35,8	34,5	35,4	in % of total area	3
676,8	697,5	683,9	706,0	Sown area (as of June) in thous. ha	4
				of which in %:	
73,2	70,9	72,8	73,4	basic cereals (including cereal mixed)	5
5,8	5,7	5,4	5,9	of which: wheat	6
15,4	13,6	14,1	14,0	rye	7
4,8	4,4	3,8	3,4	potatoes	8
0,9	0,7	0,7	0,0	sugar beets	9
				Crop production in thous. t:	
1326,5	1060,0	1283,6	1383,4	basic cereals (including cereal mixed)	10
119,4	97,3	109,3	130,2	of which: wheat	11
243,3	190,8	204,3	232,8	rye	12
563,5	452,1	505,0	455,9	potatoes	13
240,0	243,3	231,6	1,9	sugar beets	14
				Yields per 1 ha in dt:	
26,8	21,4	25,8	26,7	basic cereals (including cereal mixed)	15
30,4	24,5	29,5	31,0	of which: wheat	16
23,4	20,1	21,1	23,5	rye	17
172	147	196	190	potatoes	18
414	493	501	411	sugar beets	19
				Livestock:	
				cattle (as of June):	
737,8	759,1	793,9	835,1	in thousand heads	20
67,2	68,8	70,6	74,1	per 100 ha of agricultural land ^c in heads	21
				pigs (as of the end of July):	
873,8	927,6	756,0	602,4	in thousand heads	22
79,6	84,0	67,2	53,4	per 100 ha of agricultural land ^c in heads	23
				Production per 1 ha of agricultural land ^c :	
166,9	181,1	185,4	191,1	animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^d in kg	24
1482	1600	1607	1723	cows' milk in l	25
				Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^c :	
90	85	69	73	basic cereal (including cereal mixed) in kg	26
112	88	116	142	potatoes in kg	27
219	220	206	2	sugar beets in kg	28
115	130	129	129	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^e in kg	29
1481	1426	1433	1495	cows' milk in l	30

według stanu w dniu 20 V. c Do przeliczeń przyjęto użytki rolne według siedziby użytkownika gospodarstwa bez gruntów niestano-
króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. e Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego

on agricultural land by the land user's seat, excluding non-farm land. d Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry,
-slaughter warm weight.

II. **WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)**

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004
ROLNICTWO AGRICULTURE						
1	Ciągniki rolnicze (stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^a w szt	7,1	7,1	7,7 ^b	8,5	7,9
	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{ad} w kg:					
2	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	75,2	78,5	79,8	80,1	86,2
3	wapniowych ^e	61,9	57,8	59,2	56,1	59,7
4	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	604,5	605,6	606,1	607,7	609,6
	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):					
5	w tysiącach hektarów	595,6	596,7	597,4	598,5	600,2
6	na 1 mieszkańca w ha	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
7	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	29,5	29,6	29,6	29,7	29,7
8	Pozyskanie drewna (grubizny) ^f na 100 ha powierzchni lasów w m ³	233,7	220,1	230,7	239,8	287,0
PRZEMYSŁ INDUSTRY						
	Produkcja sprzedana przemysłu:					
9	w milionach złotych (ceny bieżące)	8312,5	8964,2	9205,0	9773,7	11754,0
10	2000 = 100 (ceny stałe)	100,0	104,2	104,9	110,9	126,9
11	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	144719	159972	173699	184304	222433
12	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	6861	7407	7616	8103	9762
	Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^h ogółem (ceny bieżące):					
13	w milionach złotych	885,5	771,0	743,2	1672,1	807,8
14	na 1 mieszkańca w zł	733	637	615	1386	672
15	w tym sektor prywatny w % ogółem	91,4	90,9	91,1	96,7	93,5
TRANSPORT. ŁĄCZNOŚĆ TRANSPORT. COMMUNICA						
	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ⁱ :					
16	w kilometrach	783	791	791	682	675
17	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	3,9	3,9	3,9	3,4	3,3
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamieskie):					
18	w kilometrach	10569	10557	10796	10683	10865
19	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	52,4	52,3	53,5	52,9	53,8
	Samochody osobowe zarejestrowane:					
20	w tysiącach sztuk	259,1	267,4	325,1	305,5	335,8
21	na 1000 ludności	214	221	269	254	279
	Placówki pocztowe ^j :					
22	w liczbach bezwzględnych	339	328	309	305	303
23	na 10 tys. ludności	2,8	2,7	2,6	2,5	2,5

a Do przeliczeń przyjęto użytki rolne według siedziby użytkownika gospodarstwa bez gruntów niestanowiących gospodarstw rol w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym. f Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. g Dane skorygowano wykonywania robót; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. i Łącznie z szeroko

a Calculations are based on agricultural land by the land user's seat, excluding non-farm land. b Data of the Agricultural Census movals (timber) from plantings. g Data has been corrected in relation to the data published in the previous editions of the Yearbook. i Including broad gauge, the length of which in 2008 was 48 km. j Until 2001 including telecommunications service offices.

2005	2006	2007	2008	SPECIFICATION	No.
I LEŚNICTWO (dok.) AND FORESTRY (cont.)					
8,8 ^c	.	9,0 ^c	9,0 ^c	Agricultural tractors (as of 31 Dec) per 100 ha of agricultural land ^a in units	1
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{ad} in kg:	
87,1	91,5	89,3	94,5	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	2
60,0	19,9	11,7	13,4	lime ^e	3
614,2	617,6	620,8	622,3	Forest land (as of 31 Dec) in thous. ha	4
604,6	607,9	611,0	612,4	Forest area (as of 31 Dec):	
0,5	0,5	0,5	0,5	in thousand hectares	5
30,0	30,1	30,3	30,3	per capita in ha	6
				Forest cover (as of 31 Dec) in %	7
284,5	291,8	306,0	284,0	Removals (timber) ^f per 100 ha of forest area in m ³	8
I BUDOWNICTWO AND CONSTRUCTION					
				Sold production of industry:	
11738,5	12592,8	15263,6	15117,1	in million zlotys (current prices)	9
129,0	141,2	161,2	163,5	2000 = 100 (constant prices)	10
223331 ^g	239584 ^g	276745 ^g	269376	per employee in zł (current prices)	11
9774	10515	12778	12688	per capita in zł (current prices)	12
				Total sales of construction and assembly production ^h (current prices):	
955,3	1042,0	1401,7	1761,4	in million zlotys	13
796	870	1173	1478	per capita in zł	14
95,3	95,6	97,0	96,9	of which private sector in % of total	15
– stan w dniu 31 XII TIONS – as of 31 Dec					
				Railway lines operated – standard gauge ⁱ :	
682	683	705	760	in kilometres	16
3,4	3,4	3,5	3,8	per 100 km ² of total area in km	17
				Hard surface public roads (urban and out-of-town):	
11013	11031	11248	11357	in kilometres	18
54,6	54,7	55,7	56,3	per 100 km ² of total area in km	19
				Registered passenger cars:	
352,4	377,4	405,7	436,0	in thousand units	20
294	316	340	366	per 1000 population	21
				Post offices ^j :	
298	303	320	332	in absolute numbers	22
2,5	2,5	2,7	2,8	per 10 thous. population	23

ných. *b* Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 20 V. *c* Stan w czerwcu. *d* W roku gospodarczym. *e* Przeważnie w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika. *h* Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca torowymi, których długość w 2008 r. wynosiła 48 km. *j* Do 2001 r. łącznie z placówkami usług telekomunikacyjnych.
as of 20 May. *c* As of June. *d* In farming year. *e* Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime. *f* Excluding re-
h Realized by construction units – by place of performing works; data concerns economic entities employing more than 9 persons.

II. **WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)**
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004
TRANSPORT. ŁĄCZNOŚĆ TRANSPORT. COMMUNICA						
1	Telefoniczne łącza główne ^a : w tysiącach	337,1	349,2	430,7	378,6	420,2
2	na 1000 ludności	278,5	288,7	356,6	314,1	349,5
HAN TRA						
3	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące): w milionach złotych	9676,8	10054,2	9902,5	10364,5	10953,2
4	na 1 mieszkańca w zł	7987	8308	8193	8593	9097
5	Sklepy ^b (stan w dniu 31 XII) w tys.	11,9	13,4	13,2	11,3	11,0
6	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep ^b ...	101	91	91	106	109
FINANSE PUBLIC						
Budżety gmin^c						
Dochody:						
7	w milionach złotych	888,1	954,5	1016,7	1093,2	1160,7
8	na 1 mieszkańca w zł	1124	1212	1296	1398	1489
Wydatki:						
9	w milionach złotych	916,6	971,1	1020,3	1110,6	1176,1
10	na 1 mieszkańca w zł	1160	1233	1301	1421	1509
Budżety miast na prawach powiatu						
Dochody:						
11	w milionach złotych	714,7	793,1	776,8	761,0	895,1
12	na 1 mieszkańca w zł	1695	1876	1831	1793	2107
Wydatki:						
13	w milionach złotych	765,2	831,4	806,6	793,3	959,6
14	na 1 mieszkańca w zł	1815	1967	1901	1869	2259
Budżety powiatów						
Dochody:						
15	w milionach złotych	368,4	421,3	376,9	342,5	384,2
16	na 1 mieszkańca w zł	466	535	481	438	493
Wydatki:						
17	w milionach złotych	366,2	419,1	389,7	355,6	383,4
18	na 1 mieszkańca w zł	464	532	497	455	492
Budżet województwa						
Dochody:						
19	w milionach złotych	118,9	158,3	119,9	141,4	172,9
20	na 1 mieszkańca w zł	98	131	99	117	144
Wydatki:						
21	w milionach złotych	122,5	162,7	146,8	143,6	171,1
22	na 1 mieszkańca w zł	101	134	122	119	142
INWESTYCJE. INVESTMENTS.						
Nakłady inwestycyjne ^e (ceny bieżące):						
23	w milionach złotych	2282,1	2016,4	2190,7	2476,3	2793,0
24	na 1 mieszkańca w zł	1884	1666	1813	2053	2320

a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. b Ze względu na zmianę metody badania sklepów, począz nomia", ust. 9 na str. 268. c Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. d Od 2002 r. dane a Data concerns operators of the public telecommunications network. b Due to the change in the method of surveying shops, and catering", item 9 on page 268. c Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status. d Since

2005	2006	2007	2008	SPECIFICATION	No.
– stan w dniu 31 XII (dok.)					
TIONS – as of 31 Dec (cont.)					
				Telephone main line ^a :	
364,2	350,8	316,9	282,8	in thousand	1
303,6	293,3	265,7	237,4	per 1000 population	2
DEL					
DE					
				Retail sales (current prices):	
10571,8	10965,2	12184,1	11986,5	in million zlotys	3
8803	9156	10200	10056	per capita in zł	4
10,1	11,0	10,3	10,4	Shops ^b (as of 31 Dec) in thous.	5
118	108	115	114	Number of population (as of 31 Dec) per shop ^b	6
PUBLICZNE					
FINANCE					
				Budgets of gminas^c	
				Revenue:	
1347,3	1511,9	1604,9	1770,5	in million zlotys	7
1737	1965	2092	2313	per capita in zł	8
				Expenditure:	
1334,7	1556,4	1559,7	1725,2	in million zlotys	9
1720	2022	2033	2254	per capita in zł	10
				Budgets of cities with powiat status	
				Revenue:	
1015,8	1130,1	1256,4	1376,5	in million zlotys	11
2389	2640	2940	3227	per capita in zł	12
				Expenditure:	
1052,9	1143,4	1236,0	1381,2	in million zlotys	13
2476	2671	2892	3238	per capita in zł	14
				Budgets of powiats	
				Revenue:	
418,3	434,6	458,3	509,0	in million zlotys	15
539	565	597	665	per capita in zł	16
				Expenditure:	
421,2	452,7	444,8	494,3	in million zlotys	17
543	588	580	646	per capita in zł	18
				Budget of voivodship	
				Revenue:	
168,9	258,7	353,4	391,8	in million zlotys	19
141	216	296	329	per capita in zł	20
				Expenditure:	
182,8	288,3	305,0	334,5	in million zlotys	21
152	241	255	281	per capita in zł	22
ŚRODKI TRWAŁE ^d					
FIXED ASSETS ^d					
				Investment outlays ^e (current prices):	
3266,9	3669,8	4266,5	4822,7	in million zlotys	23
2720	3064	3572	4046	per capita in zł	24

szy od 2003 r. dane nie są w pełni porównywalne z publikowanymi za lata poprzednie; patrz uwagi ogólne działu „Handel i gastro-
nieporównywalne z danymi za lata poprzednie. e Według lokalizacji inwestycji.

since 2003 data has not been fully comparable to the data published for the previous years; see general notes to the chapter "Trade
2002 data has not been comparable to the data for the previous years. e By investment location.

II. **WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)**

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004
INWESTYCJE. INVESTMENTS.						
	Udział w nakładach inwestycyjnych ^{bc} (ceny bieżące) w %:					
1	rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa	6,7	5,6	6,9	5,7	5,3
2	przemysłu	25,5	27,7	26,8	28,3	28,5
3	budownictwa	8,8	9,0	7,0	7,0	7,5
4	handlu i napraw ^Δ	8,1	5,9	9,8	9,1	7,8
5	transportu, gospodarki magazynowej i łączności	10,8	7,1	7,9	8,0	10,9
6	obsługi nieruchomości i firm ^Δ	17,4	18,1	20,7	21,2	18,5
	Wartość brutto środków trwałych ^d (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):					
7	w milionach złotych	39372,6	41318,5	43943,4	46066,4	48034,9
8	na 1 mieszkańca w zł	32497	34143	36358	38193	39948
	Udział w wartości brutto środków trwałych ^{ef} (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne) w %:					
9	rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa	17,3	16,6	15,8	15,2	14,6
10	przemysłu	19,6	20,1	19,5	19,7	19,7
11	budownictwa	1,3	1,3	1,3	1,3	0,9
12	handlu i napraw ^Δ	3,3	3,5	3,7	3,6	3,7
13	pośrednictwa finansowego	0,5	0,6	0,7	0,7	0,7
14	obsługi nieruchomości i firm ^Δ	26,0	25,6	25,0	24,9	24,8
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ^g ZAREJESTRO ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY ^g RECOR						
15	Ogółem: w tysiącach	85,8	90,5	94,5	96,9	91,0
16	na 1000 ludności	70,9	74,9	78,3	80,4	75,7
	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:					
17	w tysiącach	15,5	16,5	16,9	17,3	16,4
	w tym:					
18	przedsiębiorstwa państwowe	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
19	spółdzielnie	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5
20	spółki handlowe	2,4	2,8	3,2	3,4	3,5
21	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
22	spółki cywilne	6,6	6,3	6,0	5,7	4,5
23	2000 = 100	100,0	106,5	109,0	111,2	105,7
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:					
24	w tysiącach	70,3	74,0	77,6	79,7	74,6
25	2000 = 100	100,0	105,2	110,4	113,3	106,0
26	na 1000 ludności	58,1	61,2	64,3	66,1	62,0
RACHUNKI REGIONAL						
	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):					
27	w milionach złotych	17740	19116	19759	20210	21737
28	na 1 mieszkańca w zł	14642	15796	16348	16756	18054
	Wartość dodana brutto (ceny bieżące):					
29	w milionach złotych	15782	17049	17474	17842	19319
30	na 1 mieszkańca w zł	13026	14088	14458	14792	16045
	Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych ^h :					
31	w milionach złotych	13799	15262	15437	15681	17134
32	na 1 mieszkańca w zł	11389	12612	12773	13000	14230

a Od 2002 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie. b Według lokalizacji inwestycji. c Patrz uwagi ogólne do działu działalności. f Patrz uwagi ogólne do działu „Inwestycje. Środki trwałe”, ust. 5 na str. 293. g Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne. h Patrz uwagi ogólne do działu „Rachunki regionalne”, ust. 12 na str. 303.

a Since 2002 data has not been comparable to the data for the previous years. b By investment location. c See general notes to the chapter „Investments. Fixed assets”, item 5 on page 293. g Excluding persons tending private farms in agriculture. h See general notes to the chapter „Regional accounts”, item 12 on page 303.

2005	2006	2007	2008	SPECIFICATION	No.
ŚRODKI TRWAŁE ^a (dok.)					
FIXED ASSETS ^a (cont.)					
				Share in investment outlays ^{bc} (current prices) in %:	
5,5	6,1	6,5	5,9	agriculture, hunting and forestry	1
30,0	33,3	35,1	27,3	industry	2
7,5	7,6	5,5	12,0	construction	3
7,2	9,7	9,0	11,6	trade and repair ^Δ	4
13,5	8,7	3,5	6,0	transport, storage and communication	5
16,1	15,7	18,0	21,9	real estate, renting and business activities	6
				Gross value of fixed assets ^d (as of 31 Dec; current book-keeping prices):	
49915,5	52418,3	55697,9	59876,6	in million zlotys	7
41607	43824	46701	50254	per capita in zł	8
				Share in gross value of fixed assets ^{ef} (as of 31 Dec; current book-keeping prices) in %:	
14,3	14,1	13,7	13,1	agriculture, hunting and forestry	9
20,1	19,9	21,0	21,7	industry	10
1,0	1,0	1,1	1,4	construction	11
3,8	4,3	4,5	4,7	trade and repair ^Δ	12
0,6	0,6	0,7	0,7	financial intermediation	13
24,3	23,9	23,3	23,0	real estate, renting and business activities	14
WANE W REJESTRZE REGON – stan w dniu 31 XII					
DED IN THE REGON REGISTER – as of 31 Dec					
88,9	88,9	88,7	90,2	Total: in thousand	15
74,1	74,4	74,3	75,7	per 1000 population	16
				Legal persons and organizational entities without legal personality:	
16,8	17,4	17,7	17,6	in thousand	17
				of which:	
0,0	0,0	0,0	0,0	state owned enterprises	18
0,5	0,5	0,5	0,5	cooperatives	19
3,7	3,9	4,0	4,1	commercial companies	20
0,4	0,4	0,5	0,5	of which with foreign capital participation	21
4,5	4,6	4,7	4,5	civil law partnerships	22
108,5	111,8	114,2	113,7	2000 = 100	23
				Natural persons conducting economic activity:	
72,1	71,6	70,9	72,6	in thousand	24
102,5	101,8	100,9	103,2	2000 = 100	25
60,1	59,8	59,5	60,9	per 1000 population	26
REGIONALNE ACCOUNTS					
				Gross domestic product (current prices):	
22909	24427	27351	.	in million zlotys	27
19075	20396	22896	.	per capita in zł	28
				Gross value added (current prices):	
20184	21457	23927	.	in million zlotys	29
16806	17917	20030	.	per capita in zł	30
				Gross nominal disposable income in the households sector ^h :	
17520	18567	19712	.	in million zlotys	31
14588	15504	16502	.	per capita in zł	32

„Inwestycje. Środki trwałe”, ust. 3 na str. 291. *d* Według siedziby jednostki lokalnej. *e* Według siedziby jednostki lokalnej rodzaju widualne w rolnictwie. *h* Dane za lata 2005 i 2006 skorygowano w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika;

the chapter "Investments. Fixed assets", item 3 on page 291. *d* By local unit seat. *e* By the seat of local kind-of-activity unit. *f* See ture. *h* Data for 2005 and 2006 has been corrected in relation to the data published in the previous editions of the Yearbook; see

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE WOJEWÓDZTWA
GEOGRAPHIC LOCATION OF THE VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina <i>Gmina</i>	W stopniach, minutach i sekundach <i>In degrees, minutes and seconds</i>	W km <i>In km</i>	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				<i>Furthest extended points of the voivodship border:</i>
na północ (szerokość geograficzna północna)	Wiżajny	54°24'30"	x	<i>in the north (northern geographic latitude)</i>
na południe (szerokość geograficzna północna)	Mielnik	52°17'	x	<i>in the south (northern geographic latitude)</i>
na zachód (długość geograficzna wschodnia)	Turośl	21°35'45"	x	<i>in the west (eastern geographic longitude)</i>
na wschód (długość geograficzna wschodnia)	Białowieża	23°56'	x	<i>in the east (eastern geographic longitude)</i>
Rozciągłość:				<i>Extent:</i>
z południa na północ	x	2°07'30"	238	<i>from south to north</i>
z zachodu na wschód	x	2°21'15"	167	<i>from west to east</i>

Źródło: dane Departamentu Mienia i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.
Source: data of Department of Property and Geodesy of Podlaskie Voivodship Marshal's Office.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE
AREA AND BORDERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych <i>In absolute numbers</i>	W odsetkach <i>In percent</i>	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	20187,0	x	<i>Area in km²</i>
Długość granicy w km	936,5	100,0	<i>Length of border in km</i>
z Białorusią	245,9	26,3	<i>with Belarus</i>
z Litwą	104,3	11,1	<i>with Lithuania</i>
z województwami:			<i>with voivodships:</i>
lubelskim	3,9	0,4	<i>Lubelskie</i>
mazowieckim	357,2	38,1	<i>Mazowieckie</i>
warmińsko-mazurskim	225,2	24,1	<i>Warmińsko-Mazurskie</i>

Źródło: dane Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego.
Source: data of Podlaskie Voivodship Office.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above sea level in m	SPECIFICATION
Najwyższy położony punkt – okolice miejscowości Wiżajny	Wiżajny	297,53	Highest point – surroundings of Wiżajny
Najniższy położony punkt – okolice miejscowości Miastkowo	Miastkowo	91,62	Lowest point – surroundings of Miastkowo

Źródło: dane Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej.

Source: data of the Central Centre of Geodesy and Cartography Records.

TABL. 4. DANE METEOROLOGICZNE
METEOROLOGICAL DATA

LATA YEARS STACJE METEOROLOGICZNE METEOROLOGICAL STATIONS	Średnia temperatura powietrza w °C Average air temperature in °C	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm	Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecznienie w h Insolation in h	Średnie zachmurzenie w oktantach ^a Average cloudiness in octants ^a
Białystok 2000	8,6	453	2,4	1856	4,9
2005	7,1	546	2,6	1836	5,1
2007	8,2	602	2,8	1739	5,4
2008	8,2	602	2,7	1678	5,3
Suwałki 2000	8,1	512	3,3	1746	5,0
2005	6,7	539	3,7	1810	4,9
2007	7,8	745	4,1	1690	5,3
2008	8,0	592	4,0	1671	5,3

^a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami).

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

^a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover).

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

DZIAŁ II STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne

Dział prezentuje statystyczną charakterystykę problemów zagrożenia i ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej.

1. Informacje o **stanie i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. Nr 38, poz. 454).

Dane o **gruntach rolnych wyłączonych na cele nierolnicze i leśnych na cele nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (jednolity tekst Dz. U. 2004 Nr 121, poz. 1266), która chroni wszystkie grunty rolne zaliczone do klas bonitacyjnych I-III oraz grunty rolne klas bonitacyjnych IV-VI wytworzone z gleb organicznych, nie uwzględnia natomiast gruntów klas V-VI wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI – najniższą.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Zagospodarowanie gruntów zrehabilitowanych polega na wykonaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów rolniczych, leśnych, komunalnych i innych.

3. Informacje o **poborze wody** dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem oraz rybactwem)” – jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków. Dane o poborze wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie obejmują wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych odprowadzonych do odbiornika bez wykorzystania;

CHAPTER II ENVIRONMENTAL PROTECTION

General notes

Chapter presents statistical characteristics of threats to the environment, environmental protection and water management.

1. Information regarding the **status and use of voivodship land** is classified by ownership and register groups, according to the land register as a result of the regulation of the Minister of Regional Development and Construction, dated 29 Mar 2001 in regard to the registration of land and buildings (Journal of Laws No. 38, item 454).

Data regarding **agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes** concerns land, for which payments and fees were collected, on the basis of the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 Feb 1995 (uniform text Journal of Laws 2004 No. 121, item 1266), which protects all agricultural land included in quality classes I-III as well as agricultural land included in quality classes IV-VI comprised of organic soils. It does not, however, include land of V-VI quality classes originating from mineral-derived soils.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concerns land which has completely lost its utility value (devastated land) and land the utility value of which has declined due to worsening of natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as due to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in assigning or restoration a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Development of reclaimed land is based on undertaking appropriate measures, which enable to use that land for agricultural, forest, municipal and other purposes.

3. Information regarding **water withdrawal** concerns:

- 1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, hunting and forestry and fishing)” – organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of waste water annually. Data regarding water withdrawal for the needs of the national economy and population does not include water coming from irrigation of mines, which is discharged into reservoir without further use;

- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itp.).

4. Dane dotyczące **stanu czystości rzek** podano zgodnie z klasyfikacją jakości wód powierzchniowych wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 II 2004 r. (Dz. U. Nr 32, poz. 284) w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód.

Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska prowadzą monitoring diagnostyczny w wyznaczonych punktach pomiaru jakości wód, który obejmuje określenie w wodach powierzchniowych wszystkich wskaźników jakości wody określonych w załączniku nr 1 do ww. rozporządzenia.

Klasyfikacja dla prezentowania stanu wód powierzchniowych obejmuje 5 klas jakości tych wód, z uwzględnieniem kategorii jakości wody (A1, A2, A3) określonych w przepisach w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.

5. Dane o **jakości wody z wodociągów dostarczanej ludności do spożycia** opracowano w myśl ustaleń zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 III 2007 r. (Dz. U. Nr 61, poz. 417); dane opracowano na podstawie wyników badań terenowo-laboratoryjnych wykonanych przez stacje sanitarno-epidemiologiczne. Na podstawie wyników analiz fizyczno-chemicznych i badań bakteriologicznych wyróżnia się dwie kategorie urządzeń – dostarczające wodę dobrą (tj. odpowiadającą wymaganiom sanitarnym) i dostarczające wodę złą (tj. nieodpowiadającą wymaganiom sanitarnym).

6. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód (do 2002 r. – do wód powierzchniowych) lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnię ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód, do ziemi lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami chłodniczymi, jak również łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to ścieki o podwyższonej temperaturze powstałe w wyniku użycia wód do celów chłodniczych w procesach technologicznych.

- 2) in the item "irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds" – agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigation of agricultural or forest land with the area of 20 ha or more, and for the purpose of exploitation of fish ponds with the area of 10 ha or more;
- 3) in the item "exploitation of water-line system" – all entities responsible for the management of the water-line system (including housing cooperatives, water companies, waterworks and workplaces etc.).

4. Data concerning the **purity of rivers** is given in accordance with the classification of surface water quality as a result of the regulation of the Minister of Environment, dated 11 Feb 2004 (Journal of Laws No. 32, item 284) on the classification for presenting state of surface and underground waters, the method of conducting monitoring as well as the method of interpreting the results and presenting the state of these waters.

Voivodship Inspectorates for Environmental Protection conduct diagnostic monitoring at defined water quality measurement points which includes defining in case of surface waters all water quality indicators specified in the annex No. 1 to the above mentioned regulation.

Classification used in presentation of the state of surface water includes 5 classes of water quality, taking into consideration categories of water quality (A1, A2, A3) described in the regulations on the requirements which have to be fulfilled by surface waters used for supplying people with water for consumption.

5. Data concerning **quality of water from water-works supplied to the population for consumption** was compiled in accordance with regulations contained in the regulation of the Minister of Health, dated 29 Mar 2007 (Journal of Laws No. 61, item 417); data was compiled on the basis of field and laboratory test results conducted by sanitary-epidemiological stations. On the basis of physical and chemical analyses and bacteriological tests, two categories of facilities of water withdrawal are distinguished – supplying good quality water (i.e. meeting sanitary requirements) and bad quality water (i.e. not meeting sanitary requirements).

6. Data regarding **waste water** concerns waste water discharged into waters (until 2002 – into surface waters) or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding **entities possessing waste water treatment plants** concerns the same entities.

Waste water requiring treatment is understood as waste water discharged by means of open channels or ditch systems directly into waters, the ground or sewage systems from entities engaged in production (including polluted cooling water and polluted water from drainage of mines and constructions), other entities as well as households.

Cooling water comprises waste water with an increased temperature created in the process of using water for cooling purposes during technological processes.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczania** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód powierzchniowych wydzielonym dla nich systemem kanalizacji,
- ładunki zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ładunków zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich dopływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych, względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczne i chemiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni, jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni niepracujących na sieci kanalizacyjnej).

Od 2003 r. komunalne oczyszczalnie chemiczne zakwalifikowano albo do oczyszczalni o podwyższonym stopniu usuwania biogenów, albo do oczyszczalni mechanicznych.

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano na podstawie badań Głównego Urzędu Statystycznego w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni oczyszczających ścieki z miast i wsi.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged into surface waters by a separate sewage system,
- the charge of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the charge of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C as well as into other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated waste water** concerns waste water treated mechanically, chemically, biologically and with increased biogen removal and discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of waste water is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e. solid bodies and fats subject to settlement or flotation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.

Chemical treatment of waste water consists in precipitating certain soluble compounds or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon etc.

Biological treatment of waste water occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of waste water, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from waste water.

Increased biogen removal from waste water occurs in waste water treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

Graduated mechanical and biological or mechanical and chemical treatment of the discharged waste water was classified as a higher degree of the treatment process (biological or chemical).

Data on **municipal waste water treatment plants** concerns those of them, which are used to treat waste water drained off by sewage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewage systems. Data does not include household waste water treatment plants or treatment plants processing only transported waste water (i.e. waste water treatment plants not working with-in sewage system).

Since 2003 municipal chemical treatment plants have been classified as treatment plants with increased biogen removal or mechanical treatment plants.

Data on the **population using waste water treatment plants** is given on the basis of surveys of the Central Statistical Office based on estimates of the number of population using waste water treatment plants treating urban and rural waste.

7. Informacje o źródłach i wielkości **emisji przemysłowych zanieczyszczeń powietrza** oraz o stanie **wyposażenia i efektach eksploatacji urządzeń do redukcji tych zanieczyszczeń** dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40) z późniejszymi zmianami.

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co w zasadzie zapewnia porównywalność, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji zanieczyszczeń pyłowych** dotyczą: pyłów ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów emitowanych zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji zanieczyszczeń gazowych** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, dwutlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów emitowanych zanieczyszczeń gazowych.

Dane o emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych obejmują emisję zorganizowaną oraz niezorganizowaną.

Ze względu na to, że wielkość **emisji dwutlenku węgla** charakteryzuje się dużymi bezwzględными wartościami, **wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych** został wyliczony i przedstawiony **bez uwzględnienia emisji dwutlenku węgla**.

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

8. **Odpady** oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii określonych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628) z późniejszymi zmianami, których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany.

Informacje o odpadach do 2001 r. opracowywane były w oparciu o ustawę z dnia 27 VI 1997 r. o odpadach (Dz. U. Nr 96, poz. 592) z późniejszymi zmianami oraz zgodnie z klasyfikacją odpadów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 24 XII 1997 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1135). Dane późniejsze opracowano w oparciu o ustawę z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628) z późniejszymi zmianami, która weszła w życie 1 X 2001 r. oraz katalog odpadów wprowadzony w życie 1 I 2002 r. rozporządzeniem Ministra Środowiska (Dz. U. 2001 Nr 112, poz. 1206).

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

7. Information regarding the sources and amount of **emission of industrial air pollutants** as well as the **systems reducing such pollutants and the effects of their utilization** concerns organizational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the regulation of the Council of Ministers, dated 13 Jan 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40) with later amendments.

The established group of surveyed entities maintained annually, which, in principle, assures comparability, may be increased only in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding **emission of particulates pollutants** concerns: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot as well as other types of particulates pollutants.

Data regarding **emission of gaseous pollutants** concerns: sulphur dioxide, carbon monoxide, carbon dioxide, nitrogen oxides, hydrocarbons as well as other types of emitted gaseous pollutants.

Data regarding emission of particulates and gaseous pollutants includes organized and disorganized emission.

Due to the high absolute values which characterize the **emission of carbon dioxide**, the **indicator of reduction of gaseous pollutants** was calculated and presented **excluding carbon dioxide emission**.

Emission volumes from various sources and of different pollutant types were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

8. **Waste** means any substance or object in one of the categories listed in Annex I to the Act on Waste, dated 27 Apr 2001 (Journal of Laws No. 62, item 628) with later amendments, which the holder discards, intends or is required to discard.

Information regarding waste until 2001 was compiled on the basis of the Act on Waste, dated 27 Jun 1997 (Journal of Laws No. 96, item 592) with later amendments as well as in accordance with the classification of waste introduced by the regulation of the Minister of Environmental Protection, Natural Resources and Forestry, dated 24 Dec 1997 (Journal of Laws No. 162, item 1135). Later data was compiled according to the Act on Waste, dated 27 Apr 2001 (Journal of Laws No. 62, item 628) with later amendments, introduced on 1 Oct 2001 as well as the catalogue of waste introduced on 1 Jan 2002 by the regulation of the Minister of Environment (Journal of Laws 2001 No. 112, item 1206).

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się wszelkie działania niestwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części, bądź prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się podanie odpadów procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska. Unieszkodliwianiem odpadów jest także składowanie odpadów.

Magazynowanie odpadów to czasowe przetrzymywanie lub gromadzenie odpadów przed ich transportem, odzyskiem lub nieszkodliwianiem.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady usunięte na składowiska (wysypiska, hałdy, stawy osadowe) własne zakładów lub obce.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Przez **zrehabilitowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowych poprzez, między innymi właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych oraz uregulowanie stosunków wodnych.

9. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody: dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów; roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową; zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia; siedlisk przyrodniczych; siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt; krajobrazu; zieleni w miastach i wsiach; zadrzewień.

Ochrona krajobrazowa oznacza zachowanie cech charakterystycznych danego krajobrazu.

Park narodowy obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

***Recovery of waste** means all operations which do not endanger human life and health or the environment, consisting in the use of waste in whole or in part, or leading to extraction and use of substances, materials or energy.*

***Treatment of waste** means the submission of waste to the processes of biological, physical or chemical treatment as a result of which the nature of waste does not pose risks to human life, health or the environment. Storing waste is also a method of treatment of waste.*

***Waste storage** means temporary waste storage or collection prior to its transport, recovery or treatment.*

***Landfilled waste** is understood as waste transferred to landfill areas (landfills, waste dumps, sludge tanks) of the plant generating it or to other areas.*

*Data regarding **waste landfilled up to now (accumulated)** concerns the quantity of waste deposited on own plant areas as a result of depositing it during the reporting and previous years.*

***Reclaimed landfill areas** are areas where exploitation was finished, and where work connected with assigning or restoration utility value such as appropriate landscaping, improving physical and chemical characteristics as well as regulating waterways was carried out.*

9. Nature protection consists in maintenance, balanced use and renewal of natural resources, objects and elements as: wild plants, animals and fungi; plants, animals and fungi under species protection; migratory animals; natural habitats; habitats threatened with extinction, rare and protected species of plants, animals and fungi; objects of animate and inanimate nature as well as fossil plant and animal remains; landscape; green belts within cities and villages; plantings.

Landscape protection means conservation of characteristic features of particular landscape.

National park includes protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, not smaller than 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

Nature reserve includes areas in natural or slightly changed state, ecosystems, refuges and natural habitats. It also protects habitats of plants, animals and fungi as well as formations and elements of inanimate nature, having essential environmental, scientific, cultural values or landscape features.

Landscape park is an area protected because of its natural, historical and cultural values as well as for landscape features. The aim of landscape park creation is preservation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Stanowiska dokumentacyjne to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak np.: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

10. Fundusze ekologiczne (fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych) są to fundusze tworzone z opłat za korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian, tj. kwot pieniężnych pobieranych za emisję zanieczyszczeń powietrza, składowanie odpadów, usuwanie drzew lub krzewów oraz za pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi, opłat za wyłączenie gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz z kar za przekroczenie dopuszczalnych norm ekologicznych, a także innych kwot ustalonych przez terenowe organy administracji rządowej oraz samorządowej. Środki funduszy przeznaczone są na finansowanie w całości lub w części działalności związanej z ochroną środowiska i gospodarką wodną.

11. Dane o nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną Dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ Dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych Dotyczących Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Protected landscape area includes areas protected because of distinguishing landscape characterized by various ecosystem types, valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Nature monuments are single objects of animate and inanimate nature or their clusters of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features, trees of impressive size, native and alien shrubs, springs, waterfalls, karst springs, rocks, ravines, erratic blocks and caves.

Documentation sites are not distinguished on the surface or possible to be distinguished, important in scientific and educational terms, places of occurrence of geological formations, concentrations of fossils or mineral formations, caves or rock shelters along with silt-covered grounds and fragments of active and closed surface and underground excavations.

Ecological areas are worth of protection fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peatbogs, dunes, patches of non-used vegetation, old river beds, natural habitats, habitats of rare or protected species of plants, animals or fungi, their refuges and places of reproduction or places of seasonal residence.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth of protection due to their scenic or aesthetic features.

10. Ecological funds (environmental protection and water management funds and Agricultural Land Protection Fund) are funds created from payments for the use of the natural environment and for introducing changes to it, i.e.: payments collected for releasing air pollutants, storing waste, the removal of trees and bushes as well as for the abstraction and use of water and releasing waste water into waters or into the ground, payments for designating agricultural land for non-agricultural purposes as well as fines for exceeding permissible ecological standards and other payments established by regional divisions of the state and local self-government administration. These funds are used to finance, in whole or in part, activity connected with environmental protection and water management.

11. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management is presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities, introduced on the basis of the regulation of the Council of Ministers, dated 2 Mar 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE) implemented by the European Union.

TABL. 1 (5). **STAN GEODEZYJNY I KIERUNKI WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA^a**
Stan w dniu 1 I
GEODESIC STATUS AND USE OF VOIVODSHIP LAND^a
As of 1 Jan

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2008	2009			SPECIFICATION
	w ha <i>in ha</i>			na 1 miesz- kańca ^b w ha <i>per capita^b in ha</i>	przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2008 r. <i>increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2008</i>	
Powierzchnia ogólna	2018620	2018701	2018701	1,69	-	Total area
Użytki rolne	1239701	1225721	1223448	1,03	-2273	Agricultural land
grunty orne	792953	777489	776246	0,65	-1243	arable land
sady	6047	5862	5703	0,00	-159	orchards
łąki trwałe	208001	207396	207184	0,17	-212	permanent meadows
pastwiska trwałe	193386	193049	193012	0,16	-37	permanent pastures
grunty:						land:
rolne zabudowane	30240	32294	31911	0,03	-383	agricultural built-up
pod stawami	928	1321	1427	0,00	106	under ponds
pod rowami	8146	8310	7965	0,01	-345	under ditches
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	613075	632679	635533	0,53	2854	Forest land as well as woody and bushy land
las	601754	618930	621718	0,52	2788	forests
grunty zadrzewione i zakrzewione	11321	13750	13815	0,01	65	woody and bushy land
Grunty pod wodami powierz- chniowymi	27441	27318	27388	0,02	70	Land under surface waters
płynącymi	24559	24501	24100	0,02	-401	flowing
stojącymi	2882	2817	3288	0,00	471	standing
Grunty zabudowane i zurbani- zowane	73114	72972	72907	0,06	-65	Built-up and urbanized land
tereny:						areas:
mieszkaniowe	7579	7107	7277	0,01	170	residential
przemysłowe	1972	2298	2357	0,00	59	industrial
inne zabudowane	2983	3761	3935	0,00	174	other built-up
zurbanizowane niezabu- dowane	1193	787	763	0,00	-24	urbanized non-built-up
rekreacyjno-wypoczyn- kowe	1532	1606	1569	0,00	-37	recreational and rest
tereny komunikacyjne:						transport areas:
drogi	49516	49343	49113	0,04	-230	roads
kolejowe	5310	5281	5207	0,00	-74	railway
inne	521	481	396	0,00	-85	other
użytki kopalne	2508	2308	2290	0,00	-18	minerals
Użytki ekologiczne	635	1782	1820	0,00	38	Ecological areas
Nie użytki	59066	55855	55598	0,05	-257	Wasteland
Tereny różne ^c	5588	2373	2007	0,00	-366	Miscellaneous land ^c

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 54. b Stan ludności w dniu 31 XII 2008 r. c Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a See general notes, item 1 on page 54. b Population as of 31 Dec 2008. c Land designated for reclamation, unmanaged reclaimed land and defensive banks not suitable for motor traffic.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (6). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES
AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w ha in ha				
O G Ó Ł E M	58	43	138	159	T O T A L
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Grunty rolne	52	28	112	143	Agricultural land
Użytki rolne	17	17	86	55	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
III	7	7	23	18	III
IV ^b	7	6	56	36	IV ^b
V i VI	3	4	7	1	V and VI
Inne grunty rolne	35	11	26	88	Other agricultural land
Grunty leśne	6	15	26	16	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
Na tereny:					Areas:
osiedlowe	7	19	29	48	residential
przemysłowe	—	2	13	11	industrial
komunikacyjne	21	5	63	8	transport
Pod użytki kopalne	28	9	18	75	Minerals
Na inne cele	2	8	16	17	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych. ^b Użytki rolne pochodzenia mineralnego i organicznego.

Ź r ó d ł o: w zakresie gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi; w zakresie gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the binding regulations on the protection of agricultural and forest land. ^b Agricultural land of mineral and organic origin.

S o u r c e: in regard to agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development; in regard to forest land – data of the Ministry of Environment.

TABL. 3 (7). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI**
I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE
DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT
AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w ha in ha				
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	2845	2887	2803	2864	Land requiring reclamation (as of 31 Dec)
zdewastowane	2688	2772	2696	2762	devastated
zdegradowane	157	115	107	102	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	14	58	53	20	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	2	7	17	6	agricultural
leśne	9	49	4	11	forest
zagospodarowane	13	8	12	10	managed

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (8). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	90,2	92,7	91,7	93,8	100,0	T O T A L
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem oraz rybactwem) – z ujęć własnych	15,2	14,0	14,3	13,1	14,0	Production (excluding agriculture, hunting and forestry and fishing) – from own intakes
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe	2,3	1,8	1,7	1,5	1,6	surface
podziemne	11,8	11,5	11,7	11,7	12,4	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	18,3	22,2	19,0	21,8	23,2	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	56,7	56,5	58,5	58,9	62,8	Exploitation of water-line system ^a
wody: powierzchniowe	8,5	7,6	9,7	10,1	10,7	waters: surface
podziemne	48,2	48,9	48,8	48,9	52,1	underground

^a Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

^a Water withdrawal by intakes before entering water-line system.

TABL. 5 (9). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	76,5	80,6	79,0	79,9	100,0	T O T A L
Przemysł	15,3	14,5	14,6	12,7	15,9	Industry
w tym na cele produkcyjne	12,9	12,6	12,7	11,0	13,8	of which for production purposes
Rolnictwo i leśnictwo ^a	18,3	22,2	19,0	21,8	27,2	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	42,9	43,9	45,3	45,4	56,8	Exploitation of water-line system ^b

^a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. ^b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

^a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. ^b Excluding water consumption for industrial purposes from water-line system of gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (10). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIENI W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	11801	15463	15509	15704	Area of irrigated agricultural and forest land ^a in ha
Powierzchnia napelnianych stawów rybnych ^b w ha	1395	1417	1402	1449	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	18310	22237	19006	21761	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych ...	1165	4138	1853	1579	for irrigation of agricultural and forest land
na 1 ha	0,1	0,3	0,1	0,1	per 1 ha
do napelniania i uzupełniania stawów rybnych	17145	18099	17153	20182	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	12,3	12,8	12,2	13,9	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 20 ha. b O powierzchni co najmniej 10 ha. c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.
a Area of 20 ha and more. b Area of 10 ha and more. c Including waste water withdrawal for irrigation.

TABL. 7 (11). **STAN CZYSTOŚCI RZEK^a W 2007 R.**
PURITY OF RIVERS^a IN 2007

R Z E K I R I V E R S	Liczba punktów pomiaru jakości wód Number of water quality measurement points					
	ogółem total	w klasach jakości wody in water quality classes				
		I	II	III	IV	V
OGÓŁEM	168	–	1	61	79	27
TOTAL						
Awissa	1	–	–	–	–	1
Biała ^b	2	–	–	–	1	1
Biała ^c	2	–	–	–	–	2
Biebla	1	–	–	1	–	–
Biebrza	9	–	–	5	4	–
Boberka	1	–	–	–	1	–
Brok	2	–	–	–	–	2
Brzozówka	2	–	–	2	–	–
Czaplinianka	1	–	–	–	1	–
Czarna	2	–	–	1	1	–
Czarna Hańcza ^d	10	–	1	8	1	–
Czarna Struga	1	–	–	–	–	1
Czapielówka	2	–	–	–	2	–
Dopływ spod Nowej Wsi	1	–	–	–	–	1
Dopływ z Łempic	1	–	–	–	1	–
Dopływ z Rządkowa	1	–	–	–	–	1
Elk	3	–	–	2	1	–
Gać	1	–	–	–	1	–
Horodnianka	4	–	–	–	3	1
Jablonka	3	–	–	–	2	1
Jaskranka	3	–	–	2	1	–
Jegrznia	1	–	–	1	–	–
Kamianka	1	–	–	–	–	1
Kamienna	1	–	–	–	1	–
Kanał Augustowski	2	–	–	1	1	–

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 55. b Dopływ Orlanki. c Dopływ Supraśli. d Rzeki graniczne.

a See general notes, item 4 on page 55. b Tributary of the Orlanka. c Tributary of the Supraśl. d Border rivers.

TABL. 7 (11). **STAN CZYSTOŚCI RZEK^a W 2007 R. (dok.)**
PURITY OF RIVERS^a IN 2007 (cont.)

R Z E K I R I V E R S	Liczba punktów pomiaru jakości wód <i>Number of water quality measurement points</i>					
	ogółem <i>total</i>	w klasach jakości wody <i>in water quality classes</i>				
		I	II	III	IV	V
Klimaszewnica	1	–	–	–	1	–
Kosódka	1	–	–	–	1	–
Kropiwna	1	–	–	–	–	1
Krynka ^d	2	–	–	1	1	–
Lebiedzianka	1	–	–	–	1	–
Lepacka Struga	1	–	–	–	–	1
Leśna Prawa ^d	3	–	–	–	1	2
Liza	1	–	–	–	1	–
Łabna	3	–	–	–	2	1
Łomżyńska	3	–	–	–	3	–
Łosośna	2	–	–	1	1	–
Marycha	4	–	–	–	4	–
Matłak	1	–	–	1	–	–
Narew	17	–	–	4	11	2
Narewka	3	–	–	1	2	–
Nereśl	3	–	–	2	1	–
Nurczyk	1	–	–	–	1	–
Nurzec	8	–	–	1	6	1
Olszanka	1	–	–	1	–	–
Orlanka	3	–	–	1	1	1
Penza	1	–	–	–	1	–
Pisa	4	–	–	–	4	–
Płoska	1	–	–	–	1	–
Potopka	1	–	–	1	–	–
Rospuda-Netta	9	–	–	9	–	–
Sidra	1	–	–	1	–	–
Skroda	1	–	–	1	–	–
Słoja	1	–	–	–	1	–
Sokołda	5	–	–	1	3	1
Supraśl	7	–	–	2	2	3
Szczeberka	1	–	–	1	–	–
Szelmentka ^d	1	–	–	1	–	–
Szeszupa ^d	5	–	–	5	–	–
Szlamica	1	–	–	1	–	–
Ślina	1	–	–	–	1	–
Świsłocz ^d	1	–	–	–	1	–
Targonka	1	–	–	–	–	1
Turośl	1	–	–	–	1	–
Turośnianka	1	–	–	–	1	–
Turówka	1	–	–	–	–	1
Wiatrołuża	1	–	–	1	–	–
Wissa	2	–	–	1	1	–
Wolkuszanka	1	–	–	–	1	–
Zalewianka	1	–	–	–	1	–

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 55. ^d Rzeki graniczne.

U w a g a. Dane zawarte w tablicy dotyczą badań czystości wód przeprowadzonych w latach 2004-2007, których wyniki były aktualne w 2007 r.

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku.

^a See general notes, item 4 on page 55. ^d Border rivers.

N o t e. Data included in the table concerns researches on the purity of rivers conducted in 2004-2007, results of which were valid in 2007.

S o u r c e: data of the Voivodship Inspectorate for Environmental Protection in Białystok.

TABL. 8 (12). **JAKOŚĆ WODY Z WODOCIĄGÓW DOSTARCZANEJ LUDNOŚCI DO SPOŻYCIA W 2008 R.**
QUALITY OF WATER FROM WATERWORKS SUPPLIED TO THE POPULATION
FOR CONSUMPTION IN 2008

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludność ^a – w % ludności korzystającej z urządzeń – zaopatrywana w wodę <i>Population^a – in % of population using facilities – supplied with water</i>				SPECIFICATION
	odpowiadającą wymaganiom sanitarnym <i>meeting sanitary requirements</i>		nieodpowiadającą wymaganiom sanitarnym <i>not meeting sanitary requirements</i>		
	miasta <i>urban areas</i>	wieś <i>rural areas</i>	miasta <i>urban areas</i>	wieś <i>rural areas</i>	
Wodociągi o wydajności w m ³ /d:					<i>Waterworks with a capacity of m³/24h:</i>
poniżej 100	80,0	80,7	20,0	19,3	<i>below 100</i>
100-1000	94,2	85,6	5,8	14,4	<i>100-1000</i>
1001-10000	89,0	100,0	11,0	–	<i>1001-10000</i>
10001-100000	100,0	100,0 ^b	–	–	<i>10001-100000</i>

a Według szacunków. *b* Dotyczy ludności zaopatrywanej w wodę z wodociągów zlokalizowanych na terenach miast.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia.

a Estimated data. *b* Concerns population supplied with water from waterworks located within cities.

Source: data of the Ministry of Health.

TABL. 9 (13). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTE WATER DISCHARGED INTO WATERS
OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008		SPECIFICATION
	w hm ³ <i>in hm³</i>				w odset- kach <i>in percent</i>	
OGÓŁEM	40,8	39,3	41,2	40,6	100,0	TOTAL
odprowadzone:						<i>discharged:</i>
bezpośrednio z zakładów ^a ...	6,3	6,8	7,0	7,1	17,4	<i>directly from plants^a</i>
w tym wody chłodnicze ...	0,8	0,5	0,6	0,5	1,2	<i>of which cooling water</i>
siecią kanalizacyjną	34,6	32,5	34,2	33,5	82,6	<i>through sewage system</i>
W tym ścieki wymagające oczyszczania	40,1	38,8	40,7	40,2	98,8	<i>Of which waste water requiring treatment</i>
oczyszczane	39,4	38,5	40,0	40,0	98,5	<i>treated</i>
mechanicznie	0,3	0,7	0,8	0,8	2,0	<i>mechanically</i>
biologicznie	31,3	9,8	8,2	8,1	19,9	<i>biologically</i>
z podwyższonym usuwa- niem biogenów	7,9	28,0	31,0	31,1	76,6	<i>with increased biogen removal (disposal)</i>
nieoczyszczane	0,6	0,3	0,6	0,1	0,3	<i>untreated</i>
odprowadzone bezpo- średnio z zakładów ...	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	<i>discharged directly from plants</i>
odprowadzone siecią kanalizacyjną	0,6	0,2	0,6	0,1	0,3	<i>discharged through sewage system</i>

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

a Including cooling water and polluted water from mine drainage as well as building constructions and polluted precipitation water.

TABL. 10 (14). **JEDNOSTKI^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII

ENTITIES^a DISCHARGING WASTE WATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTE WATER TREATMENT PLANTS POSSESSED
As of 31 Dec

JEDNOSTKI	2000	2005	2007	2008	ENTITIES
OGÓŁEM	110	92	83	75	TOTAL
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi	37	27	26	27	<i>Discharging waste water directly into waters or into the ground</i>
wyposażone w oczyszczalnię ścieków	35	25	26	26	<i>possessing waste water treatment plants</i>
o wystarczającej przepustowości	35	24	25	25	<i>with sufficient capacity</i>
o niewystarczającej przepustowości	—	1	1	1	<i>with insufficient capacity</i>
bez oczyszczalni ścieków	2	2	—	1	<i>not possessing waste water treatment plants</i>
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	73	65	57	48	<i>Discharging waste water into sewage system (not possessing waste water treatment plants)</i>

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 11 (15). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
WASTE WATER TREATMENT PLANTS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Mechaniczne <i>Mechanical</i>	Biologiczne <i>Biological</i>	Z podwyższonym usuwaniem biogenów <i>With increased biogen removal (disposal)</i>	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych					Industrial waste water treatment plants
Liczba					<i>Number</i>
2000	36	4	31	1	
2005	28	4	22	2	
2007	29	5	20	4	
2008	30	6	20	4	
Przepustowość w dam ³ /d					<i>Capacity in dam³/24h</i>
2000	100,6	63,3	37,2	0,1	
2005	152,1	115,1	33,5	3,5	
2007	157,1	119,1	28,3	9,8	
2008	157,7	119,6	28,4	9,8	
Komunalne oczyszczalnie ścieków^a					Municipal waste water treatment plants^a
Liczba					<i>Number</i>
2000	73	—	57	16	
2005	106	1	74	31	
2007	109	1	76	32	
2008	112	—	79	33	
Przepustowość w dam ³ /d					<i>Capacity in dam³/24h</i>
2000	315,3	—	250,1 ^b	65,2	
2005	233,2	0,2	38,7 ^b	194,3	
2007	234,4	0,2	38,0 ^b	196,2	
2008	234,7	—	38,3^b	196,4	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c					<i>Population using waste water treatment plants in % of total population^c</i>
2000	55,4	—	40,4	15,1	
2005	62,1	0,0	12,2	49,9	
2007	62,4	0,1	12,1	50,2	
2008	63,7	—	12,4	51,3	

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a Working on sewage system. b Refers to equipment for biological treatment. c Population using waste water treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

TABL. 12 (16). **EMISJA I REDUKCJA PRZEMYSŁOWYCH ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH**
EMISSION AND REDUCTION OF INDUSTRIAL AIR POLLUTANTS IN PLANTS ESPECIALLY NOXIOUS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Zakłady ^a ogółem (stan w dniu 31 XII) ...	52	57	57	58	Total plants ^a (as of 31 Dec)
z liczby ogółem:					of total number:
wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					possessing pollutant reduction systems:
pyłowych	42	43	41	44	particulates
gazowych	5	7	5	6	gaseous
posiadające zagospodarowaną strefę ochronną	5	4	1	.	with managed protective zone
nieposiadające wyników pomiarów:					without the results of measurements of:
emisji:					emission of:
pyłów	10	10	12	13	particulates
gazów	10	8	11	12	gases
imisji	49	52	52	55	imission
Emisja zanieczyszczeń:					Emission of pollutants:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowych	2,0	2,0	1,7	1,3	particulates
w tym pyły ze spalania paliw ..	1,7	1,6	1,3	1,0	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla)	14,0	12,5	12,8	11,2	gaseous (excluding carbon dioxide)
w tym:					of which:
dwutlenek siarki	6,2	5,3	4,3	3,7	sulphur dioxide
tlenek węgla	3,4	3,2	4,6	4,0	carbon monoxide
tlenki azotu ^b	3,2	3,6	3,4	3,0	nitrogen oxides ^b
na 1 km ² w t:					per 1 km ² in t:
pyłowych	0,1	0,1	0,1	0,1	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	0,7	0,6	0,6	0,6	gaseous (excluding carbon dioxide)
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	102,4	118,4	117,1	83,5	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla) ...	0,7	1,6	1,5	0,7	gaseous (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	98,1	98,3	98,5	98,4	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	4,8	11,2	10,3	5,8	gaseous (excluding carbon dioxide)

^a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy. ^b W przeliczeniu na dwutlenek azotu.

^a Emitting particulates, gases or particulates and gases at the same time. ^b Expressed in nitrogen dioxide.

TABL. 13 (17). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIE UCIAŻLIWYCH**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS ESPECIALLY NOXIOUS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Cyklony Cyclones	Multicyklony Multi- cyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others
URZĄDZENIA – stan w dniu 31 XII EQUIPMENT – as of 31 Dec							
OGÓŁEM	2000	198	34	53	6	12	6
TOTAL	2005	150	43	63	6	11	11
	2007	163	43	79	2	11	12
	2008	153	43	77	9	12	11
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2000	3	2	–	–	1	x
low	2005	6	7	–	–	2	x
	2007	7	7	–	–	2	x
	2008	8	7	2	–	3	x
średnia	2000	30	18	8	2	9	x
moderate	2005	28	19	23	–	9	x
	2007	25	19	35	–	9	x
	2008	25	19	35	1	9	x
wysoka	2000	165	14	45	4	2	x
high	2005	116	17	40	6	–	x
	2007	131	17	44	2	–	x
	2008	120	17	40	8	–	x
PRZEPŁYW GAZÓW ODLOTOWYCH w dam ³ /h WASTE GAS FLOW in dam ³ /h							
OGÓŁEM	2000	3977	604	1718	1120	146	317
TOTAL	2005	2418	1045	1761	1133	119	347
	2007	3438	1005	2923	25	119	418
	2008	3039	985	1978	857	194	380
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2000	83	23	–	–	4	x
low	2005	86	284	–	–	30	x
	2007	100	288	–	–	30	x
	2008	84	284	4	–	105	x
średnia	2000	558	169	29	389	89	x
moderate	2005	463	187	175	–	89	x
	2007	430	187	396	–	89	x
	2008	430	187	241	73	89	x
wysoka	2000	3336	412	1689	731	53	x
high	2005	1869	574	1586	1133	–	x
	2007	2908	530	2527	25	–	x
	2008	2525	514	1733	784	–	x

TABL. 14 (18). **ODPADY^a WYTWORZONE I NAGROMADZONE ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
GENERATED AND ACCUMULATED WASTE^a AND ITS LANDFILL AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	50	56	60	58	Plants generating waste (as of 31 Dec)
Odpady wytworzone (w ciągu roku):					Waste generated (during the year):
w tysiącach ton	717,8	927,9	1057,2	838,3	in thousand tonnes
poddane odzyskowi	531,9	795,1	935,3	729,6	recovered
unieszkodliwione	133,5	69,8	69,0	50,2	treated
w tym składowane ^b	110,4	47,3	42,3	6,3	of which landfilled ^b
magazynowane czasowo	52,4	63,0	52,9	58,5	temporarily stored
w % wytworzonych:					in % of generated:
poddane odzyskowi	74,1	85,7	88,5	87,0	recovered
unieszkodliwione	18,6	7,5	6,5	6,0	treated
w tym składowane ^b	15,4	5,1	4,0	0,8	of which landfilled ^b
magazynowane czasowo	7,3	6,8	5,0	7,0	temporarily stored
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^c ; stan w końcu roku) w tys. t	2331,0	2474,8	2426,9	2383,4	Waste landfilled up to now (accumulated ^c ; end of year) in thous. t
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t ..	90,9	52,3	37,0	5,1	Waste recovered from accumulated by 1 January of reporting year in thous. t
Tereny składowania odpadów w ha:					Landfill areas in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	32,5	36,5	34,1	40,7	non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku) ...	2,7	1,5	2,2	0,3	reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 57. b Na składowiskach (wysypiskach, hałdach, stawach osadowych) własnych i innych. c Na składowiskach (wysypiskach, hałdach, stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 8 on page 57. b On own and other landfill areas (landfills, waste dumps, sludge tanks). c On own landfill areas (landfills, waste dumps, sludge tanks).

TABL. 15 (19). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2008 R.**
WASTE^a BY TYPE IN 2008

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone ^b Waste generated ^b		Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^c ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumulated ^c ; end of year)	SPECIFICATION
	ogółem total	w tym poddane odzyskowi of which recovered		
OGÓŁEM	838,3	729,6	2383,4	TOTAL
w tym:				of which:
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	34,5	32,5	—	Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste
Popioły lotne z węgla	27,2	27,2	1840,2	Coal fly ash
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	35,2	33,2	365,1	Slag, furnace ash and particulates from boilers

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 57. b W ciągu roku. c Na składowiskach (wysypiskach, hałdach, stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 8 on page 57. b During the year. c On own landfill areas (landfills, waste dumps, sludge tanks).

TABL. 16 (20). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA**
Stan w dniu 31 XII
LEGALLY PROTECTED AREAS POSSESSING UNIQUE ENVIRONMENTAL VALUE
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008			SPECIFICATION
	w ha in ha			w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²		
O G Ó Ł E M ^a	644040,6	644999,7	645093,1	645103,9	32,0	5414,4	T O T A L ^a
Parki narodowe	92160,4	92089,8	92089,8	92089,8	4,6	772,9	National parks
Rezerваты przyrody ...	14015,3	23599,4	23684,0	23684,0	1,2	198,8	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b ...	83522,3	83531,9	83531,9	83531,9	4,1	701,1	Landscape parks ^b
Obszary chronionego krajobrazu ^b	452360,8	444021,0	444021,0	444021,0	22,0	3726,7	Protected landscape areas ^b
Stanowiska dokumen- tacyjne	0,8	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	Documentation sites
Użytki ekologiczne	1921,4	1697,5	1709,8	1720,6	0,1	14,4	Ecological areas
Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe	59,6	59,6	56,1	56,1	0,0	0,5	Landscape-nature complexes

^a Łącznie z obiektami utworzonymi na mocy uchwał rad gmin. ^b Bez powierzchni rezerwatów i innych form ochrony przyrody położonych na terenach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

^a Including those created on the basis of gmina resolutions. ^b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within landscape parks and protected landscape areas.

TABL. 17 (21). **PARKI NARODOWE**
Stan w dniu 31 XII
NATIONAL PARKS
As of 31 Dec

L A T A Y E A R S PARKI NARODOWE ^a NATIONAL PARKS ^a		Powierzchnia w ha <i>Area in ha</i>				
		parków narodowych <i>national parks</i>				otuliny (strefy ochronnej) <i>buffer zones (of the pro- tected areas)</i>
		ogółem <i>grand total</i>	w tym lasów <i>of which forests</i>	z ogółem – pod ochroną ścisłą <i>of grand total – strictly protected</i>		
				razem <i>total</i>	w tym lasów <i>of which forests</i>	
O G Ó Ł E M	2000	92160,4	35013,1	10445,4	9167,2	96740,1
T O T A L	2005	92089,8	35012,9	10821,5	9538,9	96740,1
	2007	92089,8	35007,9	10821,5	9538,9	96740,1
	2008	92089,8	35223,1	10821,5	9571,9	96740,1
Biebrzański		59223,0	15745,7	4472,2	3757,9	66824,0
Wigierski		14999,5	9410,4	623,2	283,0	11283,8
Białowiecki		10517,3	9974,0	5726,1	5531,0	3224,3
Narwiański		7350,0	93,0	–	–	15408,0

^a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie.

^a Listed according to decreasing grand total area in the voivodship.

TABL. 18 (22). **REZERWATY PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
NATURE RESERVES
As of 31 Dec

L A T A REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia Area			Y E A R S RESERVES	
		ogółem total	rezerwatów reserves			
			ścisłych ^a strictly protected ^a	częściowych ^b partially protected ^b		
			w ha in ha			
OGÓŁEM	2000	85	14015,3	798,8	13216,5	TOTAL
	2005	91	23599,4	952,0	22647,4	
	2007	93	23684,0	952,0	22732,0	
	2008	93	23684,0	952,0	22732,0	
Faunistyczne		10	2115,1	43,4	2071,7	Fauna
Krajobrazowe		4	1421,6	227,0	1194,6	Landscape
Leśne		55	18284,2	390,1	17894,1	Forest
Torfowiskowe		9	1212,6	286,9	925,7	Peatbog
Florystyczne		7	236,7	–	236,7	Flora
Wodne		3	332,3	4,6	327,7	Water
Przyrody nieożywionej		4	69,5	–	69,5	Inanimate nature
Stepowe		1	12,0	–	12,0	Steppe

a Rezerваты, w których chroniona jest cała przyroda i zakazane są wszelkie czynności gospodarcze. b Rezerваты, w których chronione są tylko niektóre składniki przyrody, a czynności gospodarcze są w odpowiedni sposób ograniczone.

a Reserves in which all forms of nature are protected and all economic activity is prohibited. b Reserves in which only some forms of nature are protected and economic activity is limited.

TABL. 19 (23). **PARKI KRAJOBRAZOWE**
Stan w dniu 31 XII
LANDSCAPE PARKS
As of 31 Dec

L A T A Y E A R S PARKI KRAJOBRAZOWE ^a LANDSCAPE PARKS ^a		Powierzchnia ^b Area ^b			
		ogółem total	w tym of which		
			lasów forests	użytków rolnych agricultural land	wód water
		w ha in ha			
OGÓŁEM	2000	88084,5	65831,1	19988,8	1265,4
TOTAL	2005	88084,5	63681,0	10909,0	1265,0
	2007	88084,5	63681,0	10909,0	1265,0
	2008	88084,5	63681,0	10909,0	1265,0
Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. prof. W. Sławińskiego		74447,0	60864,0	4862,0	381,0
Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi		7353,5	1341,0	2263,0	242,0
Suwalski Park Krajobrazowy		6284,0	1476,0	3784,0	642,0

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów i innych form ochrony przyrody położonych na terenach parków krajobrazowych.

a Listed according to decreasing total area in the voivodship. b Including nature reserves and other forms of nature protection located within landscape parks.

TABL. 20 (24). **POMNIKI PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
NATURE MONUMENTS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which			
		pojedyncze drzewa individual trees	grupy drzew tree clusters	aleje alleys	glazy boulders
O G Ó Ł E M	2000	1756	127	42	121
T O T A L	2005	1861	120	27	103
	2007	1826	119	27	103
	2008	1931	120	27	104
W tym utworzone na mocy uchwał rad gmin	17	14	2	–	1
Of which created on the basis of gmina resolutions					

TABL. 21 (25). **WYMIAR I WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA CELOWE FUNDUSZE EKOLOGICZNE**
RATES AND RECEIPTS FROM PAYMENTS AND FINES TO THE SPECIAL PURPOSE
ECOLOGICAL FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wymierzono Administered	Wpłynęło Income	SPECIFICATION
	w tys. zł	in thous. zł	
FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ			
ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS			
Opłaty^a	2000	6236,0	Payments^a
	2005	.	17235,1
	2007	.	16116,8
	2008	.	21739,4
			24646,4
w tym za:			of which for:
Gospodarkę ściekową i ochronę wód ...	.	6843,8	Waste water management and protection of waters
Ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	.	10661,4	Protection of air and climate
Gospodarkę odpadami	.	6565,5	Waste management
Kary^b za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	2000	610,2	Fines^b for not meeting environmental protection norms
	2005	620,3	436,9
	2007	227,9	144,3
	2008	614,5	81,0
			47,8
w tym za przekroczenie:			of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	381,9	2,6	Norms of releasing waste water into waters or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	108,5	41,3	Permissible emission of pollutants into the air
FUNDUSZ OCHRONY GRUNTÓW ROLNYCH			
AGRICULTURAL LAND PROTECTION FUND			
O G Ó Ł E M – opłaty za wyłączenie gruntów rolnych na cele nierolnicze	2000	1650,9	T O T A L – payments for designating agricultural land for non-agricultural purposes
	2005	1044,4	1736,0
	2007	967,5	1081,0
	2008	2255,5	949,7
			2250,3
w tym:			of which:
Roczne	2040,7	1996,3	Annual
Jednorazowe należności	214,8	148,5	One-off payments

a Bez opłat za wydobywanie kopalni. b W zakresie wymierzonych kar – dane Inspekcji Ochrony Środowiska.

Ź r ó d ł o: w zakresie funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w zakresie Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

a Excluding payments for mining. b In regard to inflicted fines – data of the Inspectorate for Environmental Protection.

S o u r c e: in regard to the environmental protection and water management funds – data of the Management Board of National Fund for Environmental Protection and Water Management, in regard to the Agricultural Land Protection Fund – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 22 (26). **KIERUNKI FINANSOWANIA WOJEWÓDZKICH FUNDUSZY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ***DIRECTIONS OF FINANCING OF VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS*

KIERUNKI FINANSOWANIA	2005	2007	2008		DIRECTIONS OF FINANCING
	w tys. zł in thous. zł			w odsetkach in per-cent	
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	1222,4	4544,9	12053,1	41,9	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	19837,3	8560,0	10299,3	35,8	Waste water management and protection of waters
Gospodarka odpadami	3726,6	2656,1	4674,7	16,2	Waste management
Pozostałe	1304,3	1226,9	1756,1	6,1	Others

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Source: data of the Management Board of National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 23 (27). **NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE^a SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące)***OUTLAYS ON FIXED ASSETS^a ON ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (current prices)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Ochrona środowiska	126413,5	98933,3	139105,9	174866,7	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	29440,5	12676,2	22693,8	92776,5	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw – modernizacja kotłowni i ciepłowni	16922,9	3870,1	19499,5	87501,0	of which outlays on modern fuel combustion technologies – the modernization of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	73636,5	55722,1	53214,8	45711,1	Waste water management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych	22151,5	6474,3	9433,3	1746,0	municipal waste water treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	41700,8	44716,1	40925,2	40911,5	sewage system for the transport of waste water and precipitation water
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb oraz ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	23199,2	7332,1	36010,7	17948,4	Waste management, protection and recovery of soils as well as protection of underground and surface waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport	216,0	1779,2	2559,2	1151,1	waste collection ^b and transport
w tym selektywne zbieranie odpadów	135,7	72,0	939,0	827,1	of which selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	21506,5	4687,7	895,8	6642,3	removal and treatment of waste ^b
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	–	60,4	–	72,4	reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfill areas as well as other devastated and degraded areas
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	13,3	–	–	–	Protection of nature, biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	9,9	–	50,0	–	Noise and vibration reduction

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. ^b Przemysłowych i komunalnych.^a By investment location; these outlays are also included in investment outlays in the appropriate sections of the national economy. ^b Industrial and municipal.

TABL. 23 (27). **NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE^a SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (dok.)***OUTLAYS ON FIXED ASSETS^a ON ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Gospodarka wodna	36820,6	41873,7	66934,3	53359,1	Water management
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	22587,9	32948,0	23669,8	24379,8	Water intakes and systems
Stacje uzdatniania wody	9326,3	8206,9	31322,5	15299,7	Water treatment plants
Zbiorniki wodne	3374,5	136,1	7309,4	6937,5	Water reservoirs
Regulację i zabudowę rzek i potoków	1531,9	579,4	3250,6	6271,1	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	—	3,3	1382,0	471,0	Flood embankments and pump stations

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.

^a By investment location; these outlays are also included in investment outlays in the appropriate sections of the national economy.

TABL. 24 (28). **EFEKTY RZECZOWE INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA <i>ENVIRONMENTAL PROTECTION</i>					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Ability of completed systems to reduce pollutants in t/r:
pyłowych	408	16200	96	37	particulates
gazowych	285	–	3	117	gaseous
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Waste water management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage system in km for transport of:
ścieki	148,3	96,1	97,1	48,2	waste water
wody (ścieki) opadowe	28,1	18,8	15,4	18,4	precipitation water (waste water)

TABL. 24 (28). **EFEKTY RZECZOWE INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)**

TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.) ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)					
Gospodarka ściekowa i ochrona wód (dok.)					Waste water management and protection of waters (cont.)
Oczyszczalnie ścieków:					Waste water treatment plants:
obiekty	7	3	–	3	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	5	3	–	1	of which municipal
mechaniczne	2	–	–	2	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	3	3	–	1	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów	2	–	–	–	with increased biogen removal (disposal)
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	24684	702	249	512	capacity of treatment plants in m ³ /24h
w tym oczyszczalni komunalnych	20771	702	249	25	of which municipal
mechanicznych	3889	–	–	487	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	495	702	249	25	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów	20300	–	–	–	with increased biogen removal (disposal)
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (przysadowe):					Individual waste water treatment plants (household):
obiekty	189	95	271	88	facilities
przepustowość w m ³ /d	172	302	253	103	capacity in m ³ /24h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:					Industrial waste water pre-treatment plants:
obiekty	1	–	–	–	facilities
przepustowość w m ³ /d	150	–	–	–	capacity in m ³ /24h
Gospodarka odpadami					Waste management
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfill areas of municipal waste:
obiekty	6	1	–	–	facilities
powierzchnia w ha	7,8	2,3	–	–	area in ha
wydajność w t/r	12767	5700	–	–	capacity in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^a w m ³ /d	5429	4247	528	8256	Capacity of water intakes ^a in m ³ /24h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	3034	19530	970	3564	Water treatment in m ³ /24h
Sieć wodociągowa w km	423,0	399,5	161,2	134,6	Water-line system in km
Zbiorniki wodne:					Water reservoirs:
obiekty	2	–	3	2	facilities
pojemność w tys. m ³	214	–	99,9	103,0	capacity in thous. m ³

^a Bez ujęć w energetyce zawodowej.^a Excluding water intakes in the power industry.

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miast w miastach na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za 2008 r., aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 12 XI 2006 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 XII 2004 r. (Dz. U. Nr 265, poz. 2644) z późniejszymi zmianami.

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych.

Do **administracji państwowej** zalicza się:

1) naczelne i centralne organy administracji:

- a) instytucje naczelne i centralne (np. Sejm, Senat, Urząd Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
- b) jednostki służb zagranicznych, tj. placówki zagraniczne organów administracji państwowej oraz pracujących za granicą w przedstawicielstwach ONZ i innych misjach za granicą, a także w instytucjach, ośrodkach informacji i kultury za granicą,
- c) terenowe organy rządowej administracji specjalnej (np. izby i urzędy skarbowe, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, urzędy celne, regionalne izby obrachunkowe, Inspekcję Handlową, okręgowe inspektoraty gospodarki energetycznej i materiałowej, gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych, archiwa państwowe);

2) terenowe organy rządowej administracji ogólnej (urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej łącznie z wojewódzkimi: inspektoratami inspekcji handlowej, służbami ochrony zabytków, zakładami weterynarii, zarządami melioracji i urzędami wodnych oraz kuratoriami oświaty).

Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

1) gminy i miasta na prawach powiatu:

- a) urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych),

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL SELF-GOVERNMENT

General notes

1. On 1 Jan 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24 Jul 1998) was introduced, the units of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary units in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity are outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and professional characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2008, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 12 Nov 2006 elections.

The grouping of councillors of organs of local self-government entities by occupational groups was made on the basis of the classification of professions and specialities for needs of labour market introduced by the regulation of the Minister of Economy and Labour, dated 8 Dec 2004 (Journal of Laws No. 265, item 2644) with later amendments.

4. Presented information concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local self-government administration and self-government appeal councils.

State administration comprises:

1) principle and central organs of administration:

- a) principle and central institutions (e.g. Sejm, Senate, Office of the President, ministries, central offices),
- b) foreign service institutions, i.e. foreign offices of state administration organs and those operating abroad as part of UN agencies and other missions abroad as well as in institutions and information and cultural centres abroad,
- c) territorial organs of special government administration (e.g. fiscal chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, customs offices, regional accounting chambers, Trade Inspectorate, district energy and material economy inspectorates, auxiliary units of budgetary entities, state archives);

2) territorial organs of general government administration (voivodship offices, auxiliary service entities including voivodship: trade inspectorates, monument preservation services, veterinary offices, drainage and water facility boards as well as school superintendent's offices).

Local self-government administration comprises:

1) gminas and cities with powiat status:

- a) gmina offices and auxiliary service entities (e.g. municipal service entities),

- b) urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspekcje nadzoru budowlanego, ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej);
- 2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspekcje weterynaryjne, zarządy dróg);
- 3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. zarządy melioracji i urzędów wodnych).

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej podano bez jednostek służb zagranicznych.

- b) offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g. construction supervision inspectorates, geodetic and cartographic documentation centres);
- 2) powiats, i.e. powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g. veterinary inspectorates, public road boards);
- 3) voivodships, i.e. marshals' offices and voivodship self-government organizational entities (e.g. drainage and water facility boards).

5. Data concerning average wages and salaries in the state administration is presented excluding foreign service institutions.

TABL. 1 (29). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE UNITS OF THE VOIVODSHIP

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Powiaty	14	14	14	14	<i>Powiats</i>
Miasta na prawach powiatu	3	3	3	3	<i>Cities with powiat status</i>
Gminy	118	118	118	118	<i>Gminas</i>
miejskie	13	13	13	13	<i>urban</i>
miejsko-wiejskie	23	23	23	23	<i>urban-rural</i>
wiejskie	82	82	82	82	<i>rural</i>
Miasta	36	36	36	36	<i>Towns</i>

TABL. 2 (30). **GMINY W 2008 R.**

Stan w dniu 31 XII

GMINAS IN 2008

As of 31 Dec

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI <i>GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni <i>Area</i>								
		poniżej 5,0 km ²	5,0- -19,9	20,0- -49,9	50,0- -99,9	100,0- -149,9	150,0- -199,9	200,0- -249,9	250,0- -299,9	300,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL	118^a	1	3	6	9	34	25	20	7	13
Poniżej 2500	8	—	—	—	5	1	2	—	—	—
<i>Below</i>										
2500-4999	52	—	—	1	2	25	9	9	1	5
5000-7499	31	1	—	—	—	5	9	7	3	6
7500-9999	6	—	1	—	—	—	1	1	2	1
10000-14999	9	—	—	1	—	1	3	3	1	—
15000-19999	2	—	—	1	—	—	1	—	—	—
20000-39999	7	—	2	2	1	1	—	—	—	1
40000-99999	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—
200000 i więcej	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—
<i>and more</i>										

a W tym 3 gminy mające również status miasta na prawach powiatu, które wykazano także w tabl. 3 na str. 78.

a Of which 3 gminas that are also cities with powiat status, which are as well given in table 3 on page 78.

TABL. 3 (31). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2008 R.**

Stan w dniu 31 XII

POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2008

As of 31 Dec

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni Area					
		poniżej <i>below</i> 50,0 km ²	50,0- -499,9	500,0- -999,9	1000,0- -1499,9	1500,0- -1999,9	2000,0 km ² i więcej <i>and more</i>
OGÓŁEM TOTAL	17	1	2	4	6	2	2
Poniżej 50000 <i>Below</i>	8	–	–	4	3	1	–
50000-74999	7	1	1	–	3	1	1
100000-149999	1	–	–	–	–	–	1
200000 i więcej <i>and more</i>	1	–	1	–	–	–	–

TABL. 4 (32). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2008 R.**

Stan w dniu 31 XII

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2008

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a <i>gmina councils^a</i>	rad miast w miastach na prawach powiatu <i>city councils in cities with powiat status</i>	rad powiatów <i>powiat councils</i>	sejmiku wojewódz- kiego <i>voivodship regional council</i>	

OGÓŁEM
TOTAL

OGÓŁEM	1762	74	249	30	TOTAL
W tym kobiety	307	16	42	2	<i>Of which women</i>

WEDŁUG WIEKU
BY AGE

29 lat i mniej	60	6	4	1	<i>29 and less</i>
30-39	291	9	16	3	<i>30-39</i>
40-59	1201	40	197	17	<i>40-59</i>
60 lat i więcej	210	19	32	9	<i>60 and more</i>

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe	446	63	166	30	<i>Tertiary</i>
Policealne	42	–	5	–	<i>Post-secondary</i>
Średnie	606	11	67	–	<i>Secondary</i>
Zasadnicze zawodowe	461	–	9	–	<i>Basic vocational</i>
Gimnazjalne, podstawowe i pozostałe	207	–	2	–	<i>Lower secondary, primary and others</i>

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.^a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status.

TABL. 4 (32). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2008 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2008 (cont.)
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW BY OCCUPATIONAL GROUPS					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy ...	83	18	78	16	Public government representa- tives, senior officials and managers
Specjaliści	280	42	64	10	Professionals
Technicy i inny średni personel ...	130	5	21	–	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	69	2	31	–	Clerks
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	135	3	12	–	Service workers and shop and market sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	861	–	30	1	Skilled agricultural and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	58	–	5	–	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	46	–	2	–	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych	23	–	1	–	Elementary occupations
Siły zbrojne	8	–	1	–	Armed forces
Pozostali niesklasyfikowani	69	4	4	3	Others unclassified

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status.

TABL. 5 (33). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	SPECIFICATION
PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE AVERAGE PAID EMPLOYMENT				
OGÓŁEM	11901	12316	12568	TOTAL
w tym:				of which:
Administracja państwowa	5125	5142	5145	State administration
Administracja samorządu terytorialnego ...	6740	7136	7387	Local self-government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	4868	5174	5288	gminas and cities with powiat status
powiaty	1500	1482	1536	powiats
województwo	372	480	563	voivodship
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ^a w zł AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES ^a in zł				
OGÓŁEM	2728,04	2984,48	3335,87	TOTAL
w tym:				of which:
Administracja państwowa	3091,90	3326,24	3826,96	State administration
Administracja samorządu terytorialnego ...	2434,95	2720,68	2977,63	Local self-government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	2505,29	2741,40	2975,10	gminas and cities with powiat status
powiaty	2127,52	2549,85	2828,42	powiats
województwo	2754,23	3025,43	3409,27	voivodship

a Patrz uwagi ogólne do rozdziału „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 3 na str. 133.

a See general notes to the chapter "Wages and salaries. Social security benefits", item 3 on page 133.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Uwagi ogólne

1. W dziale prezentuje się dane z zakresu działania Państwowej Straży Pożarnej, Policji i sądownictwa.

2. Dane o przestępstwach stwierdzonych i skazanych przez sądy opracowano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r. obowiązującego od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późniejszymi zmianami), Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., Dz. U. Nr 83, poz. 930, z późniejszymi zmianami) lub innych ustaw szczególnych.

3. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego objęty oskarżeniem prokuratora, a nadto każdy występki skarbowy, których charakter jako przestępstwa został potwierdzony w wyniku postępowania przygotowawczego.

4. Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw opracowano na podstawie statystyki policyjnej, uzupełnianej informacjami o śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach i o postępowaniach wobec nieletnich w sądach rodzinnych.

5. **Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw** jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

6. **Dorośli skazani** są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY. JUSTICE

General notes

1. The chapter presents data concerning the activity of the State Fire Department, the Police and the courts of law.

2. Data concerning ascertained crimes and adults convicted was prepared according to the classification of the Criminal Code of 1997 valid since 1 Sep 1998 (the law dated 6 Jun 1997, Journal of Laws No. 88, item 553, with later amendments), the Treasury Penal Code valid since 17 Oct 1999 (the law dated 10 Sep 1999, Journal of Laws No. 83, item 930, with later amendments) or other specific laws.

3. **Ascertained crime** is an event which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997, crime is a felony or misdemeanour pursued by public prosecution or private prosecution by a public prosecutor. Moreover, it is every revenue related misdemeanour, the character of which was confirmed as a crime as a result of preparatory proceedings.

4. Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes has been prepared on the basis of police statistics, supplemented with information on investigations conducted by the public prosecutor's offices and on juvenile proceedings in family courts.

5. **Rate of detectability of delinquents** is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

6. **Adults sentenced** are persons who were over 17 at the time of committing the crime.

TABL. 1 (34). **ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ**
REGISTERED ACTIVITY OF THE STATE FIRE DEPARTMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Liczba zdarzeń					Number of events
Pożary	5218	5426	4353	4404	<i>Fires</i>
małe	4385	4840	4037	4065	<i>small</i>
średnie	734	553	295	315	<i>medium</i>
duże	86	31	20	23	<i>big</i>
bardzo duże	13	2	1	1	<i>very big</i>
w tym:					<i>of which:</i>
obiektów użyteczności publicznej	110	95	80	75	<i>general purpose public buildings</i>
obiektów mieszkalnych	820	1058	1009	1064	<i>residential buildings</i>
obiektów produkcyjnych i magazynowych	158	149	136	97	<i>manufacturing and warehouse facilities</i>
środków transportu	221	249	230	216	<i>transport equipment</i>
lasów	867	388	224	210	<i>forests</i>
upraw	1148	1019	563	704	<i>crops</i>
Miejscowe zagrożenia	2403	6232	8180	8730	<i>Local threats</i>
w tym spowodowane przez:					<i>of which caused by:</i>
katastrofy naturalne ^a	321	1461	2524	1818	<i>natural catastrophes ^a</i>
awarie techniczne ^b	161	551	779	698	<i>technical failures ^b</i>
środki transportu ^c	881	1643	1845	1773	<i>transport equipment ^c</i>
Wyjazdy do fałszywych alarmów	195	195	232	230	<i>False alarms</i>
Wypadki z ludźmi	949	1953	1869	1818	Casualties
ofiary śmiertelne	137	170	181	150	<i>fatalities</i>
ranni i poparzeni	812	1783	1688	1668	<i>injured and burn victims</i>
w tym ratownicy	29	17	30	29	<i>of which rescue personnel</i>
W tym przy pożarach	113	205	130	126	<i>Of which during fires</i>
ofiary śmiertelne	32	49	24	19	<i>fatalities</i>
ranni i poparzeni	81	156	106	107	<i>injured and burn victims</i>
w tym ratownicy	24	13	17	18	<i>of which rescue personnel</i>

^a Silne wiatry, przybór wód, opady śniegu i deszczu. ^b Chemiczne, ekologiczne, radiologiczne, budowlane, infrastruktury komunalnej. ^c Wypadki w komunikacji: drogowej, kolejowej, lotniczej.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku.

^a Strong winds, water rise, snow and rain precipitation. ^b Chemical, environmental, radiological, building and municipal infrastructure. ^c Transportation accidents: road, rail, air.

Source: data of the Voivodship Headquarters of the State Fire Department in Białystok.

TABL. 2 (35). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH**
ASCERTAINED CRIMES IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	33570	31873	26651	25498	T O T A L
miasta	25698	22982	19412	17912	urban areas
wieś	7872	8891	7239	7586	rural areas
W tym przestępstwa o charakterze:					Of which crimes:
kryminalnym	29014	20533	16932	15861	criminal
gospodarczym	2644	1982	2452	2283	economic

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (36). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH WEDŁUG WYBRANYCH RODZAJÓW PRZESTĘPSTW**
ASCERTAINED CRIMES IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS BY SELECTED TYPE OF CRIME

RODZAJE PRZESTĘPSTW	2000	2005	2007	2008	TYPE OF CRIME
Przeciwko życiu i zdrowiu	1433	1174	1189	1132	Against life and health
w tym:					of which:
zabójstwo	49	25	26	18	homicide
uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	1340	1082	1082	1043	damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji ..	691	7684	5880	5809	Against public safety and safety in transport
w tym drogowe	.	7636	5857	5775	of which traffic
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	1556	1003	813	856	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności		111	112	85	Against sexual freedom and morals
w tym zgwałcenie		76	68	44	of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	1575	946	926	929	Against the family and custody
Przeciwko mieniu	21779	15161	12263	11475	Against property

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 4 (37). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH**
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES

RODZAJE PRZESTĘPSTW	2000	2005	2007	2008	TYPE OF CRIME
	w %		in %		
OGÓŁEM	55,7	67,3	68,7	69,0	TOTAL
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu	86,5	83,3	85,6	82,7	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji ...	86,9	99,1	99,2	99,0	Against public safety and safety in transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	92,6	93,3	92,4	93,0	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności		81,1	86,3	92,0	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece	100,0	99,9	99,9	99,8	Against the family and custody
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej ...	98,4	97,7	95,4	97,6	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu	37,6	38,1	39,5	40,5	Against property

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 5 (38). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PURSUED BY PUBLIC PROSECUTION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	6635	16568	12064	13310	T O T A L
w tym mężczyźni	6230	15497	11247	12363	of which men
w tym rodzaje przestępstw:					of which type of crime:
Przeciwko życiu i zdrowiu	861	1573	1169	1336	Against life and health
w tym:					of which:
zabójstwo	18	29	19	14	homicide
uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	716	932	669	820	damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	.	6659	4748	5164	Against safety in transport
w tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	.	6239	4434	4795	of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	294	419	286	323	Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals
w tym zgwałcenie	30	33	26	33	of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	880	729	683	777	Against the family and custody
w tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	391	496	450	461	of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	2797	3996	2624	2953	Against property
w tym:					of which:
kradzież rzeczy	584	950	698	766	property theft
kradzież z włamaniem	906	668	398	370	burglary
rozbój	389	430	208	231	robbery

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

Source: data of the Ministry of Justice.

DZIAŁ V LUDNOŚĆ. WYZNANIA RELIGIJNE

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:
 - 1) bilansów stanu i struktury **ludności faktycznie zamieszkałej** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
 - a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy;
 - 2) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
 - 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
 - 4) sprawozdawczości sądów okręgowych – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

U w a g a. Począwszy od danych za 2000 r. bilans stanu i struktury ludności oraz wszystkie współczynniki demograficzne są opracowywane przy uwzględnieniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002. Liczbę ludności dla lat 2000 i 2001 obliczono zgodnie z podziałem administracyjnym obowiązującym w dniu 31 XII 2002 r.

2. Przez **ludność w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet – 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18-44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45-64 lata, kobiety – 45-59 lat. Przez **ludność w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się **ludność w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz **ludność w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

3. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano w następujący sposób:

- małżeństwa – według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem),

CHAPTER V POPULATION. RELIGIOUS DENOMINATIONS

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:
 - 1) the balances of the size and structure of **population actually living** in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account:
 - a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,
 - b) difference between the number of people registered for temporary stay for a period of more than 3 months (until 2005 – more than 2 months) in a gmina and the number of people temporarily absent, which simultaneously makes the difference between the number of people registered for permanent residence in the gmina and the number of people actually living in the gmina;
 - 2) the registers of the Ministry of the Interior and Administration on internal and international migration of population for permanent residence (since 2006 the source of this data is PESEL register – Common Electronic System of Population Register);
 - 3) documentation of the Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
 - 4) documentation of regional courts regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

N o t e. Since 2000 data regarding the population and its structure as well as all demographic indices has been compiled on the basis of the Population and Housing Census 2002. The number of population for 2000 and 2001 was calculated according to the administrative division valid as of 31 Dec 2002.

2. **Working age population** refers to males aged 18-64 and females aged 18-59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18-44) and **non-mobility** (i.e. 45-64 for males and 45-59 for females) are distinguished. **Non-working age population** is defined as **pre-working age population**, i.e. up to the age of 17 and **post-working age population**, i.e. 65 and more for males and 60 and more for females.

3. Data regarding the **vital statistics** according to the territorial division was compiled as follows:

- marriages – according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in case when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is used),

- separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża),
- rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka),
- urodzenia – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka,
- zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym takich jak: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstotnością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

- *separations – according to the plaintiff's place of residence (in case when the person filling petition resides abroad, the spouse's place of residence is used; in case of the unanimous petition of both persons, the husband's place of residence is used),*
- *divorces – according to the plaintiff's place of residence (in case when the person filling petition resides abroad, the spouse's place of residence is used),*
- *births – according to the mother's place of permanent residence,*
- *deaths – according to the deceased's place of permanent residence.*

Data on **marriages** refers to marriages contracted according to lawful rules in the civil status offices. On the basis of the Law dated 24 Jul 1998 (Journal of Laws No. 117, item 757) all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Association contracted in the presence of clergyman, are registered in the local civil status offices. Marriages contracted on the basis of canonic laws on marriages subordinate to the Polish civil laws and result in the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages may be contracted only in ten Churches and Religious Association such as: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women at the reproductive age (15-49). Besides total rate, there are also published age specific fertility rates, calculated as the ratios of the number of live births from women in a given age group and the number of these women in the same age group. Births from mothers aged under 15 are included in the group 15-19 and from mothers aged 50 and more – in the group 45-49.

Reproduction rates of the population:

- **total fertility rate** refers to the average number of children who would be borne by a woman during the course of her entire reproductive period (15-49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give birth with an intensity observed during a given year, i.e. assuming that age specific fertility rates for this period are constant,
- **gross reproduction rate** refers to the average number of daughters who would be borne by a woman assuming that the woman during her reproductive age will give birth with a frequency which is characteristic for all women giving birth in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

4. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

5. Dane o migracjach wewnętrznych ludności opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

6. Dane o migracjach zagranicznych opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

7. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności zameldowanej na pobyt stały (według stanu w dniu 30 VI).

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

4. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age of x still is to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

5. Data regarding internal migration of the population was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

6. Data regarding international migration was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding cancelled registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

7. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population registered for permanent residence (as of 30 Jun).

TABL. 1 (39). **LUDNOŚĆ**
POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 JUN					
O G Ó Ł E M	1211571	1201000	1194529	1191925	T O T A L
mężczyźni	593205	586353	582272	580794	males
kobiety	618366	614647	612257	611131	females
Miasta	710347	710542	711215	709945	Urban areas
Wieś	501224	490458	483314	481980	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 DEC					
O G Ó Ł E M	1210688	1199689	1192660	1191470	T O T A L
mężczyźni	592671	585596	581241	580313	males
kobiety	618017	614093	611419	611157	females
miasta	709976	709950	710098	710073	urban areas
wieś	500712	489739	482562	481397	rural areas
Kobiety na 100 mężczyzn	104	105	105	105	Females per 100 males
Ludność w miastach w % ogółu ludności	58,6	59,2	59,5	59,6	Urban population in % of total population
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej	60	59	59	59	Population per 1 km ² of total area

TABL. 2 (40). **ŁUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY SEX AND AGE
As of 31 Dec

WIEK A G E	2000	2005	2007	2008					
				ogółem grand total	w tym męż- czyźni of which males	z ogółem of grand total			
						miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym męż- czyźni of which males	razem total	w tym męż- czyźni of which males
O G Ó Ł E M T O T A L	1210688	1199689	1192660	1191470	580313	710073	337316	481397	242997
0-2 lata	37055	32178	32936	33921	17554	19578	10034	14343	7520
3-6	58540	46530	43583	43031	22085	24710	12592	18321	9493
7-12	110323	87683	79029	75522	38665	42169	21632	33353	17033
13-15	63529	54589	49613	46975	24085	26006	13318	20969	10767
16-18	66385	58780	56170	54392	28013	33144	16819	21248	11194
19-24	110842	126000	124806	121259	62162	74216	37757	47043	24405
25-29	84637	90014	92806	96918	50155	61757	31030	35161	19125
30-34	78681	82115	83607	84462	43232	54747	27299	29715	15933
35-39	84132	77378	77639	78359	39897	48309	23864	30050	16033
40-44	95196	82782	79418	77779	39399	46897	22575	30882	16824
45-49	84589	93202	88775	86256	43201	54251	25594	32005	17607
50-54	68526	82027	87055	89400	44377	58043	27185	31357	17192
55-59	50213	65575	72484	74146	35257	47024	21296	27122	13961
60-64	53509	47321	49344	53217	24059	31881	13895	21336	10164
65-69	53236	49179	47135	45785	19723	25058	10275	20727	9448
70-74	49483	46867	45288	45103	18484	23650	9242	21453	9242
75-79	32791	40820	41978	41275	15825	19243	7065	22032	8760
80 lat i więcej and more	29021	36649	40994	43670	14140	19390	5844	24280	8296

TABL. 3 (41). **LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1210688	1199689	1192660	1191470	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	314899	259795	242326	235100	Pre-working age
mężczyźni	161514	133296	124444	120684	males
kobiety	153385	126499	117882	114416	females
Miasta	184249	148594	138364	134108	Urban areas
mężczyźni	94294	76051	70801	68459	males
kobiety	89955	72543	67563	65649	females
Wieś	130650	111201	103962	100992	Rural areas
mężczyźni	67220	57245	53643	52225	males
kobiety	63430	53956	50319	48767	females
W wieku produkcyjnym	702035	740354	747751	751379	Working age
mężczyźni	365497	384207	388405	391457	males
kobiety	336538	356147	359346	359922	females
Miasta	437320	464055	469268	470638	Urban areas
mężczyźni	217598	231359	234825	236431	males
kobiety	219722	232696	234443	234207	females
Wieś	264715	276299	278483	280741	Rural areas
mężczyźni	147899	152848	153580	155026	males
kobiety	116816	123451	124903	125715	females
W wieku poprodukcyjnym	193754	199540	202583	204991	Post-working age
mężczyźni	65660	68093	68392	68172	males
kobiety	128094	131447	134191	136819	females
Miasta	88407	97301	102466	105327	Urban areas
mężczyźni	27432	30842	32096	32426	males
kobiety	60975	66459	70370	72901	females
Wieś	105347	102239	100117	99664	Rural areas
mężczyźni	38228	37251	36296	35746	males
kobiety	67119	64988	63821	63918	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	72,5	62,0	59,5	58,6	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	62,2	52,4	49,6	48,2	Males
Kobiety	83,6	72,4	70,1	69,8	Females

TABL. 4 (42). **PROGNOZA LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM DO 2035 R.**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION PROJECTION UNTIL 2035
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2020	2025	2030	2035	SPECIFICATION
	w tys. in thous.						
O G Ó Ł E M	1183,8	1169,0	1153,5	1133,4	1105,6	1072,3	T O T A L
mężczyźni	576,2	568,5	561,1	551,3	537,8	521,6	males
kobiety	607,6	600,5	592,5	582,1	567,9	550,7	females
Miasta	707,3	704,4	702,1	696,2	684,5	668,6	Urban areas
mężczyźni	335,7	333,4	331,7	328,5	322,6	315,0	males
kobiety	371,6	371,0	370,3	367,6	361,8	353,6	females
Wieś	476,5	464,6	451,5	437,2	421,2	403,7	Rural areas
mężczyźni	240,5	235,1	229,4	222,8	215,1	206,6	males
kobiety	236,0	229,5	222,1	214,4	206,0	197,1	females
W wieku przedprodukcyjnym	223,4	209,8	208,8	205,0	186,9	165,0	Pre-working age
mężczyźni	114,7	107,8	107,5	105,6	96,4	85,1	males
kobiety	108,7	102,0	101,3	99,4	90,6	79,9	females
Miasta	127,9	123,3	125,5	125,3	116,2	104,4	Urban areas
mężczyźni	65,4	63,1	64,3	64,4	59,7	53,7	males
kobiety	62,5	60,2	61,2	60,9	56,4	50,7	females
Wieś	95,6	86,5	83,3	79,7	70,8	60,6	Rural areas
mężczyźni	49,3	44,7	43,1	41,2	36,6	31,4	males
kobiety	46,3	41,8	40,2	38,5	34,2	29,2	females
W wieku produkcyjnym	752,0	732,0	691,0	651,4	627,1	603,4	Working age
mężczyźni	394,2	388,0	370,0	348,3	335,7	326,0	males
kobiety	357,8	343,9	321,0	303,1	291,4	277,5	females
Miasta	468,8	450,2	421,7	397,9	385,8	374,7	Urban areas
mężczyźni	237,3	231,3	219,6	206,6	200,6	196,7	males
kobiety	231,5	218,9	202,1	191,2	185,2	178,0	females
Wieś	283,3	281,7	269,3	253,6	241,3	228,7	Rural areas
mężczyźni	157,0	156,8	150,5	141,7	135,2	129,3	males
kobiety	126,3	124,9	118,9	111,9	106,2	99,4	females
W wieku poprodukcyjnym	208,4	227,2	253,7	277,0	291,6	303,8	Post-working age
mężczyźni	67,3	72,6	83,6	97,4	105,7	110,5	males
kobiety	141,1	154,6	170,1	179,6	185,9	193,3	females
Miasta	110,6	130,9	154,8	173,1	182,5	189,5	Urban areas
mężczyźni	33,0	39,0	47,8	57,5	62,3	64,6	males
kobiety	77,6	91,9	107,0	115,5	120,2	124,9	females
Wieś	97,7	96,3	98,9	103,9	109,1	114,4	Rural areas
mężczyźni	34,2	33,6	35,8	39,9	43,4	46,0	males
kobiety	63,5	62,7	63,1	64,0	65,7	68,4	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRO- DUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM							NON-WORKING AGE POPULA- TION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	46,2	46,5	51,6	58,3	60,2	60,0	Males
Kobiety	69,8	74,6	84,6	92,0	94,9	98,5	Females

Ź r ó ł o: Prognoza demograficzna na lata 2008-2035, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2008.
S o u r c e: Demographic Projection of Poland 2008-2035, Central Statistical Office, Warsaw 2008.

TABL. 5 (43). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**
Stan w dniu 31 XII
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31 Dec

L A T A Y E A R S GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION	Miasta Towns	Ludność w miastach Urban population	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
O G Ó Ł E M 2005	36	709950	59,2
T O T A L 2007	36	710098	59,5
..... 2008	36	710073	59,6
Poniżej 2000 Below	6	9889	0,8
2000-4999	11	33319	2,8
5000-9999	6	45537	3,8
10000-19999	5	70907	6,0
20000-49999	5	123410	10,4
50000-99999	2	132858	11,1
200000 i więcej and more	1	294153	24,7

TABL. 6 (44). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31 Dec

L A T A Y E A R S GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION	Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi Rural population	
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
O G Ó Ł E M 2005	105	489739	40,8
T O T A L 2007	105	482562	40,5
..... 2008	105	481397	40,4
Poniżej 2000 Below	4	6198	0,5
2000-4999	68	245058	20,6
5000-6999	21	124005	10,4
7000-9999	10	81539	6,8
10000 i więcej and more	2	24597	2,1

^a Wiejskie i miejsko-wiejskie.
^a Rural and urban-rural.

TABL. 7 (45). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI**
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Małżeństwa Marriages		Separacje Separations	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase
		ogółem total	w tym wyznaniowe of which religious				ogółem total	w tym niemowląt of which infants	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM	2000	6471	4866	67	1397	12080	11802	88	278
TOTAL	2005	6498	4895	418	2178	11009	11854	62	-845
	2007	7375	5482	145	2045	11196	11742	56	-546
	2008	7842	5730	146	1837	11945	11641	63	304
Miasta	2000	3629	2584	53	1140	6442	5395	42	1047
Urban areas	2005	3751	2699	301	1777	6347	5544	40	803
	2007	4277	3024	107	1673	6500	5493	36	1007
	2008	4541	3149	117	1501	6914	5557	39	1357
Wieś	2000	2842	2282	14	257	5638	6407	46	-769
Rural areas	2005	2747	2196	117	401	4662	6310	22	-1648
	2007	3098	2458	38	372	4696	6249	20	-1553
	2008	3301	2581	29	336	5031	6084	24	-1053
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION									
OGÓŁEM	2000	5,3	4,0	5,5 ^a	1,2	9,9	9,7	7,3 ^b	0,2
TOTAL	2005	5,4	4,1	34,7 ^a	1,8	9,1	9,8	5,6 ^b	-0,7
	2007	6,2	4,6	12,1 ^a	1,7	9,3	9,8	5,0 ^b	-0,5
	2008	6,6	4,8	12,2 ^a	1,5	10,0	9,7	5,3 ^b	0,3
Miasta	2000	5,1	3,7	7,5 ^a	1,6	9,1	7,6	6,5 ^b	1,5
Urban areas	2005	5,3	3,8	42,5 ^a	2,5	9,0	7,8	6,3 ^b	1,1
	2007	6,0	4,3	15,1 ^a	2,4	9,2	7,8	5,5 ^b	1,4
	2008	6,4	4,4	16,5 ^a	2,1	9,8	7,8	5,6 ^b	1,9
Wieś	2000	5,6	4,5	2,8 ^a	0,5	11,1	12,6	8,2 ^b	-1,5
Rural areas	2005	5,5	4,4	23,6 ^a	0,8	9,4	12,7	4,7 ^b	-3,3
	2007	6,3	5,0	7,8 ^a	0,8	9,6	12,8	4,3 ^b	-3,2
	2008	6,8	5,3	6,0 ^a	0,7	10,3	12,5	4,8 ^b	-2,2

a Na 100 tys. ludności. b Na 1000 urodzeń żywych.

a Per 100 thous. population. b Per 1000 live births.

TABL. 8 (46). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE**
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Małżeń- stwa zawarte <i>Marriages contracted</i>	Małżeństwa rozwiązane <i>Marriages dissolved</i>						Różnica między małżeń- stwami zawartymi a rozwią- zanymi ^a <i>Difference between contracted and dis- solved mar- riages^a</i>	Małżeń- stwa istnie- jące w tys. (stan w dniu 31 XII) <i>Existing marriages in thous (as of 31 Dec)</i>
			ogółem <i>total</i>		przez śmierć <i>by death of</i>		przez rozwód <i>by divorce</i>			
			w liczbach bezwzględ- nych <i>in absolute numbers</i>	na 1000 istnie- jących mał- żeństw <i>per 1000 existing marriages</i>	męża <i>husband</i>	żony <i>wife</i>	w liczbach bezwzględ- nych <i>in absolute numbers</i>	na 1000 istnie- jących mał- żeństw <i>per 1000 existing marriages</i>		
OGÓŁEM	2005	6498	7308	26,4	3873	1257	2178	7,9	-1239	276,4
TOTAL	2007	7375	7059	25,7	3749	1265	2045	7,4	-339	275,1
	2008	7842	6951	25,2	3807	1307	1837	6,7	526	275,7
Miasta	2005	3751	4214	26,0	1830	607	1777	11,0	-816	162,1
Urban areas	2007	4277	4067	25,2	1763	631	1673	10,4	-211	161,4
	2008	4541	4029	24,9	1869	659	1501	9,3	103	161,5
Wieś	2005	2747	3094	27,1	2043	650	401	3,5	-423	114,3
Rural areas	2007	3098	2992	26,3	1986	634	372	3,3	-129	113,7
	2008	3301	2922	25,6	1938	648	336	2,9	423	114,1

a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim.

a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons.

TABL. 9 (47). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2008 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW**
MARRIAGES CONTRACTED IN 2008 BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej and less	20-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-59	60 lat i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM GRAND TOTAL	7842	471	3201	2830	743	240	185	115	57
19 lat i mniej and less	107	58	48	1	–	–	–	–	–
20-24	2036	293	1392	323	25	2	1	–	–
25-29	3451	94	1435	1703	191	25	3	–	–
30-34	1323	21	269	638	330	51	13	1	–
35-39	401	3	34	134	132	72	23	3	–
40-49	288	2	20	31	59	75	82	19	–
50-59	142	–	3	–	5	14	52	58	10
60 lat i więcej and more	94	–	–	–	1	1	11	34	47
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM TOTAL	4541	187	1672	1832	447	150	122	92	39
19 lat i mniej and less	49	25	23	1	–	–	–	–	–
20-24	1039	117	701	209	10	1	1	–	–
25-29	2058	32	777	1110	121	16	2	–	–
30-34	795	11	142	404	201	29	7	1	–
35-39	257	1	19	90	78	51	16	2	–
40-49	165	1	8	18	32	42	50	14	–
50-59	111	–	2	–	4	10	38	50	7
60 lat i więcej and more	67	–	–	–	1	1	8	25	32
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM TOTAL	3301	284	1529	998	296	90	63	23	18
19 lat i mniej and less	58	33	25	–	–	–	–	–	–
20-24	997	176	691	114	15	1	–	–	–
25-29	1393	62	658	593	70	9	1	–	–
30-34	528	10	127	234	129	22	6	–	–
35-39	144	2	15	44	54	21	7	1	–
40-49	123	1	12	13	27	33	32	5	–
50-59	31	–	1	–	1	4	14	8	3
60 lat i więcej and more	27	–	–	–	–	–	3	9	15

TABL. 10 (48). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2008 R. WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW**
MARRIAGES CONTRACTED IN 2008 BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŹN <i>PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES</i>	Ogółem <i>Total</i>	Poprzedni stan cywilny kobiet <i>Previous marital status of females</i>		
		panny <i>single</i>	wdowy <i>widows</i>	rozwidzione <i>divorced</i>
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>				
OGÓŁEM <i>GRAND TOTAL</i>	7842	7143	128	571
Kawalerowie <i>Single</i>	7178	6840	44	294
Wdowcy <i>Widowers</i>	77	15	37	25
Rozwiedzeni <i>Divorced</i>	587	288	47	252
MIASTA <i>URBAN AREAS</i>				
RAZEM <i>TOTAL</i>	4541	4075	75	391
Kawalerowie <i>Single</i>	4038	3847	16	175
Wdowcy <i>Widowers</i>	57	11	25	21
Rozwiedzeni <i>Divorced</i>	446	217	34	195
WIEŚ <i>RURAL AREAS</i>				
RAZEM <i>TOTAL</i>	3301	3068	53	180
Kawalerowie <i>Single</i>	3140	2993	28	119
Wdowcy <i>Widowers</i>	20	4	12	4
Rozwiedzeni <i>Divorced</i>	141	71	13	57

TABL. 11 (49). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE ZAWARTE W 2008 R.**
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES CONTRACTED IN 2008

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE <i>CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS</i>	Ogółem <i>Total</i>	Miasta <i>Urban areas</i>	Wieś <i>Rural areas</i>
OGÓŁEM TOTAL	5730	3149	2581
w tym: <i>of which:</i>			
Kościół Katolicki	5212	2826	2386
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny	505	318	187
Kościół Ewangelicko-Metodystyczny	6	—	6

TABL. 12 (50). **ROZWOODY W 2008 R. WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA***DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILLING PETITION FOR DIVORCE IN 2008*

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej and less	20-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-59	60 lat i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM GRAND TOTAL	1837	4	160	354	367	273	438	202	39
19 lat i mniej and less	1	1	—	—	—	—	—	—	—
20-24	63	2	52	9	—	—	—	—	—
25-29	295	1	83	181	28	2	—	—	—
30-34	348	—	20	125	174	26	3	—	—
35-39	321	—	5	29	126	128	31	2	—
40-49	486	—	—	10	38	107	309	22	—
50-59	268	—	—	—	1	10	93	157	7
60 lat i więcej and more	55	—	—	—	—	—	2	21	32
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM TOTAL	1501	3	107	298	302	218	363	175	35
19 lat i mniej and less	1	1	—	—	—	—	—	—	—
20-24	41	2	33	6	—	—	—	—	—
25-29	238	—	57	153	26	2	—	—	—
30-34	301	—	15	107	155	21	3	—	—
35-39	258	—	2	24	101	103	26	2	—
40-49	396	—	—	8	20	84	264	20	—
50-59	218	—	—	—	—	8	68	136	6
60 lat i więcej and more	48	—	—	—	—	—	2	17	29
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM TOTAL	336	1	53	56	65	55	75	27	4
20-24	22	—	19	3	—	—	—	—	—
25-29	57	1	26	28	2	—	—	—	—
30-34	47	—	5	18	19	5	—	—	—
35-39	63	—	3	5	25	25	5	—	—
40-49	90	—	—	2	18	23	45	2	—
50-59	50	—	—	—	1	2	25	21	1
60 lat i więcej and more	7	—	—	—	—	—	—	4	3

TABL. 13 (51). **ROZWOODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2178	2045	1837	T O T A L
rozwoody małżeństw:				<i>divorces:</i>
Bez dzieci	671	718	701	<i>Marriages without children</i>
Z dziećmi	1507	1327	1136	<i>Marriages with children</i>
o liczbie dzieci:				<i>by number of children:</i>
1	795	786	732	1
2	501	423	326	2
3	159	88	57	3
4 i więcej	52	30	21	4 and more

a Poniżej 18 lat.

a Below 18.

TABL. 14 (52). **URODZENIA**
BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008			SPECIFICATION
			ogółem <i>total</i>	miasta <i>urban areas</i>	wieś <i>rural areas</i>	
O G Ó Ł E M	11063	11247	11994	6942	5052	T O T A L
Urodzenia żywe	11009	11196	11945	6914	5031	Live births
Małżeńskie	9768	9775	10526	5972	4554	<i>Legitimate</i>
chłopcy	4933	5021	5470	3068	2402	<i>males</i>
dziewczęta	4835	4754	5056	2904	2152	<i>females</i>
Pozamałżeńskie	1241	1421	1468	970	498	<i>Illegitimate</i>
chłopcy	635	710	767	503	264	<i>males</i>
dziewczęta	606	711	701	467	234	<i>females</i>
Urodzenia martwe	54	51	49	28	21	Stillbirths

TABL. 15 (53). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

L A T A Y E A R S WIEK MATKI A G E O F M O T H E R	Ogółem <i>Total</i>	Kolejność urodzenia dziecka u matki <i>Birth order</i>					
		1	2	3	4	5	6 i dalsze <i>and over</i>

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

O G Ó Ł E M	2005	11009	5454	3420	1273	429	218	212
T O T A L	2007	11196	5385	3768	1283	421	179	158
	2008	11945	5792	4111	1298	424	158	162
19 lat i mniej		567	523	43	1	—	—	—
<i>and less</i>								
20-24		2765	1936	706	111	9	2	1
25-29		4351	2359	1525	348	88	19	12
30-34		2957	819	1417	495	139	57	30
35-39		1046	128	368	284	140	57	69
40 lat i więcej		259	27	52	59	48	23	50
<i>and more</i>								

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.

a Data on the number of births by order excludes cases in which birth order is unknown.

TABL. 15 (53). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a**
ORAZ WIEKU MATKI (dok.)
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER (cont.)

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki <i>Birth order</i>						
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over	
W ODSETKACH IN PERCENT								
OGÓŁEM	2005	100,0	49,5	31,1	11,6	3,9	2,0	1,9
TOTAL	2007	100,0	48,1	33,6	11,5	3,8	1,6	1,4
	2008	100,0	48,5	34,4	10,9	3,5	1,3	1,4
19 lat i mniej		100,0	92,2	7,6	0,2	—	—	—
and less								
20-24		100,0	70,0	25,5	4,0	0,3	0,1	0,1
25-29		100,0	54,2	35,0	8,0	2,0	0,5	0,3
30-34		100,0	27,7	47,9	16,8	4,7	1,9	1,0
35-39		100,0	12,2	35,2	27,2	13,4	5,4	6,6
40 lat i więcej		100,0	10,4	20,1	22,8	18,5	8,9	19,3
and more								

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.
a Data on the number of births by order excludes cases in which birth order is unknown.

TABL. 16 (54). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku lat: Fertility – live births per 1000 women aged:						
15-49	39,18	35,46	36,47	39,23	35,79	45,19
15-19	13,13	11,18	13,05	12,72	11,00	15,07
20-24	81,77	55,48	49,80	53,35	42,76	69,75
25-29	99,46	88,78	89,84	94,29	86,32	109,59
30-34	57,59	63,21	67,88	71,83	70,06	75,26
35-39	24,54	23,75	24,87	27,25	25,55	30,19
40-44	5,75	6,12	5,31	6,34	5,28	8,22
45-49	0,14	0,37	0,36	0,30	0,27	0,35
Współczynniki Rates						
Dziętności ogólnej	1,4178	1,2451	1,2528	1,3273	1,2015	1,5436
Total fertility						
Reprodukcji brutto	0,6902	0,6154	0,6115	0,6365	0,5832	0,7278
Gross reproduction						
Dynamiki demograficznej	1,0236	0,9287	0,9535	1,0261	1,2442	0,8269
Demographic dynamics						

Uwaga do tablic 17 i 18

Ze względu na dwuetapowy sposób opracowywania danych z kart statystycznych do kart zgonów, dane w tablicach zawierających liczbę zgonów według płci i wieku zmarłych oraz zgonów według przyczyn mogą się różnić.

Note to tables 17 and 18

Due to a two-stage way of data compilation from statistical cards to death cards, data in tables containing number of deaths by sex and age of deceased as well as deaths by causes may differ.

TABL. 17 (55). **ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH**
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

L A T A Y E A R S WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
O G Ó Ł Ę M	2005 11854	6511	5343	5544	3024	2520	6310	3487	2823
T O T A L	2007 11742	6444	5298	5493	2974	2519	6249	3470	2779
..... 2008	11641	6457	5184	5557	3043	2514	6084	3414	2670
0-4 lata	75	41	34	45	22	23	30	19	11
5-9	7	5	2	2	1	1	5	4	1
10-14	12	11	1	5	4	1	7	7	—
15-19	54	38	16	25	15	10	29	23	6
20-24	70	60	10	40	35	5	30	25	5
25-29	69	55	14	29	23	6	40	32	8
30-34	78	60	18	43	31	12	35	29	6
35-39	124	96	28	58	42	16	66	54	12
40-44	225	182	43	123	97	26	102	85	17
45-49	364	290	74	199	148	51	165	142	23
50-54	577	431	146	339	239	100	238	192	46
55-59	721	532	189	428	298	130	293	234	59
60-64	659	470	189	389	272	117	270	198	72
65-69	891	588	303	511	331	180	380	257	123
70-74	1274	799	475	607	357	250	667	442	225
75-79	1820	1004	816	806	428	378	1014	576	438
80-84	2084	921	1163	853	362	491	1231	559	672
85 lat i więcej and more	2537	874	1663	1055	338	717	1482	536	946

TABL. 18 (56). **ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN**
DEATHS BY CAUSES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2006	2007					
	ogółem total			na 100 tys. ludności per 100 thous. popu- lation	z ogółem of total			
					męż- czyźni males	kobiety females	miasta urban areas	wieś rural areas
O G Ó Ł E M – z orzeczoną przyczyną zgonu^a T O T A L – with stated cause of death^a	11854	11879	11742	980,6	6443	5299	5493	6249
Choroby zakaźne i pasożytnicze	46	58	37	3,1	26	11	19	18
<i>Infectious and parasitic diseases</i>								
Nowotwory	2813	2833	2885	240,9	1685	1200	1545	1340
<i>Neoplasms</i>								
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych ^A	23	18	24	2,0	8	16	8	16
<i>Diseases of blood and blood-forming organs^A</i>								
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	292	296	317	26,5	131	186	164	153
<i>Endocrine, nutritional and metabolic diseases</i>								
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania <i>Mental and behavioural disorders</i>	213	145	166	13,9	154	12	100	66
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów	201	213	203	17,0	107	96	106	97
<i>Diseases of the nervous system and sense organs</i>								
Choroby układu krążenia	4416	5107	5109	426,6	2489	2620	2152	2957
<i>Diseases of the circulatory system</i>								
Choroby układu oddechowego	688	727	665	55,5	402	263	264	401
<i>Diseases of the respiratory system</i>								
Choroby układu trawiennego	493	543	480	40,1	293	187	275	205
<i>Diseases of the digestive system</i>								
Choroby skóry i tkanki podskórnej	2	2	2	0,2	1	1	1	1
<i>Diseases of the skin and subcutaneous tissue</i>								
Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej	24	22	17	1,4	7	10	5	12
<i>Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue</i>								
Choroby układu moczowo-płciowego	146	169	151	12,6	85	66	71	80
<i>Diseases of the genitourinary system</i>								
Ciąża, poród i połóg	1	1	1	0,1	–	1	–	1
<i>Pregnancy, childbirth and the puerperium</i>								
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	33	43	31	2,6	15	16	22	9
<i>Conditions originating in the perinatal period</i>								
Wady rozwojowe wrodzone ^A	39	32	22	1,8	13	9	10	12
<i>Congenital anomalies^A</i>								
Objawy i stany niedokładnie określone ^A	1449	738	749	62,5	353	396	320	429
<i>Symptoms and ill-defined conditions^A</i>								
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny <i>Injuries and poisonings by external cause</i>	975	932	883	73,7	674	209	431	452

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD – 10 Revision).

TABL. 19 (57). ZGONY NIEMOWŁĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU
 INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

L A T A Y E A R S WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total	Na 1000 urodzeń żywych Per 1000 live births	Z ogółem Of total			
			chłopcy males	dziewczęta females	miasta urban areas	wieś rural areas
O G Ó Ł E M 2005	62	5,6	28	34	40	22
T O T A L 2007	56	5,0	29	27	36	20
..... 2008	63	5,3	35	28	39	24
0 dni days	18	1,5	12	6	13	5
1-6 days	19	1,6	9	10	13	6
7-29 dni days	8	0,7	5	3	6	2
1-2 miesiące months	9	0,8	5	4	3	6
3-11 miesięcy months	9	0,8	4	5	4	5

TABL. 20 (58). ZGONY NIEMOWŁĄT WEDŁUG PRZYCZYN
 INFANT DEATHS BY CAUSES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2006	2007					
	ogółem total			na 1000 urodzeń żywych per 1000 live births	z ogółem of total			
					chłopcy males	dziew- częta females	miasta urban areas	wieś rural areas
O G Ó Ł E M – z orzeczoną przyczyną zgonu^a T O T A L – with stated cause of death^a	62	68	56	5,0	29	27	36	20
w tym: of which:								
Choroby układu krążenia Diseases of the circulatory system	–	1	1	0,1	1	–	1	–
Choroby układu oddechowego Diseases of the respiratory system	3	–	6	0,5	2	4	6	–
w tym zapalenie płuc of which pneumonia	3	–	5	0,4	2	3	5	–
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym Conditions originating in the perinatal period	33	42	31	2,8	15	16	22	9
w tym zaburzenia związane z czasem trwania ciąży of which disorders relating to length of gestation and fetal growth	21	30	21	1,9	10	11	14	7
Wady rozwojowe wrodzone ^A Congenital anomalies ^A	25	17	14	1,3	9	5	6	8
w tym: of which:								
wrodzone wady serca congenital anomalies of heart	9	4	5	0,4	2	3	2	3
inne wrodzone wady układu krążenia other congenital diseases of the circulatory system	.	–	4	0,4	2	2	1	3

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD – 10 revision).

TABL. 21 (59). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**
SUICIDES^a REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym męż- czyźni of which males	
O G Ó Ł E M	242	223	216	247	202	T O T A L
w tym dokonane	205	181	161	182	152	of which committed
Miasta	131	131	124	130	97	Urban areas
Wieś	111	91	91	117	105	Rural areas
Wiek samobójców						Age of suicidal persons
14 lat i mniej	5	1	2	1	1	14 and less
15-19	18	21	19	24	15	15-19
20-29	34	48	46	51	46	20-29
30-49	105	80	75	80	70	30-49
50-69	58	59	59	62	50	50-69
70 lat i więcej	22	13	15	29	20	70 and more

^a Usiłowane i dokonane; w podziale na miasto, wieś nie uwzględniono przypadków o nieustalonym miejscu zdarzenia oraz w podziale według wieku – samobójców o nieustalonym wieku.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku.

^a Attempted and committed; data by urban and rural areas excludes cases, in which place of incident is unknown as well as data by age – cases of suicidal persons for whom age is unknown.

S o u r c e: data of the Voivodship Police Headquarters in Białystok.

TABL. 22 (60). **PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA**
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat <i>Life expectancy at age specified</i>				
	0	15	30	45	60
MĘŻCZYŹNI MALES					
OGÓŁEM 2000	70,49	56,29	42,02	28,75	17,58
TOTAL 2005	71,04	56,69	42,63	29,18	18,01
..... 2007	71,54	57,08	42,96	29,62	18,58
..... 2008	72,02	57,64	43,41	29,84	18,44
Miasta Urban areas	72,93	58,46	44,09	30,29	18,60
Wieś Rural areas	70,81	56,54	42,51	29,27	18,34
KOBIECY FEMALES					
OGÓŁEM 2000	79,14	64,96	50,23	35,85	22,53
TOTAL 2005	80,41	66,13	51,36	36,82	23,40
..... 2007	80,88	66,58	51,88	37,38	23,93
..... 2008	81,42	66,95	52,20	37,70	24,13
Miasta Urban areas	81,42	67,03	52,26	37,74	24,19
Wieś Rural areas	81,42	66,84	52,14	37,68	24,07

TABL. 23 (61). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odpiływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration	
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę abroad		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM TOTAL	2005	12624	6736	5426	462	14565	8300	5700	565	-1941
	2007	14421	7521	6485	415	16949	9358	6830	761	-2528
	2008	11428	6180	4838	410	13126	7286	5172	668	-1698
Miasta Urban areas	2005	6871	2824	3704	343	8439	4035	3860	544	-1568
	2007	7557	2975	4299	283	9538	4369	4538	631	-1981
	2008	6051	2567	3191	293	7734	3622	3517	595	-1683
Wieś Rural areas	2005	5753	3912	1722	119	6126	4265	1840	21	-373
	2007	6864	4546	2186	132	7411	4989	2292	130	-547
	2008	5377	3613	1647	117	5392	3664	1655	73	-15
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION										
OGÓŁEM TOTAL	2005	10,5	5,6	4,5	0,4	12,1	6,9	4,7	0,5	-1,6
	2007	12,0	6,3	5,4	0,3	14,2	7,8	5,7	0,6	-2,1
	2008	9,6	5,2	4,0	0,3	11,0	6,1	4,3	0,6	-1,4
Miasta Urban areas	2005	9,7	4,0	5,2	0,5	11,9	5,7	5,5	0,8	-2,2
	2007	10,7	4,2	6,1	0,4	13,5	6,2	6,4	0,9	-2,8
	2008	8,5	3,6	4,5	0,4	10,9	5,1	5,0	0,8	-2,4
Wieś Rural areas	2005	11,6	7,9	3,5	0,2	12,4	8,6	3,7	0,0	-0,8
	2007	14,1	9,3	4,5	0,3	15,2	10,2	4,7	0,3	-1,1
	2008	11,0	7,4	3,4	0,2	11,1	7,5	3,4	0,2	-0,0

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 24 (62). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b		
		ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innego województwa from other voivodship	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innego województwa to other voivodship
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM	2005	12162	9868	2294	14000	9868	4132
TOTAL	2007	14006	11495	2511	16188	11495	4693
	2008	11018	8794	2224	12458	8794	3664
Miasta	2005	6528	5165	1363	7895	5229	2666
Urban areas	2007	7274	5823	1451	8907	5889	3018
	2008	5758	4445	1313	7139	4769	2370
Wieś	2005	5634	4703	931	6105	4639	1466
Rural areas	2007	6732	5672	1060	7281	5606	1675
	2008	5260	4349	911	5319	4025	1294

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 24 (62). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW (dok.)**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION
 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odplyw ^b Outflow ^b			
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innego województwa from other voivodship	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innego województwa to other voivodship	
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION							
OGÓŁEM TOTAL	2005	10,1	8,2	1,9	11,6	8,2	3,4
	2007	11,7	9,6	2,1	13,5	9,6	3,9
	2008	9,2	7,4	1,9	10,4	7,4	3,1
Miasta Urban areas	2005	9,2	7,3	1,9	11,1	7,4	3,8
	2007	10,3	8,2	2,0	12,6	8,3	4,3
	2008	8,1	6,3	1,9	10,1	6,7	3,3
Wieś Rural areas	2005	11,4	9,5	1,9	12,3	9,4	3,0
	2007	13,8	11,6	2,2	14,9	11,5	3,4
	2008	10,8	8,9	1,9	10,9	8,3	2,7

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 25 (63). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
MIGRANTÓW

INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE
OF MIGRANTS

LATA YEARS WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS		Napływ ^a Inflow ^a			Odptyw ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
OGÓŁEM	2005	12162	5482	6680	14000	6264	7736	-1838	-782	-1056
TOTAL	2007	14006	6262	7744	16188	7189	8999	-2182	-927	-1255
	2008	11018	4717	6301	12458	5298	7160	-1440	-581	-859
0-4 lata		1060	516	544	1147	562	585	-87	-46	-41
5-9		652	316	336	747	379	368	-95	-63	-32
10-14		452	254	198	479	267	212	-27	-13	-14
15-19		566	213	353	606	243	363	-40	-30	-10
20-24		1719	411	1308	1930	460	1470	-211	-49	-162
25-29		2085	779	1306	2641	996	1645	-556	-217	-339
30-34		1311	629	682	1619	749	870	-308	-120	-188
35-39		740	395	345	872	466	406	-132	-71	-61
40-44		476	261	215	487	260	227	-11	+1	-12
45-49		465	268	197	472	272	200	-7	-4	-3
50-54		445	218	227	422	202	220	+23	+16	+7
55-59		330	159	171	317	159	158	+13	0	+13
60-64		210	108	102	212	112	100	-2	-4	+2
65 lat i więcej and more		507	190	317	507	171	336	0	+19	-19

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 26 (64). **NIEKTÓRE WYZNANIA RELIGIJNE W 2008 R.**
Stan w końcu roku
SELECTED RELIGIOUS DENOMINATIONS IN 2008
As of the end of the year

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE <i>CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS</i>	Wierni, wyznawcy <i>Adherents, faithful</i>	Duchowni <i>Clergy</i>	Kościóły, kaplice, domy modlitwy <i>Churches, chapels, prayer houses</i>	Jednostki kościelne ^a <i>Church units^a</i>
Kościół Katolicki Catholic Church				
Kościół Rzymskokatolicki ^b	1119572	1263	.	392
Prawosławne Orthodox				
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^c	403500	264	272	126
Wschodni Kościół Staroobrzędowy ^d	480	2	1	1
Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition				
Kościół Ewangelicko-Augsburski ^e	.	2	3	2
Kościół Ewangelicko-Metodystyczny ^f	15	–	–	–
Kościół Chrześcijan Baptystów ^f	568	8	9	8
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	392	2	4	8
Kościół Boży w Chrystusie	108	6	–	3
Kościół Zielonoświątkowy	739	17	4	9
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	65	12	–	2
Nowoapostolski Kościół w Polsce	22	–	–	1
Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP	490	8	4	2
Kościół Chrystusowy ^g	51	1	–	–
Kościół Jezusa Chrystusa Świętych Dni Ostatnich	27	6	–	1
Chrześcijański Kościół Głosicieli Dobrej Nowiny ...	200	1	–	1
Islamskie Muslim				
Muzułmański Związek Religijny	840	10	4	3
Dalekiego Wschodu Far Eastern Religions				
Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtżang	50	–	–	–

^a Obejmują m.in. parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. ^b Dane dotyczą diecezji białostockiej, drohiczyńskiej i łomżyńskiej. ^c Dane dotyczą diecezji warszawsko-bielskiej i białostocko-gdańskiej. ^d Dane dotyczą jednej gminy wyznaniowej. ^e Dane dotyczą 2005 r. ^f Dane dotyczą 2007 r. ^g Dane dotyczą 2006 r.

^a Including i.a. parishes, congregations, religious communities, centres. ^b Data concerns Białostocka, Drohiczyńska and Łomżyńska Dioceses. ^c Data concerns Warszawsko-Bielska and Białostocko-Gdańska Dioceses. ^d Data concerns one religious gmina. ^e Data concerns 2005. ^f Data concerns 2007. ^g Data concerns 2006.

DZIAŁ VI RYNEK PRACY

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane zawarte w tabl. 1 i 2 opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są **osoby w wieku 15 lat i więcej**, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób nieobecnych powyżej 3 miesięcy (do IV kwartału 2006 r. – powyżej 2 miesięcy), jeżeli ich nieobecność nie wynika z charakteru wykonywanej pracy. Badanie nie obejmuje ludności zamieszkałej w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

Od I kwartału 2003 r. wyniki BAEL uogólniane są na podstawie bilansów ludności opracowanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, w związku z czym nie są w pełni porównywalne z danymi z lat poprzednich.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) **do pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą dochód lub zarobek, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego,
 - z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła do 3 miesięcy oraz od 2006 r. powyżej 3 miesięcy i dotyczyła osób, które były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia;

2) **za bezrobotne** uznano osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

CHAPTER VI LABOUR MARKET

General notes

Economic activity of the population

1. Data in tables 1 and 2 was compiled on the basis of the **Labour Force Survey (LFS)**, a sample survey conducted on a quarterly basis using the continuous observation method, i.e. economic activity of the population is surveyed each week during the course of every quarter. The survey covers **persons aged 15 and more**, being members of households in dwellings selected on a random basis. The survey does not cover the members of households absent for longer than 3 months (until the fourth quarter 2006 – for longer than 2 months) except for persons whose absence results from the type of their job. The survey does not include the population inhabited in collective accommodation establishments.

Since the I quarter of 2003 the results of the LFS have been generalized on the basis of the balances of the population compiled on the results of the National Population and Housing Census 2002. Due to this fact, the data is not fully comparable to the data for previous years.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive persons is a job, i.e. the fact of performing, holding or looking for a job.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

1) **employed persons** are persons who during the reference week:

- performed for at least one hour any work generating earnings or income, i.e. were employed as a paid employee, worked on their own (or leased) agricultural farm, conducted own economic activity beyond agriculture, or assisted (without wages or salaries) in conducting a family agricultural farm or family economic activity beyond agriculture,
- had work but did not perform it:
 - due to illness, maternity leave or vacation,
 - due to other reasons, but the break in employment did not exceed 3 months and since 2006 exceeded 3 months and concerned persons who were paid employees and during that period received at least 50% of the current wages and salaries;

2) **unemployed persons** are persons aged 15-74 who simultaneously fulfil three conditions:

- were not employed within the reference week,
- actively sought work within a 4-week period (the last week being the reference week),
- were available for work within a fortnight period after the reference week.

The unemployed also include persons who have found work and were waiting to begin it within a 3-month period.

Economically inactive persons are persons who are not classified either as employed or unemployed.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem oraz danej grupy.

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem oraz danej grupy.

Stopę bezrobocia w badanym okresie obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych do liczby ludności aktywnej zawodowo ogółem oraz danej grupy.

4. Ze względu na zaokrąglenia dokonywane przy uogólnianiu wyników reprezentacyjnego badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), w tabl. 1 i 2 sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego;
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha i powyżej 1 ha) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych; patrz ust. 5 na str. 106,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych, innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną i spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia, lub przedłużonym czasem pracy, np. dozorca mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

3. Activity rate is calculated as the share of economically active persons in the total population (aged 15 and more) or in a given group.

Employment rate is calculated as the share of employed persons in the total population (aged 15 and more) or in a given group.

Unemployment rate for a survey period was calculated as the relation of the number of unemployed persons to the total economically active population or to a given group.

4. Due to rounding-off results of the Labour Force Survey (LFS), sums of components in tables 1 and 2 may differ from the amount given in the item "total".

Employment

1. Data was compiled on the basis of reports as well as estimates (i.a. in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employed persons** concerns persons performing work providing earnings or income and includes:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, call, appointment or election) or service relation;
- 2) employers and self-employed workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), i.e. working on private farms (with area up to 1 ha and more than 1 ha of agricultural land) as well as individual owners of livestock who do not possess agricultural land; see item 5 on page 106,
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed workers, e.g. persons doing freelance work;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives, other cooperatives engaged in agricultural production and agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Dane dotyczące **pracujących** według stanu w dniu 31 XII podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane o pracujących uwzględniają **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie** wyznaczonych: do 2001 r. – na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 1996; od 2002 r. – na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002. Dane od 2002 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. Od 2002 r. do pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie nie zalicza się osób pracujących:

- 1) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby,
- 2) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1,0 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby.

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w **głównym miejscu pracy** bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Do **osób wykonujących pracę nakładczą** zalicza się osoby, z którymi zawarto umowę o wykonanie określonych czynności na rzecz jednostki zlecającej pracę poza jej terenem.

8. Do **agentów** zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

Agenci pracujący na podstawie umów agencyjnych otrzymują wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w formie prowizji od obrotów (wynagrodzenie tych osób jest uzależnione od wartości dokonywanych transakcji lub wartości wykonywanych usług).

Agenci prowadzący placówki na podstawie umowy na warunkach zlecenia przejmują pełne wpływy uzyskane z działalności placówek i zobowiązani są uiszczać na rzecz zlecającego zryczałtowaną odpłatność ustaloną w kwocie lub wskaźnikiem procentowym od obrotu.

9. Dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

10. Dane grupowane według sekcji opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o pracujących według stanu w dniu 31 XII, które do 2000 r. opracowywano zaliczając do odpowiednich sekcji części składowe jednostek prawnych zgodnie z ich rodzajem działalności.

11. W tabl. 3 dane prezentowane są według faktycznego miejsca pracy pracownika, natomiast w pozostałych tablicach – według siedziby zarządu jednostki.

4. Data concerning **employed persons** as of 31 Dec is presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main workplace**.

5. Data regarding employment concerns **persons employed on private farms in agriculture** estimated: until 2001 – on the basis of the results of the Agricultural Census 1996; since 2002 – on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002. Data since 2002 has not been fully comparable to the data for previous years. Since 2002 in the employed on private farms there have not been included persons working:

- 1) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **only** for their own needs,
- 2) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **only** or **mainly** for their own needs.

6. Data regarding employees hired on the basis of an employment contract concerns:

- 1) **employment as of 31 Dec** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main workplace without converting them into full-time paid employees;
- 2) **average paid employment** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. **Outworkers** are persons who are bound by a contract defining the scope of activity to be performed for the entity providing work and which is performed outside its facilities.

8. **Agents** are persons who are bound by agency agreements or by order agreements for managing entities, whose scope of activity is described in the agreement.

Agents employed on the basis of agency agreements receive agency and commission wages and salaries in the form of sales commissions (wages and salaries of these persons are dependent on the value of transactions conducted or on the value of services rendered).

Agents managing entities on the basis of order agreements receive all income obtained from entity activity and are obligated to pay the contractor a lump sum payment established either as a defined sum or as a percentage of turnover.

9. Data does not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

10. Data grouped according to sections was compiled using the **enterprise method**, excluding information regarding employment as of 31 Dec, which until 2000 was compiled by component parts of legal entities, based on the kind of activity, in the appropriate sections.

11. In table 3 data is presented by actual workplace of employed person, however, in other tables – by seat of management of unit.

12. Dane w tabl. 4-9 nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

13. Informacje o ruchu zatrudnionych dotyczą pełno-zatrudnionych, bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny.

Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy, łącznie ze zwolnieniami grupowymi, osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i bezpłatne) w badanym okresie do liczby zatrudnionych według stanu w dniu 31 XII roku poprzedniego.

14. Dane o **absolwentach podejmujących pierwszą pracę** dotyczą pełnozatrudnionych (bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo).

12. Data in tables 4-9 does not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government, private farms in agriculture, clergy as well as economic entities employing up to 9 persons.

13. Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees, excluding seasonal and temporary employees. The data concerns the **number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be higher than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time.

Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as – for record-keeping purposes – persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of agreements between entities as well as persons returning to and leaving work within the framework of childcare leaves and unpaid vacations and rehabilitation.

Hire (termination) rate was calculated as the ratio of the number of hires reduced in the number of persons returning to work from childcare leaves and unpaid vacations (or the number of terminations reduced in the number of persons granted childcare leaves and unpaid vacations) during a survey period to the number of persons employed as of 31 Dec of the previous year.

14. Data regarding **school leavers starting work for the first time** concerns full-time paid employees (excluding seasonal and temporary employees).

Bezrobocie

1. Dane o **liczbie bezrobotnych zarejestrowanych**, zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy obowiązującą od 1 VI 2004 r. (Dz. U. Nr 99, poz. 1001) z późniejszymi zmianami, obejmują osoby niezatrudnione i niewykonujące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli są to osoby niepełnosprawne – zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczące się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępujące do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych (do 2006 r. wieczorowych, zaocznych lub eksternistycznych), zarejestrowane we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:

- ukończyły 18 lat,
- nie ukończyły: kobiety – 60 lat, mężczyźni – 65 lat,

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons**, in accordance with the Law on Promotion of Employment and Labour Market Institutions dated 20 Apr 2004, in force since 1 Jun 2004 (Journal of Laws No. 99, item 1001) with later amendments includes persons who are not employed and not performing any other kind of paid work, able and ready to take full-time paid employment obligatory for a given job or service (or in case of disabled persons – able and ready to take work comprising not less than a half of working time), are not attending a school with the exception of schools for adults (or taking an extramural exam with the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme (until 2006 in the evening, weekend or extramural education system) and registered in the powiat labour office corresponding to the person's permanent or temporary place of residence, and seeking employment or other kind of paid work if they, among others:

- are aged 18 or more,
- are aged less than 60 – women, less than 65 – men,

- nie nabyły prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, nie pobierają świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego,
- nie są właścicielami lub posiadaczami (samoistnymi lub zależnymi) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych, nie podlegają ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,
- nie podjęły pozarolniczej działalności od dnia wskazanego w zgłoszeniu do ewidencji do dnia wyrejestrowania tej działalności lub nie podlegają – na podstawie odrębnych przepisów – obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników,
- nie są tymczasowo aresztowane lub nie odbywają kary pozbawienia wolności,
- nie uzyskują miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych,
- nie pobierają, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, zasiłku stałego,
- nie pobierają, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- nie pobierają po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego.

Do 31 V 2004 r. obowiązywała ustawa z 14 XII 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst Dz. U. 2003 Nr 58, poz. 514, z późniejszymi zmianami).

2. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie wyników spisów. Dane od 2002 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

Dane o bezrobotnych oraz pracujących wykorzystywane do obliczenia stopy bezrobocia pochodzą ze źródeł różniących się metodą zbierania, co może powodować pewne nieścisłości. Dla bezrobotnych miejscem lokalizacji jest ich miejsce zamieszkania lub pobytu, zaś dla pracujących – lokalizacja miejsca pracy.

3. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (Dz. U. Nr 99, poz. 1001) z późniejszymi zmianami. Zasiłki i świadczenia przedemerytalne od 1 VIII 2004 r. finansowane są z budżetu państwa (na mocy ustawy z dnia 30 IV 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych – Dz. U. Nr 120, poz. 1252); do 31 VII 2004 r. finansowane były ze środków Funduszu Pracy.

- *did not acquire the right to retirement pay or pension resulting from an inability to work, pension due to training, social pension, are not receiving a pre-retirement benefit or allowance, a rehabilitation benefit, a sick or maternity benefit,*
- *are not owners or holders (sole or dependent) of agricultural real estate with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha; are not subject to retirement and pension insurance from full-time work due to being a spouse or a member of an agricultural household with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha,*
- *did not undertake non-agricultural activity from the date stated in register application to the date of termination of activity registration or are not subject, on the basis of separate regulations, to compulsory social security or a retirement provision, excluding social insurance of farmers,*
- *are not temporarily under arrest or not serving a prison sentence,*
- *do not receive monthly income of the amount exceeding half of minimal remuneration for work, excluding income generated from money gathered on bank accounts,*
- *do not receive, on the basis of the regulation concerning social welfare, a permanent social benefit,*
- *do not receive, on the basis of the regulation concerning family allowances, a nursing allowance or an allowance supplementary to a family benefit due to single parenthood,*
- *do not receive a training allowance after termination of employment.*

Until 31 May 2004 the obligatory was the Law on Employment and Combating Unemployment dated 14 Dec 1994 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 58, item 514, with later amendments).

2. Registered unemployment rate was calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e. excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. The unemployment rate is given considering employed persons on private farms in agriculture (as a part of the economically active civilian population) estimated on the basis of the results of censuses. Since 2002 data has not been fully comparable to the data for previous years.

The data on the unemployed is collected according to their place of residence or stay, while the data on the employed – according to address of their place of work. Therefore the unemployment rates are not exactly precise.

3. Information concerning Labour Fund expenditure is given according to the Law dated 20 Apr 2004 on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 Jun 2004 (Journal of Laws No. 99, item 1001) with later amendments. Pre-retirement benefits and allowances since 1 Aug 2004 have been financed from the state budget (on the basis of the Law dated 30 Apr 2004 on Pre-retirement Benefits – Journal of Laws No. 120, item 1252); until 31 Jul 2004 were financed from the Labour Fund means.

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane opracowano na podstawie statystycznych kart wypadków przy pracy oraz sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) w przypadku poszkodowanych w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Za wypadek przy pracy uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia,
- w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagle zdarzenie powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe,
- wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie,
- odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium,
- wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni,
- wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług,
- wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej,
- wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi,
- odbywania zastępczych form służby wojskowej,
- nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

Work conditions

1. Information regarding accidents at work includes also accidents treated equally to accidents at work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data was compiled on the basis of statistical reports of accidents at work as well as on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) in cases of persons injured on private farms in agriculture.

Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employer, even without instructions,
- when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of employment contract.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the Law on Social Insurance by Virtue of Accidents at Work and Occupational Diseases if the employee had such an accident:

- during a business trip,
- during a training within the scope of common self-defence,
- while performing tasks ordered by trade union organizations functioning at the employer.

Accident at work is also understood as a sudden incident causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- practising sports during competitions and trainings by a person receiving a sports scholarship,
- performance of paid work in the time of serving a prison sentence or being temporarily under arrest,
- carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries,
- undergoing – on the basis of appointment issues by powiat labour office – training or internship connected with a scholarship received by school-leavers,
- performance of work, by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives,
- performance or cooperation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services,
- performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or cooperation at conducting them,
- clergy performance of religious activities or activities connected with entrusted priestly or monastic functions,
- serving supplementary forms of military service,
- education at the National School of Public Administration by students, who receive scholarships.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby, poszkodowanej zarówno w wypadku indywidualnym, jak i zbiorowym.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie rejestrowane przez oddziały KRUS dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

2. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwale poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

3. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

4. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy (do 2004 r. określane jako wydarzenia bezpośrednie powodujące urazy) pogrupowano od 2005 r. zgodnie z zaleceniem EUROSTAT-u.

5. Informacje o zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdań; dane:

- 1) obejmują zatrudnionych w podmiotach zaliczanych do sekcji: rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz gospodarki łowieckiej), rybactwo (bez rybołówstwa w wodach morskich), górnictwo, przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę, budownictwo, handel i naprawy, transport, gospodarka magazynowa i łączność, obsługa nieruchomości i firm (w zakresie wynajmu maszyn i urządzeń bez obsługi oraz wypożyczania artykułów użytku osobistego i domowego, informatyki i działalności pokrewnej oraz prowadzenia prac badawczo-rozwojowych w dziedzinie nauk przyrodniczych i technicznych), edukacja (w zakresie szkolnictwa wyższego), ochrona zdrowia i pomoc społeczna (bez opieki wychowawczej i społecznej), działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała (w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków, gospodarowania odpadami, pozostałych usług sanitarnych i pokrewnych);
- 2) dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwiłkniające, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

Each accident, regardless whether the person was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

Accidents at work on private farms in agriculture, registered by branches of the ASIF concern only those accidents for which the person injured received a one-off compensation within a given year due to permanent or long-term health damage.

2. Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e. loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems disrupting primary bodily functions as well as incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

3. Fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

4. Accidents at work are classified, i.e. according to **contact – mode of injury** which directly causes them (describing the type of contact of the person with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result of a single event, but the most frequently it is the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. **Contact – Mode of Injury** (until 2004 defined as events directly causing injury) since 2005 has been grouped according to the EURO-STAT recommendation.

5. Information regarding persons working in hazardous conditions with factors harmful to health is compiled on the basis of reports. Data concerns persons:

- 1) employed by entities included in the sections: agriculture, hunting and forestry (excluding private farms in agriculture and hunting), fishing (excluding sea-fishing), mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas and water supply, construction, trade and repair, transport, storage and communication, real estate, renting and business activities (in regard to renting of machinery and equipment without operator and of personal and household goods, computer and related activities as well as research and experimental development on natural sciences and engineering), education (in regard to higher education), health and social work (excluding social work activities), other community, social and personal service activities (within the scope of sewage and refuse disposal, sanitation and similar activities);
- 2) exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimates etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.

6. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 20 podaje się od 2003 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VII 2002 r. (Dz. U. Nr 132, poz. 1115), w związku z czym dane według rodzajów chorób od 2003 r. są nieporównywalne z danymi za lata poprzednie.

7. Szczegółowe objaśnienia i informacje z zakresu warunków pracy zawierają publikacje GUS z serii „Informacje i opracowania statystyczne” – „Wypadki przy pracy” oraz „Warunki pracy”.

6. A disease is deemed an **occupational disease** if it has been caused by the health hazards occurring in the work environment or properties of performed work.

Occupational diseases in table 20 have been given since 2003 in accordance with the regulation of the Council of Ministers, dated 30 Jul 2002 (Journal of Laws No. 132, item 1115), so data by the type of diseases since 2003 has not been comparable to the data for previous years.

7. Detailed explanations and information concerning work conditions are contained in CSO's publications from series "Statistical Information and Report" – "Accidents at Work" and "Working Conditions".

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABL. 1 (65). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008				SPECIFICATION	
	przeciętne roczne annual averages			kwartaly		quarters		
				I	II	III		IV
LUDNOŚĆ w tys.	895	915	972	956	962	973	995	POPULATION in thous.
Mężczyźni	433	435	463	456	455	470	471	Men
Kobiety	463	480	508	499	507	504	524	Women
Aktywni zawodowo	502	499	531	518	515	538	551	Economically active persons
mężczyźni	276	273	290	283	282	297	298	men
kobiety	226	225	240	235	233	241	252	women
Pracujący	430	454	497	481	483	511	512	Employed persons
mężczyźni	240	249	272	263	265	284	276	men
kobiety	190	205	225	218	218	227	236	women
Bezrobotni	72	45	34	38	32	28	38	Unemployed persons
mężczyźni	36	24	18	20	17	14	22	men
kobiety	37	20	16	17	15	14	17	women
Bierni zawodowo	393	416	441	437	447	435	445	Economically inactive persons
Mężczyźni	157	162	173	173	173	172	173	Men
Kobiety	236	255	268	264	273	263	271	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	56,1	54,5	54,6	54,2	53,5	55,3	55,4	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni	63,7	62,8	62,6	62,1	62,0	63,2	63,3	men
kobiety	48,8	46,9	47,2	47,1	46,0	47,8	48,1	women
Miasta	55,2	55,9	54,7	54,7	52,5	54,6	56,3	Urban areas
Wieś	57,3	52,5	54,7	53,3	55,1	56,2	53,8	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %	48,0	49,6	51,1	50,3	50,2	52,5	51,5	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	55,4	57,2	58,7	57,7	58,2	60,4	58,6	men
kobiety	41,0	42,7	44,3	43,7	43,0	45,0	45,0	women
Miasta	45,3	50,3	50,8	50,4	48,8	51,6	51,9	Urban areas
Wieś	51,6	48,6	51,8	49,9	52,3	53,7	50,7	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %	14,3	9,0	6,4	7,3	6,2	5,2	6,9	UNEMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	13,0	8,8	6,2	7,1	6,0	4,7	7,4	men
kobiety	16,4	8,9	6,7	7,2	6,4	5,8	6,7	women
Miasta	17,6	10,0	7,2	7,5	7,4	5,4	7,8	Urban areas
Wieś	9,9	7,4	5,2	6,5	5,0	4,5	5,4	Rural areas

TABL. 2 (66). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2008 R.***ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN THE FOURTH QUARTER OF 2008*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Population					Współ- czynnik aktywności zawodowej Activity rate	Wskaźnik zatrud- nienia Employ- ment rate	Stopa bezrobocia Unemploy- ment rate
	ogółem grand total	aktywni zawodowo economically active			bierni zawodowo economy- cally inactive			
		razem total	pracujący employed	bezro- botni unem- ployed				
w tys. in thous.						w % in %		
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM	995	551	512	38	445	55,4	51,5	6,9
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
w tym w wieku produkcyj- nym ^a of which at working age ^a	732	538	500	38	194	73,5	68,3	7,1
15-24 lata	185	60	50	10	125	32,4	27,0	16,7
25-34	174	151	144	8	23	86,8	82,8	5,3
35-44	154	141	133	7	13	91,6	86,4	5,0
45-54	181	152	141	10	30	84,0	77,9	6,6
55 lat i więcej	301	47	43	.	254	15,6	14,3	6,4
and more								
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe	161	133	128	5	29	82,6	79,5	3,8
Tertiary								
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	220	161	149	12	59	73,2	67,7	7,5
Średnie ogólnokształcące	115	62	57	5	53	53,9	49,6	8,1
General secondary								
Zasadnicze zawodowe	186	125	115	10	61	67,2	61,8	8,0
Basic vocational								
Gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego ..	312	70	64	6	242	22,4	20,5	8,6
Lower secondary, primary, incomplete primary and without school education								

a Mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat.

U w a g a. Ze względu na reprezentacyjną metodę badania, zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi o wartości mniejszej niż 15 tys. W tablicy w przypadku danych mniejszych niż 5 tys. nie podano konkretnych wartości z powodu wysokiego losowego błędu próby; dane te zastąpiono znakiem umownym „.” (kropka).

a Men aged 18-64, women aged 18-59.

N o t e. Due to the representative method of the survey it is advisable to use the data concerning values up to 15 thous. with due care. In the table, in the case of the data up to 5 thous., precise values have not been specified due to the high probability of sample error; such data has been replaced with the symbol of “.” (full stop).

Pracujący Employment

TABL. 3 (67). **PRACUJĄCY^a**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008			
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	z ogółem – kobiety of total – women
OGÓŁEM TOTAL	495511	387933	410827	418845	92118	326727	191604
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo	230301	139536	139738	139116	1461	137655	56496
<i>Agriculture, hunting and forestry; fishing</i>							
w tym rolnictwo	227206	136906	136770	136431	119	136312	56049
<i>of which agriculture</i>							
Przemysł	66107	58615	66436	65447	4340	61107	21679
<i>Industry</i>							
w tym przetwórstwo przemysłowe	59741	53088	60791	59662	984	58678	20557
<i>of which manufacturing</i>							
Budownictwo	17018	13147	16818	19420	410	19010	1959
<i>Construction</i>							
Handel i naprawy ^Δ	52145	51136	55940	58493	660	57833	30019
<i>Trade and repair^Δ</i>							
Hotele i restauracje	4474	4450	4956	5513	585	4928	3731
<i>Hotels and restaurants</i>							
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	20062	16256	17932	18790	8714	10076	4588
<i>Transport, storage and communication</i>							
Pośrednictwo finansowe	7583	6998	7059	7566	1832	5734	5301
<i>Financial intermediation</i>							
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ	14021	16879	17948	19578	1979	17599	8888
<i>Real estate, renting and business activities</i>							
Administracja publiczna i obrona naro- dowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ	15248	18405	19227	19774	19751	23	11612
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>							
Edukacja	30163	31704	32046	32331	30607	1724	24523
<i>Education</i>							
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	29140	21488	22614	22575	17699	4876	17990
<i>Health and social work</i>							
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała ...	9249	9319	10113	10242	4080	6162	4818
<i>Other community, social and personal service activities</i>							

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; dla pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie – dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 106.

^a By the actual workplace and kind of activity; for persons employed on private farms in agriculture – estimated data; see general notes, item 5 on page 106.

TABL. 4 (68). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z ogółem Of total			
			kobiety women	zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	agenci agents	właściciele, współwła- ściciele i pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers
O G Ó Ł E M	2000	197527	102263	194016	1068	1953
T O T A L	2005	179113	92536	176684	427	1821
	2007	188385	95890	185644	397	2169
	2008	190466	97127	188075	142	2095
sektor publiczny		87905	57542	87904	–	–
public sector						
sektor prywatny		102561	39585	100171	142	2095
private sector						
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo		2768	707	2607	–	16
Agriculture, hunting and forestry						
Przemysł		52353	18086	51575	81	689
Industry						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		46883	17062	46110	81	684
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę		4769	946	4769	–	–
electricity, gas and water supply						
Budownictwo		9394	1049	9190	–	204
Construction						
Handel i naprawy ^Δ		27656	12624	26851	61	744
Trade and repair ^Δ						
Hotele i restauracje		2620	1930	2510	–	110
Hotels and restaurants						
Transport, gospodarka magazynowa i łączność		8665	2554	8572	–	93
Transport, storage and communication						
Pośrednictwo finansowe		4272	3243	4270	–	#
Financial intermediation						
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ		8440	3701	8346	–	94
Real estate, renting and business activities						
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ		19327	11444	19326	–	#
Public administration and defence; compulsory social security						
Edukacja		31521	24109	31509	–	11
Education						
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		18701	15321	18596	–	105
Health and social work						
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała		4749	2359	4723	–	26
Other community, social and personal service activities						

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 107; według siedziby zarządu jednostki.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons; see general notes, item 12 on page 107; by seat of management of unit.

TABL. 5 (69). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008		
				ogółem total	stanowiska positions	
					robotnicze manual labour	nie- robotnicze non- -manual labour
OGÓŁEM TOTAL	192559	173387	180334	185379	90561	94818
sektor publiczny	112755	88379	87809	86828	23547	63281
<i>public sector</i>						
sektor prywatny	79804	85008	92525	98551	67014	31537
<i>private sector</i>						
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	3465	2281	2311	2203	851	1352
<i>Agriculture, hunting and forestry</i>						
Przemysł	52398	47591	49964	51168	38933	12235
<i>Industry</i>						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe	46104	42344	44538	45640	36052	9588
<i>manufacturing</i>						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	5623	4829	4834	4798	2288	2510
<i>electricity, gas and water supply</i>						
Budownictwo	10039	6933	8027	9041	6581	2460
<i>Construction</i>						
Handel i naprawy ^Δ	19983	22103	25042	26647	16919	9728
<i>Trade and repair^Δ</i>						
Hotele i restauracje	1807	1928	2065	2359	1681	678
<i>Hotels and restaurants</i>						
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	15815	8059	7746	8382	6413	1969
<i>Transport, storage and communication</i>						
Pośrednictwo finansowe	5843	4448	4309	4172	103	4069
<i>Financial intermediation</i>						
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ	6394	8499	7828	7918	3748	4170
<i>Real estate, renting and business activities</i>						
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ	15091	17756	18552	19137	2802	16335
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>						
Edukacja	29648	31446	31429	31345	6496	24849
<i>Education</i>						
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	27517	18001	18462	18458	3958	14500
<i>Health and social work</i>						
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	4559	4342	4599	4549	2076	2473
<i>Other community, social and personal service activities</i>						

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez zatrudnionych za granicą; patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 107; według siedziby zarządu jednostki.

^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding persons employed abroad; see general notes, item 12 on page 107; by seat of management of unit.

TABL. 6 (70). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a
Stan w dniu 31 XII
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYEES^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Pełnozatrudnieni ^b Full-time paid employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time paid employees	
		ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM	2000	183834	95388	10182	5426
TOTAL	2005	165219	85369	11465	6233
	2007	174093	88409	11551	6433
	2008	175848	89506	12227	6878
sektor publiczny		80756	53124	7148	4417
public sector					
sektor prywatny		95092	36382	5079	2461
private sector					
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo		1981	561	626	101
Agriculture, hunting and forestry					
Przemysł		50103	17131	1472	729
Industry					
w tym:					
of which:					
przetwórstwo przemysłowe		44764	16164	1346	674
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę		4668	899	101	47
electricity, gas and water supply					
Budownictwo		8893	911	297	100
Construction					
Handel i naprawy ^Δ		25760	11716	1091	646
Trade and repair ^Δ					
Hotele i restauracje		2192	1650	318	244
Hotels and restaurants					
Transport, gospodarka magazynowa i łączność		8042	2301	530	235
Transport, storage and communication					
Pośrednictwo finansowe		4109	3116	161	126
Financial intermediation					
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ		7285	3225	1061	452
Real estate, renting and business activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ		18497	11063	829	380
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja		27279	21382	4230	2723
Education					
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		17652	14549	944	694
Health and social work					
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała		4055	1901	668	448
Other community, social and personal service activities					

a W głównym miejscu pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 107; według siedziby zarządu jednostki. b Łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.

a In the main workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons; see general notes, item 12 on page 107; by seat of management of unit. b Including seasonal and temporary employees.

TABL. 7 (71). PRZYJĘCIA DO PRACY^a
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z ogółem Of total				Współczynnik przyjęć w % Hire rate in %
			kobiety women	podejmujący pierwszą pracę persons starting work for the first time	zmieniający pracę persons changing work	powracający z urlopów wychowaw- czych i bez- płatnych persons re- turning from childcare leaves and unpaid vacations	
OGÓŁEM	2000	34387	14057	4501	15065	1148	17,5
TOTAL	2005	35322	14276	6419	15300	723	21,4
	2007	46880	18169	10147	9017	837	27,8
	2008	40341	16627	8433	7363	855	22,9
sektor publiczny		10085	6020	1807	2419	394	12,1
public sector							
sektor prywatny		30256	10607	6626	4944	461	32,1
private sector							
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo		401	227	203	60	12	18,4
Agriculture, hunting and forestry							
Przemysł		14877	5064	3739	1983	238	29,7
Industry							
w tym: of which:							
przetwórstwo przemysłowe		14314	4934	3631	1888	232	32,1
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę		398	115	44	76	#	8,4
electricity, gas and water supply							
Budownictwo		2974	207	418	469	25	34,2
Construction							
Handel i naprawy ^Δ		8407	3311	1662	1735	135	32,7
Trade and repair ^Δ							
Hotele i restauracje		674	471	120	149	25	30,7
Hotels and restaurants							
Transport, gospodarka magazynowa i łączność		1964	465	220	423	21	25,2
Transport, storage and communication							
Pośrednictwo finansowe		573	389	136	153	30	13,4
Financial intermediation							
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ		1911	803	325	364	32	26,5
Real estate, renting and business activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ		3022	1653	617	790	80	16,2
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja		2672	2062	384	667	78	9,6
Education							
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		2096	1643	437	396	164	11,0
Health and social work							
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała		770	332	172	174	15	19,3
Other community, social and personal service activities							

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych, bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 107; według siedziby zarządu jednostki.

^a Data concerns full-time paid employees, excluding seasonal and temporary employees; excluding economic entities employing up to 9 persons; see general notes, item 12 on page 107; by seat of management of unit.

TABL. 8 (72). **ZWOLNIENIA Z PRACY^a**
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z ogółem Of total					Współ- czynnik zwolnień w % Termination rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesieni na emerytu- rę, rentę z tytułu nie- zdolności do pracy, rehabilitację retired or granted pension due to an inability to work or due to re- habilitation	korzystający z urlopów wychowaw- czych i bezpłat- nych taking childcare leaves and unpaid vacations	
			przez zakład pracy by em- ployer	przez pra- cownika by em- ployee			
OGÓŁEM 2000	41749	17750	10986	3825	2419	1641	21,1
TOTAL 2005	32089	12998	3867	3151	1961	1333	19,0
..... 2007	38742	15189	3904	5740	2477	1332	22,6
..... 2008	38217	14451	4971	5749	2871	1330	21,4
sektor publiczny public sector	9552	5367	411	663	1852	575	11,2
sektor prywatny private sector	28665	9084	4560	5086	1019	755	30,0
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo Agriculture, hunting and forestry	544	272	106	15	48	10	25,2
Przemysł Industry	14294	4182	2741	2490	636	416	28,2
w tym: of which:							
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	13691	4059	2644	2455	481	400	30,3
wytwarzanie i zaopatrywanie w ener- gię elektryczną, gaz, wodę electricity, gas and water supply	449	108	52	31	152	13	9,3
Budownictwo Construction	2794	177	314	403	90	39	31,9
Handel i naprawy ^Δ Trade and repair ^Δ	8084	3114	1003	1605	212	230	31,1
Hotele i restauracje Hotels and restaurants	619	422	65	146	27	29	27,9
Transport, gospodarka magazynowa i łączność Transport, storage and communication	1656	375	143	182	206	39	21,0
Pośrednictwo finansowe Financial intermediation	502	329	51	79	44	15	12,1
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ Real estate, renting and business activities	1744	652	192	234	184	43	24,0
Administracja publiczna i obrona naro- dowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ Public administration and defence; compulsory social security	2779	1378	77	103	441	141	14,5
Edukacja Education	2532	1876	144	217	603	132	8,9
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna Health and social work	2013	1416	80	178	295	209	10,3
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała Other community, social and personal service activities	656	258	55	97	85	27	16,1

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych, bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracu-
jących do 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 107; według siedziby zarządu jednostki.

^a Data concerns full-time paid employees, excluding seasonal and temporary employees; excluding economic entities employ-
ing up to 9 persons; see general notes, item 12 on page 107; by seat of management of unit.

TABL. 9 (73). **ABSOLWENCI PODEJMUJĄCY PIERWSZĄ PRACĘ^a**
SCHOOL LEAVERS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z ogółem – absolwenci szkół Of total – school leavers			
				wyższych tertiary	policealnych i średnich zawodowych post-secondary and vocational secondary	liceów ogólnokształcących general secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational
OGÓŁEM	2000	4057	1856	1176	1303	494	1084
TOTAL	2005	5460	2468	1963	1713	797	987
	2007	6789	2970	2351	2073	1018	1347
	2008	7496	3253	1836	1711	756	3193
sektor publiczny		1598	1083	1032	291	165	110
public sector							
sektor prywatny		5898	2170	804	1420	591	3083
private sector							
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo		197	129	20	22	2	153
Agriculture, hunting and forestry							
Przemysł		3480	1190	282	671	224	2303
Industry							
w tym: of which:							
przetwórstwo przemysłowe		3385	1177	264	655	221	2245
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę		39	11	14	10	3	12
electricity, gas and water supply							
Budownictwo		351	35	84	87	31	149
Construction							
Handel i naprawy ^Δ		1410	537	220	495	284	411
Trade and repair ^Δ							
Hotele i restauracje		71	39	11	34	13	13
Hotels and restaurants							
Transport, gospodarka magazynowa i łączność		183	78	39	69	34	41
Transport, storage and communication							
Pośrednictwo finansowe		127	84	92	25	10	–
Financial intermediation							
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ		265	151	132	95	18	20
Real estate, renting and business activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ		539	389	351	71	79	38
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja		332	269	288	23	15	6
Education							
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		394	288	269	85	32	8
Health and social work							
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała		147	64	48	34	14	51
Other community, social and personal service activities							

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych, bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 107; według siedziby zarządu jednostki.

^a Data concerns full-time paid employees, excluding seasonal and temporary employees; excluding economic entities employing up to 9 persons; see general notes, item 12 on page 107; by seat of management of unit.

TABL. 10 (74). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE^a W 2008 R.**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB^a IN 2008

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs					
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 Dec)			nowo utworzone newly created		zlikwidowane w jednost- kach o liczbie pracujących powyżej 9 osób <i>liquidated in entities employing more than 9 persons</i>
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created	z ogółem w jednost- kach o liczbie pracujących powyżej 9 osób <i>of total in entities employing more than 9 persons</i>	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracujących powyżej 9 osób <i>of which in entities employing more than 9 persons</i>	
OGÓŁEM TOTAL	1228	152	742	9336	6710	2576
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo .. <i>Agriculture, hunting and forestry; fishing</i>	12	–	–	53	8	66
Przemysł	160	22	140	1974	1777	1050
w tym przetwórstwo przemysłowe	148	18	133	1883	1706	997
<i>of which manufacturing</i>						
Budownictwo	226	11	98	1686	947	210
<i>Construction</i>						
Handel i naprawy ^Δ	346	20	129	2457	1700	609
<i>Trade and repair^Δ</i>						
Hotele i restauracje	21	–	11	307	87	29
<i>Hotels and restaurants</i>						
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	28	11	21	398	275	83
<i>Transport, storage and communication</i>						
Pośrednictwo finansowe	5	–	5	99	74	45
<i>Financial intermediation</i>						
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ	100	8	42	417	201	71
<i>Real estate, renting and business activities</i>						
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ	147	50	145	645	626	220
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>						
Edukacja	51	6	43	576	504	132
<i>Education</i>						
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	72	8	72	457	353	34
<i>Health and social work</i>						
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	60	16	36	267	158	27
<i>Other community, social and personal service activities</i>						

^a Według siedziby zarządu jednostki.

^a By seat of management of unit.

Bezrobocie

Unemployment

TABL. 11 (75). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE
AS WELL AS JOB OFFERS

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS					
Bezrobotni zarejestrowani	79232	73193	48796	45821	Registered unemployed persons
mężczyźni	37689	36374	22704	22726	men
kobiety	41543	36819	26092	23095	women
Oferty pracy	63	193	278	272	Job offers
Bezrobotni na 1 ofertę pracy	1258	379	176	168	Unemployed persons per job offer
W % OGÓŁU BEZROBOTNYCH IN % OF TOTAL UNEMPLOYED PERSONS					
Dotychczas niepracujący	23,8	27,4	26,5	26,3	Previously not employed
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	6,2	2,3	1,7	1,6	Terminated for company reasons
Posiadający prawo do zasiłku	18,5	11,5	10,9	13,9	Possessing benefit rights
Pozostający bez pracy ^a dłużej niż 1 rok	44,5	46,7	43,5	32,6	Out of job ^a for longer than 1 year
W % IN %					
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b	13,8	15,6	10,4	9,7	Registered unemployment rate ^b

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 108.

a From the date of registering in a labour office. b See general notes, item 2 on page 108.

TABL. 12 (76). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI^a**NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED FROM
UNEMPLOYMENT ROLLS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani	75208	81066	72439	75550	Newly registered unemployed persons
z liczby bezrobotnych nowo zarejestrowanych:					of number of newly registered unemployed persons:
Kobiety	33777	37308	35060	36664	Women
Dotychczas niepracujący	22407	28997	24355	24785	Previously not employed
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	5500	702	376	551	Terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani	68729	83998	85416	78525	Persons removed from unemployment rolls
z liczby bezrobotnych wyrejes- trowanych:					of number of persons removed from unemployment rolls:
Kobiety	30944	38427	41484	39661	Women
Z tytułu podjęcia pracy	30952	32691	32773	28422	Received jobs

a W ciągu roku.

a During the year.

TABL. 13 (77). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**
Stan w dniu 31 XII

*REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL,
DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY
As of 31 Dec*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000		2005		2007		2008	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
O G Ó Ł E M T O T A L								
O G Ó Ł E M T O T A L	79232	41543	73193	36819	48796	26092	45821	23095
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
24 lata i mniej and less	23262	12324	18318	9369	10218	5894	10070	5521
25-34	21084	12336	19297	10783	12672	7675	12192	6798
35-44	19573	10550	14595	8009	9035	5172	8043	4314
45-54	13281	5997	16927	7788	12329	6244	11131	5443
55 lat i więcej and more	2032	336	4056	870	4542	1107	4385	1019
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe Tertiary	2502	1577	5321	3536	4036	2657	4595	2894
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	18648	12370	17677	10612	11240	7084	10418	6079
Średnie ogólnokształcące General secondary	5748	4540	6430	4541	4948	3572	5097	3464
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	26819	12088	20930	8844	12852	5854	11516	4769
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	25515 ^a	10968	22835	9286	15720	6925	14195	5889
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ^b BY DURATION OF UNEMPLOYMENT ^b								
3 miesiące i mniej months and less	18560	7116	18341	7967	14474	6662	17583	7900
3-6	12207	6434	10483	5490	6876	3774	7430	3902
6-12	13198	6689	10170	4742	6206	3305	5885	3054
12-24	16119	8366	10119	5048	6405	3592	5126	2691
Powyżej 24 miesięcy More than 24 months	19148	12938	24080	13572	14835	8759	9797	5548

^a Bez wykształcenia gimnazjalnego. ^b Od momentu rejestracji w urzędzie pracy; przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3-6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

^a Excluding lower secondary education. ^b From the date of registering in a labour office; intervals were shifted upward, e.g. persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included in the 3-6 interval.

TABL. 13 (77). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000		2005		2007		2008	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY								
Bez stażu pracy <i>No work seniority</i>	18873	10664	20024	10977	12938	7721	12064	6951
Ze stażem pracy ^c : <i>With work seniority^c:</i>								
1 rok i mniej <i>year and less</i>	22361	12167	11467	6493	7497	4380	6969	3881
1-5	13388	6499	14044	6456	9208	4730	9087	4290
5-10	7941	4165	8764	4307	5912	3017	5316	2488
10-20	10762	5825	10757	5611	7210	3894	6565	3275
20-30	5571	2204	7126	2809	5070	2108	4706	1870
powyżej 30 lat <i>more than 30 years</i>	336	19	1011	166	961	242	1114	340

c Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 1-5 uwzględniono osoby ze stażem pracy 1 rok i 1 dzień do 5 lat.
 c Intervals were shifted upward, e.g. persons with work seniority from 1 year and 1 day to 5 years were included in the 1-5 interval.

TABL. 14 (78). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU^a***REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME^a*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Podejmujący zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	5127	2404	2331	2103	<i>Persons undertaking employment in intervention works</i>
w tym kobiety	2410	1285	1334	1220	<i>of which women</i>
Podejmujący zatrudnienie przy robotach publicznych	993	1716	1358	1551	<i>Persons undertaking employment in public works</i>
w tym kobiety	358	786	503	625	<i>of which women</i>
Rozpoczynający szkolenie	3484	3387	4023	4352	<i>Persons starting training</i>
w tym kobiety	1689	1550	1583	1912	<i>of which women</i>

a W ciągu roku.
 a During the year.

TABL. 15 (79). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
EXPENDITURE OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008		SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł			w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	118819,5	120179,7	141640,4	100,0	T O T A L
w tym:					of which:
Zasiłki dla bezrobotnych	59771,0	46269,0	40081,8	28,3	Unemployment benefits
w tym składka na ubezpieczenia społeczne	14587,2	11095,6	8176,2	5,8	of which social security fees
Szkolenia	3879,3	5451,5	6057,2	4,3	Training
Pożyczki oraz środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy ...	9781,1	20115,7	26666,3	18,8	Loans and means for starting economic activity and equipping workstations
Prace interwencyjne	6513,4	9103,6	8370,3	5,9	Intervention works
Roboty publiczne	7536,9	6438,6	10104,1	7,1	Public works
Stáže	17905,9	19415,7	30391,3	21,5	Interships

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 108.

^a See general notes, item 3 on page 108.

Warunki pracy

Work conditions

TABL. 16 (80). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W tym w wypadkach <i>Of which in</i>				Z ogółem – w wypadkach ciężkich <i>Of total – in serious accidents</i>	SPECIFICATION	
		śmier- telnych <i>fatal accidents</i>	powodujących niezdolność do pracy <i>accidents resulting in an inability to work</i>					
			1-3 dni <i>days</i>	4-29 ^b	30 dni i więcej ^c <i>days and more^c</i>			
O G Ó Ł E M	2000	2421	9	28	1058	1244	52	T O T A L
	2005	2122	13	10	927	1092	37	
	2007	2451	10	14	1054	1282	28	
	2008	2642	20	20	1180	1312	24	
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	40	2	–	10	28	2	2	<i>Agriculture, hunting and forestry</i>
Przemysł	1071	3	5	481	556	13	13	<i>Industry</i>
górnictwo	17	–	–	7	9	–	–	<i>mining and quarrying</i>
przetwórstwo przemysłowe ..	987	3	5	446	510	13	13	<i>manufacturing</i>
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	67	–	–	28	37	–	–	<i>electricity, gas and water supply</i>
Budownictwo	190	6	1	65	114	3	3	<i>Construction</i>
Handel i naprawy ^Δ	408	2	3	198	181	–	–	<i>Trade and repair^Δ</i>
Hotele i restauracje	28	–	–	18	9	1	1	<i>Hotels and restaurants</i>

^a Zgłoszonych w danym roku. ^b, ^c W 2000 r.: ^b – 4-28 dni, ^c – 29 dni i więcej.

^a Registered in a given year. ^b, ^c In 2000: ^b – 4-28 days, ^c – 29 days and more.

TABL. 16 (80). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym w wypadkach Of which in				Z ogółem – w wypadkach ciężkich Of total – in serious accidents	SPECIFICATION
		śmier- telnych fatal acci- dents	powodujących niezdolność do pracy accidents resulting in an inability to work				
			1-3 dni days	4-29 ^b	30 dni i więcej ^c days and more ^c		
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	164	6	1	69	76	3	Transport, storage and communication
Pośrednictwo finansowe	20	–	–	9	9	–	Financial intermediation
Obsługa nieruchomości i firm ^A ...	114	1	2	55	54	–	Real estate, renting and business activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^A	152	–	3	72	65	2	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	156	–	3	58	84	–	Education
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	243	–	1	119	109	–	Health and social work
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	56	–	1	26	27	–	Other community, social and personal service activities

a Zgłoszonych w danym roku. b, c W 2000 r.: b – 4-28 dni, c – 29 dni i więcej.

a Registered in a given year. b, c In 2000: b – 4-28 days, c – 29 days and more.

TABL. 17 (81). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
CONTACT – MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo agriculture, hunting and forestry	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel i napra- wy ¹ trade and repair ^Δ	transport, gospodar- ka maga- zynowa i łączność transport, storage and com- munication	ochrona zdrowia i pomoc społeczna health and social work
			razem total	w tym przetwórstwo przemysłowe of which manu- facturing				

WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY
CONTACT – MODE OF INJURY

OGÓŁEM	2000	2421	39	1015	951	248	224	160	331
TOTAL	2005	2122	40	826	741	155	275	125	225
	2007	2451	47	1004	911	188	337	108	245
	2008	2642	40	1071	987	190	408	164	243
w tym: <i>of which:</i>									
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi		75	–	42	40	4	7	2	6
<i>Contact with electrical voltage, temperature, hazardous substances and chemicals</i>									

a Zgłoszonych w danym roku.

a Registered in a given year.

TABL. 17 (81). WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (cd.)CONTACT – MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo agri- culture, hunting and forestry	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel i napra- wy ^a trade and repair ^a	transport, gospodar- ka maga- zynowa i łączność transport, storage and com- munication	ochrona zdrowia i pomoc społeczna health and social work
			razem total	w tym przetwórstwo prze- mysłowe of which manu- facturing				

WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY (dok.)

CONTACT – MODE OF INJURY (cont.)

Tonięcie, zakopanie, zamknięcie <i>Drowned, buried, enveloped</i>	6	–	2	1	–	1	–	–
Zderzenie z/uderzenie w nieruchomy obiekt <i>Horizontal or vertical impact with or against a stationary object (the victim is in motion)</i>	995	14	324	296	68	133	57	126
Uderzenie przez obiekt w ruchu <i>Struck by object in motion, collision with</i>	579	13	268	247	46	106	37	29
w tym: <i>of which:</i>								
spadający obiekt <i>falling object</i>	279	5	147	133	20	43	6	15
obracający się, poruszający się, transportowany obiekt <i>rotating, moving, transported object</i>	110	2	48	48	10	23	15	5
kolizja z poruszającym się obiektem, włączając pojazdy, kolizja z osobą <i>collision with an object, including vehicles, collision with a person</i>	70	5	15	13	6	20	9	2
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym <i>Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent</i>	399	5	230	223	24	83	10	15
Uwieszenie, zmiżdżenie <i>Trapped, crushed etc.</i>	161	–	93	86	18	22	5	7
Obciążenie fizyczne lub psychiczne <i>Physical or mental stress</i>	326	5	95	77	24	46	34	43
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia <i>Bite, kick etc. (animal or human)</i>	44	–	1	1	2	3	13	8

PRZYCZYNY WYPADKÓW

CAUSES OF ACCIDENTS

OGÓŁEM	2000	4443	70	2060	1963	449	431	281	450
TOTAL	2005	4151	81	1771	1603	325	552	228	388
.....	2007	5067	99	2208	2054	400	779	191	463
.....	2008	5398	79	2362	2232	415	865	266	463
Niewłaściwy stan czynnika materialnego <i>Inappropriate condition of material agents</i>		498	8	223	210	35	84	23	34
Niewłaściwa organizacja: <i>Inappropriate organization of:</i>									
pracy <i>work</i>		272	2	126	122	27	42	10	25
stanowiska pracy <i>work post</i>		281	2	138	136	21	55	8	21

^a Zgłoszonych w danym roku.^a Registered in a given year.

TABL. 17 (81). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
CONTACT – MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo agri- culture, hunting and forestry	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel i naprawy ^Δ trade and repair ^Δ	transport, gospodar- ka maga- zynowa i łączność transport, storage and com- munication	ochrona zdrowia i pomoc społeczna health and social work
			razem total	w tym przetwórstwo prze- mysłowe of which manu- facturing				
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikami materialnym <i>Absence or inappropriate use of material agents</i>	436	6	244	236	29	64	9	24
Nieuzywanie sprzętu ochronnego ... <i>Not using protective equipment</i>	73	–	44	44	6	13	4	2
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika <i>Inappropriate wilful employee action</i>	338	8	165	160	32	53	17	25
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b <i>Inappropriate mental-physical condition of employee^b</i>	177	3	51	36	15	22	11	42
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika <i>Incorrect employee action</i>	3087	43	1311	1234	242	509	154	254
Inna przyczyna <i>Other cause</i>	236	7	60	54	8	23	30	36

PRZYCZYNY WYPADKÓW (dok.)
 CAUSES OF ACCIDENTS (cont.)

^a Zgłoszonych w danym roku. ^b Spowodowany m.in. nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

^a Registered in a given year. ^b Caused by, i.a. sudden action, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18 (82). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	3544	1803	1465	1549	T O T A L
w tym wypadki śmiertelne	16	8	6	9	of which fatal accidents
Wypadki powodujące urazy:					Contact – Mode of Injury:
upadek osób	1753	817	616	603	persons falling
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	249	148	117	116	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	84	51	32	31	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	416	236	159	200	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	638	388	336	387	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie:					influence of:
skrajnych temperatur	21	9	8	8	extreme temperatures
materiałów szkodliwych	5	3	3	2	hazardous materials
inne wydarzenia	378	151	194	202	other events

TABL. 19 (83). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie związane Hazard connected with					
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions		z maszynami szczególnie niebezpiecznymi particularly dangerous machinery	
	ogółem grand total	w tym przez jed- ną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynników of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 employees of total surveyed								
OGÓŁEM 2000	94,7	77,3	57,3	43,2	27,4	25,3	10,0	8,8
TOTAL 2005	78,0	58,1	42,7	29,1	22,1	20,2	13,2	8,8
..... 2007	58,0	49,9	30,5	24,8	17,3	15,7	10,2	9,4
2008	71,0	63,1	44,4	41,1	17,3	14,6	9,2	7,4
sektor publiczny public sector	65,1	60,7	36,1	32,5	26,0	25,8	2,9	2,4
sektor prywatny private sector	73,4	64,0	47,9	44,7	13,7	9,9	11,8	9,4
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo Agriculture, hunting and forestry	47,4	32,9	32,9	20,8	3,9	3,9	10,6	8,2
Przemysł Industry	107,6	93,2	72,6	68,3	18,7	12,5	16,3	12,4
górnictwo mining and quarrying	58,6	36,6	36,6	36,6	22,0	–	–	–
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	120,5	104,3	82,5	77,4	20,0	13,2	18,0	13,7
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę electricity, gas and water supply	18,1	17,1	3,9	3,9	8,8	8,8	5,5	4,4
Budownictwo Construction	41,8	36,2	7,5	5,1	24,9	23,3	9,4	7,7
Handel i naprawy ^Δ Trade and repair ^Δ	15,6	14,3	8,7	7,5	0,8	0,8	6,1	5,9
Transport, gospodarka magazynowa i łączność Transport, storage and communica- tion	99,4	99,0	74,9	74,9	23,5	23,4	1,0	0,7
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ Real estate, renting and business activities	43,7	43,7	43,7	43,7	–	–	–	–
Edukacja Education	22,5	22,5	20,9	20,9	–	–	1,6	1,6
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna Health and social work	68,3	61,4	24,9	18,1	43,1	43,1	0,3	0,3
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała Other community, social and personal service activities	34,4	22,9	16,8	13,0	9,2	4,6	8,4	5,3

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Listed only once by predominant factor, i.e. the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concerns entities employing more than 9 persons.

TABL. 20 (84). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

CHOROBY	2000	2005	2007	2008	DISEASES
O G Ó Ł E M	255	183	98	135	T O T A L
Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa		1	–	–	<i>Acute and chronic intoxications and their sequels</i>
Pylice płuc		1	1	1	<i>Pneumoconioses</i>
Astma oskrzelowa		3	3	2	<i>Bronchial asthma</i>
Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych		4	1	2	<i>Extrinsic allergic alveolitis</i>
Alergiczny nieżyt nosa		2	2	–	<i>Allergic rhinitis</i>
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym		29	11	18	<i>Chronic diseases of vocal organ related to excessive voice effort</i>
Choroby skóry		2	1	3	<i>Skin diseases</i>
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy		–	1	6	<i>Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed</i>
Przewlekłe choroby obwodowego układu nervowego wywołane sposobem wykonywania pracy		–	–	1	<i>Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way the job is performed</i>
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem		1	–	1	<i>Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear type</i>
Zespół wibracyjny		–	–	1	<i>Vibration syndrome</i>
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa		140	78	100	<i>Infectious and parasitic diseases or their sequels</i>

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

S o u r c e: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 21 (85). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a**

Stan w dniu 15 XII

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS^a

As of 15 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilaktyczne <i>Preventive food</i>	Napoje <i>Drinks</i>	Inne środki odżywcze <i>Other nutrition</i>	Dodatki pieniężne <i>Special pay</i>	Skrócony czas pracy <i>Short-time work</i>	Dodatkowe urlopy <i>Extra leaves</i>	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze <i>Entitlements arising from work in particular conditions or character</i>
OGÓŁEM	2000	16799	37146	5277	23997	2090	1312	16202
TOTAL	2005	10067	27696	1764	15914	892	123	8383
	2007	12491	32771	3287	15625	708	160	5240
	2008	10030	27459	1583	11642	577	240	345
sektor publiczny		3433	5974	711	4238	466	139	289
<i>public sector</i>								
sektor prywatny		6597	21485	872	7404	111	101	56
<i>private sector</i>								
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo		792	578	—	6	—	—	—
<i>Agriculture, hunting and forestry</i>								
Przemysł		4650	16444	1160	6655	87	123	45
<i>Industry</i>								
górnictwo		173	—	—	—	—	—	—
<i>mining and quarrying</i>								
przetwórstwo przemysłowe		3471	13407	775	5058	84	117	39
<i>manufacturing</i>								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę		1006	3037	385	1597	3	6	6
<i>electricity, gas and water supply</i>								
Budownictwo		2133	2779	32	394	—	—	17
<i>Construction</i>								
Handel i naprawy ^Δ		819	3375	75	929	6	2	9
<i>Trade and repair^Δ</i>								
Transport, gospodarka magazynowa i łączność		1244	2872	104	3103	9	79	212
<i>Transport, storage and communication</i>								
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ		33	18	—	10	—	—	—
<i>Real estate, renting and business activities</i>								
Edukacja		17	174	—	—	—	—	—
<i>Education</i>								
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		29	765	—	111	475	36	62
<i>Health and social work</i>								
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała		313	454	212	434	—	—	—
<i>Other community, social and personal service activities</i>								

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.^a Data concerns entities employing more than 9 persons.

TABL. 22 (86). ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHORÓB ZAWODOWYCH^a
 OCCUPATIONAL ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych Occupational accidents and occupational diseases compensations		Świadczenia wyrównawcze z tytułu wypadków przy pracy lub chorób zawodowych Occupational accidents and occupational diseases compensatory benefits	Zasiłki wyrównawcze z tytułu odbywania rehabilitacji zawodowej Compensatory benefits due to occupational rehabilitation
		ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which occupational accidents compensations		
OGÓŁEM	2000	915	807	2	–
TOTAL	2005	719	700	1	2
	2007	756	746	2	–
	2008	726	719	3	1
sektor publiczny		225	222	2	1
public sector					
sektor prywatny		501	497	1	–
private sector					
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo		16	15	–	–
Agriculture, hunting and forestry					
Przemysł		361	357	1	1
Industry					
górnictwo		12	12	–	–
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe		333	329	–	–
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę		16	16	1	1
electricity, gas and water supply					
Budownictwo		67	67	1	–
Construction					
Handel i naprawy ^Δ		86	86	–	–
Trade and repair ^Δ					
Transport, gospodarka magazynowa i łączność		54	54	–	–
Transport, storage and communication					
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ		3	3	–	–
Real estate, renting and business activities					
Edukacja		12	12	–	–
Education					
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		122	120	1	–
Health and social work					
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała		5	5	–	–
Other community, social and personal service activities					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concerns entities employing more than 9 persons.

TABL. 23 (87). ŚREDNI KOSZT ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHOROÓB ZAWODOWYCH^a
 AVERAGE COST OF OCCUPATIONAL ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych <i>Occupational accidents and occupational diseases compensations</i>		Świadczenia wyrównawcze z tytułu wypadków przy pracy lub chorób zawodowych <i>Occupational accidents and occupational diseases compensatory benefits</i>	Zasiłki wyrównawcze z tytułu odbywania rehabilitacji zawodowej <i>Compensatory benefits due to occupational rehabilitation</i>	
	ogółem <i>total</i>	w tym z tytułu wypadków przy pracy <i>of which occupational accidents compensations</i>			
		w zł na 1 świadczenie <i>in zł per benefit</i>			
OGÓŁEM	2000	2700	2435	4600	—
TOTAL	2005	1897	1851	1000	2450
	2007	2009	1969	700	—
	2008	2169	2118	967	1000
sektor publiczny <i>public sector</i>		2015	1952	1150	1000
sektor prywatny <i>private sector</i>		2239	2193	600	—
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo <i>Agriculture, hunting and forestry</i>		3500	3520	—	—
Przemysł <i>Industry</i>		2114	2049	1000	1000
górnictwo <i>mining and quarrying</i>		1933	1933	—	—
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>		2096	2025	—	—
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę <i>electricity, gas and water supply</i>		2625	2625	1000	1000
Budownictwo <i>Construction</i>		2893	2893	600	—
Handel i naprawy ^Δ <i>Trade and repair^Δ</i>		2121	2121	—	—
Transport, gospodarka magazynowa i łączność <i>Transport, storage and communication</i>		2565	2565	—	—
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ <i>Real estate, renting and business activities</i>		1233	1233	—	—
Edukacja <i>Education</i>		2583	2583	—	—
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna <i>Health and social work</i>		1598	1486	1300	—
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała <i>Other community, social and personal service activities</i>		2240	2240	—	—

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concerns entities employing more than 9 persons.

DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a ponadto w tabl. 2 i 4 nie obejmują pracowników fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Do **wynagrodzeń osobowych** zalicza się m.in. wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (prześcieżki, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzem, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się w **ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od 1999 r. ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzonymi ustawą z dnia 13 X 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887) z późniejszymi zmianami.

CHAPTER VII WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Data does not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. Moreover, data in tables 2 and 4 does not include employees in foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Personal wages and salaries comprise, i.e. basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g. for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid layoffs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, outworkers as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training.

2. Average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of outworkers as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in cooperatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g. to journalists, film producers, radio and television programme producers.

Data regarding average wages and salaries concerns full-time paid employees as well as part-time paid employees, whose wages and salaries have been converted into those of full-time paid employees.

3. Data regarding wages and salaries is given in **gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes and since 1999 also contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employee, introduced by the Law on the Social Security System, dated 13 Oct 1998 (Journal of Laws No. 137, item 887) with later amendments.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń finansowanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, którym dysponuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń finansowanych z Funduszu Emerytalno-Rentowego, którym dysponuje Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, a także z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z obu tych funduszy.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) żołnierze zawodowi;
- 8) funkcjonariusze: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu (do 28 VI 2002 r. – Urzędu Ochrony Państwa), Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej;
- 9) rolnicy indywidualni;
- 10) inwalidzi wojenni i wojskowi, osoby represjonowane (od 1991 r.) oraz kombatanci.

Świadczenia z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych od 2005 r. podawane są łącznie z kwotą jednorazowej wypłaty dla osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w kwocie nie wyższej niż kwota najniższej emerytury lub renty.

Emerytury oraz renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne (wypłacane także na podstawie ustawy o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) dotyczą uprawnionych wymienionych w pkt od 1) do 10).

3. **Świadczenia emerytalne i rentowe** obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych). Świadczenia nie obejmują zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych wypłacanych emerytom i rencistom na członków ich rodzin.

4. Dane dotyczące **przeciętnej miesięcznej emerytury i renty** obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

5. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

Social security benefits

1. Information regarding **retirement pay and pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits financed from the Social Insurance Fund of the Social Insurance Institution.

Information regarding **retirement pay and pension benefits for farmers** concerns benefits financed from the Pension Fund of the Agricultural Social Insurance Fund as well as from the Social Insurance Fund, in case of farmers who are authorized to receive benefits from both of these funds simultaneously.

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement pay and pension benefits:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' cooperatives and agricultural farmers' cooperatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) professional soldiers;
- 8) the Police, Internal Security Agency and Foreign Intelligence Agency (until 28 Jun 2002 – Office of State Protection), Border Guard, State Fire Department and Penitentiary Staff;
- 9) farmers;
- 10) war and military invalids, repressed persons (since 1991) as well as combatants.

Since 2005 benefits from non-agricultural social security system have been given together with one-off compensation for persons receiving retirement pay and pension benefits not higher than the lowest retirement pay or pension benefit.

Retirement pay as well as pensions resulting from an inability to work and family pensions (also paid on the basis of the Law on Benefits from Work-related Accidents and Illnesses) concern the persons mentioned in points 1) to 10).

3. **Retirement pay and pension benefits** include the amount of benefits due (current and compensatory). Benefits do not include family and nursing benefits paid to persons receiving retirement pay and pensions for their families.

4. Data regarding the **average monthly retirement pay and pension** was calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

5. Data regarding benefits is given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

TABL. 1 (88). **WYNAGRODZENIA BRUTTO^a**
GROSS WAGES AND SALARIES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł		
O G Ó Ł E M	4464116,1	5032803,9	6008350,1	6870972,7	T O T A L
sektor publiczny	2517001,7	2599932,5	2903743,5	3179395,3	public sector
sektor prywatny	1947114,4	2432871,4	3104606,6	3691577,4	private sector
w tym:					of which:
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo ...	85895,5	89773,4	102066,6	107363,0	Agriculture, hunting and forestry
Przemysł	1122708,0	1237914,0	1540234,2	1709039,1	Industry
w tym:					of which:
przetwórstwo przemysłowe	956027,2	1058783,1	1319223,3	1463766,7	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	148578,4	167211,5	198141,6	215539,0	electricity, gas and water supply
Budownictwo	248026,5	226413,8	308856,1	394401,5	Construction
Handel i naprawy ^Δ	523490,5	650236,0	830968,2	991685,2	Trade and repair ^Δ
Hotele i restauracje	37835,5	44482,3	53471,1	69145,5	Hotels and restaurants
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	404446,4	252081,1	267507,0	324299,2	Transport, storage and communi- cation
Pośrednictwo finansowe	186738,1	171696,6	193142,7	207638,8	Financial intermediation
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ	185325,8	250477,8	274306,7	326851,6	Real estate, renting and business activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ	407000,9	617450,5	705688,4	812325,7	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	649053,2	912547,3	1003202,2	1101158,3	Education
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	499754,4	427209,5	558827,0	636583,9	Health and social work
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	113315,2	152266,8	169830,4	190327,1	Other community, social and personal service activities

a Obejmują tylko składniki wynagrodzeń wymienione w ust. 2 uwag ogólnych na str. 133.

a Data includes only components of wages and salaries mentioned in item 2 of general notes on page 133.

TABL. 2 (89). **WYNAGRODZENIA BRUTTO^a WEDŁUG SEKCJI**
GROSS WAGES AND SALARIES^a BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osobowe ^b Personal ^b	Wypłaty z tytułu udziału w zysku w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach Payments from profit and balance surplus in cooperatives	Dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej Annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities	Pozostałe ^c Other ^c	Uczniów Apprentices
	w tys. zł in thous. zł					
OGÓŁEM 2000	4229318,1	3946793,3	36580,8	81742,5	161051,4	3150,1
TOTAL 2005	4774045,9	4472682,0	5743,9	101141,7	192940,2	1538,1
..... 2007	5730739,6	5385637,7	4808,0	111879,5	227031,4	1383,0
2008	6439217,2	6095107,5	7160,8	118115,4	217358,0	1475,5
sektor publiczny public sector	3269747,6	3060717,1	4360,0	118115,4	86409,8	145,3
sektor prywatny private sector	3169469,6	3034390,4	2800,8	—	130948,2	1330,2
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo Agriculture, hunting and forestry	100323,4	96345,9	1617,1	—	2360,4	—
Przemysł Industry	1677684,0	1619537,5	2527,1	1051,1	53856,7	711,6
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	1433131,7	1379702,9	1803,1	—	50914,1	711,6
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę electricity, gas and water supply	216292,1	212118,8	724,0	1051,1	2398,2	—
Budownictwo Construction	341615,9	330092,8	133,4	151,9	11175,9	61,9
Handel i naprawy ^Δ Trade and repair ^Δ	780568,6	752546,8	2256,6	—	25329,4	435,8
Hotele i restauracje Hotels and restaurants	56102,9	50283,0	—	972,4	4729,0	118,5
Transport, gospodarka magazynowa i łączność Transport, storage and communication	274409,2	267226,2	77,1	1361,9	5731,2	12,8
Pośrednictwo finansowe Financial intermediation	198368,1	196082,6	112,0	—	2173,5	—
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ Real estate, renting and business activities	261700,2	238089,9	211,4	2190,0	21199,5	9,4
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ Public administration and defence; compulsory social security	839720,2	765956,7	—	46446,6	27316,9	—
Edukacja Education	1131430,7	1041532,6	—	56112,7	33674,8	110,6
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna Health and social work	627315,2	603308,9	—	7664,8	16334,6	6,9
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała Other community, social and personal service activities	149978,8	134104,6	226,1	2164,0	13476,1	8,0

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących. b Łącznie z wynagrodzeniami osób wykonujących pracę nakładczą; bez wynagrodzeń uczniów. c Wynagrodzenia bezosobowe, agencyjno-prowizyjne, honoraria.

a Data concerns economic entities employing more than 9 persons as well as budgetary sphere entities regardless of the number of employees. b Including wages and salaries of outworkers; excluding wages and salaries of apprentices. c Impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

TABL. 3 (90). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
O G Ó Ł E M	1675,71	2085,12	2373,76	2610,21	T O T A L
sektor publiczny	1860,23	2451,50	2755,74	3051,43	public sector
sektor prywatny	1485,27	1797,96	2101,34	2321,15	private sector
w tym:					of which:
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	1821,36	2668,97	2749,94	3201,04	Agriculture, hunting and forestry
Przemysł	1628,84	1985,90	2339,81	2545,03	Industry
w tym:					of which:
przetwórstwo przemysłowe	1559,66	1892,21	2227,98	2425,01	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	2187,94	2872,46	3404,49	3706,48	electricity, gas and water supply
Budownictwo	1546,03	1859,26	2136,29	2364,69	Construction
Handel i naprawy ^Δ	1334,60	1633,59	1903,13	2129,63	Trade and repair ^Δ
Hotele i restauracje	1132,12	1325,77	1461,44	1657,21	Hotels and restaurants
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	1957,93	2124,68	2220,79	2387,57	Transport, storage and communication
Pośrednictwo finansowe	2553,58	2942,23	3421,60	3638,96	Financial intermediation
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ	1756,38	1896,70	2171,66	2389,06	Real estate, renting and business activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpie- czenia społeczne i zdrowotne ^Δ	2246,44	2894,10	3165,94	3533,08	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	1792,05	2405,59	2638,39	2902,89	Education
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	1473,89	1871,95	2380,46	2702,84	Health and social work
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	1540,45	2081,51	2215,83	2422,94	Other community, social and personal service activities

TABL. 4 (91). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a WEDŁUG SEKCJI
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES^a BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008		
				ogółem total	stanowiska	positions
					robotnicze manual labour	nierobotnicze non-manual labour
	w zł in zł					
O G Ó Ł E M TOTAL	1756,16	2192,77	2524,95	2781,21	2063,69	3466,52
sektor publiczny public sector	1860,23	2451,50	2755,74	3051,43	2082,00	3412,16
sektor prywatny private sector	1609,13	1923,77	2305,92	2543,14	2057,26	3575,60
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo Agriculture, hunting and forestry	1953,83	3016,89	3296,19	3702,97	1990,30	4780,98
Przemysł Industry	1686,36	2048,41	2436,98	2629,69	2170,61	4090,54
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	1617,60	1952,40	2323,75	2507,50	2116,98	3975,90
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę electricity, gas and water supply	2188,68	2875,59	3405,21	3712,23	2819,02	4526,45
Budownictwo Construction	1693,31	2111,78	2566,34	2841,46	2334,25	4198,37
Handel i naprawy ^Δ Trade and repair ^Δ	1483,86	1789,97	2122,41	2362,99	1946,69	3087,01
Hotele i restauracje Hotels and restaurants	1280,23	1424,10	1594,99	1803,51	1491,43	2577,25
Transport, gospodarka magazynowa i łączność Transport, storage and communication	2028,51	2310,06	2466,98	2673,19	2466,63	3345,96
Pośrednictwo finansowe Financial intermediation	2595,00	3073,27	3595,25	3918,88	2253,48	3961,03
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ Real estate, renting and business activities	1830,44	1925,53	2235,26	2518,32	1697,80	3255,81
Administracja publiczna i obrona naro- dowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ Public administration and defence; compulsory social security	2245,83	2893,96	3166,15	3533,72	2045,36	3789,02
Edukacja Education	1789,95	2410,09	2645,73	2913,44	1622,62	3250,88
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna Health and social work	1482,98	1897,23	2420,50	2756,98	1799,99	3018,20
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała Other community, social and personal service activities	1613,06	2050,40	2225,44	2511,15	1962,08	2972,08

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących.

a Data concerns economic entities employing more than 9 persons as well as budgetary sphere entities regardless of the number of employees.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 5 (92). **EMERYCI I RENCISCI^a**
RETIREEES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	291695	279096	275893	276065	T O T A L
Objęci pozarolniczym systemem ubezpieczeń społecznych	164006	164324	168032	171411	Covered by the non-agricultural social security system
pobierający:					persons receiving:
emerytury	83463	98800	113148	118409	retirement pay
renty z tytułu niezdolności do pracy	55913	39686	29102	27346	pensions resulting from an inability to work
renty rodzinne	24630	25838	25782	25656	family pensions
Rolnicy indywidualni	127689	114772	107861	104654	Farmers
w tym pobierający emerytury	80609	94071	89502	87433	of which receiving retirement pay

^a Przeciętna liczba w roku; bez emerytów i rencistów, którzy otrzymują świadczenia wypłacane przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwo Sprawiedliwości; bez emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia na mocy umów międzynarodowych.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Annual average number; excluding retirees and pensioners, who receive benefits paid by the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration as well as the Ministry of Justice; excluding retirees and pensioners receiving benefits on the basis of international agreements.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 6 (93). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO^a**
GROSS RETIREMENT PAY AND PENSION BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M					
G R A N D T O T A L					
Świadczenia w tys. zł	2384697,9	3014119,4	3291609,3	3589167,7	Benefits in thous. zł
Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH					
FROM NON-AGRICULTURAL SOCIAL SECURITY SYSTEM					
R a z e m					
T o t a l					
Świadczenia w tys. zł	1502764,4	2017827,9	2287082,8	2557672,1	Benefits in thous. zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	763,57	1023,31	1134,25	1243,44	Average monthly retirement pay and pensions in zł
Emerytury					
Retirement pay					
Świadczenia w tys. zł	840909,4	1316588,4	1631129,7	1869760,9	Benefits in thous. zł
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	839,60	1110,49	1201,33	1315,89	Average monthly retirement pay in zł

^a Bez emerytur i rent wypłacanych przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwo Sprawiedliwości; bez emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

^a Excluding retirement pay and pensions paid by the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration as well as the Ministry of Justice; excluding retirement pay and pensions realized on the basis of international agreements.

TABL. 6 (93). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO^a (dok.)**
GROSS RETIREMENT PAY AND PENSION BENEFITS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (dok.) FROM NON-AGRICULTURAL SOCIAL SECURITY SYSTEM (cont.)					
Renty z tytułu niezdolności do pracy Pensions resulting from an inability to work					
Świadczenia w tys. zł	452353,7	412633,5	336752,5	343291,9	Benefits in thous. zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	674,19	866,47	964,27	1046,12	Average monthly pension in zł
Renty rodzinne Family pensions					
Świadczenia w tys. zł	209501,3	288606,0	319200,6	344619,3	Benefits in thous. zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	708,84	930,83	1031,74	1119,36	Average monthly pension in zł
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH FARMERS					
Razem Total					
Świadczenia w tys. zł	881933,5	996291,5	1004526,5	1031495,6	Benefits in thous. zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	575,58	723,38	776,10	821,36	Average monthly retirement pay and pension in zł
W tym emerytury Of which retirement pay					
Świadczenia w tys. zł	574196,4	838890,2	856540,7	884584,3	Benefits in thous. zł
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	593,60	743,14	797,51	843,10	Average monthly retirement pay in zł

a Bez emerytur i rent wypłacanych przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwo Sprawiedliwości; bez emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Excluding retirement pay and pensions paid by the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration as well as the Ministry of Justice; excluding retirement pay and pensions realized on the basis of international agreements.

Source: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

DZIAŁ VIII BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Uwagi ogólne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków i spożycia oraz wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie grupy gospodarstw domowych, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujące w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujące się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych.

Wyniki z badania przeważone zostały danymi o strukturze gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącymi z Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2002.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralkę, lodówkę itp.), na opłaty za usługi (lekarskie, stomatologiczne itp.) oraz wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura i renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych (tabl. 1) ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

CHAPTER VIII HOUSEHOLD BUDGETS

General notes

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e. the level and structure of available income, expenditure and consumption as well as the furnishing of households with durable goods, is a sample survey of **household budgets**. All groups of households, excluding those living in institutional households are included in the survey. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one-person** household is understood as an individual maintaining independently, i.e. income is not combined with the income of others, regardless of the fact whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the survey of household budgets.

Data obtained from the household budget survey was weighted with data on the structure of households by number of persons and place of residence coming from the Population and Housing Census 2002.

2. The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that each month different households participate in the survey and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditure, i.e. on purchase of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator etc.), on payments for services (medical, dental etc.) as well as on furnishing the households with durable goods.

The survey included all households within randomly selected dwellings representing socio-economic groups of the population, i.e. households of: employees, farmers, self-employed, retirees, pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement pay and pensions).

3. The categories of persons comprising households (table 1) were established on the basis of their primary source of maintenance, i.e. source deriving the greatest income:

1) do osób pracujących zalicza się:

- a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa agencyjna, umowa-zlecenie, umowa ustna itd.); do tej grupy pracujących zaliczono również członków spółdzielni produkcji rolniczej (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin),
- b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
- c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie) oraz wykonywanie wolnego zawodu;

2) osoby pobierające emeryturę lub rentę, których głównym źródłem utrzymania jest otrzymywana emerytura lub renta;

3) osoby utrzymujące się z niezarobkowych źródeł innych niż emerytura lub renta, których głównym źródłem utrzymania są: zasiłki z ubezpieczeń społecznych, świadczenia pomocy społecznej, dochody z tytułu własności, dochody z wynajmu budynków (w tym mieszkań) i budowli (w tym garaży) niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, pozostałe dochody oraz inne przychody (podjęte lokaty i sprzedane papiery wartościowe, sprzedaż majątku, zaciągnięte pożyczki i kredyty);

4) osoby pozostające na utrzymaniu (bez własnego źródła utrzymania) są utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.

4. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz ze świadczeń pomocy społecznej), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika (patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 3 na str. 133) oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

1) *employed persons include:*

- a) *hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, agency contracts, commission contracts, verbal contracts etc.). Members of agricultural production cooperatives (including contributing family workers) were also included in this group of employees,*
- b) *employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from private farm work,*
- c) *self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture) as well as persons doing freelance work;*

2) *persons receiving retirement pay or pension, for whom the main source of maintenance is the retirement pay or pension;*3) *persons maintained from non-earned sources other than retirement pay or pension, for whom the main source of maintenance is: social security benefits, social assistance benefits, income from owning, income from leasing buildings (including dwellings) and structures (including garages) not connected with conducting economic activity, other income as well as other revenue (deposits withdrawn and securities sold, the sale of assets, extended loans and credits);*4) *dependents (without their own source of maintenance) are maintained by other persons being members of the same household.*

4. Available income includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e. consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid with income (from hired work and social security benefits as well as from social assistance benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee (see general notes in the chapter "Wages and salaries. Social security benefits", item 3 on page 133) as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej – uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę – który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia (patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 1 na str. 133), wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń społecznych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi bieżącymi nakładami na nią (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenie i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie (w tym dochód z wynajmu budynków i budowli) oraz z wykonywania wolnego zawodu, jaka została przeznaczona na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy, dochody z dzierżawy ziemi) oraz dochody z wynajmu budynków (w tym mieszkań) i budowli (w tym garaży) niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, który stanowi różnicę między przychodami a poniesionymi nakładami i podatkami;
- 5) dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, który obejmuje emerytury, renty i zasiłki (chorobowe – po ustaniu stosunku pracy, świadczenia rehabilitacyjne);
- 6) dochód ze świadczeń pomocy społecznej, który obejmuje m.in. zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki i świadczenia przedemerytalne, świadczenia rodzinne, rentę socjalną, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia;
- 7) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary (w tym alimenty od osób prywatnych), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Available income comprises:

- 1) *income from hired work – obtained in all workplaces by a given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement – which includes all income obtained from hired work, including: wages and salaries (see general notes in the chapter "Wages and salaries. Social security benefits", item 1 on page 133), payments not included in wages and salaries (e.g. severance pay, the monetary equivalent for the use of personal instead of company clothing, sums received from a company social benefit fund), sick benefits (taken during the period of employment), compensatory and nursing benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer);*
- 2) *income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditure borne on it (i.e. the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and increased by subsidies for agriculture;*
- 3) *income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity excluding a private farm in agriculture (including income from leasing buildings and structures) as well as income from doing freelance work. This portion was designated for purchasing consumer goods and services to satisfy household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or a house);*
- 4) *income from property (interest, shares in company profits, including dividends, income from land leasing) as well as income from rental of buildings (including dwellings) and structures (including garages) not connected with conducted economic activity, measured as a difference between revenues and investment and taxes;*
- 5) *income from social security benefits, which includes retirement pay, pensions and benefits (sick benefits – after termination of employment, rehabilitation benefits);*
- 6) *income from social assistance benefits, which includes, i.a. unemployment benefits, pre-retirement benefits and allowances, family allowances, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Welfare, scholarships;*
- 7) *other income, which includes, i.a. gifts (of which private alimony), insurance indemnities, winnings from gambling games and lotteries.*

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty; niektóre podatki, np. od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne.

6. Grupowania przychodów i rozchodów gospodarstw domowych dokonano w dostosowaniu do zasad systemu rachunków narodowych, w tym wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie z Klasyfikacją Spożycia Indywidualnego według Celu do Badania Budżetów Gospodarstw Domowych (COICOP/HBS).

7. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

Available income is designated for expenditure as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income reduced by other expenditure. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditure includes expenditure on consumer goods and services as well as other expenditure.

Expenditure on consumer goods and services is designated for meeting household needs. It includes expenditure on goods and services purchased for cash and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g. food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g. clothing, books, toys) and durable goods (e.g. cars, washing machines, refrigerators, television sets).

Other expenditure includes, i.a. amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; alimony; some taxes, e.g. on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate; monetary losses.

6. Household revenues and expenses are classified in accordance with national accounts, of which expenditure on consumer goods and services was aggregated in accordance with the Classification of Individual Consumption by Purpose for the Household Budget Survey (COICOP/HBS).

7. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

TABL. 1 (94). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	1102	1207	1212	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	3,05	2,94	3,07	Average number of persons in a household
w tym:				of which:
pracujących	0,99	1,09	1,18	employed
pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej	0,92	0,89	0,83	receiving social security benefits and social assistance benefits
w tym emeryturę lub rentę	0,80	0,76	0,72	of which retirement pay and pension
pozostających na utrzymaniu	1,04	0,90	0,99	dependents

TABL. 2 (95). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY AVAILABLE INCOME PER CAPITA IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w zł in zł			
O G Ó Ł E M	724,68	883,99	935,48	T O T A L
w tym:				of which:
z pracy najemnej	256,88	338,14	427,16 ^a	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	89,29	156,26 ^b	124,41	from a private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek	53,61 ^c	57,55 ^d	64,42 ^e	from self-employment
ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej	265,74	286,24	268,85	from social security benefits and social assistance benefits
W tym dochód do dyspozycji	691,45	845,52	902,10	Of which disposable income

a – e Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 10,14%, b – 13,76%, c – 16,82%, d – 21,11%, e – 24,01%.

a – e Relative error of estimates exceeds 10% and is: a – 10,14%, b – 13,76%, c – 16,82%, d – 21,11%, e – 24,01%.

TABL. 3 (96). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY EXPENDITURE PER CAPITA IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w zł in zł			
O G Ó Ł E M	650,06	737,46	802,83	T O T A L
W tym towary i usługi konsumpcyjne	616,83	698,99	769,45	Of which consumer goods and services
w tym:				of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	198,41	220,38	230,29	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe ...	18,42	20,10	19,54	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	35,60	41,52 ^a	45,99 ^b	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	130,20	122,81	147,25	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	31,01	40,56	48,95 ^c	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie	32,52	35,26	38,76	health
transport	52,04	68,89	78,71	transport
łączność	31,65	37,72	38,51	communications
rekreacja i kultura	38,82	46,95	55,71 ^d	recreation and culture
edukacja ^e	9,92 ^f	11,86 ^g	8,85	education ^e
inne towary i usługi	29,55	39,20	42,82 ^h	miscellaneous goods and services

a – d, f – h Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 12,34%, b – 13,50%, c – 11,09%, d – 12,33%, f – 14,63%, g – 14,70%, h – 11,42%. e Łącznie z wychowaniem przedszkolnym.

a – d, f – h Relative error of estimates exceeds 10% and is: a – 12,34%, b – 13,50%, c – 11,09%, d – 12,33%, f – 14,63%, g – 14,70%, h – 11,42%. e Including pre-primary education.

TABL. 4 (97). **PRZECIETNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS PER CAPITA IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe w kg	8,33	7,37	7,04	<i>Bread and cereals in kg</i>
w tym pieczywo	5,68	4,92	4,60	<i>of which bread</i>
Mięso w kg	6,88	6,86	6,65	<i>Meat in kg</i>
Ryby ^a w kg	0,54	0,55	0,60	<i>Fish^a in kg</i>
Mleko ^b , napoje mleczne i jogurty w l	6,10	5,25	5,12	<i>Milk^b, milk-based beverages and yoghurt in l</i>
w tym mleko	5,56	4,58	4,42	<i>of which milk</i>
Sery w kg	0,74	0,72	0,79	<i>Cheese in kg</i>
Jaja w szt	16,32	12,75	12,98	<i>Eggs in units</i>
Oleje i pozostałe tłuszcze w kg	1,58	1,43	1,34	<i>Oils and fats in kg</i>
Owoce w kg	4,02	3,52	3,74	<i>Fruit in kg</i>
Warzywa w kg	14,66	11,54	10,98	<i>Vegetables in kg</i>
Cukier w kg	1,58	1,38	1,34	<i>Sugar in kg</i>

a Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych. b Bez zagęszczonego i w proszku.

a Excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products. b Excluding condensed and powdered milk.

TABL. 5 (98). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a**
HOUSEHOLDS FURNISHED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych			
	in % of total households			
Chłodziarka	95,71	98,14	98,85	Refrigerator
Zamrażarka	46,36	48,27	43,20	Freezer
Automat pralniczy	70,81	76,37	81,37	Automatic washing machine
Kuchenka mikrofalowa	38,23	45,60	51,52	Microwave oven
Samochód osobowy	43,95	48,67	55,44	Passenger car
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża)	36,66	38,03	38,85	Hi-fi stereo music system
Odbiornik telewizyjny	97,56	97,01	98,49	Television set
Magnetowid, odtwarzacz wideo	35,18	33,78	32,59	Videorecorder, video player
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej ^b	36,30	38,36	49,75	Satellite television equipment ^b
Komputer osobisty	30,59	44,70	54,81	Personal computer
w tym z dostępem do Internetu	19,66	33,92	44,08	of which with access to the Internet

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Łącznie z telewizją kablową.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Including cable television.

DZIAŁ IX INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego, z wyjątkiem danych o komunikacji miejskiej opracowanych metodą przedsiębiorstw. Definicję **metody przedsiębiorstw** podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 5 na str. 22.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą przewodów ulicznych bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów. Informacje o sieci gazowej uwzględniają dane o sieci przesyłowej oraz sieci rozdzielczej.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **połączenia wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) oraz **połączenia gazowe** prowadzące do budynków (łącznie z budynkami niemieszkalnymi) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

Zdrój uliczny jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

3. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji – wpusty kanalizacyjne.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

CHAPTER IX MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

General notes

Municipal infrastructure

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind of activity method**, i.e. according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity, with the exception of data regarding urban area transportation compiled using the enterprise method. The definition of the **enterprise method** is given in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 22.

Data regarding municipal installations concerns operative installations.

2. Information regarding the **length of the water-line and gas-line systems** concerns street conduits excluding connections leading to residential buildings and other constructions. Information on the gas-line system includes data on the transmission network and the distribution network.

Data regarding the **length of the sewage system**, apart from street conduits, includes collectors, i.e. conduits receiving sewage from the street network; while it does not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water-line and sewage connections leading to residential buildings (including collective accommodation facilities, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) and **gas-line connections** leading to buildings (including non-residential buildings) are understood as branches linking individual buildings with the distribution network or, in case of the sewage system – with the main drainage system.

Street outlet is a device connected with the water supply system, used by the population as a direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from the water-line system by facilities installed in building.

3. Data regarding the **users of water-line and sewage systems** includes the population living in residential buildings connected to a defined system as well as the population using the water-line system through common courtyards or street outlets (devices connected to the street water-line conduit) and in case of sewage – sewage inlets.

Data regarding the **gas users** concerns the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas-line system.

Data regarding the population using the water-line, sewage and gas-line systems includes also the population in collective accommodation facilities.

4. Dane o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej do 2004 r. nie obejmują gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

5. Informacje z zakresu **ciepłownictwa** obejmują budynki mieszkalne oraz urzędów i instytucji ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służących do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejnego do odbiorcy.

Kotłownia – budynek lub pomieszczenie wraz z urządzeniami w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

6. Informacje o **komunikacji miejskiej naziemnej** dotyczą **komunikacji autobusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych. W danych o komunikacji autobusowej uwzględniono również autobusy pospieszne i mikrobusy oraz obsługę ruchu podmiejskiego i między-miastowego; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw Państwowej Komunikacji Samochodowej obsługujących niektóre miasta oraz linii i tras komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych, trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

Długość tras jest to długość odcinków ulic (dróg, torowisk), po których kursują autobusy.

7. Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, a także u innych wytwórców odpadów (bez odpadów niebezpiecznych), które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Informacje o odpadach komunalnych podaje się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).

8. Dane o **nieczystościach ciekłych** dotyczą nieczystości pochodzących z gospodarstw domowych (budynków mieszkalnych), budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku, gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

4. Data regarding the **number of consumers and consumption of electricity** until 2004 does not include households, in which the main source of maintenance was income from a private farm in agriculture.

Consumption of electricity and gas from the gas-line system in households (of which consumption in households conducting small-scale service activity) is established on the basis of an estimated system of payments.

5. Information within the range of **heating** regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within the transmission network considered as a system of conduits used to lead and distribute heating medium to consumer.

Boiler house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

6. Information regarding **urban ground transport** concerns **bus communications** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies. Express buses and minibuses as well as suburban and intercity service have been also included in the data regarding bus service; data does not include the activity of the Państwowa Komunikacja Samochodowa enterprises serving some urban areas as well as transport lines and routes exclusively serving companies.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles designated with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolleybus lines over which vehicles marked with separate numbers or letters travel.

Length of routes is the length of the sections of streets (roads, tracks) over which buses travel.

7. Data on **municipal waste** concerns the waste produced in households and also at other waste producers (excluding hazardous waste), which in respect of its character or composition is similar to the waste produced in households.

Information on municipal waste is quoted according to the regulation of the Minister of Environment, dated 27 Sep 2001 on the catalogue of waste (Journal of Laws No. 112, item 1206).

8. Data on **liquid waste** concerns waste coming from households (dwellings), public buildings and buildings of units running a business – in case it is not discharged by sewage system.

Mieszkania

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotelu pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i innych) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i innych).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych dla jednej rodziny, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię, jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane stale i wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnej dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** podano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.

3. Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu bieżącej sprawozdawczości, tj. przyrostów i ubytków zasobów mieszkaniowych.

4. Mieszkania na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych sklasyfikowano według następujących form własności:

- 1) **spółdzielni mieszkaniowych** – mieszkania własnościowe (zajmowane na podstawie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) lub lokatorskie (zajmowane na podstawie stosunku najmu);
- 2) **gmin** (komunalne) – mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: zakłady opieki zdrowotnej, ośrodki pomocy społecznej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury;

Dwellings

1. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings as well as rooms and the usable floor space in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data does not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and space not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

Dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary space, built or remodelled for residential purposes for a single family, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

Room is space in a dwelling separated from other space by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e. with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** includes also rooms used regularly and exclusively to conduct economic activity if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have additional separate access from street, courtyard or from common space in the building.

Usable floor space of dwelling is the total usable floor space of rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

2. Data regarding **dwelling stocks** has been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 Dec, in each administrative division.

3. The balances of dwelling stocks are estimated for the periods between censuses on the basis of results from the last census with regard to the current reporting, i.e. increase and decrease in dwelling stocks.

4. Dwellings based on balances of dwelling stocks were classified according to the following forms of ownership:

- 1) **housing cooperatives** – privately-owned dwellings (occupied on the basis of the cooperative ownership right to a residential premise) and condominiums (occupied on the basis of a contract of tenancy);
- 2) **gminas** (municipal) – dwellings owned by a gmina or powiat (local self-government community) and also dwellings transferred to a gmina, but remaining at the disposal of public utilities such as: health care establishments, social aid centres, units of education system, cultural institutions;

3) **zakońców pracy** (sektora publicznego i prywatnego);

4) **Skarbu Państwa** – mieszkania pozostające w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa, w zasobie Wojskowej Agencji Mieszkaniowej, w zarządzie jednostek podległych ministerstwom: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Sprawiedliwości, w zarządzie organów władzy państwowej, administracji państwowej, kontroli państwowej itp.;

5) **osób fizycznych** – mieszkania, do których prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej), przy czym osoba ta:

- może być właścicielem całej nieruchomości, np. indywidualnego domu jednorodzinnego,
- może posiadać udział w nieruchomości wspólnej jako właściciel lokalu mieszkalnego, np. znajdującego się w budynku wielomieszkaniowym objętym wspólnotą mieszkaniową. Zaliczono tu również mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, dla których na mocy ustawy z dnia 15 XII 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych) ujawnione w księdze wieczystej.

Pojęcie wspólnoty mieszkaniowej odnosi się do budynku wielomieszkaniowego, w którym część lub wszystkie lokale stanowią wyodrębnioną własność, potwierdzoną wpisem do księgi wieczystej. Wspólnotę mieszkaniową tworzy ogół właścicieli lokali (mieszkalnych i użytkowych) w danym budynku;

6) **towarzystw budownictwa społecznego**;

7) **pozostałych podmiotów** – mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku – przeznaczone na sprzedaż (ale jeszcze niesprzedane osobom fizycznym) lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, partii, związków zawodowych itp.

5. Do przeliczeń na 1 osobę (1000 ludności itp.) liczby mieszkań, izb lub powierzchni użytkowej mieszkań (na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych) od 2002 r. przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.

6. Dane o **liczbie mieszkań wyposażonych w instalacje** (na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych) uwzględniają modernizację mieszkań spółdzielni mieszkaniowych, gmin, zakładów pracy, wspólnot mieszkaniowych i budownictwa społecznego czynszowego oraz szacunek przyrostu mieszkań, które zostały wyposażone w instalacje w budynkach indywidualnych w wyniku ich modernizacji.

7. Informacje o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań oraz izb oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

3) **workplaces** (of public and private sector);

4) **State Treasury** – dwellings remaining in the Agricultural Property Stock of the State Treasury, in the stock of Military Housing Agency, under the management of units subordinated to the following ministries: National Defence, Interior and Administration, Justice, under the management of state authority bodies, state administration, state control etc.;

5) **natural persons** – dwellings which are owned by a natural person (one or more), while this person:

- can be the owner of whole real estate, for example individual detached house,
- can have a share in a common real estate as the owner of dwelling, for example located in a block of flats included in a condominium. There are also included dwellings in buildings of housing cooperatives for which by the Law of 15 Dec 2000 on Housing Cooperatives a separate ownership right for the benefit of a natural person (natural persons) exposed in a real-estate register was established.

The notion of condominium refers to a block of flats, in which a part or all dwellings constitute separate ownerships, confirmed by an entry in the land and mortgage register. Condominium is created by all owners of dwellings (residential and business premises) in a given building;

6) **public building society**;

7) **other entities** – dwellings owned by institutions constructing for profit – for sale (but not yet sold to natural persons) or for rental, dwellings owned by religious institutions, associations, political parties, labour unions etc.

5. Since 2002 total number of population as of 31 Dec has been used in calculations per capita (1000 population etc.) regarding number of dwellings, number of rooms or dwelling usable floor space (based on balances of dwelling stocks).

6. Data regarding the **number of dwellings fitted with installations** (on the basis of balances of dwelling stocks) includes the modernization of dwellings belonging to housing cooperatives, gminas, companies, condominiums and public building society as well as the estimate of the increase of dwellings which were fitted with installations in private buildings as a result of their modernization.

7. Information regarding **dwellings, usable floor space of dwellings** as well as **rooms completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the expanded portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential space.

Informacje o efektach:

- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni,
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym),
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego),
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego),
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego,
- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące działalność gospodarczą i nieprowadzące działalności gospodarczej), kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

Information regarding the results of:

- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing cooperatives, designed for persons being members of these cooperatives,
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized in whole from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character),
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction),
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction),
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) utilizing credit granted by the National Housing Fund,
- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), churches and religious associations, designed for the own use of investor or for sale and rent.

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

TABL. 1 (99). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 XII
WATER-LINE AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km					Distribution network in km
Wodociągowa	8904,5	11006,4	11572,6	11789,7	Water-line
Kanalizacyjna ^a	1354,0	2030,3	2243,0	2303,1	Sewage ^a
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych					Connections leading to residential buildings
Wodociągowe	139121	164313	169597	171339	Water-line system
miasta	56402	64540	65257	65214	urban areas
wieś	82719	99773	104340	106125	rural areas
Kanalizacyjne	33360	56415	62518	69542	Sewage system
miasta	25704	39859	43527	49224	urban areas
wieś	7656	16556	18991	20318	rural areas
Zdroje uliczne	295	177	157	153	Street outlets
Miasta	145	95	85	83	Urban areas
Wieś	150	82	72	70	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	34,3	35,4	36,1	36,8	Consumption of water from water-line system in households (during the year) in hm³
Miasta:					Urban areas:
w hm ³	24,4	21,7	21,6	21,4	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	34,3	30,5	30,3	30,2	per capita in m ³
Wieś w hm ³	9,9	13,7	14,5	15,4	Rural areas in hm ³

a Łącznie z kolektorami.

a Including collectors.

TABL. 2 (100). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	.	466,5	465,8	467,0	Consumers (as of 31 Dec) in thous.
Miasta	244,8	256,7	259,7	262,1	Urban areas
Wieś	.	209,8	206,1	204,9	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku)					Consumption (during the year)
W GW·h	.	806,8	850,5	855,0	In GW·h
miasta	383,9	432,0	451,6	453,7	urban areas
wieś	.	374,8	398,9	401,3	rural areas
W kW·h:					In kW·h:
miasta: na 1 mieszkańca	540,4	608,0	635,0	639,1	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^b	1581,0	1682,9	1739,0	1731,4	per consumer ^b
wieś – na 1 odbiorcę ^b	.	1786,5	1935,7	1957,8	rural areas – per consumer ^b

a W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. b Do przeliczeń przyjęto: w 2000 r. – przeciętną liczbę odbiorców w roku, od 2005 r. – liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.

a In 2000 excluding households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture. b In calculations in 2000 the average number of consumers during the year was used, since 2005 – the number of consumers as of 31 Dec.

TABL. 3 (101). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
GAS-LINE SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS-LINE SYSTEM IN HOUSEHOLDS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Sieć gazowa w km	1299,4	1329,0	1334,7	Gas-line system in km
miasta	674,9	690,0	693,4	urban areas
wieś	624,5	639,0	641,3	rural areas
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	21212	22108	22751	Connections leading to residential and non-residential buildings
miasta	17714	18713	19211	urban areas
wieś	3498	3395	3540	rural areas
Odbiorcy gazu z sieci w tys.	115,0	112,0	112,6	Consumers of gas from gas-line system in thous.
miasta	110,8	107,8	108,2	urban areas
wieś	4,2	4,1	4,3	rural areas
Zużycie gazu z sieci ^a (w ciągu roku) w hm ³	40,3	39,5	41,5	Consumption of gas from gas-line system ^a (during the year) in hm ³
miasta:				urban areas:
w hm ³	36,4	35,8	37,4	in hm ³
na 1 mieszkańca ^b w m ³	71,9	70,6	52,7	per capita ^b in m ³
wieś w hm ³	3,9	3,7	4,1	rural areas in hm ³

a W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami. b Miast, w których istniała sieć gazowa.
a In natural units on the basis of which settlements with clients occur. b Urban areas where gas-line system existed.

TABL. 4 (102). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 XII
HOUSE-HEATING
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008			SPECIFICATION
			ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła w km	684,3	685,5	677,4	649,7	27,7	Heating network in km
w tym przesyłowa	405,8	411,9	432,4	415,6	16,8	of which transmission
Kotłownie	359	339	340	272	68	Boiler houses
Sprzedaż energii cieplnej ^a (w ciągu roku) w GJ	6728723	6471319	6545703	6498535	47168	Sale of heating energy ^a (during the year) in GJ
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam ³	56683	58930	61142	59957	1185	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków mieszkalnych	37938	39049	39136	38378	758	of which residential buildings

a Na cele komunalno-bytowe.
a For municipal and living purposes.

TABL. 5 (103). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION USING WATER-LINE, SEWAGE AND GAS-LINE SYSTEMS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Ludność w tys. – korzystająca ^a z:				Population in thous. – using ^a :
wodociagu	1034,2	1037,0	1038,6	water-line system
miasta	680,0	680,8	681,1	urban area
wieś	354,2	356,2	357,5	rural area
kanalizacji	692,9	702,0	708,9	sewage system
miasta	620,8	624,1	628,4	urban area
wieś	72,1	77,9	80,5	rural area
gazu	313,7	315,9	316,2	gas-line system
miasta	301,1	303,1	303,1	urban area
wieś	12,6	12,8	13,1	rural area
Ludność – w % ludności ogółem – korzystająca ^b z:				Population – in % of total population – using ^b :
wodociagu	86,2	87,0	87,2	water-line system
miasta	95,8	95,9	95,9	urban area
wieś	72,3	73,8	74,3	rural area
kanalizacji	57,8	58,9	59,5	sewage system
miasta	87,4	87,9	88,5	urban area
wieś	14,7	16,2	16,7	rural area
gazu	26,2	26,5	26,5	gas-line system
miasta	42,4	42,7	42,7	urban area
wieś	2,6	2,7	2,7	rural area

^a Dane szacunkowe. ^b Ludność korzystająca – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

^a Estimated data. ^b Population using – estimated data, total population – based on balances.

TABL. 6 (104). **KOMUNIKACJA MIEJSKA^a**
Stan w dniu 31 XII
URBAN TRANSPORT^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Miasta obsługiwane przez zakłady komunikacji miejskiej	13	11	11	11	Towns served by urban transport companies
Ludność ^b w miastach obsługiwanych przez zakłady komunikacji miejskiej w tys.	580	544	545	546	Population ^b in urban areas served by urban transport companies in thous.
Sieć komunikacyjna w km:					Transport network in km:
linie	1134	1113	1172	1142	lines
czynne trasy autobusowe	631	593	702	761	bus active routes
Tabor autobusowy	471	428	423	417	Bus fleet

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Dane szacunkowe.

^a Data concerns urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. ^b Estimated data.

TABL. 7 (105). **ODPADY KOMUNALNE I NIECZYSTOŚCI CIEKŁE^a**
MUNICIPAL WASTE AND LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008			SPECIFICATION
			ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Odpady komunalne zebrane^b (w ciągu roku) w t	267990,5	262220,2	246987,6	.	.	Municipal waste collected^b (during the year) in t
w tym z gospodarstw domo- wych	195123,8	186065,6	176585,7	.	.	of which from households
Zmieszane	263204,6	254774,0	235946,1	187594,8	48351,3	Mixed
w tym z gospodarstw domo- wych	192234,9	181032,5	169391,6	133629,6	35762,0	of which from households
Selektywnie	4785,9	7446,2	11041,5	.	.	Separately
w tym:						of which:
papier i tektura	1887,5	1661,0	3472,4	.	.	paper and cardboard
szkło	923,8	1335,1	1847,1	.	.	glass
tworzywa sztuczne	518,0	1124,3	1702,5	.	.	plastic
metale	125,9	123,6	154,9	.	.	metals
tekstylia	646,8	938,0	960,0	.	.	textile
wielkogabarytowe	683,9	1200,3	1617,9	.	.	bulky waste
biodegradowalne	.	1047,4	1261,1	.	.	biodegradable
Czynne składowiska kontro- lowane (stan w dniu 31 XII)						Controlled landfill areas in operation (as of 31 Dec)
Liczba	80	79	77	12	65	Number
Powierzchnia w ha	143,7	139,0	134,6	28,4	106,2	Area in ha
Nieczystości ciekłe^c wywiezio- ne (w ciągu roku) w dam³	331,7	387,9	470,1	258,4	211,7	Liquid waste^c removed (dur- ing the year) in dam³
W tym z gospodarstw domo- wych	176,9	209,3	233,4	131,5	101,9	Of which from households

a Patrz uwagi ogólne ust. 7 i 8 na str. 148. b Dane szacunkowe. c Gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.
a See general notes, item 7 and 8 on page 148. b Estimated data. c Collected temporarily in cesspools.

TABL. 8 (106). **TERENY ZIELENI MIEJSKIEJ OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE URBAN AREA GREEN BELTS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M: w hektarach	1033,1	1071,9	1062,5	1064,7	T O T A L: in hectares
w % powierzchni miast	1,1	1,2	1,1	1,2	in % of urban area space
na 1 mieszkańca miast w m ²	14,5	15,1	15,0	15,0	per capita in urban areas in m ²
Tereny zieleni ogólnodostępnej w ha:					Generally accessible green belts in ha:
parki spacerowo-wypoczynkowe	319,0	321,2	320,7	320,7	strolling-recreational parks
zieleńce	94,6	93,9	106,3	108,1	lawns
Tereny zieleni osiedlowej w ha	619,5	656,8	635,5	635,9	Estate green belts in ha

Mieszkania

Dwellings

TABL. 9 (107). **ZASOBY MIESZKANIOWE**
Stan w dniu 31 XII
DWELLING STOCKS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym miasta of which urban areas	
Mieszkania w tys.	399,4	405,6	410,1	257,1	Dwellings in thous.
Izby w tys.	1571,1	1598,3	1618,8	978,5	Rooms in thous.
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	29007,5	29684,3	30178,3	16575,3	Usable floor space of dwellings in thous. m ²
Przeciętna:					Average:
liczba izb w mieszkaniu	3,93	3,94	3,95	3,81	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :					usable floor space in m ² per:
1 mieszkania	72,6	73,2	73,6	64,5	dwelling
na 1 osobę	24,2	24,9	25,3	23,3	person
liczba osób na:					number of persons per:
1 mieszkanie	3,00	2,94	2,91	2,76	dwelling
1 izbę	0,76	0,75	0,74	0,73	room

TABL. 10 (108). **MIESZKANIA WEDŁUG STOSUNKÓW WŁASNOŚCIOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS BY TYPE OF OWNERSHIP
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	SPECIFICATION
Mieszkania w tys.	399,4	402,1	405,6	Dwellings in thous.
w tym własność:				of which ownership of:
Spółdzielni mieszkaniowych	124,9	125,4	117,0	Housing cooperatives
Gmin (komunalna)	22,9	23,0	22,1	Gminas (municipal)
Zakładów pracy ^a	5,5	5,5	4,8	Companies ^a
Osób fizycznych ^b	241,4	242,7	257,7	Natural persons ^b
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m²	29007,5	29302,0	29684,3	Usable floor space of dwellings in thous. m²
w tym własność:				of which ownership of:
Spółdzielni mieszkaniowych	6297,7	6323,0	5889,8	Housing cooperatives
Gmin (komunalna)	1010,6	1012,7	972,6	Gminas (municipal)
Zakładów pracy ^a	307,6	307,6	267,7	Companies ^a
Osób fizycznych ^b	21129,9	21343,1	22329,6	Natural persons ^b

^a Łącznie z zasobami Skarbu Państwa. ^b Dane dotyczą właścicieli mieszkań w domach jednorodzinnych oraz w budynkach wielomieszkaniowych.

^a Including stocks of the State Treasury. ^b Data concerns owners of dwellings in one-family houses as well as in multiresidential buildings.

TABL. 11 (109). **MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE^a**
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w % ogółu mieszkań in % of total dwellings			
Miasta				Urban areas
Wodociąg	97,9	97,9	97,9	Water-line system
Ustęp	94,9	94,9	95,0	Lavatory
Łazienka	94,1	94,1	94,2	Bathroom
Gaz z sieci	45,0	45,3	45,5	Gas from gas-line system
Centralne ogrzewanie	89,8	89,9	90,1	Central heating
Wieś				Rural areas
Wodociąg	79,0	79,4	79,6	Water-line system
Ustęp	59,8	60,3	60,7	Lavatory
Łazienka	61,9	62,3	62,7	Bathroom
Gaz z sieci	2,8	2,8	2,9	Gas from gas-line system
Centralne ogrzewanie	48,3	48,9	49,4	Central heating

^a Dane szacunkowe.

^a Estimated data.

TABL. 12 (110). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Mieszkania	3798	3163	3956	4973	Dwellings
miasta	3286	2169	2877	3279	urban areas
wieś	512	994	1079	1694	rural areas
Spółdzielcze	1326	696	744	842	Cooperative
Komunalne (gminne)	29	133	179	173	Municipal (gmina)
Zakładowe	118	–	5	9	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1102	577	687	1334	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	167	50	428	–	Public building society
Indywidualne	1056	1707	1913	2615	Private
miasta	644	805	889	1054	urban areas
wieś	412	902	1024	1561	rural areas
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	586,9	486,8	536,4	634,1	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	905,5	578,2	672,7	722,1	Urban areas
Wieś	180,2	361,8	348,3	513,2	Rural areas
Izby	14013	14012	17393	22881	Rooms
miasta	11364	8489	11128	13223	urban areas
wieś	2649	5523	6265	9658	rural areas
Spółdzielcze	3850	2116	2197	2630	Cooperative
Komunalne (gminne)	97	192	337	510	Municipal (gmina)
Zakładowe	285	–	23	39	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	3529	1797	2251	4228	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	457	78	1223	–	Public building society
Indywidualne	5795	9829	11362	15474	Private
miasta	3383	4624	5291	6162	urban areas
wieś	2412	5205	6071	9312	rural areas

TABL. 12 (110). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	287077	349150	430826	552254	Usable floor space of dwellings in m²
miasta	218314	200955	260768	304609	urban areas
wieś	68763	148195	170058	247645	rural areas
Spółdzielcze	60571	33533	37141	43144	Cooperative
Komunalne (gminne)	1268	4384	7184	7589	Municipal (gmina)
Zakładowe	4892	–	580	698	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	59423	33287	47000	88184	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	7295	2120	20587	–	Public building society
Indywidualne	153628	275826	318334	412639	Private
miasta	88710	132625	151845	172352	urban areas
wieś	64918	143201	166489	240287	rural areas
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	75,6	110,4	108,9	111,1	Average usable floor space per dwelling in m²
miasta	66,4	92,6	90,6	92,9	urban areas
wieś	134,3	149,1	157,6	146,2	rural areas
Spółdzielcze	45,7	48,2	49,9	51,2	Cooperative
Komunalne (gminne)	43,7	33,0	40,1	43,9	Municipal (gmina)
Zakładowe	41,5	–	116,0	77,6	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	53,9	57,7	68,4	66,1	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	43,7	42,4	48,1	–	Public building society
Indywidualne	145,5	161,6	166,4	157,8	Private
miasta	137,7	164,8	170,8	163,5	urban areas
wieś	157,6	158,8	162,6	153,9	rural areas

TABL. 13 (111). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB**
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings				
			razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms			
				1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL	2000	3798	1056	0,2	4,0	10,9	84,9	2742	1,6	25,2	51,1	22,1
	2005	3163	1707	0,4	2,6	5,6	91,4	1456	9,7	22,9	42,6	24,8
	2007	3956	1913	0,3	1,0	4,1	94,6	2043	5,3	27,7	42,0	25,0
	2008	4973	2615	0,3	1,4	4,5	93,8	2358	1,8	23,9	44,8	29,5
Miasta Urban areas	2000	3286	644	0,3	5,6	13,5	80,6	2642	1,3	23,9	52,2	22,5
	2005	2169	805	0,5	2,9	5,0	91,6	1364	10,3	24,4	41,3	24,0
	2007	2877	889	0,2	0,7	2,9	96,2	1988	5,4	28,5	41,8	24,3
	2008	3279	1054	0,4	2,1	4,6	92,9	2225	1,9	21,7	45,9	30,5
Wieś Rural areas	2000	512	412	–	1,5	6,8	91,7	100	8,0	60,0	22,0	10,0
	2005	994	902	0,2	2,5	6,1	91,2	92	0,0	0,0	63,0	37,0
	2007	1079	1024	0,4	1,2	5,2	93,2	55	1,8	0,0	49,1	49,1
	2008	1694	1561	0,2	0,9	4,4	94,5	133	0,0	61,7	26,3	12,0

DZIAŁ X EDUKACJA I WYCHOWANIE

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późniejszymi zmianami) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365) z późniejszymi zmianami.

Wychowanie przedszkolne, jako pierwszy etap edukacji, realizowane jest w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych oraz w roku szkolnym 2008/09 również w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 I 2008 r. (Dz. U. Nr 7, poz. 38).

Wśród szkół objętych systemem oświaty funkcjonują:

- od roku szkolnego 1999/2000 – 6-letnie **szkoły podstawowe** oraz 3-letnie **gimnazja**, w których nauka jest obowiązkowa (powstałe w miejsce 8-letnich szkół podstawowych),
- od roku szkolnego 2002/03 – **szkoły ponadgimnazjalne**, tj. 2-3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące i profilowane, 4-letnie technika oraz od roku szkolnego 2004/05 – szkoły dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające) i 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy; do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się również ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.

Ponadto działające do czasu zakończenia cyklu kształcenia szkoły ponadpodstawowe (dla absolwentów 8-letniej szkoły podstawowej) i ich oddziały będące w strukturze szkół ponadgimnazjalnych, tj. 3-letnie zasadnicze (zawodowe), 4-letnie licea ogólnokształcące i 4-5-letnie średnie zawodowe (obejmujące technika oraz licea zawodowe i techniczne) ujmując się w szkołach ponadgimnazjalnych (odpowiednio: zasadniczych zawodowych, liceach ogólnokształcących i technikach).

2. Dane dotyczące **ogólnokształcących szkół artystycznych** podaje się od roku szkolnego 2007/08, a w przypadku absolwentów – od roku szkolnego 2006/07, z wyłączeniem szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne; dane za lata poprzednie podano w warunkach porównywalnych z rokiem szkolnym 2007/08.

3. Prezentowane w dziale dane dotyczą: wychowania przedszkolnego, szkół dla dzieci i młodzieży, policealnych, wyższych oraz szkół dla dorosłych.

4. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

CHAPTER X EDUCATION

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Education System Act of 7 Sep 1991 (uniform text Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with later amendments) and the Act of 27 Jul 2005 – Higher Education Law (Journal of Laws No. 164, item 1365) with later amendments.

Pre-primary education as a first stage of education is realized in nursery schools and pre-primary sections of primary schools; and in 2008/09 school year also in pre-primary education groups and pre-primary points according to a decree of the Minister of National Education dated 10 Jan 2008 (Journal of Laws No. 7, item 38).

Schools covered by the educational system include:

- since 1999/2000 school year – 6-year compulsory **primary schools** and 3-year compulsory **lower secondary schools**, which replaced 8-year primary schools,
- since 2002/03 school year – **upper secondary schools**, i.e. 2-3-year basic vocational schools, 3-year general secondary schools and specialized secondary schools, 4-year technical secondary schools as well as since 2004/05 school year – schools for graduates of basic vocational schools (2-year supplementary general secondary schools and 3-year supplementary technical secondary schools) and 3-year special job-training schools. Upper secondary schools include also general art schools leading to professional certification and post-secondary schools.

Moreover, upper secondary (post-primary) schools operating until the end of the educational cycle (for graduates of 8-year primary schools) and their sections in the structure of upper secondary schools, i.e. 3-year basic (vocational) schools, 4-year general secondary schools and 4-5-year secondary vocational schools (including technical secondary schools as well as vocational and general-technical secondary schools) belong to upper secondary schools, i.e. basic vocational schools, general secondary schools and technical secondary schools (respectively).

2. Data on **general art schools** has been presented since 2007/08 school year, and for graduates – since 2006/07 school year excluding art schools providing art education only; data for previous years is presented in conditions comparable with 2007/08 school year.

3. Data presented in the chapter is related to: pre-primary education, schools for children and youth, post-secondary schools, tertiary education and schools for adults.

4. Data includes schools and establishments managed by central (government) entities, local self-government entities (gminas, powiats and voivodships) as well as by other legal and natural persons.

5. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej i niepubliczne. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej. Szkoły wyższe publiczne i niepubliczne (do roku akademickiego 2004/05 określane jako szkoły państwowe i niepaństwowe) od roku akademickiego 2005/06 działają na podstawie ustawy z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365) z późniejszymi zmianami. Uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

6. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) szkoły podstawowe, spośród których wyróżnia się:
 - a) szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
 - b) szkoły filialne (bez szkół specjalnych),
 - c) „małe szkoły” (bez szkół specjalnych), prowadzące klasy I-III dla uczniów, którzy mają utrudniony dostęp do szkół (głównie ze względu na znaczną odległość od miejsca zamieszkania), działające w latach szkolnych 2001/02-2006/07,
 - d) szkoły artystyczne (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej,
 - e) szkoły specjalne.

Z dniem 1 IX 2004 r. wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 6 lat w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi); do roku szkolnego 2003/04 dzieci miały prawo do rocznego przygotowania przedszkolnego;
- 2) gimnazja, spośród których wyróżnia się:
 - a) szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
 - b) szkoły przysposabiające do pracy na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej,
 - c) szkoły specjalne;
- 3) szkoły specjalne przysposabiające do pracy – od roku szkolnego 2004/05;
- 4) zasadnicze szkoły zawodowe;
- 5) licea ogólnokształcące;
- 6) uzupełniające licea ogólnokształcące na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej;
- 7) licea profilowane;
- 8) technika, do roku szkolnego 2005/06 łącznie z liceami zawodowymi i technicznymi;
- 9) technika uzupełniające na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej;
- 10) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych).

5. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public with the competence of a public school and non-public. A non-public school can obtain the competence of a public school if it implements the programme minimum as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) entities and local self-government entities can only administer public schools. Primary schools and lower secondary schools can only be public or non-public with the competence of a public school. Public and non-public tertiary education (until 2004/05 academic year defined as state and non-state) since 2005/06 academic year has operated on the basis of the Law of 27 Jul 2005 – Higher Education Act (Journal of Laws No. 164, item 1365) with later amendments. Non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

6. Schools for children and youth (including special schools) include:

- 1) primary schools, of which:
 - a) sports schools and athletic schools (excluding special schools),
 - b) branch schools (excluding special schools),
 - c) "small schools" (excluding special schools), comprising grades I-III for children with limited access to schools (primarily due to a significant distance from place of residence), operated in 2001/02-2006/07 school years,
 - d) art schools (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school programme,
 - e) special schools.

Since 1 Sep 2004 obligatory 1-year pre-primary education has been introduced for children aged 6 in pre-primary sections of primary schools and nursery schools (including special schools and special nursery schools); until 2003/04 school year children had a right to receive 1-year pre-primary education;
- 2) lower secondary schools, of which:
 - a) sports schools and athletic schools (excluding special schools),
 - b) job-training schools on the basis of 6th grade of primary school,
 - c) special schools;
- 3) special job-training schools – since 2004/05 school year;
- 4) basic vocational schools;
- 5) general secondary schools;
- 6) supplementary general secondary schools based on the programme of basic vocational school;
- 7) specialized secondary schools;
- 8) technical secondary schools, until 2005/06 school year including vocational and general-technical secondary schools;
- 9) supplementary technical secondary schools based on the programme of basic vocational school;
- 10) general art schools leading to professional certification (excluding special schools).

7. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, stacjonarnej, na odległość lub zaocznej – obejmują:

- 1) policealne szkoły zawodowe (1-, 2- lub 3-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) nauczycielskie kolegia języków obcych oraz kolegia nauczycielskie (w których absolwentom nie nadaje się tytułu licencjata; bez szkół specjalnych) prowadzone przez wydziały edukacji wojewódzkich urzędów marszałkowskich;
- 3) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) – od roku szkolnego 2005/06.

8. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych (do roku akademickiego 2005/06 – dziennych) i niestacjonarnych (do roku akademickiego 2005/06 – wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych).

Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce;
- 2) nie obejmują Polaków studiujących za granicą.

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, wydziałami i instytutami zamiejscowymi oraz punktami konsultacyjnymi. Dane nie obejmują szkół resortu obrony narodowej oraz szkół resortu spraw wewnętrznych i administracji.

9. Szkoły dla dorosłych – kształcące w formie dziennej i wieczorowej oraz zaocznej – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych;
- 4) licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 5) uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej;
- 6) licea profilowane dla dorosłych;
- 7) technika dla dorosłych, łącznie z liceami zawodowymi;
- 8) technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej.

10. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych, w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne, ogólnodostępne, terapeutyczne i wyrównawcze) oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych lub zakładach opieki zdrowotnej.

11. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

12. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

7. Post-secondary schools – educating in day, full-time, for distance or weekend form – include:

- 1) post-secondary vocational schools (1-, 2- or 3-year), including special schools;
- 2) foreign language teacher training colleges as well as teacher training colleges (in which graduates do not receive the title of licentiate; excluding special schools) conducted by education departments of voivodship marshals' offices;
- 3) colleges of social work (3-year) – since 2005/06 school year.

8. Tertiary education (university level) includes full-time programmes (until 2005/06 academic year – day study system) and part-time programmes (until 2005/06 academic year – evening, weekend and extramural study systems).

Data regarding tertiary education:

- 1) includes foreigners studying in Poland;
- 2) does not include Poles studying abroad.

Data on students and graduates is given according to the seats of higher education institutions including branches, faculties and institutes operating in a place different than the place of their seat as well as advisory. Data does not include Academies of the Ministry of National Defence and Academies of the Ministry of the Interior and Administration.

9. Schools for adults – educating in day and evening as well as weekend form – include:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) basic vocational schools for adults;
- 4) general secondary schools for adults;
- 5) supplementary general secondary schools for adults based on the programme of basic vocational school;
- 6) specialized secondary schools for adults;
- 7) technical secondary schools for adults, including vocational secondary schools;
- 8) supplementary technical secondary schools for adults based on the programme of basic vocational school.

10. Special schools are organized for children and youth with special educational needs, including handicapped youth. Education may be conducted within the school system or individually. Special education occurs in special schools operating independently, in mainstream schools (in which special departments or integration, mainstream, therapeutic and compensatory classes are established) as well as in special educational centres or health care institutions.

11. Special educational centres are facilities for handicapped children and youth, aged 3 and more who, due to their disability, are not able to attend nursery schools or regular schools.

12. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life in accordance with legal and social norms.

13. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

14. Dane o nauczycielach akademickich dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, z tym, że w przypadku wyższych szkół zawodowych nie występują stanowiska docenta i adiunkta.

15. Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki opiekuńczo-wychowawcze, przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole.

Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono:

- przedszkola,
- oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych,
- zespoły wychowania przedszkolnego,
- punkty przedszkolne.

16. Pomieszczenia szkolne nie obejmują pomieszczeń w szkołach specjalnych.

17. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego oraz szkół (poza szkołami wyższymi) podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;
- 2) szkół wyższych – prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; absolwenci wykazani są z roku akademickiego (np. dla roku akademickiego 2007/08 absolwenci z roku akademickiego 1 X 2007 – 30 IX 2008); do roku akademickiego 2000/01 wykazywani byli w roku kalendarzowym.

18. Absolwenci eksterni występują wyłącznie w szkołach policealnych i dla dorosłych oraz do roku akademickiego 2004/05 – w szkołach wyższych.

19. Współczynnik skolaryzacji brutto – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

20. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

21. Zadaniem wychowania pozaszkolnego jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

22. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, od roku szkolnego 2007/08 (a w przypadku absolwentów – od roku szkolnego 2006/07) opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

13. Youth sociotherapy centres are centres intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

14. Data regarding academic teachers concerns the positions of: professor, assistant professor, tutor and assistant as well as other didactic positions of: senior lecturer, lecturer, lector, instructor, however, the positions of assistant professor and tutor do not occur in higher vocational schools.

15. Pre-primary education establishments are care and educational centres designated for children aged 3 until beginning education in a primary school, providing children with care and aimed at preparation to education in school.

Pre-primary education establishments include:

- nursery schools,
- pre-primary sections in primary schools,
- pre-primary education groups,
- pre-primary points.

16. Classrooms do not include classrooms in special schools.

17. Data regarding:

- 1) pre-primary education as well as schools (excluding higher education institutions) concerns the beginning of the school year; data concerning graduates – the end of the school year;
- 2) tertiary education is presented as of 30 Nov; data regarding graduates concerns the number of diplomas issued at the end of studies; graduates are shown according to the academic year (e.g. for 2007/08 academic year, graduates from 1 Oct 2007 – 30 Sep 2008 academic year); until 2000/01 academic year graduates were shown according to the calendar year.

18. Extramural graduates occur only in post-secondary schools and schools for adults as well as until 2004/05 academic year – in tertiary education.

19. Gross enrolment rate is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) on a given educational level (regardless of age) to the population (as of 31 Dec) in the age group defined as corresponding to this educational level.

20. A boarding school is a foster and educational facility designated for youth attending general and vocational secondary schools located outside their place of permanent residence. A **dormitory** is an interschool facility serving as a boarding school.

21. Extracurricular education is aimed at offering young people favorable conditions to develop interests and aptitudes as well as recreation and rest during free time.

Extracurricular education institutions include: youth centres, youth community centres, extracurricular interest groups, interschool sports centres and other public and non-public institutions.

22. The information presented, excluding the data on higher education institutions, since the school year 2007/08 (in the case of graduates – since the school year 2006/07), has been completed on the basis of the Educational Information System, administered by the Ministry of National Education.

TABL. 1 (112). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA**
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000/01	2005/06	2007/08	2008/09	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	625	502	484	459	primary
gimnazja	195	219	219	219	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	x	10	10	9	special job-training
zasadnicze zawodowe	75	53	53	52	basic vocational
licea ogólnokształcące	72	75	75	78	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	x	2	1	1	supplementary general secondary
licea profilowane	x	60	40	32	specialized secondary
technika	150	75	69	68	technical secondary
technika uzupełniające	x	13	7	4	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	3	3	3	3 ^b	general art ^a
policealne	80	124	113	119	post-secondary
wyższe	12	19	19	18	tertiary
dla dorosłych	115	154	156	140	for adults
gimnazja	x	4	2	3	lower secondary
zasadnicze zawodowe	8	2	2	2	basic vocational
licea ogólnokształcące	47	55	69	57	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	x	40	40	47	supplementary general secondary
licea profilowane	x	3	1	1	specialized secondary
technika	60	21	22	13	technical secondary
technika uzupełniające	x	29	20	17	supplementary technical secondary
POMIESZCZENIA SZKOLNE CLASSROOMS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	5909	5324	5732	5554	primary
gimnazja	1512	2184	2468	2501	lower secondary
ponadgimnazjalne ^c	2939	2965	3161	3158	upper-secondary ^c
w tym licea ogólnokształcące	1048	1066	1230	1224	of which general secondary
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^d	15460	11580	10482	10315	Pre-primary education ^d
Szkoły:					Schools:
podstawowe	110002	85238	75854	72576	primary
gimnazja	40610	53873	48820	45929	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	x	173	287	290	special job-training
zasadnicze zawodowe	14356	5774	5906	5812	basic vocational
licea ogólnokształcące	32794	25312	24908	24181	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	x	29	9	9	supplementary general secondary

a Dające uprawnienia zawodowe; patrz uwagi ogólne ust. 2 na str. 159. b Ponadto, 7 szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne. c Łącznie ze szkołami policealnymi. d Dotyczy dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych, ujętych również w tabl. 30 na str. 183.

a Leading to professional certification; see general notes item 2 on page 159. b Moreover, 7 art schools providing art education only. c Including post-secondary schools. d Concerns children aged 6 attending nursery schools and pre-primary sections in primary schools, also described in table 30 on page 183.

TABL. 1 (112). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)***EDUCATION BY LEVEL (cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000/01	2005/06	2007/08	2008/09	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI (dok.) PUPILS AND STUDENTS (cont.)					
Szkoły (dok.):					Schools (cont.):
licea profilowane	x	7201	3779	2601	specialized secondary
technika	32906	19327	19952	19900	technical secondary
technika uzupełniające	x	189	217	116	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	519	426	446	447 ^b	general art ^a
policealne	6015	11458	11205	12528	post-secondary
wyższe	44516	53306	53447	53678	tertiary
dla dorosłych	11892	10392	8473	8192	for adults
gimnazja	x	226	72	142	lower secondary
zasadnicze zawodowe	570	29	33	37	basic vocational
licea ogólnokształcące	5610	5679	4208	3959	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	x	1444	2406	2521	supplementary general secondary
licea profilowane	x	235	153	110	specialized secondary
technika	5712	2293	822	568	technical secondary
technika uzupełniające	x	486	779	855	supplementary technical secondary
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	19502	16137	14053	.	primary
gimnazja	x	17970	16615	.	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	x	1	49	.	special job-training
zasadnicze zawodowe	4780	1872	1608	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	6744	8062	8171	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	x	28	9	.	supplementary general secondary
licea profilowane	x	2553	1457	.	specialized secondary
technika	6748	4173	4030	.	technical secondary
technika uzupełniające	x	x	48	.	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	85	93	97 ^c	.	general art ^a
policealne	2101	3642	3577	.	post-secondary
wyższe	8049	10693	13896	.	tertiary
dla dorosłych	3281	3516	2409	.	for adults
gimnazja	x	85	53	.	lower secondary
zasadnicze zawodowe	259	16	16	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	1657	1789	903	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	x	355	992	.	supplementary general secondary
licea profilowane	x	51	36	.	specialized secondary
technika	1365	1220	202	.	technical secondary
technika uzupełniające	x	x	207	.	supplementary technical secondary

a Dające uprawnienia zawodowe; patrz uwagi ogólne ust. 2 na str. 159. b Ponadto, 324 uczniów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne. c Ponadto, 30 absolwentów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

a Leading to professional certification; see general notes item 2 on page 159. b Moreover, 324 students of art schools providing art education only. c Moreover, 30 graduates of art schools providing art education only.

TABL. 2 (113). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH W ROKU SZKOLNYM 2008/09**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY IN 2008/09 SCHOOL YEAR

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Uczniowie i studenci Pupils and students	Absolwenci ^a Graduates ^a	SPECIFICATION
Szkoły podstawowe	459	72576	14053	Primary schools
Jednostki samorządu terytorialnego	416	70551	13772	Local self-government entities
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	34	1355	188	Social organizations and associations
Organizacje wyznaniowe	4	399	63	Religious organizations
Pozostałe	5	271	30	Others
Gimnazja	219	45929	16615	Lower secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	1	18	7	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	196	44352	16130	Local self-government entities
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	12	927	310	Social organizations and associations
Organizacje wyznaniowe	3	379	97	Religious organizations
Pozostałe	7	253	71	Others
Zasadnicze szkoły zawodowe^b	61	6102	1657	Basic vocational^b schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	4	173	38	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	49	5039	1369	Local self-government entities
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	8	890	250	Social organizations and associations
Licea ogólnokształcące^c	79	24190	8180	General secondary schools^c
Jednostki samorządu terytorialnego	70	23495	7986	Local self-government entities
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	4	344	123	Social organizations and associations
Organizacje wyznaniowe	1	178	33	Religious organizations
Pozostałe	4	173	38	Others
Licea profilowane	32	2601	1457	Specialized secondary schools
Jednostki samorządu terytorialnego	28	2451	1349	Local self-government entities
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	4	150	108	Social organizations and associations
Technika^d	75	20463	4175	Technical secondary schools^d
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	8	2048	423	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	58	18050	3705	Local self-government entities
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	6	244	21	Social organizations and associations
Pozostałe	3	121	26	Others

a Z roku szkolnego 2007/08. b – d Łącznie z: b – szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, d – technikami uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a For 2007/08 school year. b – d Including: b – special job-training schools, c – supplementary general secondary schools, d – supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

TABL. 2 (113). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH W ROKU SZKOLNYM 2008/09 (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY IN 2008/09 SCHOOL YEAR (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Uczniowie i studenci Pupils and students	Absolwenci ^a Graduates ^a	SPECIFICATION
Szkoły policealne	119	12528	3577	Post-secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	3	314	103	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	32	4397	1468	Local self-government entities
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	16	725	216	Social organizations and associations
Organizacje wyznaniowe	2	30	8	Religious organizations
Pozostałe	66	7062	1782	Others
Szkoły wyższe	18	53678	13896	Tertiary education
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	5	34392	6606	Central (government) administration entities
Pozostałe	13	19286	7290	Others
Szkoły dla dorosłych	140	8192	2409	Schools for adults
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	4	76	32	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	47	3197	1010	Local self-government entities
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	28	1359	475	Social organizations and associations
Pozostałe	61	3560	892	Others

a Z roku szkolnego 2007/08.

a For 2007/08 school year.

TABL. 3 (114). **WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI BRUTTO^a W ROKU SZKOLNYM 2008/09**
GROSS ENROLMENT RATE^a IN 2008/09 SCHOOL YEAR

WYSZCZEGÓLNIENIE	Grupy wieku Age groups	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	SPECIFICATION
		w % in %			
Wychowanie przedszkolne	6	93,1	93,7	92,5	Pre-primary education
Szkoły:					Schools:
podstawowe	7-12	96,1	96,5	95,7	primary
gimnazja	13-15	98,1	99,4	96,7	lower secondary
zasadnicze zawodowe ^b	16-18	11,3	16,1	6,2	basic vocational ^b
licea ogólnokształcące ^c	16-18	56,4	46,2	67,2	general secondary ^c
technika i licea profilowane ^d	16-18	45,2	54,3	35,6	technical and specialized secondary ^d
policealne	19-21	21,9	22,3	21,4	post-secondary
wyższe ^e	19-24	43,0	36,2	50,2	tertiary ^e

a Patrz uwagi ogólne, ust. 19 na str. 162. b – d Łącznie z: b – szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, d – technikami uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Bez studentów eksternów i cudzoziemców.

a See general notes, item 19 on page 162. b – d Including: b – special job-training schools, c – supplementary general secondary schools, d – supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification. e Excluding extramural and foreign students.

TABL. 4 (115). **KOMPUTERY W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH W ROKU SZKOLNYM 2008/09**

PERSONAL COMPUTERS IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS IN 2008/09 SCHOOL YEAR

SZKOŁY SCHOOLS	Szkoły posiadające komputery w % danej grupy szkół Schools equipped with personal computers in % of a given group of schools	Pracownie komputerowe Computer laboratories	Komputery ^a w szkołach Personal computers ^a in schools			
			ogółem grand total	w tym z dostępem do Internetu of which with the Internet access	z ogółem – przeznaczone do użytku uczniów of grand total – used by pupils and students	
					razem total	w tym z dostępem do Internetu of which with the Internet access
Podstawowe Primary	97,2	484	8949	7160	7012	5835
Gimnazja Lower secondary	86,8	234	4893	4435	3683	3514
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	32,7	19	347	340	311	306
Licea ogólnokształcące ^b General secondary ^b	79,7	100	2962	2811	2284	2281
Licea profilowane Specialized secondary	46,9	23	402	389	339	337
Technika ^c Technical secondary ^c	66,7	112	3154	2896	2547	2424
Policealne Post-secondary	50,4	51	958	929	812	799

a W przypadku wspólnego użytkowania komputerów przez kilka szkół – wykazane tylko raz. b, c Łącznie z: b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, c – technikami uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a In case of commonly used computers by a few schools – presented only once. b, c Including: b – supplementary general secondary schools, c – supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

TABL. 5 (116). **UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH**

Stan w dniu 31 XII

PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS
As of 31 Dec

L A T A Y E A R S JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of all school students								
		podstawowych primary			gimnaz- jach lower second- ary	zasadni- czych zawo- dowych ^a basic voca- tional ^a	liceach ogólno- kształ- cących ^b general second- ary ^b	liceach profilo- wanych special- ized second- ary	techni- kach ^c technical second- ary ^c	police- alnych post- second- ary
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas						

NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE
OBLIGATORY EDUCATION

Angielski English	2007/08	157704	73,6	78,1	66,5	90,7	67,9	95,9	94,8	94,0	55,7
	2008/09	161778	89,0	91,0	85,8	91,3	65,9	99,6	96,2	94,2	47,9
Francuski French	2007/08	3781	0,1	0,2	–	0,9	0,7	9,7	0,3	3,6	0,2
	2008/09	3892	0,1	0,2	–	1,0	0,6	10,2	–	4,0	0,3
Niemiecki German	2007/08	37713	3,2	3,8	2,4	11,5	9,2	52,7	58,5	63,2	6,1
	2008/09	34478	2,7	3,1	2,0	11,9	7,8	53,0	57,9	58,1	3,9
Rosyjski Russian	2007/08	20043	3,8	1,5	7,4	5,8	10,2	23,1	40,9	30,5	1,0
	2008/09	19078	4,0	1,9	7,4	6,7	10,4	22,9	39,7	27,0	3,6
Pozostałe Others	2007/08	1779	0,3	–	0,9	0,1	–	5,9	–	–	0,2
	2008/09	3079	0,9	0,6	1,3	–	–	6,0	–	4,8	0,3

a – c Łącznie z: a – szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, c – technikami uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a – c Including: a – special job-training schools, b – supplementary general secondary schools, c – supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

TABL. 5 (116). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS (cont.)
As of 31 Dec

L A T A Y E A R S JĘZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem <i>Grand total</i>	W % ogółu uczniów w szkołach <i>In % of all school students</i>									
		podstawowych <i>primary</i>			gimnazj- zach <i>lower second- ary</i>	zasadni- czych zawo- dowych ^a <i>basic voca- tional^a</i>	liceach ogólnokształ- cących ^b <i>general second- ary^b</i>	liceach profilo- wanych <i>special- ized second- ary</i>	techni- kach ^c <i>technical second- ary^c</i>	police- alnych <i>post- second- ary</i>	
		razem <i>total</i>	miasta <i>urban areas</i>	wieś <i>rural areas</i>							
NAUCZANIE DODATKOWE ^d ADDITIONAL EDUCATION ^d											
Angielski 2007/08	21186	21,1	18,5	25,2	8,6	–	3,5	0,2	–	0,9	
<i>English</i>											
2008/09	10123	7,3	5,3	10,6	6,7	–	0,1	3,9	3,5	8,0	
Francuski 2007/08	1332	0,0	0,1	–	2,2	–	0,7	–	–	0,5	
<i>French</i>											
2008/09	1412	0,6	1,0	–	1,8	–	0,7	–	–	–	
Niemiecki 2007/08	21606	5,2	5,1	5,4	32,9	–	5,4	–	0,6	1,1	
<i>German</i>											
2008/09	18096	4,7	4,0	6,0	27,9	–	4,9	0,8	2,9	0,7	
Pozostałe 2007/08	13909	5,8	3,8	8,8	16,6	–	3,6	–	1,8	1,5	
<i>Others</i>											
2008/09	12253	5,7	2,8	10,3	15,1	–	3,5	3,1	1,4	0,1	

a – c Łącznie z: a – szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, c – technikami uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. d Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły oraz w ramach programu Ministra Edukacji Narodowej w zakresie języka angielskiego w klasach pierwszych szkoły podstawowej.

a – c Including: a – special job-training schools, b – supplementary general secondary schools, c – supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification. d Conducted during the hours which are at the disposal of headperson and also within the Minister of National Education English language programme in the first classes of primary school.

TABL. 6 (117). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH^a W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH**

Stan w dniu 31 XII

STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES^a IN SCHOOLS FOR ADULTS
As of 31 Dec

L A T A Y E A R S JĘZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of all school students				
		gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational	liceach ogólnokształcących ^b general secondary ^b	liceach profilowanych specialized secondary	technikach ^c technical secondary ^c
Angielski 2007/08	6226	94,4	–	77,0	100,0	55,4
<i>English</i>						
2008/09	6274	97,9	–	79,9	100,0	58,7
Niemiecki 2007/08	307	–	100,0	0,4	–	15,1
<i>German</i>						
2008/09	241	–	100,0	0,6	–	11,5
Rosyjski 2007/08	2116	5,6	–	23,8	–	32,7
<i>Russian</i>						
2008/09	1632	2,1	–	19,0	–	27,7

a Jako przedmiotu obowiązkowego i dodatkowego. b, c Łącznie z: b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, c – technikami uzupełniającymi.

a As a compulsory and additional subject. b, c Including: b – supplementary general secondary schools, c – supplementary technical secondary schools.

TABL. 7 (118). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a**
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2007/08	2008/09	2005/06	2006/07	2007/08	SPECIFICATION
	uczniowie pupils and students			absolwenci graduates			
Szkoły podstawowe	2367	2110	1942	442	399	426	Primary schools
w tym specjalne	746	529	542	115	149	104	of which special
Gimnazja	1904	1854	1723	629	548	484	Lower secondary schools
w tym specjalne	788	792	640	267	243	185	of which special
Szkoły specjalne przysposabia- jące do pracy	173	287	290	1	44	49	Special job-training schools
Zasadnicze szkoły zawodowe ..	455	378	359	129	126	124	Basic vocational schools
w tym specjalne	424	353	335	120	113	115	of which special
Licea ogólnokształcące	142	53	73	56	13	11	General secondary schools
Licea profilowane	85	60	62	33	14	10	Specialized secondary schools
Technika ^b	41	20	36	6	1	4	Technical secondary schools ^b
Szkoły policealne	9	–	–	2	–	–	Post-secondary schools

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 161. ^b Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

^a See general notes, item 10 on page 161. ^b Including general art schools leading to professional certification.

TABL. 8 (119). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE I MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII^a**
Stan w dniu 30 IX

SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES AND YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES^a
As of 30 Sep

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze					Special educational centres
Ośrodki	6	5	6	6	Centres
Miejsca	433	334	422	361	Places
Wychowankowie	491	257	252	247	Residents
z upośledzeniem umysłowym	393	214	229	221	mentally disabled
z zaburzeniami sprzężonymi	66	43	23	26	with associated defects
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	19	–	–	–	socially maladjusted
z rozpoznany autyzmem	13	–	–	–	with autism
Młodzieżowe ośrodki wychowawcze					Youth education centres
Ośrodki	1	2	3	3	Centres
Miejsca	45	130	250	250	Places
Wychowankowie	38	123	142	174	Residents
Młodzieżowe ośrodki socjoterapii					Youth social therapy centres
Ośrodki	–	–	1	1	Centres
Miejsca	–	–	15	16	Places
Wychowankowie	–	–	15	16	Residents

^a W latach 2000 i 2005 – stan w dniu 31 X.

^a In 2000 and 2005 – as of 31 Oct.

TABL. 9 (120). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE^a**
Stan w dniu 30 IX
EXTRACURRICULAR EDUCATION^a
As of 30 Sep

L A T A Y E A R S RODZAJE PLACÓWEK KIND OF INSTITUTIONS		Placówki Institutions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^b Participants of permanent and temporary forms of pursuits ^b				
			ogółem total	artystycz- nych arts	technicz- nych technical	sportowych sports	pozostałych others
O G Ó Ł E M T O T A L	2000	6	14875	7229	336	4510	2800
	2005	8	9841	4147	277	4161	1256
	2007	8	9529	3810	184	5023	512
	2008	22	11536	4111	176	5023	2226^c
Młodzieżowe domy kultury Youth community centres		2	4345	3658	176	64	447
Ogniska pracy pozaszkolnej Extracurricular interest groups		1	253	253	—	—	—
Międzyszkolne ośrodki sportowe Inter-school sports centres		2	4949	—	—	4949	—
Pozostałe placówki Other institutions		17	1989	200	—	10	1779

a W latach 2000 i 2005 – stan w dniu 31 X. b Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X (w latach 2000 i 2005 – od 1 XI) roku poprzedzającego rok badany do 30 IX (w latach 2000 i 2005 – do 31 X) roku badanego. c Z tego: uczestnicy zajęć informatycznych – 197, przedmiotowych – 988, turystyczno-krajoznawczych – 100 i innych – 941.

a In 2000 and 2005 – as of 31 Oct. b Systematic participation in extracurricular activities in period from 1 Oct (in 2000 and 2005 – from 1 Nov) of the year preceding the surveyed year to 30 Sep (in 2000 and 2005 – to 31 Oct) of the surveyed year. c Of which participants of pursuits: computing – 197, subject – 988, tourist – 100 and other – 941.

TABL. 10 (121). **INTERNATY I BURSY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
Stan w dniu 31 X
BOARDING SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH
(excluding special schools)
As of 31 Oct

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000/01 ^a	2005/06	2007/08	2008/09	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M T O T A L					
Placówki	55	49	41	44	Facilities
Miejsca	8105	6043	5096	5447	Beds
Korzystający	6206	4157	3571	3546	Boarders
na 100 miejsc	76,6	68,8	70,1	65,1	per 100 beds
INTERNATY BOARDING SCHOOLS					
Placówki	45	38	31	33	Facilities
Miejsca	5653	4132	3312	3402	Beds
Korzystający	4399	2805	2333	2257	Boarders
na 100 miejsc	77,8	67,9	70,4	66,3	per 100 beds
BURSY DORMITORIES					
Placówki	10	11	10	11	Facilities
Miejsca	2452	1911	1784	2045	Beds
Korzystający	1807	1352	1238	1289	Boarders
na 100 miejsc	73,7	70,7	69,4	63,0	per 100 beds

a Stan w listopadzie.

a As of November.

TABL. 11 (122). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
Stan w listopadzie
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS
As of November

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000/01	2005/06	2007/08	2008/09	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	8	10	12	12	Dormitories
Miejsca	3412	3456	3626	3664	Beds
Studenci korzystający	3221 ^a	2188	2087 ^b	2206	Students
w % ogółu studentów	17,1 ^a	4,1	3,9 ^b	4,1	in % of total students
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	3	4	5	5	Canteens
Miejsca konsumenckie	616	221	277	281	Seats

^a Dane dotyczą studentów studiów dziennych. ^b Dane skorygowano w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

^a Data concerns students of the day study system. ^b Data has been corrected in relation to the data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 12 (123). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
Stan w listopadzie
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS^a
As of November

SZKOŁY	2000/01 ^b	2005/06	2007/08	2008/09			SCHOOLS
				ogółem total	w tym studiów stacjo- narnych of which full-time program- mes	otrzy- mujący stypendia w % ogó- łu stu- dentów scholar- ship re- cipients in % of total students	
O G Ó Ł E M	5466	19330	20687	19599	10686	37,1	T O T A L
Uniwersytety	2099	4874	5184	4932	3166	35,7	Universities
Wyższe szkoły techniczne	2315	4704	3824	3976	3024	30,6	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze	25	1554	1176	1231	637	79,1	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne ...	110	3287	4499	4012	1144	51,2	Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne ..	13	208	397	433	70	22,0	Teacher education schools
Akademie medyczne	904	1535	1644	1534	1300	39,9	Medical academies
Wyższe szkoły zawodowe	—	958	2000	1852	978	33,6	Higher vocational schools
Pozostałe szkoły ^c	—	2210	1963	1629	367	30,4	Others ^c

^a Bez cudzoziemców. ^b Studenci studiów dziennych. ^c Niepubliczne o profilu uniwersyteckim.

^a Excluding foreigners. ^b Students of the day study system. ^c Non-public with a university profile.

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000/01			2005/06			2007/08			2008/09		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Szkoły Schools	610	140	470	484	110	374	467	115	352	442	114	328
w tym: of which:												
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	1	1	—	1	1	—	.	.	.	1	1	—
filialne branch	45	—	45	29	—	29	23	1	22	18	—	18
„małe szkoły” "small schools"	x	x	x	2	—	2	—	—	—	—	—	—
Pomieszczenia szkolne .. Classrooms	5909	2294	3615	5324	2172	3152	5732	2401	3331	5554	2403	3151
Oddziały Sections	5305	2741	2564	4269	2149	2120	3991	1996	1995	3850	1962	1888
Uczniowie Pupils	108798	68165	40633	84492	51495	32997	75325	46144	29181	72034	44452	27582
w tym I klasa of which 1st grade	16491	10049	6442	12262	7508	4754	11409	7054	4355	10979	6907	4072
w tym kobiety ... of which females	52650	32976	19674	41013	24963	16050	36667	22455	14212	35078	21596	13482
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	492	492	—	381	381	—	.	.	.	487	487	—
filialne branch	854	—	854	471	—	471	427	19	408	314	—	314
„małe szkoły” "small schools"	x	x	x	46	—	46	—	—	—	—	—	—
Absolwenci Graduates	19374	12487	6887	16022	9993	6029	13949	8594	5355	.	.	.
w tym kobiety ... of which females	9433	6109	3324	7720	4804	2916	6859	4259	2600	.	.	.
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	83	83	—	74	74	—	95	95	—	.	.	.
filialne branch	49	—	49	—	—	—	46	—	46	.	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę school	178	487	86	175	468	88	161	401	83	163	390	84
1 pomieszczenie szkolne classroom	18	30	11	16	24	10	13	19	9	13	18	9
1 oddział section	21	25	16	20	24	16	19	23	15	19	23	15

TABL. 14 (125). **GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)***LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000/01			2005/06			2007/08			2008/09		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	180	93	87	200	102	98	202	108	94	202	108	94
<i>Lower secondary</i>												
w tym szkoły:												
<i>of which schools:</i>												
sportowe i mistrzostwa												
sportowego	2	2	–	4	4	–	5	5	–	7	7	–
<i>sports and athletic</i>												
przysposabiające												
do pracy ^a	2	2	–	6	6	–	4	4	–	4	4	–
<i>job training^a</i>												
Pomieszczenia szkolne ..	1512	1060	452	2184	1415	769	2467	1630	837	2495	1633	862
<i>Classrooms</i>												
Oddziały	1597	1108	489	2135	1393	742	2003	1320	683	1927	1268	659
<i>Sections</i>												
Uczniowie	40043	28397	11646	53085	35649	17436	48028	32740	15288	45289	30873	14416
<i>Pupils</i>												
w tym I klasa	19949	14169	5780	17070	11306	5764	15488	10494	4994	14206	9621	4585
<i>of which</i>												
<i>1st grade</i>												
w tym kobiety ...	19462	13875	5587	25630	17214	8416	23212	15819	7393	21865	14909	6956
<i>of which females</i>												
w tym szkoły:												
<i>of which schools:</i>												
sportowe i mistrzostwa												
sportowego	496	496	–	1115	1115	–	2369	2369	–	2775	2775	–
<i>sports and athletic</i>												
przysposabiające												
do pracy ^a	112	112	–	648	648	–	458	458	–	537	537	–
<i>job training^a</i>												
Absolwenci	x	x	x	17703	11991	5712	16430	11088	5342	.	.	.
<i>Graduates</i>												
w tym kobiety ...	x	x	x	8595	5813	2782	8114	5486	2628	.	.	.
<i>of which females</i>												
w tym szkoły:												
<i>of which schools:</i>												
sportowe i mistrzostwa												
sportowego	x	x	x	352	352	–	991	991	–	.	.	.
<i>sports and athletic</i>												
przysposabiające												
do pracy ^a	x	x	x	186	186	–	155	155	–	.	.	.
<i>job training^a</i>												
Liczba uczniów na:												
<i>Number of pupils per:</i>												
1 szkołę	222	305	134	265	350	178	238	303	163	224	286	153
<i>school</i>												
1 pomieszczenie												
szkolne	26	27	26	24	25	23	19	20	18	18	19	17
<i>classroom</i>												
1 oddział	25	26	24	25	26	23	24	25	22	24	24	22
<i>section</i>												

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

a Based on 6th grade of primary school.

TABL. 15 (126). **ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000/01	2005/06	2007/08	2008/09
Szkoły	66	45	46	44
Schools				
Oddziały	512	213	257	251
Sections				
Uczniowie	13779	5350	5553	5477
Students				
w tym I klasa	4457	2091	2442	2131
of which 1st grade				
w tym kobiety	4119	1220	1337	1365
of which females				
Absolwenci	4621	1752	1493	.
Graduates				
w tym kobiety	1452	45	371	.
of which females				

TABL. 16 (127). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY
 (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
**STUDENTS AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH
 (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION**

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2005/06	2007/08	2008/09	2005/06	2006/07	2007/08	FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates			
O G Ó Ł E M	5350	5553	5477	1752	1541	1493	T O T A L
Artystyczne	9	2	4	5	1	2	Arts
Ekonomiczne i administracyjne ..	312	247	253	142	102	104	Business and administration
Inżynieryjno-techniczne	2322	2544	2363	700	597	636	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	1180	994	1004	375	306	241	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	369	486	648	118	133	91	Architecture and building
Rolnicze, leśne i rybactwa	221	178	143	62	64	69	Agriculture, forestry and fishery
Usług dla ludności	937	1097	1062	350	322	349	Personal services
Pozostałe	—	5	—	—	16	—	Others

a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97).

a According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97).

TABL. 17 (128). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000/01	2005/06	2007/08	2008/09	
	ogółem total				w tym miasta of which urban areas
Szkoły	72	77	76	78	73
Schools					
Oddziały	1115	864	860	848	834
Sections					
Uczniowie	32794	25341	24917	24190	23857
Students					
w tym I klasa	9282	8727	8182	7918	7828
of which 1st grade					
w tym kobiety	21032	15885	15615	15263	15046
of which females					
Absolwenci	6744	8090	8180 ^b	.	.
Graduates					
w tym kobiety	4514	5101	5106 ^c	.	.
of which females					

a Od roku szkolnego 2005/06 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi. b, c W tym absolwentów w miastach: b – 8086, c – 5050.

a Since 2005/06 school year including supplementary general secondary schools. b, c Of which graduates in urban areas: b – 8086, c – 5050.

TABL. 18 (129). **LICEA PROFILOWANE DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
SPECIALIZED SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2007/08	2008/09	SPECIFICATION
Szkoły	60	40	32	Schools
Oddziały	268	155	111	Sections
Uczniowie	7201	3779	2601	Students
w tym I klasa	1990	1013	574	of which 1st grade
w tym kobiety	4112	2325	1610	of which females
Absolwenci	2553	1457	.	Graduates
w tym kobiety	1415	911	.	of which females

TABL. 19 (130). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI LICEÓW PROFILOWANYCH DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF SPECIALIZED SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2005/06	2007/08	2008/09	2005/06	2006/07	2007/08	FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie			absolwenci			
	students			graduates			
O G Ó Ł E M	7201	3779	2601	2553	2232	1457	T O T A L
Artystyczne	206	70	55	48	28	19	Arts
Ekonomiczne i administracyjne ..	4488	2378	1525	1592	1453	961	Business and administration
Inżynieryjno-techniczne	325	90	82	145	84	31	Engineering and engineering trades
Architektury i budownictwa	474	325	–	200	123	–	Architecture and building
Rolnicze, leśne i rybactwa	306	192	139	83	103	57	Agriculture, forestry and fishery
Opieki społecznej	370	304	276	144	117	111	Social services
Usług dla ludności	974	408	298	323	306	154	Personal services
Usług transportowych	58	12	–	18	18	10	Transport services
Ochrona środowiska	–	–	226	–	–	114	Environmental protection

^a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97).

^a According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97).

TABL. 20 (131). **TECHNIKA DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000/01	2005/06	2007/08	2008/09
Szkoły	150	88	76	72
Schools				
Oddziały	1190	741	804	824
Sections				
Uczniowie	32906	19516	20169	20016
Students				
w tym I klasa	8814	6053	6445	6031
of which 1st grade				
w tym kobiety	13735	6509	6916	7123
of which females				
Absolwenci	6748	4173	4078	.
Graduates				
w tym kobiety	2998	1400	1476	.
of which females				

^a Od roku szkolnego 2005/06, a w przypadku absolwentów – w roku szkolnym 2007/08, łącznie z technikami uzupełniającymi.

^a Since 2005/06, and in case of graduates – in 2007/08 school year, including supplementary technical secondary schools.

TABL. 21 (132). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2005/06	2007/08	2008/09	2005/06	2006/07 ^b	2007/08 ^b	FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie ^b			absolwenci			
	students ^b			graduates			
O G Ó Ł E M	19516	20169	20016	4173	3950	4078	T O T A L
Artystyczne	30	32	44	–	–	10	Arts
Spoleczne	2917	2766	2477	650	685	717	Social and behavioural science
Ekonomiczne i administracyjne ..	1091	996	625	188	279	102	Business and administration
Informatyczne	433	1596	2097	–	–	42	Computing
Inżynieryjno-techniczne	5937	5262	4622	1543	1203	1184	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	2100	1745	1591	596	418	393	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	1008	1304	1545	219	203	214	Architecture and building
Rolnicze, leśne i rybactwa	2175	2439	2481	355	470	563	Agriculture, forestry and fishery
Weterynaryjne	291	301	290	45	77	71	Veterinary
Usług dla ludności	2811	3065	3668	456	495	612	Personal services
Usług transportowych	73	94	95	18	15	–	Transport services
Ochrony środowiska	650	569	481	103	105	170	Environmental protection

^a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97). ^b Łącznie z technikami uzupełniającymi.
^a According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97). ^b Including supplementary technical secondary schools.

TABL. 22 (133). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000/01	2005/06	2007/08	2008/09	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIEDAJĄCE UPRAWNIEŃ ZAWODOWYCH ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły – kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	14	19	29	30	Schools – schooling only in art subjects
Uczniowie	1822	1910	1412	1509	Students
w tym kobiety	1119	1132	909	985	of which females
Absolwenci	209	337	180	.	Graduates
w tym kobiety	134	196	121	.	of which females

TABL. 22 (133). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)**
ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000/01	2005/06	2007/08	2008/09	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	6	8	8	10	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	3	5	5	7	of which schooling only in art subjects
Uczniowie	805	747	750	771	Students
w tym kobiety	523	499	505	537	of which females
Absolwenci	121	114	127	.	Graduates
w tym kobiety	84	87	90	.	of which females
W tym ogólnokształcące szkoły artystyczne Of which general art schools					
Szkoły	3	3	3	3	Schools
Uczniowie	519	426	446	447	Students
w tym kobiety	363	318	327	331	of which females
Absolwenci	85	93	97	.	Graduates
w tym kobiety	59	74	71	.	of which females

TABL. 23 (134). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych) WEDŁUG FORM KSZTAŁCENIA**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools) BY TYPE OF EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000/01	2005/06	2007/08	2008/09					SPECIFICATION
				ogółem total	dziennie day	stacjo- narne full-time	na odle- głość for dis- tance	zaoczne weekend	
Oddziały	265	507	477	543	70	31	2	440	Sections
Uczniowie	6015	11458	11205	12528	1341	671	37	10479	Students
w tym I klasa	3177	6679	.	8540	619	435	25	7461	of which 1st grade
w tym kobiety	3994	5966	5755	5991	997	428	3	4563	of which females
Absolwenci ^a	2101	3642	3577	.	624	283	5	2665	Graduates ^a
w tym kobiety	1493	2178	2070	.	444	193	–	1433	of which females

a W podziale według form kształcenia – z roku szkolnego 2007/08.

a According to type of education – for 2007/08 school year.

TABL. 24 (135). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych) WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS
(excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2005/06	2007/08	2008/09	2005/06	2006/07	2007/08	FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie	students		absolwenci	graduates		
O G Ó Ł E M	11458	11205	12528	3642	3488	3577	T O T A L
Pedagogiczne	1555	1393	1369	524	571	560	Education science and teacher training
Artystyczne	93	58	103	30	20	19	Arts
Spoleczne	797	422	258	268	177	154	Social and behavioural science
Dziennikarstwa i informacji	10	–	–	5	–	–	Journalism and information
Ekonomiczne i administracyjne	1586	2132	2755	433	462	376	Business and administration
Fizyczne	27	–	–	–	–	–	Physical sciences
Informatyczne	2156	1641	1480	674	415	393	Computing
Inżynierijno-techniczne	55	144	111	22	41	10	Engineering and engineering trades
Architektury i budownictwa	6	223	369	6	–	33	Architecture and building
Rolnicze, leśne i rybactwa	370	875	1128	36	241	358	Agriculture, forestry and fishery
Medyczne	1435	943	1324	528	401	411	Health
Opieki społecznej	438	269	274	189	116	99	Social services
Usług dla ludności	1610	1933	2163	463	465	508	Personal services
Usług transportowych	111	23	8	39	12	9	Transport services
Ochrony i bezpieczeństwa	1164	764	1103	405	280	407	Security services
Pozostałe	45	385	83	20	287	240	Others

a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97).

a According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97).

TABL. 25 (136). **SZKOŁY WYŻSZE**

HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

L A T A TYPY SZKÓŁ	Szkoły Schools	Nauczyciele akademicy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	Y E A R S TYPE OF SCHOOLS
O G Ó Ł E M					T O T A L
2000/01	12	2470	44516	8049	
2005/06	19	2941	53306	10693	
2007/08	19	3036	53447	13896	
2008/09	18	3121	53678	.	
Uniwersytety	1	882	14284	3045	Universities
Wyższe szkoły techniczne	1	712	13056	2276	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze	1	36	1556	384	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne ..	3	303	7874	4090	Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne ..	1	31	1965	475	Teacher education schools
Akademie medyczne	1	713	4048	943	Medical academies
Wyższe szkoły zawodowe	6	298	5521	884	Higher vocational schools
Pozostałe szkoły ^c	4	146	5374	1799	Others ^c

a Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełnozatrudnionych, nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy. b W podziale według typów szkół – z roku akademickiego 2007/08. c Niepubliczne o profilu uniwersyteckim.

a Full-time and part-time employees converted into full-time employees, teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces. b According to type of schools – for 2007/08 academic year. c Non-public with a university profile.

TABL. 26 (137). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS
AND TYPE OF SCHOOLS

L A T A TYPY SZKÓŁ	Ogółem <i>Total</i>	Formy studiów <i>Study forms</i>		Y E A R S TYPE OF SCHOOLS
		stacjonarne <i>full-time programmes</i>	niestacjonarne <i>part-time programmes</i>	
O G Ó Ł E M T O T A L				
OGÓŁEM 2000/01	44516	18854 ^a	25662 ^b	GRAND TOTAL
2005/06	53306	24047 ^a	29259 ^b	
2007/08	53447	24404	29043	
2008/09	53678	24581	29097	
Uniwersytety	14284	7677	6607	Universities
Wyższe szkoły techniczne	13056	8508	4548	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze	1556	269	1287	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne	7874	1207	6667	Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	1965	164	1801	Teacher education schools
Akademie medyczne	4048	3383	665	Medical academies
Wyższe szkoły zawodowe	5521	2285	3236	Higher vocational schools
Pozostałe szkoły ^c	5374	1088	4286	Others ^c
W tym KOBIETY Of which FEMALES				
RAZEM 2000/01	24757	10073 ^a	14684 ^b	TOTAL
2005/06	29264	13353 ^a	15911 ^b	
2007/08	30047	14159	15888	
2008/09	30421	14367	16054	
Uniwersytety	10205	5473	4732	Universities
Wyższe szkoły techniczne	4588	3450	1138	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze	584	119	465	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne	4546	659	3887	Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	1139	135	1004	Teacher education schools
Akademie medyczne	3054	2554	500	Medical academies
Wyższe szkoły zawodowe	3091	1376	1715	Higher vocational schools
Pozostałe szkoły ^c	3214	601	2613	Others ^c

^{a, b} Dane dotyczą studiów: *a* – dziennych, *b* – wieczorowych, zaocznych, eksternistycznych. *c* Niepubliczne o profilu uniwersyteckim.

^{a, b} *Data concerns: a – day study system, b – evening, weekend and extramural study system. c Non-public with a university profile.*

TABL. 27 (138). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS
AND TYPE OF SCHOOLS

L A T A TYPY SZKÓŁ	Ogółem <i>Total</i>	Formy studiów <i>Study forms</i>		Y E A R S TYPE OF SCHOOLS
		stacjonarne <i>full-time programmes</i>	niestacjonarne <i>part-time programmes</i>	
O G Ó Ł E M T O T A L				
OGÓŁEM 2000/01	8049	3293 ^a	3895 ^b	GRAND TOTAL
2005/06	10693	5003	5690	
2006/07	11772	5139	6633	
2007/08	13896	5026	8870	
Uniwersytety	3045	1307	1738	Universities
Wyższe szkoły techniczne	2276	1411	865	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze	384	76	308	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne	4090	520	3570	Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	475	71	404	Teacher education schools
Akademie medyczne	943	677	266	Medical academies
Wyższe szkoły zawodowe	884	398	486	Higher vocational schools
Pozostałe szkoły ^c	1799	566	1233	Others ^c
W tym KOBIETY Of which FEMALES				
RAZEM 2000/01	5205	1971 ^a	2606 ^b	TOTAL
2005/06	6545	2961	3584	
2006/07	7344	3140	4204	
2007/08	8864	3154	5710	
Uniwersytety	2274	948	1326	Universities
Wyższe szkoły techniczne	940	616	324	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze	198	41	157	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne	2691	297	2394	Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	251	53	198	Teacher education schools
Akademie medyczne	785	548	237	Medical academies
Wyższe szkoły zawodowe	563	281	282	Higher vocational schools
Pozostałe szkoły ^c	1162	370	792	Others ^c

^{a, b} Dane dotyczą studiów: a – dziennych, b – wieczorowych, zaocznych, eksternistycznych. c Niepubliczne o profilu uniwersyteckim.

^{a, b} Data concerns: a – day study system, b – evening, weekend and extramural study system. c Non-public with a university profile.

TABL. 28 (139). **CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE		Studenci <i>Students</i>		Absolwenci ^b <i>Graduates^b</i>		SPECIFICATION
		ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
O G Ó Ł E M	2000/01	355	251	73	57	TOTAL
	2005/06	420	281	91	61	
	2007/08	604	342	30	23	
	2008/09	780	445	.	.	
studia: stacjonarne		615	312	13	7	<i>full-time programmes</i>
niestacjonarne		165	133	17	16	<i>part-time programmes</i>
Uniwersytety		471	281	25	20	<i>Universities</i>
Wyższe szkoły techniczne		53	26	1	–	<i>Technical universities</i>
Wyższe szkoły ekonomiczne		36	27	–	–	<i>Academies of economics</i>
Akademie medyczne		202	99	–	–	<i>Medical academies</i>
Wyższe szkoły zawodowe		5	4	–	–	<i>Higher vocational schools</i>
Pozostałe szkoły ^c		13	8	4	3	<i>Others^c</i>

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b W podziale według form studiów i typów szkół – z roku akademickiego 2007/08. c Niepubliczne o profilu uniwersyteckim.

a Also shown in other tables regarding students and graduates. b According to study forms and type of schools – for 2007/08 academic year. c Non-public with a university profile.

TABL. 29 (140). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>		Szkoły <i>Schools</i>	Oddziały <i>Sections</i>	Uczniowie <i>Students</i>		Absolwenci <i>Graduates</i>	
				ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>
Gimnazja	2005/06	4	9	226	57	85	22
<i>Lower Secondary schools</i>	2007/08	2	3	72	17	53	16
	2008/09	3	6	142	33	.	.
Zasadnicze szkoły zawodowe	2000/01	8	21	570	214	259	106
<i>Basic vocational schools</i>	2005/06	2	2	29	3	16	1
	2007/08	2	2	33	4	16	4
	2008/09	2	3	37	2	.	.
Licea ogólnokształcące ^a	2000/01	47	186	5610	2460	1657	771
<i>General secondary schools^a</i>	2005/06	95	303	7123	3124	2144	1034
	2007/08	109	289	6614	2748	1895	866
	2008/09	104	278	6480	2472	.	.
Licea profilowane	2005/06	3	9	235	109	51	30
<i>Specialized secondary schools</i>	2007/08	1	6	153	63	36	20
	2008/09	1	4	110	43	.	.
Technika ^b	2000/01	60	205	5712	2210	1365	582
<i>Technical secondary schools^b</i>	2005/06	50	119	2779	778	1220	365
	2007/08	42	82	1601	335	409	122
	2008/09	30	73	1423	276	.	.

a Od roku szkolnego 2005/06 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi. b Od roku szkolnego 2005/06, a w przypadku absolwentów – w roku szkolnym 2007/08, łącznie z technikami uzupełniającymi.

a Since 2005/06 school year including supplementary general secondary schools. b Since 2005/06 school year, and in case of graduates – in 2007/08 school year, including supplementary technical secondary schools.

TABL. 30 (141). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000/01	2005/06	2007/08	2008/09	SPECIFICATION
Placówki	661	554	536	544	Establishments
miasta	198	185	204	209	urban areas
wieś	463	369	332	335	rural areas
Przedszkola	177	157	163	167	Nursery schools
w tym specjalne	3	–	1	1	of which special
miasta	151	136	142	142	urban areas
wieś	26	21	21	25	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	484	397	373	366	Pre-primary sections in primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego ^a	x	x	x	5	Pre-primary education groups ^a
Punkty przedszkolne ^a	x	x	x	6	Pre-primary points ^a
Miejsca					Places
Przedszkola	19246	17649	17888	18785	Nursery schools
w tym specjalne	186	–	7	5	of which special
miasta	17824	16435	16678	17345	urban areas
wieś	1422	1214	1210	1440	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego ^a	x	x	x	90	Pre-primary education groups ^a
Punkty przedszkolne ^a	x	x	x	123	Pre-primary points ^a
Dzieci	27364	23648	24352	26106	Children
miasta	20286	18150	19339	20585	urban areas
wieś	7078	5498	5013	5521	rural areas
w tym w wieku 6 lat	15460	11580	10482	10315	of which aged 6
Przedszkola	19253	17079	18415	19586	Nursery schools
w tym specjalne	265	–	7	5	of which special
miasta	18038	15976	17288	18182	urban areas
wieś	1215	1103	1127	1404	rural areas
w tym w wieku 6 lat	7945	5856	5361	5001	of which aged 6
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	8111	6569	5937	6359	Pre-primary sections in primary schools
w tym w wieku 6 lat	7515	5724	5121	5314	of which aged 6
Zespoły wychowania przedszkolnego ^a	x	x	x	70	Pre-primary education groups ^a
Punkty przedszkolne ^a	x	x	x	91	Pre-primary points ^a
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku					Children in pre-primary education establishments per 1000 children aged
3-6 lat	455	489	536	583	3-6
3-5	262	325	400	462	3-5
6 lat	980	955	924	931	6
Dzieci w przedszkolach na					Children in nursery schools per
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3-6 lat	319	356	407	436	3-6
6 lat	503	483	473	451	6
1 przedszkole	109	109	113	117	Nursery school
100 miejsc	100	97	103	104	100 places

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 159.

U w a g a. W latach szkolnych 2007/08 i 2008/09 bez wychowania przedszkolnego przy zakładach opieki zdrowotnej, z którego w roku szkolnym 2005/06 nie były uwzględniane wyłącznie dzieci w podziale według wieku.

a See general notes, item 1 on page 159.

N o t e. In 2007/08 and 2008/09 school years – excluding pre-primary education in health care institutions, in 2005/06 school year excluded only in position pertaining to children by age.

DZIAŁ XI OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Prezentowane w dziale dane obejmują informacje z obszaru ochrony zdrowia w publicznych i niepublicznych jednostkach opieki zdrowotnej, z wyłączeniem jednostek resortu obrony narodowej, resortu spraw wewnętrznych i administracji, a także ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawę przemian w systemie opieki zdrowotnej stanowią:

- 1) ustawa z dnia 30 VIII 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408) z późniejszymi zmianami, na mocy której mogą być tworzone **publiczne i niepubliczne** zakłady opieki zdrowotnej;
- 2) ustawa z dnia 5 VII 1996 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (tekst jednolity Dz. U. 2001 Nr 57, poz. 602, z późniejszymi zmianami), na mocy której pielęgniarka lub położna może wykonywać indywidualną praktykę albo indywidualną praktykę specjalistyczną, po uzyskaniu zezwolenia właściwej, ze względu na miejsce wykonywania praktyki, okręgowej rady pielęgniarek i położnych;
- 3) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (tekst jednolity Dz. U. 2005 Nr 226, poz. 1943, z późniejszymi zmianami), na mocy której tworzy się **praktyki lekarskie: indywidualne, indywidualne specjalistyczne i grupowe**. Istotą tej formy jest realizowanie przez prywatne podmioty świadczeń zdrowotnych dla ogółu ludności.

Dane o praktykach lekarskich obejmują te podmioty, które świadczą usługi zdrowotne **wyłącznie w ramach środków publicznych**;

- 4) ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135) z późniejszymi zmianami, z mocą obowiązującą od dnia 1 X 2004 r., w miejsce ustawy o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia z dnia 23 I 2003 r.

3. Dane o **pracownikach medycznych** obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w głównym miejscu pracy. Osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz.

Lekarzy, pielęgniarki, położne oraz farmaceutów wykazano łącznie z osobami odbywającymi staż podyplomowy.

Dane o osobach posiadających prawo wykonywania zawodu medycznego podaje się na podstawie rejestrów: lekarskich, pielęgniarek i położnych oraz farmaceutycznych.

4. **Porady udzielone** przez lekarzy i lekarzy dentyстів w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej wykazano łącznie z badaniami profilaktycznymi i z poradami udzielonymi w ramach praktyk lekarskich, a także w izbach przyjęć szpitali ogólnych.

CHAPTER XI HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. The data presented in this chapter within the scope of health care includes information concerning public and non-public activities of the health care services, excluding health care service of the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration as well as health care in prisons.

2. The legal bases of changes in the health care system are:

- 1) the Law on Health Care Facilities, dated 30 Aug 1991 (Journal of Laws No. 91, item 408) with later amendments, on the basis of which **public and non-public** health care facilities can be established;
- 2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 5 Jul 1996 (the uniform text Journal of Laws 2001 No. 57, item 602, with later amendments), on the basis of which a nurse or midwife may establish an individual practice or individual specialized practice after obtaining the appropriate permit from the respective district council of nurses and midwives;
- 3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 Dec 1996 (the uniform text Journal of Laws 2005 No. 226, item 1943, with later amendments), on the basis of which **individual medical practices, individual specialized medical practices and group practices** are established. These forms of activity are conducted by private entities rendering health care services for the general population.

Data concerning medical practices includes those entities that render health care services **exclusively within the framework of public funds**;

- 4) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27 Aug 2004 (Journal of Laws No. 210, item 2135) with later amendments, with the effect from 1 Oct 2004, in place of the Law on Common Insurance in the National Health Fund, dated 23 Jan 2003.

3. Data regarding **medical personnel** includes persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work in main workplace. These persons are counted once regardless of the time worked.

Doctors, nurses, midwives and pharmacists were listed together with interns.

Data about persons with the right to practise medical profession is quoted on the basis of doctors, nurses, midwives and pharmaceutical registers.

4. **Consultations provided** by doctors and dentists within the scope of out-patient health care are presented together with preventive examinations and consultations provided within the framework of medical practices as well as in admissions of general hospitals.

5. Informacje o **szpitalach** podano łącznie z zamiejscowymi oddziałami szpitalnymi; oznacza to, że oddziały te nie są wykazane jako odrębne zakłady, a dane o ich działalności zaliczono do macierzystego szpitala.

6. Dane o **łóżkach w szpitalach oraz pozostałych zakładach stacjonarnej opieki zdrowotnej** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla pacjentów (z pełnym wyposażeniem), zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują łóżek na oddziałach dziennego pobytu, a ponadto do 2007 r. – łóżek i inkubatorów dla noworodków.

7. W szpitalach ogólnych (tabl. 5) rodzaje oddziałów podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 16 VII 2004 r. (Dz. U. Nr 238, poz. 2402) z późniejszymi zmianami. Dane o oddziałach chorób wewnętrznych wykazano łącznie z oddziałami kardiologicznymi; o oddziałach gruźlicy i chorób płuc – łącznie z oddziałami pulmonologicznymi. Do oddziałów chirurgicznych zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą, naczyniową, onkologiczną, plastyczną, urazowo-ortopedyczną, neurochirurgię, urologię, chirurgię szczękowo-twarzową i kardiochirurgię; do oddziałów zakaźnych, łącznie z oddziałami obserrwacyjno-zakaźnymi.

8. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze udzielają całodobowych świadczeń zdrowotnych w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im środki farmaceutyczne i materiały medyczne.

9. Lecznictwo uzdrowiskowe obejmuje szpitale i sanatoria wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim naturalne surowce i właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

10. Dane dotyczące **ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej** (ustawa z dnia 8 IX 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, Dz. U. Nr 191, poz. 1410, z późniejszymi zmianami; za 2005 r. – ustawa z dnia 25 VII 2001 r., Dz. U. Nr 113, poz. 1207, z późniejszymi zmianami) obejmują jednostki zgłoszone do systemu ratownictwa (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe) oraz świadczenia zdrowotne w nagłych przypadkach zagrożenia życia lub zdrowia (z wyjątkiem zachorowań) udzielone przez zespoły ratownictwa medycznego i lotnicze pogotowie ratunkowe w miejscu zdarzenia.

Szpitalne oddziały ratunkowe od 29 III 2007 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 15 III 2007 r. (wcześniej, będąc komórkami organizacyjnymi szpitali, działały na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej).

11. Działalność **aptek i punktów aptecznych** unormowana jest ustawą z dnia 6 IX 2001 r. Prawo farmaceutyczne (Dz. U. 2004 Nr 53, poz. 533) z późniejszymi zmianami.

Apteki ogólnodostępne nie obejmują aptek szpitalnych w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej, które działają na potrzeby tych zakładów.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Punkt apteczny może być prowadzony przez farmaceutę z rocznym stażem lub technika farmaceutycznego z trzyletnim stażem pracy w aptekach ogólnodostępnych.

5. Information regarding **hospitals** is given together with hospital branches; i.e. these branches are not listed as separate facilities, and data concerning their activity is included in the main hospital.

6. Data regarding **beds in hospitals and other in-patient health care facilities** concerns permanent beds in patient wards (fully equipped) either occupied or prepared to receive patients.

Data regarding **beds in general hospitals** does not include beds in day wards and moreover until 2007 – beds and incubators for newborns.

7. Types of wards in general hospitals (table 5) were given in accordance with the regulation of the Minister of Health, dated 16 Jul 2004 (Journal of Laws No. 238, item 2402) with later amendments. Data regarding internal diseases wards is shown together with cardiological wards; tubercular and pulmonary wards – with pulmonology wards. Surgical wards include: general surgery, paediatric surgery, vascular surgery, oncological surgery, plastic surgery, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, urology, oral and maxillofacial surgery as well as cardiosurgery; communicable diseases wards including monitoring-communicable diseases wards.

8. **Chronic medical care homes and nursing homes** provide 24-hour health services within the scope of nursing and rehabilitation of persons not requiring hospitalization as well as assure them pharmaceutical agents and medical materials.

9. **Health resort treatment** includes services rendered by hospitals and sanatoria using in the treatment, rehabilitation and preventive therapy primarily natural materials and the healing properties of the climate where the facility is located.

10. Data concerning **emergency medical services and first aid** (the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8 Sep 2006, Journal of Laws No. 191, item 1410, with later amendments; data for 2005 – the Law dated 25 Jul 2001, Journal of Laws No. 113, item 1207, with later amendments) includes units reported to the rescue system (emergency medical services, hospital emergency wards, medical air rescue) and health care services rendered by emergency medical services and medical air rescue in emergency situations with risk to life or health (except cases of illness) in the place of occurrence.

Hospital emergency wards have operated on the basis of regulation of the Ministry of Health, dated 15 Mar 2007 (earlier operated on the basis of regulations of the health care facilities).

11. The activity of **pharmacies and pharmaceutical outlets** is normalized by the Pharmaceutical Law, dated 6 Sep 2001 (Journal of Laws 2004 No. 53, item 533) with later amendments.

Public pharmacies do not include hospital pharmacies in in-patient health care facilities, which operate for the needs of these.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined. Pharmaceutical outlet can be managed by pharmacists with one-year's work experience or pharmaceutical technician with three-years' work experience in public pharmacies.

12. Dane o zachorowaniach na choroby zakaźne podaje się zgodnie z „Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych” obowiązującą od dnia 1 I 1997 r. (X Rewizja).

13. Placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (Dz. U. Nr 64, poz. 593).

Placówka zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych i kształcenia.

Wyróżnia się placówki:

- **interwencyjne** – zapewniające na czas trwania sytuacji kryzysowej doraźną opiekę i wychowanie, kształcenie dostosowane do wieku i możliwości rozwojowych, przygotowujące diagnozę dziecka i jego sytuacji rodzinnej oraz ustalające wskazania do dalszej pracy z dzieckiem,
- **rodzinne** – tworzące wielodzietną rodzinę, umożliwiające całodobową opiekę i wychowanie np. licznemu rodzeństwu, zapewniające kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych,
- **socializacyjne** – zapewniające całodobową opiekę, wychowanie i kształcenie oraz zaspokojenie niezbędnych potrzeb dziecka, zapewniające zajęcia korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne rekompensujące brak wychowania w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym – odpowiednią rehabilitację i zajęcia specjalistyczne,
- **wielofunkcyjne** – zapewniające dzienną i całodobową opiekę oraz wychowanie poprzez realizację zadań przewidzianych dla placówki: wsparcia dziennego, interwencyjnej i socializacyjnej, a także łącząceienne całodobowe działania terapeutyczne, interwencyjne i socializacyjne skierowane na dziecko i rodzinę dziecka,
- **wsparcia dziennego** – działające w najbliższym środowisku dziecka, wspierające funkcje opiekuńcze rodziny, w tym:
 - opiekuńcze – prowadzone w formie kół zainteresowań, świetlic, klubów, ognisk wychowawczych, które pomagają dzieciom w pokonywaniu trudności szkolnych i organizowaniu czasu wolnego,
 - specjalistyczne – realizujące program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w tym terapię pedagogiczną, psychologiczną, rehabilitację, resocjalizację.

14. Rodzina zastępcza zapewnia opiekę i wychowanie dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej.

15. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (Dz. U. Nr 64, poz. 593) z późniejszymi zmianami.

12. Data regarding incidence of infectious diseases is given in accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems", valid since 1 Jan 1997 (ICD-10 Revision).

13. Care and education centres for children and young people are presented in accordance with the Law on Social Help, dated 12 Mar 2004 (Journal of Laws No. 64, item 593).

Centre provides the child with 24-hour permanent or temporary care and upbringing as well as meets the child's living and developmental needs, including emotional, social and religious, and provides also the use of treatment benefits and education reserved on the basis of separate regulations.

Such centres are differentiated:

- **intervention** – providing for the period of a crisis situation immediate care and upbringing as well as education adapted to age and developmental abilities, diagnosing the child and the child's living conditions as well as recommending the further course of working with the child,
- **family** – forming numerous family, providing 24-hour care and upbringing of e.g. numerous siblings as well as education and compensating for the developmental and school retardation,
- **socialization** – providing 24-hour care, upbringing and education as well as satisfying the child's essential needs, providing such activities as: corrective, compensatory, speech-therapy, therapeutic compensating for the lack of upbringing in the family and preparing for social life and providing disabled children with appropriate rehabilitation and specialized activities,
- **multipurpose** – providing daytime and 24-hour care and upbringing by realization of activities anticipated for day-support, intervention and socialization centres, as well as combining daytime and 24-hour therapeutic, intervention and socialization activities directed to the child and the child's family,
- **day-support** – operating in the immediate vicinity of the child, supporting the family in its protective functions, including:
 - care – carried out in the form of special interests groups, after-school clubs, clubs and childcare centres helping children to overcome school difficulties and to organize free time,
 - specialized – realizing psychocorrective and psychoprotective programme, including pedagogical and psychological therapy, rehabilitation, resocialization.

14. Foster family provides care and upbringing of the child deprived completely or partly of parental care.

15. Data concerning social welfare homes and facilities is related to the institutions managed by: local self-government entities, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons.

Types of homes and facilities are presented in accordance with the Law on Social Help, dated 12 Mar 2004 (Journal of Laws No. 64, item 593) with later amendments.

16. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się do 30 IV 2004 r. zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 29 XI 1990 r. (jednolity tekst, Dz. U. 1998 Nr 64, poz. 414, z późniejszymi zmianami), od 1 V 2004 r. zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (Dz. U. Nr 64, poz. 593), według której dokonano podziału na świadczenia pieniężne i niepieniężne. Do świadczeń pieniężnych zalicza się m.in.:

- **zasilek stały** – wypłacany jest z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności,
- **zasilek okresowy** – przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego,
- **zasilek celowy** – przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, zakupu żywności, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, wykonania drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

16. Data on **social assistance benefits** until 30 Apr 2004 is presented according to the Law on Social Help, dated 29 Nov 1990 (the uniform text, Journal of Laws 1998 No. 64, item 414, with later amendments), from 1 May 2004 according to the Law on Social Help, dated 12 Mar 2004 (Journal of Laws No. 64, item 593), by which the division into monetary and non-monetary assistance is made. Monetary assistance includes i.a.:

- **permanent benefit** – paid on account of the total incapacity to work due to age or disability,
- **temporary benefit** – entitled to a person or a family on account of long-term illness, disability, unemployment, possibility of keeping or getting the right to benefits from other systems of social security,
- **appropriated benefit** – granted in order to fulfil necessary existential needs, to cover part or all expenses for health benefits, to buy food, fuel, clothing, essential household articles, to make small renovations and repair in dwellings, to cover funeral cost. It can be granted to a person or a family that incurred losses in result of a random incident, a natural or ecological disaster.

TABL. 1 (142). **PRACOWNICY MEDYCZNI^a**
Stan w dniu 31 XII
MEDICAL PERSONNEL^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Lekarze	3388	2694	2696	2693	Doctors
w tym kobiety	1907	1495	1639	1662	of which women
Lekarze dentyści	236	384	474	473	Dentists
w tym kobiety	179	318	393	386	of which women
Farmaceuci ^b	646	579	625	641	Pharmacists ^b
w tym kobiety	576	492	529	552	of which women
Fizjoterapeuci ^c	.	338 ^d	441 ^e	504	Physiotherapist ^c
Pielęgniarki	6640	5931	6150	6121	Nurses
w tym mgr pielęgniarstwa	136	295	338	422	of which Masters of Nursing
Położne ^f	907	794	830	870	Midwives ^f

a Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, opieka społeczna, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. b Dane obejmują mgr farmaceutów pracujących zarówno w aptekach ogólnodostępnych, jak i aptekach szpitalnych. c Dane obejmują mgr fizjoterapii i rehabilitacji, techników fizjoterapii i masażystów. d Dane skorygowano w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika. e Bez techników masażystów. f Łącznie z mgr położnictwa.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, w zakresie farmaceutów – łącznie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego.

a Since 2005 working directly with a patient, i.e. excluding persons for whom the primary workplace is university, social welfare, units of state or local self-government administration or the National Health Fund. b Data includes Masters of Pharmacy working in public pharmacies as well as hospital pharmacies. c Data includes Masters of Physiotherapy and Rehabilitation, physiotherapy and massage technicians. d Data has been corrected in relation to the data published in the previous editions of the Yearbook. e Excluding massage technicians. f Including Masters of Midwifery.

Source: data of the Ministry of Health, with regard to pharmacists – including data of the Central Statistical Office.

TABL. 2 (143). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA**
OUT-PATIENT HEALTH CARE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Zakłady opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 XII)	359	441	545	566	<i>Health care institutions (as of 31 Dec)</i>
miasta	223	346	425	429	<i>urban areas</i>
wieś	136	95	120	137	<i>rural areas</i>
Praktyki lekarskie ^a (stan w dniu 31 XII)	243	328	331	312	<i>Medical practices^a (as of 31 Dec)</i>
miasta	203	251	250	235	<i>urban areas</i>
wieś	40	77	81	77	<i>rural areas</i>
Porady udzielone ^b w tys.	8123,8	9002,5	9740,6	9929,1	<i>Consultations provided^b in thous.</i>
lekarskie	7230,2	8050,1	8672,9	8853,8	<i>doctors</i>
w tym specjalistyczne	2615,5	3059,7	3311,8	3450,9	<i>of which specialized</i>
stomatologiczne	893,6	952,4	1067,7	1075,3	<i>dental</i>

a Dane obejmują podmioty, które podpisały kontrakt „praktyka lekarska – Narodowy Fundusz Zdrowia” lub „praktyka lekarska – zakład opieki zdrowotnej” (patrz uwagi ogólne, ust. 2, pkt 3) na str. 184); łącznie z praktykami lekarskimi przeprowadzającymi badania profilaktyczne w zakresie służby medycyny pracy (w 2000 r. – tylko w miastach). b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 184. W 2000 r. dotyczy porad refundowanych przez kasy chorych (środki publiczne), jak i opłacanych przez pacjentów (środki niepubliczne).

a Data concerns entities that have signed “a medical practice – National Health Fund” contract or “a medical practice – health care facility” contract (see general notes, item 2, point 3) on page 184); including medical practices conducting preventive examinations within the framework of occupational medicine (in 2000 – only in urban areas). b See general notes, item 4 on page 184. In 2000 data refers to consultations refunded by health fund (public funds) as well as paid by patients (non-public funds).

TABL. 3 (144). **SŁUŻBA MEDYCYNY PRACY**
OCCUPATIONAL MEDICINE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000 ^a	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Zakłady opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 XII)	60	23	39	81	<i>Health care institutions (as of 31 Dec)</i>
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII)	46	41	17	13	<i>Medical practices^b (as of 31 Dec)</i>
Porady udzielone w tys.	305,9	258,9	233,3	226,1	<i>Consultations provided in thous.</i>
przez: lekarzy	299,7	251,0	229,1	226,1	<i>by: doctors</i>
lekarzy dentystów	6,2	7,9	4,2	–	<i>dentists</i>
w tym w ramach badań profilaktycznych	274,8	209,1	140,8	173,8	<i>of which within the framework of preventive examinations</i>

a Bez przychodni rehabilitacyjnych przy spółdzielniach inwalidów. b Dane obejmują podmioty, które podpisały kontrakt „praktyka lekarska – Narodowy Fundusz Zdrowia” lub „praktyka lekarska – zakład opieki zdrowotnej” (patrz uwagi ogólne, ust. 2, pkt 3) na str. 184); łącznie z praktykami lekarskimi przeprowadzającymi badania profilaktyczne w zakresie służby medycyny pracy (w 2000 r. – tylko w miastach).

a Excluding rehabilitation out-patient clinics at disabled persons' cooperatives. b Data concerns entities that have signed “a medical practice – National Health Fund” contract or “a medical practice – health care facility” contract (see general notes, item 2, point 3) on page 184); including medical practices conducting preventive examinations within the framework of occupational medicine (in 2000 – only in urban areas).

TABL. 4 (145). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA**
IN-PATIENT HEALTH CARE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
ZAKŁADY ^a – stan w dniu 31 XII FACILITIES ^a – as of 31 Dec					
Szpitala ogólne	24	26	28	29	General hospitals
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^b	2	6	7	8	Chronic medical care homes ^b
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^{bc}	2	7	8	8	Nursing homes ^{bc}
Hospicja	1	2	1	3	Hospices
Lecznictwo uzdrowiskowe – sanatoria ...	1	1	1	1	Health resort treatment – sanatoria
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH – stan w dniu 31 XII BEDS IN FACILITIES – as of 31 Dec					
Szpitala ogólne ^d	6348	6109	5934	6126 ^e	General hospitals ^d
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^b	54	170	203	197	Chronic medical care homes ^b
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^{bc}	46	250	282	182	Nursing homes ^{bc}
Hospicja	5	36	21	36	Hospices
Lecznictwo uzdrowiskowe – sanatoria ...	170	195	195	195	Health resort treatment – sanatoria
LECZENI IN-PATIENTS					
Szpitala ogólne ^f	198146	223430	236322	249338	General hospitals ^f
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^b	176	319	566	675	Chronic medical care homes ^b
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^{bc}	117	624	1401	556	Nursing homes ^{bc}
Hospicja	30	339	312	439	Hospices
Lecznictwo uzdrowiskowe – kuracjusze w sanatoriach	2302	3541	4513	4516	Health resort treatment – patients in sanatoria

a Bez filii. b W 2000 r. bez zakładów o profilu psychiatrycznym. c W 2000 r. łącznie z zakładami leczniczo-wychowawczymi. d W 2008 r. łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. e W tym 229 łózek i inkubatorów dla noworodków. f Bez międzyodziałowego ruchu chorych.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia.

a Excluding branches. b In 2000 excluding facilities with psychiatric profile. c In 2000 including treatment and education homes. d In 2008 including beds and incubators for newborns. e Of which 229 beds and incubators for newborns. f Excluding interward patient transfers.

Source: data of the Ministry of Health.

TABL. 5 (146). **SZPITALA OGÓLNE**
GENERAL HOSPITALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Szpitala (stan w dniu 31 XII)	24	26	28	29	Hospitals (as of 31 Dec)
Publiczne	23	23	23	23	Public
Niepubliczne	1	3	5	6	Non-public
Łóżka^a (stan w dniu 31 XII)	6348	6109	5934	6126^b	Beds^a (as of 31 Dec)
w szpitalach: publicznych	6338	5989	5794	5964	in: public hospitals
niepublicznych ..	10	120	140	162	non-public hospitals
na 10 tys. ludności	52,4	50,9	49,8	51,4	per 10 thous. population
w tym na oddziałach:					of which in specified wards:
Chorób wewnętrznych	1268	1208	1217	1123	Internal diseases
w tym kardiologicznych	209	185	183	206	of which cardiological
Chirurgicznych	1553	1393	1371	1378	Surgical
Pediatrycznych	645	512	507	519	Paediatric
Ginekologiczno-położniczych	722	608	579	562	Gynaecological-obstetric
Onkologicznych	184	172	172	172	Oncological
Intensywnej terapii	69	79	100	84	Intensive therapy
Zakaźnych	337	313	288	270	Communicable
Gruźlicy i chorób płuc	332	353	353	353	Tubercular and pulmonary
Dermatologicznych	73	53	53	53	Dermatology
Neurologicznych	266	267	267	262	Neurological
Psychiatrycznych	41	161	161	161	Psychiatric

a W 2008 r. łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. b W tym 229 łózek i inkubatorów dla noworodków.

a In 2008 including beds and incubators for newborns. b Of which 229 beds and incubators for newborns.

TABL. 5 (146). **SZPITALA OGÓLNE (dok.)**
GENERAL HOSPITALS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Ruch chorych					Patients
Leczeni ^c w tys.	198,1	223,4	236,3	249,3	<i>In-patients^c in thous.</i>
w tym na oddziałach ^d :					<i>of which in specified wards^d:</i>
chorób wewnętrznych	41,6	44,8	47,0	46,0	<i>internal diseases</i>
w tym kardiologicznych	7,2	8,6	9,0	10,0	<i>of which cardiological</i>
chirurgicznych	49,0	58,4	58,0	63,0	<i>surgical</i>
pediatrycznych	24,4	25,2	27,4	28,6	<i>paediatric</i>
ginekologiczno-położniczych	30,3	32,3	33,9	36,7	<i>gynaecological-obstetric</i>
onkologicznych	6,4	8,1	8,4	9,2	<i>oncological</i>
intensywnej terapii	2,0	1,8	2,2	1,6	<i>intensive therapy</i>
zakaźnych	10,5	10,9	11,6	12,4	<i>communicable</i>
gruźlicy i chorób płuc	8,1	8,7	9,4	9,4	<i>tubercular and pulmonary</i>
dermatologicznych	1,7	1,5	1,6	1,5	<i>dermatology</i>
neurologicznych	6,8	7,4	7,4	7,4	<i>neurological</i>
psychiatrycznych	0,6	2,2	2,2	2,1	<i>psychiatric</i>
Wypisani w tys.	189,8	215,5	208,8	241,2	<i>Discharges in thous.</i>
Zmarli w tys.	4,9	5,0	4,6	4,8	<i>Deaths in thous.</i>
Leczeni ^c na: 10 tys. ludności	1635,4	1860,4	1978,4	2091,9	<i>In-patients^c per: 10 thous. population</i>
1 łóżko	31,1	36,7	43,9	41,2	<i>bed</i>
Przeciętny pobyt chorego w dniach ^c	9,3	7,0	6,2	6,3	<i>Average patient stay in days^c</i>
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	289,3	257,0	272,2	259,4	<i>Average bed use in days</i>

c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. d Łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia.

c Excluding interward patient transfers. d Including interward patient transfers.

Source: data of the Ministry of Health.

TABL. 6 (147). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a**
Stan w dniu 31 XII
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Zespoły wyjazdowe ratownictwa medycznego	48	58	53	<i>Emergency rescue teams</i>
w tym: podstawowe	x	2	26	<i>of which: basic</i>
specjalistyczne	x	2	23	<i>specialization</i>
wypadkowe	17	25	—	<i>accident</i>
reanimacyjne	16	21	—	<i>reanimation</i>
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^b	2	2	2	<i>Medical air rescue^b</i>
Szpitalne oddziały ratunkowe	—	13	11	<i>Hospital emergency wards</i>
Izby przyjęć ^c	13	7	11	<i>Admissions^c</i>
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d	135183	128242	109832	<i>Departures to accident place^d</i>
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d	135537	128572	110094	<i>Persons who received health care benefits in the place of occurrence^d</i>
w tym dzieci i młodzież w wieku 0-18 lat ...	9892	7763	7860	<i>of which children and youth aged 0-18</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 185. b Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratownicze. c Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. d W ciągu roku.

a See general notes, item 10 on page 185. b An airplane or helicopter, including crew, i.e. a pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. c Organization cells of hospitals applied to cooperate with emergency medical system. d During the year.

TABL. 7 (148). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a**
Stan w dniu 31 XII
PUBLIC PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Apteki	258	296	316	311	Pharmacies
w tym prywatne	215	296	274	272	of which private
w tym na wsi	36	41	42	42	of which in rural areas
Punkty apteczne	29	60	72	68	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	24	56	67	63	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Number of population per:
1 aptekę i punkt apteczny	4233	3370	3074	3144	pharmacy and pharmaceutical outlet
1 aptekę	4693	4053	3774	3831	pharmacy
w tym na wsi	13909	11945	11490	11462	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	455 ^b	541	584	604	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 185. b W przeliczeniu na pełne etaty.

a See general notes, item 11 on page 185. b Calculated as full-time employment.

TABL. 8 (149). **KRWIODAWSTWO**
BLOOD DONATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	1	1	1	1	Regional centres (as of 31 Dec)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	9	6	5	4	Local branches (as of 31 Dec)
Krwiodawcy	12589	21490	23189	23893	Blood donors
w tym honorowi	12578	21459	23144	23850	of which honorary blood donors
Pobrana krew w jednostkach krwi pełnej ^a	28657	34440	35394	38572	Blood taken in units of whole blood ^a
Pobrane osocze w jednostkach świeżo mrożonego osocza (FFP) ^b	32651	34005	40007	53610	Plasma taken in units of freshly frozen plasma (FFP) ^b

a Jedna jednostka krwi pełnej równa się 450 ml, jeden litr krwi pełnej w przybliżeniu równa się 2,22 jednostki. b Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

U w a g a. Nie uwzględniono danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Hematologii i Transfuzjologii.

a One unit of whole blood equals 450 ml, one litre of whole blood equals approximately 2,22 units. b One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

N o t e. Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration.

S o u r c e: data of Haematology and Transfusiology Institute.

TABL. 9 (150). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA***INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS*

CHOROBY	2000	2005	2007	2008	2000	2005	2007	2008	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Krztusiec	250	173	769	351	20,6	14,4	64,4	29,4	Whooping cough
Wirusowe zapalenie wątroby:									Viral hepatitis:
typ A	2	3	–	7	0,2	0,3	x	0,6	type A
typ B	64	31	21	17	5,3	2,6	1,8	1,4	type B
typ C	25	28	30	27	2,1	2,3	2,5	2,3	type C
Różyczka	1332	193	464	826	109,9	16,1	38,8	69,3	Rubella
AIDS ^a	3	3	–	7	0,3	0,3	x	0,6	AIDS ^a
Salmonellozy	1051	562	482	342	86,6	46,8	40,4	28,7	Salmonella infections
Czerwonka bakteryjna	9	–	19	–	0,7	x	1,6	x	Shigellosis
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	17	321	125	104	1,4	26,7	10,5	8,7	Other bacterial foodborne intoxications
Gruźlica	271	191	184	203	22,2	15,9	15,4	17,0	Tuberculosis
Biegunki u dzieci do lat 2 ^b	738	755	883	1164	295,1	350,5	401,4	516,3	Diarrhoea and gastroenteritis of presumed of infections origin (under 2 years) ^b
Szkarlatyna (płonica)	212	180	314	353	17,5	15,0	26,3	29,6	Scarlet fever
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	62	46	27	12	5,1	3,8	2,3	1,0	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	38	133	61	29	3,1	11,1	5,1	2,4	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu	77	104	105	105	6,4	8,7	8,8	8,8	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przyusznicy nagminne)	444	951	98	97	36,6	79,2	8,2	8,1	Mumps
Toksoplazmoza	35	105	127	93	2,9	8,7	10,6	7,8	Toxoplasmosis
Tasiemczyce	45	23	10	9	3,7	1,9	0,8	0,8	Cestode infestations
Włośnica	–	1	–	–	x	0,1	x	x	Trichinellosis
Świerzb	658	668	858	827	54,3	55,6	71,8	69,4	Scabies
Grypa i podejrzenia zachorowań na grypę	63410	6995	4581	3276	5233,7	582,4	383,5	274,8	Influenza and suspected influenza
Szczepieni przeciw wściekliznie	516	253	209	245	42,6	21,1	17,5	20,6	Rabies vaccinations

a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2.

Źródło: dane Państwowego Zakładu Higieny, Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc.

a Preliminary data because of specific features of the disease. b Ratio calculated per 10 thous. children up to the age of 2.

Source: data of the National Institute of Hygiene, the Tuberculosis and Lung Diseases Institute.

TABL. 10 (151). **ŻŁOBKI**
Stan w dniu 31 XII
NURSERIES
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Żłobki	6	6	8	8	Nurseries
Oddziały żłobkowe	7	7	7	7	Nursery wards
Miejsca w żłobkach ^a	663	666	811	806	Places in nurseries ^a
Dzieci przebywające w żłobkach ^a (w ciągu roku)	1143	1198	1453	1374	Children staying in nurseries ^a (during the year)
Miejsca w żłobkach ^a na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach	33	36	42	41	Places in nurseries ^a per 1000 children up to the age of 3 in urban areas
Dzieci przebywające w żłobkach ^a na 1000 dzieci w wieku do lat 3	15	19	26	26	Children staying in nurseries ^a per 1000 children up to the age of 3

a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.

a Including nursery wards.

TABL. 11 (152). **PLACÓWKI OPIEKUNICZO-WYCHOWAWCZE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
CARE AND EDUCATION CENTRES FOR CHILDREN AND YOUNG PEOPLE

A. PLACÓWKI CAŁODOBOWE
ROUND-THE-CLOCK CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	2005	2007	2008	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	liczba placówek <i>number of centres</i>			wychowankowie <i>residents</i>			wolontariusze <i>volunteers</i>			
	stan w dniu 31 XII			as of 31 Dec						
O G Ó Ł E M	17	17	17	718	550	528	107	111	132	T O T A L
Interwencyjne	1	1	1	14	14	16	6	–	–	Intervention
Rodzinne	4	4	4	20	19	20	–	–	–	Family
Socjalizacyjne	6	2	4	296	68	179	58	20	32	Socialization
Wielofunkcyjne	6	10	8	388	449	313	43	91	100	Multipurpose

B. PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO^a
DAY-SUPPORT CENTRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	liczba placówek (stan w dniu 31 XII) <i>number of centres (as of 31 Dec)</i>			wychowankowie <i>residents</i>			
O G Ó Ł E M	77	85	76	3550	4530	4286	T O T A L
w tym placówki pracujące minimum 5 dni w tygodniu i 20 godzin tygodniowo	49	53	51	2490	3378	3562	<i>of which centres working mini- mum 5 days and 20 hours a week</i>
Opiekunkcze	69	77	67	3185	4175	3999	Care
Specialistyczne	8	8	9	365	355	287	Specialized

a Ponadto w 2008 r. 3 spośród całodobowych placówek wielofunkcyjnych (ujętych w tabl. 11A) pełniły również funkcję placówek wsparcia dziennego; w ciągu roku przebywało w nich 222 wychowanków.

a Moreover, in 2008 three of multipurpose round-the-clock centres (presented in table 11A) also had the function of day-support centres; there were 222 residents during the year.

TABL. 12 (153). **RODZINY ZASTĘPCZE**
Stan w dniu 31 XII
FOSTER FAMILIES
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	1005	891	894	891	<i>Foster families</i>
Dzieci w rodzinach zastępczych ^a	1147	1354	1386	1403	<i>Children in foster families^a</i>
w tym posiadające orzeczenie o niepełnosprawności	49	77	102	112	<i>of which children with legal confirma- tion of disability</i>
Dzieci usamodzielnione w ciągu roku ^b ...	101	14	20	21	<i>Children who gained independence during the year^b</i>

a Łącznie z dziećmi niebędącymi pod nadzorem sądów. b Dzieci, które opuściły rodzinę zastępczą.

a Including children not under court supervision. b Children who left foster families.

TABL. 13 (154). **PLACÓWKI POMOCY SPOŁECZNEJ**
Stan w dniu 31 XII
SOCIAL WELFARE FACILITIES
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^a	26	39	42	43	Homes and facilities (excluding branches)^a
w których mogą przebywać:					<i>in which may be:</i>
Osoby w podeszłym wieku	7	11	15	15	<i>Aged persons</i>
Przewlekłe somatycznie chorzy	8	9	9	10	<i>Chronically ill with somatic disorders</i>
Dorośli niepełnosprawni intelektualnie ^b ..	7	2	1	2	<i>Adults mentally retarded^b</i>
Dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie ^b	–	5	6	5	<i>Children and young mentally retarded^b</i>
Przewlekłe psychicznie chorzy	1	3	5	4	<i>Chronically mentally ill</i>
Osoby niepełnosprawne fizycznie	–	–	–	1	<i>Physically handicapped</i>
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	–	2	3	3	<i>Mothers with dependent children and pregnant women</i>
Bezdomni	3	7	6	9	<i>Homeless</i>
Inne osoby	–	–	1	–	<i>Other persons</i>
Miejsca	2144	3100	3187	3146	Places
Na 10 tys. ludności	18	26	27	26	<i>Per 10 thous. population</i>

a W podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. b W 2000 r. – umysłowo upośledzeni.

a In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for a few groups of residents. b In 2000 – mentally disabled.

TABL. 13 (154). **PLACÓWKI POMOCY SPOŁECZNEJ (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
SOCIAL WELFARE FACILITIES (cont.)
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Mieszkańcy	2110	2919	3066	3048	Residents
w tym umieszczeni w ciągu roku ...	406	1338	663	621	of which placed during the year
na 10 tys. ludności	17	24	26	26	per 10 thous. population
Osoby w podeszłym wieku	219	358	509	586	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorzy	893	968	903	789	Chronically ill with somatic disorders
Dorośli niepełnosprawni intelektualnie ^b ...	917	193	114	139	Adults mentally retarded ^b
Dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie ^b	—	533	633	512	Children and young mentally retarded ^b
Przewlekłe psychicznie chorzy	33	543	574	602	Chronically mentally ill
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	—	36	76	79	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomni	48	288	252	341	Homeless
Inne osoby	—	—	5	—	Other persons
Osoby oczekujące na umieszczenie ...	374	149	177	275	Persons awaiting a place

^b W 2000 r. – umysłowo upośledzeni.

^b In 2000 – mentally disabled.

TABL. 14 (155). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a**
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thous. zł	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M 2000	71964	86791,8	T O T A L
2005	101252	82275,6	
2007	111430	103838,8	
2008	97175	110782,3	
Pomoc pieniężna	55940	85164,5	Monetary assistance
w tym zasiłki:			of which benefits:
Stały	4905	17170,0	Permanent
Okresowy	19338	32799,7	Temporary
Celowy	28648	17554,7	Appropriated
Pomoc niepieniężna	41235	25617,8	Non-monetary assistance
w tym:			of which:
Schronienie	55	128,3	Shelter
Posiłek	38338	15925,2	Meal
Ubranie	33	5,0	Clothing

^a Organizowanej i świadczonej przez administrację rządową i jednostki samorządu terytorialnego. ^b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.
Z r ó d ł o: dane Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego.

^a Organized and rendered by government administration and local self-government entities. ^b According to kind of benefits, beneficiaries may be shown several times.

S o u r c e: data of Podlaskie Voivodship Office.

DZIAŁ XII KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia.

2. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

3. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**,
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów,
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**.

4. Informacje o działalności **domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic** opracowano na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

5. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo).

Turystyka

1. Termin **turystyka** – zgodnie z definicją Światowej Organizacji Turystyki – obejmuje czynności osób podróżujących w celach innych niż podjęcie pracy zarobkowej, tj. głównie w celach wypoczynkowych, służbowych, religijnych itp. i pozostających poza swoim codziennym środowiskiem nie dłużej niż 1 rok.

2. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty; nie obejmuje pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

CHAPTER XII CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

Borrower is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item.

2. Information concerning **art galleries** includes entities, in which exhibiting is the basic type of activity.

3. Information regarding **theatres and music institutions** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, independent in regard to their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances,
- the concert activity of **philharmonic halls, orchestras and choirs**.

4. Information regarding the activity of **cultural centres and establishments, clubs and community centres** was compiled on the basis of periodic surveys conducted every two years.

5. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e. established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive and magnetic tape).

Tourism

1. **Tourism**, in accordance with the definition of the World Tourism Organization (WTO), includes activities of persons travelling for purposes other than those connected with earning income, i.e. mainly for recreational, work-related, religious and other purposes etc. and remaining outside their usual environment not longer than a year.

2. **Tourist accommodation facilities** include collective tourist accommodation establishments, i.e. hotels and similar facilities and other facilities; they do not include rooms for rent and agrotourism lodgings.

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi hotelarskie (np. zajazdy, gościńce),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla domów wycieczkowych, schronisk, kempingów, pól biwakowych i domków turystycznych oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, hotele robotnicze), a ponadto ośrodki kolonijne i zakłady uzdrowiskowe.

3. W informacjach o **obiekтах i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. **Placówki gastronomiczne** w obiektach turystycznych zbiorowego zakwaterowania obejmują zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe. Do barów zaliczono także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadalnie itp.; do punktów gastronomicznych – także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

5. **Turyści zagraniczni** korzystający z turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

Sport

1. Informacje o działalności klubów sportowych opracowano na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

2. Dane o **klubach sportowych** obejmują zarówno działalność klubów sportowych zajmujących się głównie sportem (w tym wyczynowym), jak i wybranych organizacji, których działalność ma przede wszystkim charakter rekreacji ruchowej (uczniowskie kluby sportowe, wyznaniowe kluby sportowe).

3. W zależności od wieku osoby ćwiczącej zaliczone są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych dyscyplin sportowych stosuje się różne granice wieku.

4. Dziedziny i dyscypliny sportowe podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 X 2003 r. (Dz. U. Nr 193, poz. 1888).

Within:

- *hotels and similar facilities, the group "other hotel facilities" has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns),*
- *other facilities, the group "miscellaneous facilities" includes facilities which do not correspond to conditions expected in excursion hostels, shelters, camping sites, tent camp sites and tourist cottages, and other facilities used by the tourism industry (e.g. student dormitories, boarding schools, employee boarding houses) and holiday youth centres as well as health establishments.*

3. In data regarding **facilities and number of beds** for tourists, facilities and places in temporarily inactive facilities due to expansion, renovation etc. are not included.

4. **Catering establishments** in collective tourist accommodation establishments include permanent and seasonal catering facilities and outlets. Bars also include: cafes, wine houses, beer halls, canteens etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice-cream parlours, snack bars etc.

5. **Foreign tourists** using collective tourist accommodation establishments are registered according to country of their permanent residence. Foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

Sport

1. Information regarding the activity of sports clubs was compiled on the basis of periodic surveys conducted every two years.

2. Data regarding **sports clubs** covers the activity of sports clubs dealing mainly with sport (including professional sport) as well as the activity of selected organizations focused mainly on physical recreation (student sports clubs, religious sports clubs).

3. Depending on the age exercisers are included in the junior or senior category; different age limits are used for individual sports disciplines.

4. Sports fields and disciplines have been presented according to the regulation of the Minister of National Education and Sport, dated 29 Oct 2003 (Journal of Laws No. 193, item 1888).

Kultura

Culture

TABL. 1 (156). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	267	256	248	246	Libraries (as of 31 Dec)
w tym na wsi	200	189	181	178	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	122	68	44	41	Library service points (as of 31 Dec)
w tym na wsi	104	45	29	24	of which in rural areas
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII)	4291,3	4478,9	4549,4	4588,2	Collection (as of 31 Dec) in thous. vol.
w tym na wsi	2018,2	2010,8	1981,8	1970,3	of which in rural areas
Czytelnicy ^a w tys.	199,8	185,6	168,1	163,5	Borrowers ^a in thous.
w tym na wsi	56,8	51,2	45,4	43,5	of which in rural areas
Wypożyczenia ^{ab} :					Loans ^{ab} :
w tysiącach woluminów	4017,2	3487,1	3203,8	3110,1	in thousand volumes
w tym na wsi	1326,6	1157,4	1039,9	975,9	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	20,1	18,8	19,1	19,0	per borrower in vol.
w tym na wsi	23,4	22,6	22,9	22,4	of which in rural areas

a Łącznie z punktami bibliotecznymi. b Bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points. b Excluding interlibrary lending.

TABL. 2 (157). **MUZEJA^a**
MUSEUMS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Muzea ^b <i>Museums^b</i>	Muzealia ^{bc} w tys. <i>Museum exhibits^{bc} in thous.</i>	Wystawy czasowe <i>Temporary exhibitions</i>		Zwiedzający muzea i wystawy w tys. <i>Museum and exhibition visitors in thous.</i>		SPECIFICATION
			ogółem <i>total</i>	w tym młodzież szkolna ^f <i>of which primary and secondary school students^f</i>			
					własne ^d <i>own^d</i>	obce ^e <i>external^e</i>	
OGÓŁEM 2000	22	137,3	72	24	335,7	186,3	TOTAL
2005	26	181,8	98	27	419,7	165,5	
2007	30	172,1	82	27	489,5	164,1	
2008	29	168,1	87	33	431,2	131,5	
Artystyczne	4	—	7	5	46,0	10,5	Art
Biograficzne	1	—	2	1	8,8	4,9	Biographical
Etnograficzne	3	0,8	10	—	70,0	17,9	Ethnographic
Historyczne	5	15,0	26	9	90,6	35,6	Historical
Przyrodnicze	2	5,4	5	7	102,2	31,4	Natural history
Regionalne	8	32,1	16	4	34,1	15,4	Regional
Techniki	1	0,0	—	—	2,4	0,2	Technical
Inne	5	114,8	21	7	77,1	15,6	Others

a Łącznie z oddziałami muzealnymi. b Stan w dniu 31 XII. c W podziale według rodzajów muzeów muzealia znajdujące się w oddziałach muzealnych wykazano w muzeach macierzystych. d W kraju. e Krajowe i z zagranicy. f Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a Including museum branches. b As of 31 Dec. c In division by type of museums, museum exhibits in museum branches were shown in parent museums. d In Poland. e Domestic and foreign. f Visiting museums in organized groups.

TABL. 3 (158). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008			SPECIFICATION
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	
Galerie (stan w dniu 31 XII)	7	10	9	8	7	1	Galleries (as of 31 Dec)
Wystawy ^a	83	105	90	93	89	4	Exhibitions ^a
w tym:							of which
zagraniczne	–	9	6	14	14	–	foreign
międzynarodowe	.	4	6	3	3	–	international
Ekspozycje ^a	88	109	97	98	94	4	Expositions ^a
Zwiedzający w tys.	34,8	60,5	55,8	49,9	49,5	0,4	Visitors in thous.

^a W kraju.

^a In Poland.

TABL. 4 (159). **TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE**
THEATRES AND MUSIC INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Instytucje ^a <i>Institutions^a</i>	Miejsca na widowni w stałej sali ^a <i>Seats in fixed halls^a</i>	Przedstawienia i koncerty ^b <i>Performances and concerts^b</i>	Widzowie i słuchacze ^b w tys. <i>Audience^b in thous.</i>	SPECIFICATION
OGÓŁEM 2000	5	1929	2061	352,6	TOTAL
2005	5	1553	1801	287,8	
2007	6	1667	2843	362,3	
2008	7	2140	2665	359,6	
Teatry 5	5	1102	1515	160,4	Theatres
dramatyczne 2	2	682	472	56,0	dramatic
lalkowe 3	3	420	1043	104,4	puppet
Filharmonie 1	1	545	1013	177,8	Philharmonic halls
Orkiestry symfoniczne i kameralne 1	1	493	137	21,4	Symphonic and chamber orchestras

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Według siedziby.

^a As of 31 Dec. ^b By the seat.

TABL. 5 (160). **DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**
Stan w dniu 31 XII
CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS AND COMMUNITY CENTRES
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003	2005	2007			SPECIFICATION
			ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Instytucje	160	166	174	58	116	Institutions
domy kultury	26	29	29	18	11	cultural establishments
ośrodki kultury	71	77	79	27	52	cultural centres
kluby	26	21	12	10	2	clubs
światlice	37	39	54	3	51	community centres
Pracownie specjalistyczne	171	197	205	135	70	Specialized workshops
Imprezy (w ciągu roku)	7375	7588	7158	4439	2719	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	1257,0	1429,5	1233,9	850,3	383,6	Event participants (during the year) in thous.

TABL. 5 (160). **DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS AND COMMUNITY CENTRES (cont.)

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003	2005	2007			SPECIFICATION
			ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Kursy (w ciągu roku)	136	225	239	202	37	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku) ...	2142	4512	4043	3473	570	Course graduates (during the year)
Zespoły artystyczne	595	715	633	420	213	Artistic ensembles
Członkowie zespołów artystycznych	8272	9379	9209	6264	2945	Members of artistic ensembles
Koła (kluby)	169	329	313	222	91	Groups (clubs)
Członkowie kół (klubów)	4524	7621	6721	4641	2080	Members of groups (clubs)

TABL. 6 (161). **KINA STAŁE**

FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	20	19	19	19	Cinemas (as of 31 Dec)
w tym w miastach	18	17	17	17	of which in urban areas
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII) ...	21	20	20	33	Screens (as of 31 Dec)
w tym w miastach	19	18	18	31	of which in urban areas
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)					
w tys.	5,3	4,5	4,5	7,1	Seats (as of 31 Dec) in thous.
w tym w miastach	5,0	4,2	4,2	6,7	of which in urban areas
Seanse:					Screenings:
w tysiącach	13,5	10,8	11,2	25,5	in thousand
w tym w miastach	13,3	10,7	11,0	25,4	of which in urban areas
na 1 kino	674	569	589	1341	per cinema
Widzowie:					Audience:
w tysiącach	389,2	304,2	444,1	591,9	in thousand
w tym w miastach	384,2	301,9	441,1	589,3	of which in urban areas
na 1 kino	19459	16013	23373	31150	per cinema
na 1 seans	29	28	40	23	per screening

TABL. 7 (162). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**

Stan w dniu 31 XII

RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w tys. in thous.				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi	266,6	262,6	216,9	201,6	220,2	218,9	181,8	169,2	Radio subscribers
miasta	168,7	170,7	146,7	135,2	237,6	240,4	206,5	190,4	urban areas
wieś	97,9	91,9	70,2	66,4	195,5	187,7	145,5	138,0	rural areas
Abonenci telewizyjni	260,3	254,1	210,3	195,2	215,0	211,8	176,3	163,9	Television subscribers
miasta	164,7	164,4	141,6	130,3	232,0	231,6	199,4	183,5	urban areas
wieś	95,6	89,7	68,7	64,9	190,8	183,1	142,3	134,9	rural areas

Źródło: dane Centralnego Zarządu Poczty Polskiej.

Source: data of the Polish Post Headquarters.

Turystyka Tourism

TABL. 8 (163). **TURYSTYCZNE OBIEKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA**
COLLECTIVE TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	223	180	169	166	Facilities (as of 31 Jul)
w tym całoroczne	.	99	103	107	of which open all year
Obiekty hotelowe	29	36	42	54	Hotels and similar facilities
hotele	21	22	21	22	hotels
motele	5	2	2	2	motels
pensjonaty	3	4	5	3	boarding houses
inne obiekty hotelowe ^a	.	8	14	27	other hotel facilities ^a
Pozostałe obiekty	194	144	127	112	Other facilities
domy wycieczkowe	9	5	5	5	excursion hostels
schroniska	1	1	1	1	shelters
schroniska młodzieżowe	24	26	19	16	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	.	3	4	4	of which school youth hostels
kempingi	2	2	2	1	camping sites
pola biwakowe	19	12	13	11	tent camp sites
ośrodki wczasowe	29	18	16	14	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	19	14	13	12	training-recreational centres
domy pracy twórczej	1	1	1	1	creative arts centres
zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych	26	15	11	12	public tourist cottages
ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego	4	3	2	2	weekend and holiday accommodation establishments
inne obiekty	60	47	44	37	miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	15814	11769	11349	11006	Number of beds (as of 31 Jul)
w tym całoroczne	6891	6109	6396	6464	of which open all year
Obiekty hotelowe	2311	3078	3279	3800	Hotels and similar facilities
hotele	1943	2292	2324	2054	hotels
motele	184	53	53	53	motels
pensjonaty	184	131	154	45	boarding houses
inne obiekty hotelowe ^a	.	602	748	1648	other hotel facilities ^a
Pozostałe obiekty	13503	8691	8070	7206	Other facilities
domy wycieczkowe	492	212	222	187	excursion hostels
schroniska	14	14	11	11	shelters
schroniska młodzieżowe	834	1334	982	912	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	.	215	240	261	of which school youth hostels
kempingi	248	270	310	200	camping sites
pola biwakowe	1915	905	895	760	tent camp sites
ośrodki wczasowe	3357	1962	2042	1888	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1852	1230	1259	1077	training-recreational centres
domy pracy twórczej	110	123	100	99	creative arts centres
zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych ^b	1582	504	338	506	public tourist cottages ^b
ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego	119	177	39	39	weekend and holiday accommodation establishments
inne obiekty	2980	1960	1872	1527	miscellaneous facilities

a W 2000 r. ujęte w pozycji „inne obiekty” w pozostałych obiektach. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2000 contained in "miscellaneous facilities" in other facilities. b Including camping sites if they exist in the territory of the public tourist cottages.

TABL. 8 (163). **TURYSTYCZNE OBIEKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA (dok.)**

COLLECTIVE TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	388662	398271	464249	462169	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	79900	85981	90984	68737	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	149408	234758	295347	307453	Hotels and similar facilities
hotele	125245	172182	221519	192582	hotels
motele	18745	10533	8412	10857	motels
pensjonaty	5418	5901	7239	4129	boarding houses
inne obiekty hotelowe ^a	.	46142	58177	99885	other hotel facilities ^a
Pozostałe obiekty	239254	163513	168902	154716	Other facilities
domy wycieczkowe	24677	16433	14234	19742	excursion hostels
schroniska	369	109	161	107	shelters
schroniska młodzieżowe	10446	8417	8114	8461	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	.	191	910	3306	of which school youth hostels
kempingi	2416	3105	2226	1573	camping sites
poła biwakowe	23493	6484	3855	3020	tent camp sites
ośrodki wczasowe	26095	14650	18464	19119	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	36302	24143	26229	25719	training-recreational centres
domy pracy twórczej	3054	4750	3265	4352	creative arts centres
zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych ^b	12042	5518	4415	6013	public tourist cottages ^b
ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego	689	1332	249	232	weekend and holiday accommodation establishments
inne obiekty	99671	78572	87690	66378	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	910570	806138	942813	907520	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym ..	119789	131948	135917	106185	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	248444	354719	465327	475116	Hotels and similar facilities
hotele	206376	259902	352293	301736	hotels
motele	23561	13197	11877	13122	motels
pensjonaty	18507	9008	10935	5344	boarding houses
inne obiekty hotelowe ^a	.	72612	90222	154914	other hotel facilities ^a
Pozostałe obiekty	662126	451419	477486	432404	Other facilities
domy wycieczkowe	38465	18415	27138	25930	excursion hostels
schroniska	407	353	325	236	shelters
schroniska młodzieżowe	25047	27032	22778	21100	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	.	1822	3861	6649	of which school youth hostels
kempingi	6723	6485	4606	2492	camping sites
poła biwakowe	29729	13341	9793	7803	tent camp sites
ośrodki wczasowe	169392	97338	107882	111374	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	133018	60329	70596	69160	training-recreational centres
domy pracy twórczej	9256	11533	7674	8994	creative arts centres
zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych ^b	40789	11878	8043	10857	public tourist cottages ^b
ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego	2981	7245	1572	1525	weekend and holiday accommodation establishments
inne obiekty	206319	197470	217079	172933	miscellaneous facilities

a W 2000 r. ujęte w pozycji „inne obiekty” w pozostałych obiektach. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2000 contained in "miscellaneous facilities" in other facilities. b Including camping sites if they exist in the territory of the public tourist cottages.

TABL. 9 (164). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA**
Stan w dniu 31 VII
CATERING ESTABLISHMENTS IN COLLECTIVE TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
As of 31 Jul

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restau- racje <i>Restau- rants</i>	Bary <i>Bars</i>	Stołówki <i>Canteens</i>	Punkty gastro- nomiczne <i>Food stands</i>	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2000 46	83	66	33	TOTAL
	2005 48	70	35	15	
	2007 56	70	30	11	
	2008 57	64	30	4	
Obiekty hotelowe	40	33	3	2	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	22	20	1	1	<i>hotels</i>
motele	1	2	–	–	<i>motels</i>
pensjonaty	2	2	–	–	<i>boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	15	9	2	1	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	17	31	27	2	<i>Other facilities</i>
domy wycieczkowe	4	–	–	–	<i>excursion hostels</i>
schroniska	1	–	–	–	<i>shelters</i>
schroniska młodzieżowe – szkolne schroniska młodzieżowe	–	–	1	–	<i>youth hostels – school youth hostels</i>
pola biwakowe	–	1	1	–	<i>tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe	–	5	8	1	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe	2	7	9	–	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	1	1	–	1	<i>creative arts centres</i>
zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych	–	4	3	–	<i>public tourist cottages</i>
obiekty do wypoczynku sobotnio- niedzielnego i świątecznego	–	1	–	–	<i>weekend and holiday accom- modation facilities</i>
inne obiekty	9	12	5	–	<i>miscellaneous facilities</i>

TABL. 10 (165). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z TURYSTYCZNYCH OBIEKTÓW ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN COLLECTIVE TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	79900	85981	90984	68737	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	28535	68064	74165	58233	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	24661	49479	62890	42392	<i>hotels</i>
motele	3775	887	1667	1444	<i>motels</i>
pensjonaty	99	240	316	217	<i>boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe ^a	.	17458	9292	14180	<i>other hotel facilities^a</i>
Pozostałe obiekty	51365	17917	16819	10504	<i>Other facilities</i>
domy wycieczkowe	7547	3642	3421	2265	<i>excursion hostels</i>
schroniska	262	32	34	21	<i>shelters</i>
schroniska młodzieżowe	610	843	993	1072	<i>youth hostels</i>
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	.	–	141	512	<i>of which school youth hostels</i>
kempingi	735	785	420	507	<i>camping sites</i>
pola biwakowe	279	394	480	241	<i>tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe	224	158	232	126	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1939	674	736	680	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	288	764	469	304	<i>creative arts centres</i>
zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych ^b	105	232	425	515	<i>public tourist cottages^b</i>
ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego	–	7	–	2	<i>weekend and holiday accommodation establishments</i>
inne obiekty	39376	10386	9609	4771	<i>miscellaneous facilities</i>
Udzielone noclegi	119789	131948	135917	106185	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe	46809	103625	108705	90904	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	42215	75577	91978	66134	<i>hotels</i>
motele	4340	1280	2046	2037	<i>motels</i>
pensjonaty	254	1124	466	326	<i>boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe ^a	.	25644	14215	22407	<i>other hotel facilities^a</i>
Pozostałe obiekty	72980	28323	27212	15281	<i>Other facilities</i>
domy wycieczkowe	9874	3743	3455	2269	<i>excursion hostels</i>
schroniska	299	32	35	23	<i>shelters</i>
schroniska młodzieżowe	1665	1730	2131	2245	<i>youth hostels</i>
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	.	–	756	1278	<i>of which school youth hostels</i>
kempingi	1163	1263	618	783	<i>camping sites</i>
pola biwakowe	330	464	596	301	<i>tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe	731	750	765	600	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	3367	1237	1291	1038	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	1010	1480	1103	706	<i>creative arts centres</i>
zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych ^b	198	297	572	682	<i>public tourist cottages^b</i>
ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego	–	10	–	14	<i>weekend and holiday accommodation establishments</i>
inne obiekty	54343	17317	16646	6620	<i>miscellaneous facilities</i>

a W 2000 r. ujęte w pozycji „inne obiekty” w pozostałych obiektach. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2000 contained in "miscellaneous facilities" in other facilities. b Including camping sites if they exist in the territory of the public tourist cottages.

Sport

Sport

TABL. 11 (166). **KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 XII
SPORTS CLUBS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2004	2006	2008	SPECIFICATION
Jednostki organizacyjne	242	389	404	449	Organizational entities
Sekcje	619	989	969	1114	Sections
Członkowie	21962	30784	30020	28538	Members
Ćwiczący	19067	28073	27891	29135	Exercisers
w tym kobiety	6078	9031	9124	9722	of which females
Zawodnicy ^a	5735	8095	8652	8589	Competitors ^a
w tym kobiety	1025	1644	1693	1722	of which females
w tym młodzież do 18 lat	4187	6004	6492	6212	of which youth up to age of 18
Trenerzy	243	341	326	368	Coaches
Instruktorzy	449	609	688	756	Instructors

^a Zarejestrowani w polskich lub okręgowych związkach sportowych.

^a Registered in Polish or local sports associations.

TABL. 12 (167). **WYBRANE DZIEDZINY I DYSCYPLINY SPORTOWE W KLUBACH SPORTOWYCH W 2008 R.**
Stan w dniu 31 XII
SELECTED SPORTS FIELDS AND DISCIPLINES IN SPORTS CLUBS IN 2008
As of 31 Dec

DZIEDZINY I DYSCYPLINY SPORTOWE	Sekcje Sections	Ćwiczący ^a Exercisers ^a			Trenerzy ^b Coaches ^b	Instruk- torzy ^b Instruc- tors ^b	SPORTS FIELDS AND DISCIPLINES
		ogółem total	z ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
O G Ó Ł E M	1114	31915	10845	26441	390	885	T O T A L
w tym:							of which:
Badminton	20	499	214	449	6	19	Badminton
Bieg na orientację	4	72	17	67	—	1	Orienteering
Jeździectwo ^c	19	346	238	218	10	26	Equestrian sport ^c
Karate ^c	12	764	171	590	4	29	Karate ^c
Kolarstwo ^c	10	167	46	104	4	4	Cycling ^c
Koszykówka	87	2552	889	2319	34	71	Basketball
Kulturystryka i trójbój siłowy ^c	20	336	195	118	3	18	Body-building and strength triathlon ^c
Lekkoatletyka	159	4923	2470	4739	78	135	Athletics

^a Osoba ćwicząca może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia więcej niż jedną dyscyplinę sportu. ^b Trenerzy, instruktorzy mogą być wykazywani wielokrotnie, jeżeli prowadzą zajęcia w kilku dyscyplinach sportu. ^c Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych dyscyplin sportu).

^a An exercising person may be indicated more than once depending upon the number of the practised sports disciplines. ^b Coaches, instructors may be indicated more than once depending upon the number of the taught sports disciplines. ^c A sports field (consists of a number of related sports disciplines).

TABL. 12 (167). **WYBRANE DZIEDZINY I DYSCYPLINY SPORTOWE W KLUBACH SPORTOWYCH W 2008 R. (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

SELECTED SPORTS FIELDS AND DISCIPLINES IN SPORTS CLUBS IN 2008 (cont.)

As of 31 Dec

DZIEDZINY I DYSCYPLINY SPORTOWE	Sekcje Sections	Ćwiczący ^a Exercisers ^a			Trenerzy ^b Coaches ^b	Instruk- torzy ^b Instruc- tors ^b	SPORTS FIELDS AND DISCIPLINES
		ogółem total	z ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Łyżwiarstwo szybkie ^c	4	106	44	106	—	5	Speed skating ^c
Narciarstwo klasyczne	10	193	91	174	4	11	Classic skiing
Piłka nożna	203	7320	681	5814	105	145	Football
Piłka ręczna	49	1279	596	1217	15	31	Handball
Piłka siatkowa	160	3633	1881	3258	49	92	Volleyball
Pływanie	18	1022	483	876	11	24	Swimming
Strzelectwo sportowe ^c	10	451	133	278	1	28	Sports shooting ^c
Szachy	26	721	194	595	6	12	Chess
Taniec sportowy	10	327	233	308	4	9	Sports dance
Tenis	6	164	49	125	2	3	Tennis
Tenis stołowy	121	2166	858	1962	12	76	Table tennis
Unihokej	22	542	269	495	2	8	Unihockey
Zapasy ^c	9	289	49	228	8	12	Wrestling ^c
Żeglarsstwo regatowe	8	245	82	88	3	12	Sailing

a Osoba ćwicząca może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia więcej niż jedną dyscyplinę sportu. b Trenerzy, instruktorzy mogą być wykazywani wielokrotnie, jeżeli prowadzą zajęcia w kilku dyscyplinach sportu. c Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych dyscyplin sportu).

a An exercising person may be indicated more than once depending upon the number of the practised sports disciplines. b Coaches, instructors may be indicated more than once depending upon the number of the taught sports disciplines. c A sports field (consists of a number of related sports disciplines).

DZIAŁ XIII NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

1. **Działalność badawcza i rozwojowa** (badania i eksperymentalne prace rozwojowe, w skrócie B+R) są to systematycznie prowadzone prace twórcze, podjęte dla zwiększenia zasobu wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie, jak również dla znalezienia nowych zastosowań dla tej wiedzy.

Obejmuje ona **badania podstawowe i stosowane oraz prace rozwojowe**.

Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują następujące grupy jednostek:

- 1) **jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe** (tj. jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest prowadzenie prac badawczo-rozwojowych):
 - a) placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk,
 - b) jednostki badawczo-rozwojowe, tj. jednostki państwowe, działające na podstawie ustawy z dnia 25 VII 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (jednolity tekst Dz. U. 2001 Nr 33, poz. 388, z późniejszymi zmianami),
 - c) inne, tj. jednostki prywatne, zaklasyfikowane według PKD do działu 73 „Działalność badawczo-rozwojowa”;
- 2) **jednostki obsługi nauki** (biblioteki naukowe, archiwa naukowe, stowarzyszenia naukowe i inne jednostki obsługi nauki);
- 3) **jednostki rozwojowe**, tj. podmioty gospodarcze, przede wszystkim przedsiębiorstwa przemysłowe, posiadające na ogół własne zaplecze badawczo-rozwojowe (laboratoria, biura konstrukcyjne, zakłady rozwoju techniki itp.), prowadzące działalność B+R, głównie o charakterze prac rozwojowych, obok swojej podstawowej działalności;
- 4) **szkoły wyższe**;
- 5) **pozostałe jednostki** – m.in. szpitale prowadzące prace badawczo-rozwojowe obok swojej podstawowej działalności, z wyjątkiem klinik akademii medycznych (uniwersytetów) i Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego ujętych w kategorii „szkoły wyższe” oraz szpitali posiadających status instytutów naukowo-badawczych ujętych w kategorii „jednostki badawczo-rozwojowe”.

2. Dane dotyczące **zatrudnienia** w działalności badawczej i rozwojowej obejmują wyłącznie pracowników bezpośrednio z nią związanych, poświęcających na tę działalność co najmniej 10% nominalnego czasu pracy.

Do zatrudnionych w działalności B+R zaliczani są również uczestnicy studiów doktoranckich prowadzący prace B+R.

CHAPTER XIII SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

1. **Research and development activity** (i.e. research and experimental development work – R&D) includes systematically conducted creative work, undertaken in order to increase knowledge, of which knowledge about man, culture and society as well as to discover new uses of this knowledge.

Research and development activity includes **basic and applied research as well as experimental development**.

Information regarding research and development activity includes the following groups of entities:

- 1) **scientific and research-development units** (i.e. units whose main activity is performing R&D):
 - a) scientific units of the Polish Academy of Sciences,
 - b) branch research-development units, i.e. state owned units working on the basis of the Law dated 25 Jul 1985 on the Branch R&D Units (uniform text Journal of Laws 2001 No. 33, item 388, with later amendments),
 - c) others, i.e. private units classified to the PKD 73 division "Research and development";
- 2) **science support units** (scientific libraries, scientific archives, scientific societies and other "auxiliary" units);
- 3) **development units**, i.e. economic entities, primarily industrial enterprises, in most cases with their own R&D facilities (laboratories, design offices, technology development centres etc.), performing R&D activity mainly with an experimental development character along with their principal activity;
- 4) **higher education institutions**;
- 5) **other units** – among others hospitals conducting R&D activity along with their principal activity, excluding clinics of medical academies (universities) and the Medical Centre for Postgraduate Education included in the category "higher education institutions" as well as hospitals having the status of research institutes included in the category "branch research-development units".

2. Data regarding **employment** in R&D activity includes exclusively persons employed directly in this activity (or providing direct services for R&D) and spending at least 10 percent of their normal work time on R&D.

Employment in R&D activity includes also participants of doctoral studies dealing with R&D activities.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia faktycznego zatrudnienia w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczo-rozwojową.

3. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową obejmują nakłady bieżące poniesione na badania podstawowe, stosowane i prace rozwojowe oraz nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R, niezależnie od źródła pochodzenia środków finansowych.

Nakłady bieżące od 2003 r. podaje się bez kosztów zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, lecz zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Informatyzacji z dnia 4 sierpnia 2005 (Dz. U. Nr 161, poz. 1359) do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych jednostki. Koszty te ujmowane są w nakładach inwestycyjnych na środki trwałe.

4. Działalność innowacyjna w przemyśle polega na opracowywaniu i wdrażaniu nowych lub istotnie ulepszonych produktów (wytworów, usług) i procesów, przy czym produkty te i procesy są nowe przynajmniej z punktu widzenia wprowadzającego je przedsiębiorstwa. Obejmuje szereg działań o charakterze badawczym (naukowym), technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym.

5. Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: prace badawcze i rozwojowe (B+R) wykonane przez własne zaplecze badawcze przedsiębiorstw, jak również nabyte od innych jednostek, zakup gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw (patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia know-how, znaki towarowe itp.), nakłady inwestycyjne na środki trwałe niezbędne do wprowadzenia innowacji (maszyny i urządzenia techniczne oraz budynki, budowle i grunty), prace wdrożeniowe poprzedzające uruchomienie produkcji na skalę przemysłową, szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną oraz marketing dotyczący nowych i istotnie ulepszonych produktów.

6. Środki automatyzacji procesów produkcyjnych są to urządzenia (lub zestawy maszyn i urządzeń) wykonujące określone czynności bez udziału człowieka, stosowane w celu samoczynnego sterowania, regulowania urządzeń technicznych oraz kontrolowania przebiegu procesów technologicznych.

7. Wynalazek podlegający opatentowaniu jest to nowe rozwiązanie o charakterze technicznym, niewynikające w sposób oczywisty ze stanu techniki i mogące się nadawać do stosowania.

8. Wzór użytkowy podlegający ochronie jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

Full-time equivalents (FTE) are calculating units used to establish the actual time spent on research and development activity. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

3. Expenditure on research and development activity includes current expenditure borne on basic research, applied research and experimental development as well as capital expenditure on fixed assets connected with R&D regardless of the origin (source) of the financial funds.

Since 2003 **current expenditure** has been given excluding expenditure on purchase or manufacture of research equipment, meeting criteria for inclusion in fixed assets, necessary for performing particular R&D projects, but according to the regulation of the Ministry of Science and Information Society Technologies, dated 4 Aug 2005, Journal of Laws No. 161, item 1359, till completion of the projects mentioned above, not included in fixed assets of the entity. Expenditure on the equipment mentioned above has been included in the capital expenditure on fixed assets.

4. Innovation activity in industry consists in elaborating and implementing new or significantly improved products (goods and services) and processes which are novel at least for the enterprise. It comprises many different scientific, technological, organizational, financial and commercial steps.

5. Expenditure on innovation activity includes expenditure on: R&D activity (intramural and extramural), acquisition of disembodied technology and know-how (patents, non-patented inventions, licences, disclosures of know-how, trademarks etc.), acquisition of fixed assets required for introduction of innovations (instruments and equipment as well as buildings, constructions and land), other preparations for the implementation of innovations before starting industrial production, training of personnel linked directly to innovation activity and marketing for technologically new and significantly improved products.

6. Means of automating production processes include the equipment (or sets of machinery and equipment) which performs defined tasks without human participation and used in order to automatically control and regulate technical equipment as well as to control technological processes.

7. Patentable invention is any new solution of a technical character which does not obviously result from the prior art and which is capable of practical application.

8. Utility model eligible for protection is any new and useful solution of a technical character concerning shape, construction or permanent assembly of an object.

Spółeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań reprezentacyjnych przeprowadzanych w ramach tematu „Wskaźniki społeczeństwa informacyjnego”.

2. Dane dotyczące **przedsiębiorstw wyposażonych w technologie informacyjno-telekomunikacyjne (ICT)** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych do sekcji: przetwórstwo przemysłowe, budownictwo, handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego, hotele i restauracje (w zakresie hoteli i pozostałych obiektów noclegowych turystyki i innych miejsc krótkotrwałego zakwaterowania), transport, gospodarka magazynowa i łączność, obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała (w zakresie działalności związanej z filmem, przemysłem wideo oraz działalności radiowej i telewizyjnej). W skali kraju w 2008 r. badaniem objęto około 14 tys. przedsiębiorstw (tj. 19% ich ogólnej liczby).

3. Pojęcie **technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT)**, nazywanych też technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi lub teleinformatycznymi, odnosi się do rodziny technologii, które przetwarzają, gromadzą i przesyłają informacje w formie elektronicznej. „Technologie informatyczne” (IT) są pojęciem węższym, używanym do opisu technologii związanych z komputerami i oprogramowaniem, natomiast nie obejmują technologii komunikacyjnych i dotyczących sieci.

4. **Lokalna sieć komputerowa (LAN)** to rodzaj sieci zlokalizowanej na stosunkowo niedużym obszarze, często w obrębie jednego budynku lub grupy zabudowań. LAN może liczyć od dwóch do kilkuset komputerów. Sieć ta może być przewodowa lub bezprzewodowa.

5. **Intranet** to wewnętrzna, wydzielona sieć przedsiębiorstwa oparta na rozwiązaniach stosowanych w Internecie, tj. tych samych standardach, protokołach i programach, obejmująca swym zasięgiem wszystkie jednostki przedsiębiorstwa (biura, zakłady, filie).

Information society

1. The presented information was compiled on the basis of generalized results of representative surveys conducted within the subject scope "Information society indicators".

2. Data regarding **enterprises equipped with Information Communication Technology (ICT)**, concerns economic entities employing more than 9 persons and belonging to sections: manufacturing, construction, wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles as well as personal and household goods, hotels and restaurants (hotels and camping sites and other provision of short-stay accommodation), transport, storage and communication, real estate, rental and business activities, other community, social and personal service activities (motion picture and video activities, radio and television activities). In Poland in 2008 the survey covered about 14 thous. enterprises (i.e. 19% of total enterprises).

3. **Information Communication Technology (ICT)** includes all technologies for the processing, storing and transmission of information in an electronic form. Information Technology (IT) is a narrower term for technologies connected with computers and software, which does not include communications and network technologies.

4. **Local area network (LAN)** is a type of network located on a relatively small area, often within one building or group of buildings. LAN can consist of from two to several hundred computers. This network can be wire-based or wireless.

5. **Intranet** is an inner, isolated enterprise network based on solutions used in the Internet, i.e. the same standards, protocols and programmes, covering all elements of an enterprise (offices, plants, branches).

Nauka i technika

Science and technology

TABL. 1 (168). **JEDNOSTKI ORAZ ZATRUDNIENI W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
UNITS AND EMPLOYMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008	2000	2005	2007	2008			
	jednostki (stan w dniu 31 XII) units (as of 31 Dec)				zatrudnieni ^a <i>personnel</i> ^a						
					ogółem <i>total</i>				pracow- nicy nauko- wo-ba- dawczy re- search- ers	technicy i pracow- nicy rów- norzędni <i>techni- cians and equiva- lent staff</i>	pozostały personel <i>other sup- porting staff</i>
OGÓŁEM TOTAL	8	22	26	26	1458,9	1284,6	1269,7	1566,5	1401,5	98,0	67,0
w tym: of which:											
Jednostki rozwojowe Development units	3	12	17	15	16,2	77,7	89,1	132,3	117,1	7,7	7,5
Szkoły wyższe Higher education institutions	4	5	5	9	1421,2	1174,9	1151,9	1398,5	1262,6	82,9	53,0

a W tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy.

a In so-called full-time equivalents.

TABL. 2 (169). **ZATRUDNIENI W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY EDUCATIONAL LEVEL
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z wykształceniem Education				
			wyższym higher			pozostałym other	
			z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of	z tytułem zawodowym magistra, inżyniera, lekarza, licencjata with other university degrees below the PhD level (master, bachelor and equivalent)		
				doktora habilito- wanego habilitated doctor ^a (HD)	doktora (PhD)		
OGÓŁEM	2005	2386	243	302	947	823	71
TOTAL	2007	2309	206	284	971	778	70
	2008	2541	209	300	1047	911	74
w tym: of which:							
Jednostki rozwojowe	2005	90	—	—	—	75	15
Development units	2007	144	1	—	1	118	24
	2008	161	1	—	—	131	29
Szkoły wyższe	2005	2254	239	302	932	729	52
Higher education institutions	2007	2122	197	284	954	643	44
	2008	2330	199	299	1034	755	43

a The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post at university.

TABL. 3 (170). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURE^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008				
	ogółem grand total				nakłady expenditure			
					bieżące current		inwestycyjne na środki trwałe capital on fixed assets	
					razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total	w tym maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu of which instruments and equipment as well as means of transport
	w tys. zł in thous. zł							
OGÓŁEM TOTAL	36283,6	61421,7	55427,3	74706,1	48028,7	20271,5	26677,4	11936,0
w tym: of which:								
Jednostki rozwojowe Development units	8143,3	8426,7	8189,0	24029,1	12597,1	8008,5	11432,0	1520,0
Szkoły wyższe Higher education institutions	26141,7	48499,3	39992,2	43749,0	28993,2	8308,9	14755,8	9926,4

a Bez amortyzacji środków trwałych; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 208.

a Excluding depreciation of fixed assets; see general notes, item 3 on page 208.

TABL. 4 (171). **NAKŁADY BIEŻĄCE^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ
WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)**
**CURRENT EXPENDITURE^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY
BY TYPE OF ACTIVITY (current prices)**

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem <i>Total</i>	Badania <i>Research</i>		Prace rozwojowe <i>Experimental develop- ment</i>	SPECIFICATION
			podsta- wowe <i>basic</i>	stosowane <i>applied</i>		
			w tys. zł <i>in thous. zł</i>			
OGÓŁEM	2000	24299,2	12144,7	6320,4	5834,1	TOTAL
	2005	38419,2	25828,1	5800,1	6791,0	
	2007	39743,3	22795,8	8602,7	8344,8	
	2008	48028,7	29439,5	3749,9	14839,3	
w tym:						of which:
Jednostki rozwojowe		12597,1	1563,7	1454,1	9579,3	Development units
Szkoły wyższe		28993,2	21437,4	2295,8	5260,0	Higher education institutions

a Bez amortyzacji środków trwałych; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 208.

a Excluding depreciation of fixed assets; see general notes, item 3 on page 208.

TABL. 5 (172). **STOPIEŃ ŻUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**

Stan w dniu 31 XII

DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	stopień zużycia w % degree of consumption in %				
OGÓŁEM	67,6	74,3	87,3	88,5	TOTAL
Jednostki rozwojowe	–	6,2	33,2	37,7	Development units
Szkoły wyższe	67.6	75.2	87.7	90.2	Higher education institutions

TABL. 6 (173). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a W 2008 R. (ceny bieżące)***EXPENDITURE ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a IN 2008 (current prices)*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditure							
		na działalność badawczą i rozwo- jową on re- search and develop- ment activity	zakup wiedzy ze źródeł wewnętrz- nych on the acquisi- tion of knowl- edge from inner sources	na opro- gramo- wanie on software	inwestycyjne capital		na szko- lenie personelu związane z działal- nością innowa- cyjną on staff training connected with innovation activity	na mar- keting doty- czący nowych lub istot- nie ulep- szonych produk- tów on the marketing for new or signifi- cantly improved products	
					na budynki i budowle oraz grunty on land and buildings	na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środku transportu on the acquisition of instruments and equipment			
						razem total			w tym z importu of which import
w tys. zł in thous. zł									
OGÓŁEM TOTAL	419979	19570	230	8132	106214	278887	78336	1758	4524
w tym: of which:									
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	266129	17718	230	2407	47026	191909	77763	1662	4524
w tym: of which:									
Produkcja artykułów spożyw- czych i napojów Manufacture of food products and beverages	58406	717	17	304	11774	41978	23730	339	3244
Produkcja wyrobów z pozo- stałych surowców nieme- talicznych Manufacture of other non- metallic mineral products	12711	—	—	—	80	12631	4976	—	—
Produkcja maszyn i urządzeń ^a Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	30326	6252	67	1116	2513	19351	5651	80	482

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concerns economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 6 (173). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a W 2008 R. (dok.)**
EXPENDITURE ON INNOVATION ACTIVITY IN INDUSTRY^a IN 2008 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditure							
		na działalność badawczą i rozwojową on research and development activity	zakup wiedzy ze źródeł wewnętrznych on the acquisition of knowledge from inner sources	na oprogramowanie on software	inwestycyjne capital		na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów on the marketing for new or significantly improved products	
					na budynki i budowle oraz grunty on land and buildings	na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu on the acquisition of instruments and equipment			
						razem total			w tym z importu of which import
w tys. zł in thous. zł									
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę Electricity, gas and water supply	151334	1852	–	5725	59188	84462	527	96	–
W tym wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Of which electricity, gas, steam and hot water supply	139353	–	–	4483	54608	80262	–	–	–

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concerns economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 7 (174). **PRODUKCJA SPRZEDANA ORAZ PRZYCHODY NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH PRZEMYSŁOWYCH^a W 2008 R.**

SOLD PRODUCTION AND NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN INDUSTRIAL ENTERPRISES^a IN 2008

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkcja sprzedana wyrobów ^b nowych lub istotnie ulepszonych w % produkcji sprzedanej wyrobów ogółem Sold production of new or significantly improved products ^b in % of sold production of industrial products	Przychody netto ze sprzedaży produktów ^b nowych lub istotnie ulepszonych w % przychodów netto ze sprzedaży ogółem ^c Net revenues from sales of new or significantly improved products ^b in % of total turnover ^c			
		ogółem total	nowych lub istotnie ulepszonych dla rynku new or significantly improved for the market	nowych lub istotnie ulepszonych tylko dla przedsiębiorstwa new or significantly improved only for the enterprise	z ogółem – eksport of total – export
OGÓŁEM TOTAL	7,5	8,8	5,6	3,2	1,3
W tym przetwórstwo przemysłowe Of which manufacturing	7,8	6,4	2,6	3,8	1,5

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Wprowadzonych na rynek w latach 2006-2008. c Produktów, towarów i materiałów.

a Data concerns economic entities employing more than 49 persons. b Introduced into the market during 2006-2008. c Products, goods and materials.

TABL. 7 (174). **PRODUKCJA SPRZEDANA ORAZ PRZYCHODY NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH PRZEMYSŁOWYCH^a W 2008 R. (dok.)****SOLD PRODUCTION AND NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN INDUSTRIAL ENTERPRISES^a IN 2008 (cont.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkcja sprzedana wyrobów ^b nowych lub istotnie ulepszonych w % produkcji sprzedanej wyrobów ogółem <i>Sold production of new or significantly improved products^b in % of sold production of industrial products</i>	Przychody netto ze sprzedaży produktów ^b nowych lub istotnie ulepszonych w % przychodów netto ze sprzedaży ogółem ^c <i>Net revenues from sales of new or significantly improved products^b in % of total turnover^c</i>			
		ogółem <i>total</i>	nowych lub istotnie ulepszonych dla rynku <i>new or significantly improved for the market</i>	nowych lub istotnie ulepszonych tylko dla przedsiębiorstwa <i>new or significantly improved only for the enterprise</i>	z ogółem – eksport <i>of total – export</i>
W tym przetwórstwo przemysłowe (dok.) Of which manufacturing (cont.)					
w tym: of which:					
Produkcja artykułów spożywczych i napojów <i>Manufacture of food products and beverages</i>	6,2	5,8	1,2	4,6	0,6
Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych <i>Manufacture of rubber and plastic products</i>	4,7	4,7	–	4,7	0,3
Produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych <i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>	0,8	0,7	0,7	–	0,3
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ <i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>	18,7	16,0	11,5	4,5	7,2
Produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i zegarków <i>Manufacture of medical, precision and optical instruments, watches and clocks</i>	19,1	34,0	30,0	4,0	6,4
Produkcja mebli; pozostała działalność produkcyjna ^Δ <i>Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.</i>	1,5	1,4	1,3	0,1	0,8

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Wprowadzonych na rynek w latach 2006-2008. c Produktów, towarów i materiałów.

a Data concerns economic entities employing more than 49 persons. b Introduced into the market during 2006-2008. c Products, goods and materials.

TABL. 8 (175). ŚRODKI AUTOMATYZACJI PROCESÓW PRODUKCYJNYCH W PRZEMYŚLE^a W 2008 R.
Stan w dniu 31 XII
MEANS OF AUTOMATING PRODUCTION PROCESSES IN INDUSTRY^a IN 2008
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Linie produkcyjne Production lines		Centra obróbkowe Processing centres	Roboty i manipulatory przemysłowe Industrial robots and manipulators		Komputery ^b Computers ^b
	automatyczne automatic	sterowane komputerem computer controlled		ogółem total	w tym roboty of which robots	
	w szt in units					
OGÓŁEM TOTAL	189	283	103	143	116	483
w tym: of which:						
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	178	237	103	143	116	319
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych i napojów Manufacture of food products and beverages	113	81	1	27	2	54
Włókiennictwo Manufacture of textiles	3	38	–	1	1	10
Produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny ^Δ Manufacture of wood and wood, straw and wicker products ^Δ	12	13	9	–	–	89
Działalność wydawnicza; poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji Publishing, printing and reproduction of recorded media	–	3	–	–	–	–
Produkcja wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	2	1	–	–	–	37
Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	29	40	14	103	103	10
Produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	10	13	–	–	–	8
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	1	7	8	–	–	9
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	5	4	62	10	8	58
Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej ^Δ Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.	–	2	2	–	–	–

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Komputery duże, minikomputery i mikrokomputery do sterowania i regulacji procesami technologicznymi.

a Data concerns economic entities employing more than 49 persons. b Mainframe computers, minicomputers and microcomputers for the control and regulation of technological processes.

TABL. 8 (175). **ŚRODKI AUTOMATYZACJI PROCESÓW PRODUKCYJNYCH W PRZEMYŚLE^a**
W 2008 R. (dok.)
Stan w dniu 31 XII
MEANS OF AUTOMATING PRODUCTION PROCESSES IN INDUSTRY^a IN 2008 (cont.)
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Linie produkcyjne Production lines		Centra obróbkowe Processing centres	Roboty i manipulatory przemysłowe Industrial robots and manipulators		Komputery ^b Computers ^b
	automatyczne automatic	sterowane komputerem computer controlled		ogółem total	w tym roboty of which robots	
	w szt. in units					
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
Produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i zegarków Manufacture of medical, precision and optical instruments, watches and clocks	1	–	5	–	–	3
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego Manufacture of other transport equipment	–	–	1	1	1	8
Produkcja mebli; pozostała działalność produkcyjna ^Δ Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.	1	1	2	1	1	25
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę Electricity, gas and water supply	9	44	–	–	–	156
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Electricity, gas, steam and hot water supply	5	2	–	–	–	129
Pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody Collection, purification and distribution of water	4	42	–	–	–	27

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. ^b Komputery duże, minikomputery i mikrokomputery do sterowania i regulacji procesami technologicznymi.

^a Data concerns economic entities employing more than 49 persons. ^b Mainframe computers, minicomputers and microcomputers for the control and regulation of technological processes.

TABL. 9 (176). **WYNALAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE**
DOMESTIC PATENTS AND UTILITY MODELS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Wynalazki:					
zgłoszone	19	25	34	48	Patent applications
udzielone patenty	6	13	14	11	Patents granted
Wzory użytkowe:					
zgłoszone	–	12	12	20	Utility model applications
udzielone prawa ochronne	–	15	9	7	Rights of protection granted

Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.
Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Społeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 10 (177). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE INTERNET**
Stan w styczniu
ENTERPRISES^a USING INTERNET
As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące:			Enterprises using:
dostęp do Internetu	85,5	91,1	Internet access
połączenie z Internetem przez:			Internet access via:
łącze szerokopasmowe ^b	52,5	59,2	broadband connection ^b
modem analogowy (zwykła linia telefoniczna)	28,9	36,6	analogue modem (connection over plain telephone line)
łącze bezprzewodowe (np. GSM, GPRS, UMTS itp.)	14,4	21,5	wireless connection (e.g. GSM, GPRS, UMTS)
własna strona internetowa	50,0	59,5	own website

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b W technologii z rodziny DSL (ADSL, SDSL itp.) lub inne łącze stałe (np. sieć telewizji kablowej, energetyczna – PLC).

a Data concerns economic entities employing more than 9 persons. b DSL connections (ADSL, SDSL etc.) or other fixed broadband connections (e.g. via cable TV network, power supply traction – PCL).

TABL. 11 (178). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE TELEINFORMATYCZNE**
Stan w styczniu
ENTERPRISES^a USING SELECTED ICT SYSTEMS
As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw		
	in % of total enterprises		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące:			Enterprises using:
komputery	90,1	94,0	computers
sieć lokalną LAN – bezprzewodową	18,5	20,5	local area network (LAN) – wireless
Intranet	33,3	21,7	Intranet
bezpłatne oprogramowanie, systemy „open source” np. Linux	21,3	15,5	free, open source software and operating systems, like Linux
ERP – system informatyczny do planowania zasobów przedsiębiorstwa	10,6	9,2	Enterprise Resource Planning system
CRM – oprogramowanie do zarządzania informacjami o klientach zapewniające dostęp do nich innym komórkom przedsiębiorstwa	14,2	17,2	Customer Relationship Management system

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concerns economic entities employing more than 9 persons.

DZIAŁ XIV CENY

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług (ok. 1800-2100 w różnych latach).

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badania.

System wag opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (COICOP/HICP).

2. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

- towarów i usług konsumpcyjnych,
- towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

Źródłem informacji o cenach detalicznych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono jako średnie ważone współczynnikami wyrażającymi udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankierów na celowo wytypowanych 25 targowiskach w województwie. Do 2004 r. źródłem informacji o cenach uzyskiwanych przez rolników była miesięczna sprawozdawczość korespondentów rolnych, którzy notowali również ceny uzyskiwane w bezpośrednich obrotach między poszczególnymi gospodarstwami. W związku z tym dane od 2005 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

CHAPTER XIV PRICES

General notes

1. The basis for compiling **price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services (about 1800-2100 in various years).

Price indices of consumer goods and services were calculated applying the system of weights from the year preceding the surveyed year.

The weight system was based on the structure of households expenditure (excluding own consumption) on purchasing consumer goods and services, derived from the household budgets survey. The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose adapted to the needs of the Harmonized Indices of Consumer Prices (COICOP/HICP).

2. Information about **retail prices** comes from the following price surveys:

- consumer goods and services,
- non-consumer goods and services purchased by consumers for production and investment purposes, connected mainly with agriculture.

The information on retail prices of goods and services comes from price quotations conducted by interviewers in selected sales outlets, in selected price survey regions.

Annual prices were calculated as arithmetic means of average monthly prices apart from annual prices of selected goods which were calculated as weighted averages of coefficients expressing shares of purchases made by consumers in particular months.

3. Data on **procurement prices** concerns prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers.

Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected 25 marketplaces in the voivodship. Until 2004 the information on prices received by farmers was collected monthly from agricultural correspondents, whose reports also included prices of products traded between farms. Therefore data since 2005 has not been fully comparable with the data for the previous years.

Average annual prices were calculated as the arithmetic means of average monthly prices.

TABL. 1 (179). WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100	previous year = 100			
O G Ó Ł E M	110,7	102,0	102,3	104,3	T O T A L
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	111,5	101,9	105,2	106,4	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	108,0	102,7	103,3	105,6	Alcoholic beverages, tobacco
Odzież i obuwie	105,6	96,3	93,0	94,9	Clothing and footwear
Mieszkanie	.	103,3	102,5	107,1	Dwelling
Zdrowie	110,1	102,5	102,3	104,1	Health
Transport	123,3	105,7	101,7	102,7	Transport
Rekreacja i kultura	109,4	99,8	100,4	100,0	Recreation and culture
Edukacja	112,0	101,3	100,8	103,0	Education

TABL. 2 (180). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ryż – za 1 kg	2,57	2,88	3,04	4,21	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,03	1,20	1,47	1,68	Wheat-rye bread – per 0,5 kg
Mąka pszenna – za 1 kg	.	1,43	1,72	1,97	Wheat flour – per kg
Kasza gryczana prażona cała – za 500 g	1,97	2,55	2,96	2,89	Buckwheat whole roasted – per 500 g
Mięso wołowe z kością (rostbef) – za 1 kg	9,98	17,54	16,18	17,63	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	14,03	13,74	13,76	14,56	Pork meat, bone-in (centre loin) – per kg
Kurczęta patroszone – za 1 kg	6,02	5,56	6,37	6,19	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	18,91	19,80	19,91	19,82	Pork ham, boiled – per kg
Kielbasa „Toruńska” – za 1 kg	13,19	13,65	12,91	13,32	Sausage "Toruńska" – per kg
Filety z morskczuka mrożone – za 1 kg	12,56	11,93	13,17	14,36	Fillets of hake, frozen – per kg
Karp świeży – za 1 kg	9,56	10,67	10,91	11,53	Fresh carp – per kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	5,44	7,32	7,70	7,65	Salted herring, headless – per kg
Mleko krowie spożywcze 3-3,5% tłuszczu sterylizowane – za 1 l	2,16	2,46	2,60	2,87	Cows' milk, fat content 3-3,5% sterilized – per l
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% – za 200 ml	1,18	1,24	1,33	1,55	Sour cream, fat content 18% – per 200 ml
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	8,11	9,30	9,45	11,03	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający „Gouda” – za 1 kg ...	16,17	16,05	16,48	18,78	Ripening "Gouda" cheese – per kg
Jaja kurze świeże – za 1 szt	0,34	0,33	0,37	0,40	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	2,88	3,37	3,66	3,95	Fresh butter, fat content 82,5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	4,15	4,61	4,64	5,73	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze – za 1 kg	3,70	4,54	5,07	4,94	Oranges – per kg
Jabłka ^{ab} – za 1 kg	2,34	1,79	2,57	2,72	Apples ^{ab} – per kg
Buraki ^a – za 1 kg	1,10	1,12	1,22	1,43	Beetroots ^a – per kg
Marchew ^a – za 1 kg	1,18	1,29	1,52	1,68	Carrots ^a – per kg
Ziemniaki ^a – za 1 kg	0,64	0,80	1,06	0,85	Potatoes ^a – per kg

a Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku. b W 2000 r. – droższe.

a Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing shares of purchases made by consumers in particular months of a year. b In 2000 – dessert apples.

TABL. 2 (180). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,90	3,02	2,88	2,58	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna mielona „Tchibo Family” – za 250 g	6,41	4,46	5,24	5,67	Natural coffee “Tchibo Family”, ground – per 250 g
Herbata „Madras” – za 100 g	2,04	2,28	2,45	2,86	Tea “Madras” – per 100 g
Sok jabłkowy – za 1 l	3,32	2,90	3,06	3,45	Apple juice – per l
Wódka czysta „Polonaise – Polish Vodka” 40% ^c – za 0,5 l	24,86	20,30	18,01	17,87	Vodka pure “Polonaise – Polish Vodka” 40% ^c – per 0,5 l
Papierosy „Mars” – za 20 szt	4,43	5,30	6,06	6,68	Cigarettes “Mars” – per 20 pcs
Ubranie męskie 2-częściowe, z elanowełny – za 1 kpl	457,13	502,66	417,36	396,73	Men's suit, polyester staple fibres and wool – per set
Półbuty męskie skórzane, na podszwie nieskórzanej – za 1 parę	128,66	147,15	141,56	142,87	Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane, na podszwie nieskórzanej – za 1 parę	111,56	130,24	123,13	126,70	Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Podzełowanie obuwia męskiego – za 1 parę	26,40	31,86	28,15	28,36	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej – za 1 m ³	1,37	2,00	2,06	2,21	Cold water from municipal water-line system – per m ³
Wywóz śmieci – za 1 m ³	27,67	29,45	32,89	58,32	Refuse collection – per m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^d – za 1 kW·h	0,29	0,44	0,47	0,53	Electricity for households (all-day tariff) ^d – per kW·h
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych ^e – za 1 m ³	0,90	1,47	2,01	2,21	Natural, high-methane gas from gas-line system ^e for households – per m ³
Węgiel kamienny – za 1 t	393,70	471,92	496,20	590,95	Hard coal – per t
Ciepła woda – za 1 m ³	11,44	14,18	13,77	13,77	Hot water – per m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m ² powierzchni użytkowej	2,57	3,63	3,95	3,96	Heating of dwellings – per m ² of usable floor space
Pralka automatyczna typu domowego, na 5 kg suchej bielizny	1530,51	1292,83	1239,88	1246,00	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5 kg
Odkurzacz typu domowego	399,45	323,74	316,99	338,01	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	158,38	133,50	144,44	163,83	Steam iron
Wizyta u lekarza specjalisty II stopnia	40,82	51,81	54,25	57,56	Consultation of a second-graduated physician in specialist practice
Benzyna silnikowa „Euro-Super” – za 1 l	3,10	4,05	4,28	4,38	Motor petrol “Euro-Super” – per l
Bilet normalny na przejazd jednorazowy autobusem miejskim	1,43	1,77	1,84	1,92	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km	12,41	11,74	11,64	12,61	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina	9,59	12,25	12,81	12,63	Regular cinema ticket
Gazeta – dziennik lokalny	0,93	1,20	1,22	1,33	Local daily newspaper
Ondulacja na zimno włosów damskich	42,44	47,66	47,60	50,38	Women's cold wave
Mydło toaletowe – za 100 g	1,38	1,40	1,21	1,55	Toilet soap – per 100 g
Ciągnik „Ursus 2812”	36050,00	63074,00	70719,00	71614,00	Tractor “Ursus 2812”
Siewnik zbożowy ciągnikowy, zawieszany	5805,39	12877,00	14597,00	15908,80	Tractor mounted grain drill
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg	13,60	23,77	26,03	35,90	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Przemiał pszenicy – za 1 dt	15,45	20,63	20,72	21,44	Grinding of wheat – per dt
Badanie kliniczne krowy	14,63	19,87	23,29	25,97	Cows' clinical examination

c W 2000 r. – 50%. d Od 2001 r. zawiera opłatę za energię elektryczną, stawkę systemową, składnik stały i zmienny stawki sieciowej oraz opłatę abonamentową przy zużyciu miesięcznym 100 kW·h energii elektrycznej. e Zawiera opłatę za gaz i usługę przesyłową (stałą i zmienną) oraz opłatę abonamentową przy zużyciu miesięcznym 18,25 m³ gazu.

c In 2000 – 50%. d Since 2001 including charge for electricity, system rate, standing and variable elements of electricity network rate and subscription fee with the monthly use of 100 kW·h of electricity. e Including charge for gas and gas transmitting (standing and variable) and subscription fee with the monthly use of 18,25 m³ of gas.

TABL. 3 (181). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż (bez siewnego) – za 1 dt:					<i>Cereal grain (excluding sowing seed) – per dt:</i>
pszenicy	51,08	36,03	70,12	65,39	<i>wheat</i>
żyta	36,91	25,68	58,59	50,92	<i>rye</i>
jęczmienia	54,33	34,51	67,78	61,14	<i>barley</i>
owsa i mieszanek zbożowych	41,80	25,04	50,27	45,72	<i>oats and mixed cereal</i>
pszenżyta	49,77	30,33	61,31	76,04	<i>triticale</i>
Ziemniaki – za 1 dt	15,98	17,97	19,75	20,93	<i>Potatoes – per dt</i>
w tym jadalne (bez wczesnych)	40,39	47,05	50,12	32,94	<i>of which edible (excluding early kinds)</i>
Buraki cukrowe – za 1 dt	11,55	17,22	11,21	11,45	<i>Sugar beets – per dt</i>
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt	80,64	77,21	95,10	116,3	<i>Industrial rape and agrimony – per dt</i>
Liście tytoniu – za 1 dt	659,96	305,00	321,05	399,3	<i>Raw tobacco – per dt</i>
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					<i>Animals for slaughter – per kg:</i>
bydło (bez cieląt)	2,87	4,00	3,99	4,16	<i>cattle (excluding calves)</i>
cielęta	6,18	9,48	8,24	7,17	<i>calves</i>
trzoda chlewna	3,69	3,83	3,49	3,99	<i>pigs</i>
Mleko krowie – za 1 l	0,87	1,01	1,13	1,09	<i>Cows' milk – per l</i>
Jaja kurze spożywcze – za 1 szt	0,28	0,24	0,27	0,21	<i>Hen eggs – per piece</i>

TABL. 4 (182). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziemnioplody – za 1 dt					Crops – per dt
Ziarno zbóż: pszenicy	57,20	43,74	75,19	80,37	<i>Cereal grain of: wheat</i>
żyta	42,06	28,57	61,91	62,47	<i>rye</i>
jęczmienia	51,05	41,73	71,34	76,27	<i>barley</i>
owsa	44,53	30,56	61,75	63,74	<i>oats</i>
Ziemniaki (bez jadalnych wczesnych)	35,12	51,92	82,97	49,07	<i>Potatoes (excluding edible early kinds)</i>
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt					Livestock – per head
Krowa dojna	1347,13	2180,91	2447,21	2669,63	<i>Dairy cow</i>
Jałówka 1-rocza	839,54	1315,78	1491,50	1404,58	<i>One-year heifer</i>
Prosię na chów	83,87	132,28	87,43	111,08	<i>Piglet</i>
Koń roboczy	3055,17	3400,00	3964,44	4160,28	<i>Farm horse</i>
Żrebię 1-rocze	1710,18	2159,26	2179,31	2456,94	<i>One-year colt</i>
Żywiec rzeźny – za 1 kg					Animals for slaughter – per kg
Bydło (bez cieląt) ^a	1,89	3,00	3,16	3,19	<i>Cattle (excluding calves)^a</i>
Cielęta	.	6,84	8,47	8,32	<i>Calves</i>
Trzoda chlewna	3,64	3,70	.	.	<i>Pigs</i>

a Średnia ważona cena bydła rzeźnego obliczona przy przyjęciu struktury ilości skupu młodego bydła i krów rzeźnych.

a Average weighted price of cattle for slaughter calculated with the adoption of the structure of procurement quantity of young cattle and cows for slaughter.

DZIAŁ XV ROLNICTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Dział zawiera dane dotyczące: użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, produkcji roślinnej, pogłowia zwierząt gospodarskich, produkcji zwierzęcej, skupu produktów rolnych oraz wyposażenia rolnictwa w środki produkcji.

2. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności, do której są zaliczane.

3. **Gospodarstwo rolne** oznacza grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą oraz prawami i obowiązkami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

4. **Gospodarstwa rolne** w użytkowaniu indywidualnym obejmują:

- 1) gospodarstwa indywidualne o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych, prowadzone przez rolników na gruntach własnych i niewłasnych (określane do 2001 r. jako indywidualne gospodarstwa rolne);
- 2) gospodarstwa indywidualne o powierzchni do 1 ha użytków rolnych (działki rolne, w tym np. działki służbowe) użytkowane rolniczo przez osoby fizyczne (określane do 2001 r. jako indywidualne działki rolne) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych.

5. Dane o **gruntach** wykazano według granic administracyjnych województwa oraz według siedziby użytkownika.

Dane o powierzchni użytków rolnych ogółem oraz według rodzajów użytków od 2002 r. prezentuje się bez gruntów niestanowiących gospodarstw rolnych. Dane za 2000 r. podano w warunkach porównywalnych.

Do **sadów** zaliczono grunty zasadzone drzewami i krzewami owocowymi o powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

W pozycji „pozostałe grunty” zawarto również użytki rolne nieużytkowane rolniczo, tj. tereny budowlane, rekreacyjne itp.

6. **Globalna produkcja rolnicza** obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywa rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

CHAPTER XV AGRICULTURE AND FORESTRY

General notes

Agriculture

1. This chapter contains data on: land use, sown area, crop output, livestock population, animal output, procurement of agricultural products and means of production in farming.

2. The presented information has been compiled using the **kind of activity method** and concerns agricultural activity within the scope of crop and animal production conducted by economic entities, regardless of the sections of the NACE rev. 1.1 in which they are included.

3. **Agricultural holding** is understood as an agricultural area, including forest land, buildings or their parts, equipment and stock, if they constitute or may constitute an organized economic unit as well as rights and obligations related to running an agricultural holding.

4. **Agricultural holdings in private use include:**

- 1) private farms exceeding 1 ha of agricultural land, tended by farmers on their own or rented land (defined until 2001 as private farms);
- 2) private farms up to 1 ha of agricultural land (agricultural plots, of which e.g. company plots) used for agricultural purposes by natural persons (defined until 2001 as private agricultural plots) as well as individual owners of livestock who do not possess agricultural land.

5. Data on **land** is presented according to administrative borders of the voivodship and land user's seat.

Data regarding the total area of agricultural land and area by land type since 2002 has been presented excluding non-farm land. Data for 2000 is presented in comparative conditions.

Orchards are understood as land planted with fruit-bearing trees and bushes with the area not smaller than 0,1 ha.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

Item "other land" includes also non-farm land, i.e. occupied by buildings, recreational gardens etc.

6. **Gross agricultural output** includes:

- 1) **crop output**, i.e. raw (not processed) plant products (harvests for a given year);
- 2) **animal output**, i.e. production of animals for slaughter, raw (not processed) animal products as well as the increase in farm animal stocks (livestock – basic and working herd), which includes: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inventarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu oraz na targowiskach.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie** zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (wyka, łubin, bobik oraz pozostałe np. peluszką, mieszanek strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i od 2003 r. len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykoria).

Uprawy **pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. konieczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na pasze.

8. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

9. Jako **jednostkę siły pociągowej** w rolnictwie przyjęto 1 konia roboczego. W danych o zasobach **żywej siły pociągowej** wykazano konie robocze, tj. konie 3-letnie i starsze. Przeliczeń **mechanicznej siły pociągowej** dokonano, przyjmując jako jednostkę siły pociągowej moc ciągnika na zaczepie równą 2,2 kW.

10. **Skup produktów rolnych** dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

11. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, szacunków oraz ocen prowadzonych przez rzeczoznawców szczebla terenowego dla danych nieobjętych sprawozdawczością.

12. Do przeliczeń wyników i czynników produkcji na jednostkę powierzchni przyjęto użytki rolne rozliczane według siedziby użytkownika gospodarstwa – stan w czerwcu.

13. **Lata gospodarcze** obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2007/08 oznacza okres od 1 VII 2007 r. do 30 VI 2008 r.).

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories of plant and animal products and the increase in farm animal stocks (livestock – basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sowing material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centers and on market-places.

7. Data regarding the **production, yields and procurement** of cereals, pulses and oil-bearing plants concerns grain. Data concerning **cereals** includes: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e. wheat, rye, barley, oats and triticale does not include cereal mixed, unless otherwise indicated.

Pulses for grain include edible pulses (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (vetch, lupine, field beans and others, e.g. field peas, pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oil-bearing crops (rape, agrimony, poppy, sunflower, soya, mustard and since 2003 oil flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory).

Feed plants include: feed pulses, legumes (of which perennial: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses as well as root plants (mangold, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip etc.) and maize for feeds.

8. Data regarding **agricultural tractors** concerns 4-wheeled and tracked tractors.

9. One draft horse was assumed as the **unit of draft force** in agriculture. Data regarding **live draft force** comprises draft horses, i.e. horses aged 3 years and older. Calculations of **mechanical draft force** were carried out assuming 2,2 kW of tractor engine power as the unit of draft force.

10. **Procurement of agricultural products** includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal) purchased by economic entities directly from producers.

11. Data regarding the land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal production, as well as tractors was compiled on the basis of reports, results of sample surveys, estimation and evaluations made by field experts for data not included in reports.

12. Agricultural land calculated by the land user's seat was assumed for calculation of results and production factors per area unit – as of June.

13. **Farming years** cover the period from 1 Jul to 30 Jun (e.g. the 2007/08 farming year covers the period from 1 Jul 2007 to 30 Jun 2008).

14. Data, unless otherwise indicated, is presented by the land user's seat.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:
 - 1) **lasów publicznych** stanowiących własność:
 - a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub wieczyście przez:
 - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”) nadzorowane przez Ministra Środowiska,
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
 - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych oraz Agencję Nieruchomości Rolnych (do 15 VII 2003 r. – Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa),
 - b) gmin (w tym gmin mających od 1999 r. również status miasta na prawach powiatu);
 - 2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:
 - a) osób fizycznych,
 - b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
 - c) spółdzielni produkcyjnych i kółek rolniczych oraz lasów oddanych im w zarząd i bezpłatnie użytkowanie,
 - d) innych osób prawnych.

2. **Powierzchnia gruntów leśnych** obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (powierzchnia niezalesiona).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 2 lat, a w razie klęsk żywiołowych w ciągu ostatnich 5 lat i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 2 lata, a w razie klęsk żywiołowych dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21-40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na gruntach leśnych z samosiewu i odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:
 - 1) **public forests** owned by:
 - a) the State Treasury – managed and utilized temporarily or perpetually by:
 - the State Forests National Forest Holding (abbreviated as "State Forests") supervised by the Minister of Environment,
 - nature protection units (national parks),
 - organizational units supervised by other ministers, voivods, gminas or municipal associations as well as the Agricultural Property Agency (until 15 Jul 2003 – the Agricultural Property Agency of the State Treasury),
 - b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status since 1999);
 - 2) **private forests** owned by:
 - a) natural persons,
 - b) land held in common by all or part of the residents of a village,
 - c) production cooperatives and farmers' associations as well as forests given them into administration and free use,
 - d) other legal persons.

2. **Forest land** includes forest area as well as land connected with silviculture.

Forest area includes land with a homogeneous area of at least 0,10 ha:

- covered with forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (non-wooded area).

These areas are designated for silviculture production or comprise portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 2 years, in case of natural disasters within the past 5 years, and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 2 years, in case of natural disasters longer than 5 years, as well as crops and greenwoods in the I age category, with plantings less than 0,5 (full plantings 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in the II age category (21-40 years) with plantings up to 0,3 inclusive or planted with trees in the III or higher age category (41 years or more) with plantings up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the renewal class and to be renewed.

Renewals are understood as new tree stands formed in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed on forest land through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną, tj. gruntach nieleśnych.

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach publicznych i prywatnych poza lasami i terenami zieleni w miastach. Najczęściej występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: lasów i gruntów leśnych, gruntów przeznaczonych prawomocnymi decyzjami do zalesienia, sadów, plantacji, szkólek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni komunalnej w miastach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Lesistość (wskaźnik lesistości) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

4. Dane o pozyskaniu drewna w układzie sortymentowym zaprezentowano według klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami oraz w oparciu o Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 IV 2004 r. (Dz. U. Nr 89, poz. 844) w miejsce stosowanej do 31 XII 2004 r.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture, i.e. non-forest land.

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs on public and private areas outside the forest and green areas in cities. The most frequently the term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes forests and forest land, land designated by legally binding decisions for afforestation, orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. Forest cover (forest cover indicator) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the voivodship.

4. Data on removals in assortment order was presented according to the quality and size classification defined by the Polish Norms and with respect of the Polish Classification of Products and Services implemented by the regulation of the Council of Ministers dated 6 Apr 2004 (Journal of Laws No. 89, item 844), replacing the classification used until 31 Dec 2004.

Rolnictwo Agriculture

TABL. 1 (183). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE**
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Użytki rolne ^a (stan w czerwcu) w tys. ha	1188,7	1089,3	1116,6	1126,2	Agricultural land ^a (as of June) in thous. ha
w tym gospodarstwa indywidualne	1135,8	1061,2	1090,6	1103,1	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) w %:					Share in total sown area (as of June) in %:
zbóż podstawowych	43,6	44,4	42,4	42,9	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	42,2	44,0	42,1	42,6	of which private farms
ziemniaków	10,3	4,8	3,8	3,4	potatoes
w tym gospodarstwa indywidualne	10,3	4,9	3,8	3,4	of which private farms
rzepaku i rzepiku	0,1	0,4	0,6	0,5	rape and agrimony
w tym gospodarstwa indywidualne	0,0	0,2	0,4	0,4	of which private farms

^a Według granic administracyjnych.

^a By administrative borders.

TABL. 1 (183). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE (dok.)**

TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zboż podstawowych	15,8	26,8	25,7	27,1	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	15,5	25,7	25,6	26,9	of which private farms
ziemniaków	194	172	196	190	potatoes
w tym gospodarstwa indywidualne	194	172	196	190	of which private farms
rzepaku i rzepiku	22,9	28,4	23,1	26,0	rape and agrimony
w tym gospodarstwa indywidualne	19,2	27,2	20,3	23,9	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych ^b (stan w czerwcu) na 100 ha użytków rolnych	60,0	67,6	69,0	69,5	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads ^b (as of June) per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	62,8	68,9	70,0	70,1	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) w %	54,1	52,9	54,3	54,2	Share of cows in cattle stocks (as of June) in %
w tym gospodarstwa indywidualne	54,2	52,9	54,3	54,2	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w końcu lipca) w %	8,5	9,7	9,2	8,9	Share of sows in pig stocks (as of the end of July) in %
w tym gospodarstwa indywidualne	8,5	9,7	9,3	8,9	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podro- bami) ^c na 1 ha użytków rolnych w kg ..	153,5	166,9	185,4	191,1	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^c per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l:					Production of cows' milk in l:
na 1 ha użytków rolnych	1035	1482	1607	1723	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	1089	1516	1640	1743	of which private farms
na 1 krowę	3426	4163	4185	4322	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	3422	4160	4183	4319	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) na 100 ha użytków rolnych w szt	7,1 ^d	8,8	9,0	9,0	Agricultural tractors (as of June) per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	7,4 ^d	9,0	9,2	9,0	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemi- cznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^e w kg	75,2	87,1	89,3	94,5	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^e in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	75,9	86,7	89,0	93,9	of which private farms

^b Patrz uwaga do tabl. 10 na str. 237; trzoda chlewna – stan w końcu lipca. ^c Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowe-
go, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. ^d Stan w dniu 31 XII. ^e Dane
dotyczą odpowiednio lat gospodarczych: 1999/2000, 2004/05, 2006/07, 2007/08.

^b See note to table 10 on page 237; pigs – as of the end of July. ^c Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry,
goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. ^d As of 31 Dec. ^e Data concerns respectively 1999/2000, 2004/05, 2006/07
and 2007/08 farming years.

TABL. 2 (184). **UŻYTKOWANIE GRUNTÓW^a WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
Stan w czerwcu
LAND USE^a BY OWNERSHIP SECTORS
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem <i>Grand total</i>	Sektor publiczny <i>Public sector</i>	Sektor prywatny <i>Private sector</i>		SPECIFICATION
				razem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	
w ha in ha						
WEDŁUG SIEDZIBY UŻYTKOWNIKA BY THE LAND USER'S SEAT						
Powierzchnia ogólna	2000	2019869	591027	1428842	1391696	Total area
	2005	2026038	643093	1382944	1275328	
	2007	2025884	609698	1416186	1312860	
	2008	2018536	602278	1416258	1316171	
Użytki rolne	2000	1192693	35170	1157523	1140298	<i>Agricultural land</i>
	2005	1097480	15826	1081654	1068906	
	2007	1124648	12969	1111679	1098601	
	2008	1127514	6343	1121171	1111230	
grunty orne	2000	794986	18519	776467	761771	<i>arable land</i>
	2005	713384	7096	706288	694903	
	2007	701502	2036	699467	687784	
	2008	720746	1998	718748	709901	
sady	2000	3650	39	3611	3587	<i>orchards</i>
	2005	3966	29	3936	3902	
	2007	4921	6	4915	4885	
	2008	4927	5	4922	4901	
łąki	2000	240080	7221	232859	231596	<i>meadows</i>
	2005	259674	5718	253956	253266	
	2007	276962	1280	275681	275132	
	2008	275878	1513	274365	273837	
pastwiska	2000	153977	9391	144586	143344	<i>pastures</i>
	2005	120457	2983	117474	116835	
	2007	116509	674	115835	115208	
	2008	113478	754	112724	112244	
pozostałe	2007	24754	8973	15781	15593	<i>others</i>
	2008	12485	2072	10412	10348	
Lasy ^b	2000	598402	413301	185101	179520	<i>Forests^b</i>
	2005	609620	445536	164084	150145	
	2007	617540	450719	166821	152734	
	2008	620191	458848	161343	147244	
Pozostałe grunty	2000	228774	142556	86218	71878	<i>Other land</i>
	2005	318938	181731	137207	56277	
	2007	283696	146010	137686	61526	
	2008	270832	137088	133744	57698	

^a Od 2007 r. zgodnie z metodologią EUROSTAT-u, prezentuje się grunty orne, sady, łąki i pastwiska w dobrej kulturze rolnej – utrzymywane zgodnie z normami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 III 2007 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. U. Nr 46, poz. 306); dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. ^b Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną.

^a According to EUROSTAT methodology, since 2007 data on arable land, orchards, meadows and pastures concerns area in good agricultural condition – maintained in accordance with norms defined in the regulation of Minister of Agricultural and Rural Development, dated 12 Mar 2007 about minimal norms (Journal of Laws No. 46, item 306); data is not fully comparable with the data for the previous years. ^b Including land connected with silviculture.

TABL. 2 (184). UŻYTKOWANIE GRUNTÓW^a WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI (dok.)

Stan w czerwcu

LAND USE^a BY OWNERSHIP SECTORS (cont.)

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem <i>Grand total</i>	Sektor publiczny <i>Public sector</i>	Sektor prywatny <i>Private sector</i>		SPECIFICATION
				razem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	
w ha <i>in ha</i>						
WEDŁUG GRANIC ADMINISTRACYJNYCH BY ADMINISTRATIVE BORDERS						
Powierzchnia ogólna	2000	2017958	591731	1426227	1388147	Total area
	2005	2018620	643897	1374723	1267603	
	2007	2018701	610458	1408243	1304659	
	2008	2018701	610021	1408680	1307930	
Użytki rolne	2000	1188689	35635	1153054	1135825	<i>Agricultural land</i>
	2005	1089289	16429	1072860	1061244	
	2007	1116590	13563	1103027	1090577	
	2008	1126214	12634	1113580	1103093	
grunty orne	2000	787170	18743	768427	753747	<i>arable land</i>
	2005	707362	7286	700076	689775	
	2007	695953	2198	693755	682648	
	2008	715362	2199	713163	704674	
sady	2000	4529	41	4488	4464	<i>orchards</i>
	2005	4038	29	4009	3974	
	2007	5004	6	4998	4968	
	2008	5010	5	5005	4984	
łąki	2000	241528	7239	234289	233013	<i>meadows</i>
	2005	258247	6049	252197	251507	
	2007	275251	1625	273626	273086	
	2008	274226	1868	272358	271835	
pastwiska	2000	155462	9612	145850	144601	<i>pastures</i>
	2005	119642	3065	116577	115988	
	2007	115679	767	114912	114343	
	2008	112637	847	111789	111357	
pozostałe	2007	24703	8967	15736	15532	<i>others</i>
	2008	18980	7714	11268	10243	
Lasy ^b	2000	598319	413417	184902	179321	<i>Forests^b</i>
	2005	609719	445683	164036	150137	
	2007	617583	450850	166733	152635	
	2008	620788	459538	161250	147154	
Pozostałe grunty	2000	230950	142679	88271	73001	<i>Other land</i>
	2005	319612	181784	137828	56223	
	2007	284528	146045	138483	61447	
	2008	271699	137849	133850	57684	

a Od 2007 r. zgodnie z metodologią EUROSTAT-u, prezentuje się grunty orne, sady, łąki i pastwiska w dobrej kulturze rolnej – utrzymywane zgodnie z normami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 III 2007 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. U. Nr 46, poz. 306); dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. b Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną.

a According to EUROSTAT methodology, since 2007 data on arable land, orchards, meadows and pastures concerns area in good agricultural condition – maintained in accordance with norms defined in the regulation of Minister of Agricultural and Rural Development, dated 12 Mar 2007 about minimal norms (Journal of Laws No. 46, item 306); data is not fully comparable with the data for the previous years. b Including land connected with silviculture.

TABL. 3 (185). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ**
(ceny stałe^a)
INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2006	2007	2000	2005	2006	2007
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms			
	rok poprzedni = 100				previous year = 100			
Produkcja globalna	90,5	100,4	100,2	105,7	90,2	100,4	100,6	105,7
Gross output								
roślinna	77,8	97,5	85,4	107,9	77,1	96,1	85,9	108,3
crop								
zwierzęca	99,9	101,9	107,0	104,8	99,9	102,8	107,2	104,6
animal								
Produkcja końcowa	94,5	99,9	102,4	106,5	94,1	100,4	102,8	106,3
Final output								
roślinna	67,9	81,9	82,1	125,5	64,5	78,6	82,7	127,1
crop								
zwierzęca	100,2	103,1	105,0	104,4	100,2	104,0	105,2	104,2
animal								
Produkcja towarowa	96,2	102,3	102,5	102,3	96,0	102,9	102,5	102,5
Market output								
roślinna	80,4	101,4	91,0	91,9	78,7	99,4	90,2	92,3
crop								
zwierzęca	99,5	102,4	103,9	103,6	99,3	103,3	103,9	103,6
animal								

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt 1) na str. 23.

a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 23.

TABL. 4 (186). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2006	2007	SPECIFICATION
	w odsetkach <i>in percent</i>				
PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	36,7	34,4	26,8	29,4	Crop output
Zboża	10,0	13,3	8,0	9,0	Cereals
w tym zboża podstawowe	5,2	8,1	4,9	8,7	of which basic cereals
w tym: pszenica	2,2	1,5	0,9	1,0	of which: wheat
żyto	1,9	2,1	1,3	1,1	rye
jęczmień	0,5	0,7	0,4	0,5	barley
Ziemniaki	11,3	3,7	3,3	3,2	Potatoes
Przemysłowe	1,3	1,5	1,5	1,3	Industrial
w tym buraki cukrowe	0,7	1,1	1,1	1,0	of which sugar beets
Warzywa	2,4	2,1	2,0	1,8	Vegetables
Owoce	1,1	0,9	1,1	0,9	Fruit
Siano łąkowe	4,0	5,0	4,0	5,2	Meadow hay
Pozostałe	6,6	7,9	6,9	8,0	Others

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt 1) na str. 23.

a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 23.

TABL. 4 (186). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (dok.)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2006	2007	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent				
PRODUKCJA GLOBALNA (dok.) GROSS OUTPUT (cont.)					
Produkcja zwierzęca	63,3	65,6	73,2	70,6	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	29,0	24,1	26,8	26,1	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	5,1	4,7	6,4	5,9	cattle (excluding calves)
cielęta	2,0	1,6	1,9	1,9	calves
trzoda chlewna	15,8	11,9	12,1	11,5	pigs
owce	0,1	0,1	0,1	0,1	sheep
drób	4,7	5,2	5,5	5,9	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	-1,1	1,4	0,7	1,1	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	28,4	35,0	41,4	39,5	Cows' milk
Jaja kurze	2,8	1,7	1,5	1,2	Hen eggs
Obornik	3,7	3,0	2,5	2,4	Manure
Pozostałe	0,5	0,4	0,3	0,3	Others
PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	14,1	11,8	9,7	9,5	Crop output
Zboża	3,7	4,6	2,7	2,6	Cereals
w tym zboża podstawowe	3,3	4,1	2,4	2,3	of which basic cereals
w tym: pszenica	2,0	1,3	0,9	0,8	of which: wheat
żyto	0,7	0,9	0,5	0,3	rye
jęczmień	0,1	0,3	0,2	0,3	barley
Ziemniaki	3,7	1,9	1,8	2,0	Potatoes
Przemysłowe	2,6	2,2	2,0	2,0	Industrial
w tym buraki cukrowe	1,1	1,7	1,5	1,4	of which sugar beets
Warzywa	2,5	2,0	2,0	2,0	Vegetables
Owoce	1,3	1,0	1,1	0,9	Fruit
Pozostałe	0,3	0,1	0,1	0,0	Others
Produkcja zwierzęca	85,9	88,2	90,3	90,5	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	42,0	32,9	34,2	34,9	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	7,8	6,6	8,5	8,3	cattle (excluding calves)
cielęta	2,4	1,8	2,0	2,1	calves
trzoda chlewna	22,2	15,7	15,0	14,9	pigs
owce	0,1	0,1	0,1	0,1	sheep
drób	7,4	7,6	7,7	8,5	poultry
Mleko krowie	39,9	52,8	54,3	54,0	Cows' milk
Jaja kurze	3,2	1,9	1,5	1,3	Hen eggs
Pozostałe	0,8	0,6	0,3	0,3	Others

^b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

^b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 5 (187). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW**
Stan w czerwcu
SOWN AREA
As of June

ZIEMIOPŁODY	2000	2005	2007	2008			CROPS
				ogółem <i>grand total</i>	w tym sektor prywatny <i>of which private sector</i>		
					razem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	
	w ha in ha						
OGÓŁEM	742463	676806	683889	705990	704505	695812	TOTAL
Zboża	569897	503853	505442	528311	527247	519966	Cereals
zboża podstawowe ...	323376	300294	290281	303072	302185	296593	<i>basic cereals</i>
pszenica	72288	39286	37022	41964	41738	39971	<i>wheat</i>
żyto	132852	103919	96765	98882	98723	97776	<i>rye</i>
jęczmień	27090	21295	24120	24762	24617	23729	<i>barley</i>
owies	49032	53506	52004	49488	49408	48678	<i>oats</i>
pszenżyto	42114	82288	80372	87977	87699	86439	<i>triticale</i>
mieszkanki zbożowe ..	240076	194859	207301	215131	215039	214705	<i>cereal mixed</i>
gryka i proso	4924	4426	4368	3829	3825	3698	<i>buckwheat and millet</i>
kukurydza na ziarno	1521	4273	3491	6280	6198	4970	<i>maize for grain</i>
Strączkowe	6581	8745	8720	7468	7446	7325	Pulses
konsumpcyjne	471	139	133	148	148	148	<i>edible</i>
pastewne ^a	6110	8606	8587	7320	7298	7177	<i>feed^a</i>
Ziemniaki	76238	32759	25812	24006	23996	23996	Potatoes
Przemysłowe	7867	9372	10037	5007	4882	3957	Industrial
w tym:							<i>of which:</i>
buraki cukrowe	5468	5802	4621	47	45	45	<i>sugar beets</i>
oleiste	1050	2504	4883	3949	3828	2903	<i>oil-bearing</i>
w tym rzepak i rzepik	1010	2449	4368	3600	3493	2585	<i>of which rape and agrimony</i>
Pastewne	72872	113690	126270	132324	132074	131711	Feed
w tym:							<i>of which:</i>
okopowe	3602	650	386	336	332	332	<i>root plants</i>
kukurydza na paszę	11076	46190	55257	63463	63309	63210	<i>maize for feeds</i>
Pozostałe uprawy ^b	9008	8387	7608	8874	8860	8857	Other crops ^b
w tym warzywa gruntowe	5315	4206	3504	3758	3757	3727	<i>of which field vegetables</i>

^a Łącznie z mieszkankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. ^b Warzywa, truskawki, uprawy na nawozy zielone, wysadki okopowych itp.

a Including cereal and pulse mixed for grain. b Vegetables, strawberries, green fertilizer crops, root plant planting etc.

TABL. 6 (188). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPŁODY	2000	2005	2007	2008		CROPS
				ogółem <i>grand total</i>	w tym sektor prywatny <i>of which private sector</i>	
					razem <i>total</i>	

ZBIORY w t
PRODUCTION in t

Zboża	846814	1351688	1308596	1421725	1417232	1386623	Cereals
w tym:							<i>of which:</i>
zboża podstawowe ...	511883	804321	747453	822484	818640	796659	<i>basic cereals</i>
pszenica	132423	119372	109277	130236	129114	120381	<i>wheat</i>
żyto	188346	243347	204298	232844	232295	229774	<i>rye</i>
jęczmień	38975	60533	67479	66437	65883	62468	<i>barley</i>
owies	55527	129500	125344	119910	119651	117801	<i>oats</i>
pszenżyto	96613	251569	241054	273057	271697	266236	<i>triticale</i>
mieszanki zbożowe ..	324239	522170	536169	560883	560644	559370	<i>cereal mixed</i>
Ziemniaki	1479065	563506	504961	455870	455645	455645	<i>Potatoes</i>
Buraki cukrowe	178256	240025	231576	1930	1850	1850	<i>Sugar beets</i>
Rzepak i rzepik	2313	6957	10091	9355	8999	6190	<i>Rape and agrimony</i>
Siano łąkowe	880205	1367874	1601891	1560677	1558712	1557751	<i>Meadow hay</i>

PLONY z 1 ha w dt
YIELDS per 1 ha in dt

Zboża	14,9	26,8	25,9	26,9	26,9	26,7	Cereals
w tym:							<i>of which:</i>
zboża podstawowe ...	15,8	26,8	25,7	27,1	27,1	26,9	<i>basic cereals</i>
pszenica	18,3	30,4	29,5	31,0	30,9	30,1	<i>wheat</i>
żyto	14,2	23,4	21,1	23,5	23,5	23,5	<i>rye</i>
jęczmień	14,4	28,4	28,0	26,8	26,8	26,3	<i>barley</i>
owies	11,3	24,2	24,1	24,2	24,2	24,2	<i>oats</i>
pszenżyto	22,9	30,6	30,0	31,0	31,0	30,8	<i>triticale</i>
mieszanki zbożowe ..	13,5	26,8	25,9	26,1	26,1	26,1	<i>cereal mixed</i>
Ziemniaki	194	172	196	190	190	190	<i>Potatoes</i>
Buraki cukrowe	326	414	501	411	411	411	<i>Sugar beets</i>
Rzepak i rzepik	22,9	28,4	23,1	26,0	25,8	23,9	<i>Rape and agrimony</i>
Siano łąkowe	36,7	52,7	57,8	56,6	56,8	56,9	<i>Meadow hay</i>

TABL. 7 (189). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYZ GRUNTOWYCH**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES

WARZYWA	2000	2005	2007	2008		VEGETABLES
				ogółem grand total	w tym sektor prywatny of which private sector	
					razem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms

POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu
 AREA in ha – as of June

O G Ó Ł E M	5315	4206	3504	3758	3757	3727	T O T A L
Kapusta	1227	925	746	809	809	809	Cabbages
Kalafiory	158	189	170	171	171	171	Cauliflowers
Cebula	601	490	389	425	425	425	Onions
Marchew jadalna	740	799	646	698	697	697	Carrots
Buraki ćwikłowe	663	446	357	388	388	388	Beetroots
Ogórki	671	448	337	380	380	380	Cucumbers
Pomidory	586	230	167	186	186	186	Tomatoes
Pozostałe ^a	669	679	691	701	701	671	Others ^a

ZBIORY w t
 PRODUCTION in t

O G Ó Ł E M	81075	84480	67004	75313	75283	75283	T O T A L
Kapusta	35884	37914	26864	31917	31915	31915	Cabbages
Kalafiory	1369	2586	2544	2636	2636	2636	Cauliflowers
Cebula	7004	5784	5130	5869	5869	5869	Onions
Marchew jadalna	12231	16668	13591	14885	14869	14869	Carrots
Buraki ćwikłowe	10264	7971	6844	7485	7475	7475	Beetroots
Ogórki	4670	3610	2855	2994	2994	2994	Cucumbers
Pomidory	4834	2377	1520	1777	1777	1777	Tomatoes
Pozostałe ^a	4819	7571	7656	7750	7749	7749	Others ^a

PLONY z 1 ha w dt
 YIELDS per 1 ha in dt

Kapusta	292	410	360	394	394	394	Cabbages
Kalafiory	87	137	150	154	154	154	Cauliflowers
Cebula	117	118	132	138	138	138	Onions
Marchew jadalna	165	209	210	213	213	213	Carrots
Buraki ćwikłowe	155	179	192	193	193	193	Beetroots
Ogórki	70	81	85	79	79	79	Cucumbers
Pomidory	82	104	91	95	95	95	Tomatoes
Pozostałe ^a	72	111	111	111	111	115	Others ^a

^a Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, salata, rabarbar itp.
^a Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 8 (190). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY OWOCÓW Z DRZEW**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF TREE FRUIT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008			SPECIFICATION
				ogółem <i>grand total</i>	w tym sektor prywatny <i>of which private sector</i>		
					razem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	

POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu
 AREA in ha – as of June

O G Ó Ł E M	4930	2921	2977	3109	3104	3083	T O T A L
Jablonie	2674	1762	1806	1834	1829	1809	<i>Apples</i>
Grusze	458	199	198	214	214	214	<i>Pears</i>
Śliwy	716	384	285	317	317	316	<i>Plums</i>
Wiśnie	911	431	379	407	407	407	<i>Cherries</i>
Czereśnie	137	98	123	131	131	131	<i>Sweet cherries</i>
Pozostałe ^a	34	47	186	206	206	206	<i>Others^a</i>

ZBIORY w t
 PRODUCTION in t

O G Ó Ł E M	7426	18507	14647	20309	20302	19857	T O T A L
Jabłka	4734	15059	11102	16320	16314	15884	<i>Apples</i>
Gruszki	405	603	660	766	766	766	<i>Pears</i>
Śliwki	976	1027	1103	1232	1232	1217	<i>Plums</i>
Wiśnie	1195	1599	1569	1754	1754	1754	<i>Cherries</i>
Czereśnie	105	192	179	192	192	192	<i>Sweet cherries</i>
Pozostałe ^a	11	27	33	45	45	45	<i>Others^a</i>

PLONY z 1 ha w dt
 YIELDS per 1 ha in dt

Jabłka	18	85	62	89	89	88	<i>Apples</i>
Gruszki	9	30	33	36	36	36	<i>Pears</i>
Śliwki	14	27	39	39	39	39	<i>Plums</i>
Wiśnie	13	37	41	43	43	43	<i>Cherries</i>
Czereśnie	8	20	15	15	15	15	<i>Sweet cherries</i>
Pozostałe ^a	3	5	2	2	2	2	<i>Others^a</i>

^a Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie.
^a *Peaches, apricots, walnuts.*

TABL. 9 (191). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY OWOCÓW Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH***AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT*

O W O C E	2000	2005	2007	2008		F R U I T
				ogółem <i>grand total</i>	w tym sektor prywatny <i>of which private sector</i>	
					razem <i>total</i>	

POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu
AREA in ha – as of June

O G Ó Ł E M	4595	4064	4695	4718	4718	4718	T O T A L
Truskawki	2736	1979	1939	1999	1999	1998	<i>Strawberries</i>
Maliny ^a	124	56	72	73	73	73	<i>Raspberries^a</i>
Porzeczki	1570	1651	2013	1969	1969	1969	<i>Currants</i>
Agrest	110	28	40	60	60	60	<i>Gooseberries</i>
Pozostałe ^b	55	350	631	617	617	617	<i>Others^b</i>

ZBIORY w t
PRODUCTION in t

O G Ó Ł E M	8953	12703	11408	13703	13702	13698	T O T A L
Truskawki	3646	6791	5546	6401	6401	6398	<i>Strawberries</i>
Maliny ^a	73	45	86	128	128	128	<i>Raspberries^a</i>
Porzeczki	4596	4310	4523	5289	5289	5289	<i>Currants</i>
Agrest	490	303	147	188	188	188	<i>Gooseberries</i>
Pozostałe ^b	148	1254	1106	1696	1696	1696	<i>Others^b</i>

PLONY z 1 ha w dt
YIELDS per 1 ha in dt

Truskawki	13	34	29	32	32	32	<i>Strawberries</i>
Maliny ^a	6	8	12	18	18	18	<i>Raspberries^a</i>
Porzeczki	29	26	23	27	27	27	<i>Currants</i>
Agrest	45	108	36	31	31	31	<i>Gooseberries</i>
Pozostałe ^b	27	36	18	28	28	28	<i>Others^b</i>

a Łącznie z jeżyną bezkolcową, b Aronia, borówka wysoka, leszczyna i inne.

a Including thornless blackberry. b Chokeberry, highbush blueberry, hazel and others.

TABL. 10 (192). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE**
Stan w czerwcu
CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem <i>Grand total</i>	W tym sektor prywatny <i>Of which private sector</i>		SPECIFICATION
			razem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	
W SZTUKACH IN HEADS					
Bydło	2000	667490	665192	664138	Cattle
	2005	737797	736337	735795	
	2007	793935	792390	791724	
	2008	835115	833499	832503	
w tym krowy	2000	361139	360064	359876	of which cows
	2005	390570	389838	389568	
	2007	431076	430361	430080	
	2008	452806	452099	451586	
Trzoda chlewna ^a	2000	947899	944230	916088	Pigs ^a
	2005	873838	871205	849526	
	2007	756027	753481	726083	
	2008	602393	600038	587157	
w tym lochy	2000	80860	80468	78102	of which sows
	2005	84525	84195	82528	
	2007	69781	69445	67193	
	2008	53830	53489	52519	
Owce	2000	21270	21270	21178	Sheep
	2005	23347	23347	23347	
	2007	21243	21243	21224	
	2008	19701	19701	19688	
w tym maciorki	2000	13336	13336	13276	of which ewes
	2005	14145	14145	14145	
	2007	12679	12679	12670	
	2008	11797	11797	11786	
Konie ^b	2000	37857	37850	37850	Horses ^b
	2005	20213	20211	20200	
	2007	25482	25480	25434	
	2008	23106	23105	23100	
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlew- na, owce i konie)	2000	715736	713341	708267	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)
	2005	741714	736897	736452	
	2007	775733	774113	769423	
	2008	783133	781486	778751	

a Stan w końcu lipca. b Dane szacunkowe.

a As of the end of July. b Estimated data.

TABL. 10 (192). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE (dok.)**

Stan w czerwcu

CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES (cont.)

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem <i>Grand total</i>	W tym sektor prywatny <i>Of which private sector</i>		SPECIFICATION
			razem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	
NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND in heads					
Bydło	2000	56,0	58,1	58,9	Cattle
	2005	67,2	68,1	68,8	
	2007	70,6	71,3	72,1	
	2008	74,1	74,3	74,9	
w tym krowy	2000	30,3	31,4	31,9	of which cows
	2005	35,6	36,0	36,4	
	2007	38,3	38,7	39,1	
	2008	40,2	40,3	40,6	
Trzoda chlewna ^a	2000	79,5	82,4	81,2	Pigs ^a
	2005	79,6	80,5	79,5	
	2007	67,2	67,8	66,1	
	2008	53,4	53,5	52,8	
w tym lochy	2000	6,8	7,0	6,9	of which sows
	2005	7,7	7,8	7,7	
	2007	6,2	6,2	6,1	
	2008	4,8	4,8	4,7	
Owce	2000	1,8	1,9 ^a	1,9	Sheep
	2005	2,1	2,2	2,2	
	2007	1,9	1,9	1,9	
	2008	1,7	1,8	1,8	
w tym maciorki	2000	1,1	1,2	1,2	of which ewes
	2005	1,3	1,3	1,3	
	2007	1,1	1,1	1,2	
	2008	1,0	1,1	1,1	
Konie ^b	2000	3,2	3,3	3,4	Horses ^b
	2005	1,8	1,9	1,9	
	2007	2,3	2,3	2,3	
	2008	2,0	2,1	2,1	
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	2000	60,0	62,3	62,8	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)
	2005	67,6	68,1	68,9	
	2007	69,0	69,6	70,0	
	2008	69,5	69,7	70,1	

a Stan w końcu lipca. b Dane szacunkowe.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy wykorzystaniu następujących współczynników: dla bydła – 0,8, dla trzody chlewnej – 0,15, dla owiec – 0,08, dla koni – 1,0.

a As of the end of July. b Estimated data.

N o t e. The following ratios are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle – 0,8, for pigs – 0,15, for sheep – 0,08, for horses – 1,0.

TABL. 11 (193). **DRÓB^a**
Stan w końcu roku
POULTRY^a
As of the end of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008		SPECIFICATION
			ogółem <i>total</i>	w tym gospodar- stwa indy- widualne <i>of which private farms</i>	
Kury w tys. szt	4582,4	4940,5	3812,0	3640,0	<i>Hens in thous. heads</i>
w tym nioski	1341,6	920,0	963,1	963,1	<i>of which laying hens</i>
Gęsi w tys. szt	225,8	106,6	471,0	450,1	<i>Geese in thous. heads</i>
Indyki w tys. szt	172,1	72,4	223,7	209,9	<i>Turkeys in thous. heads</i>
Kaczki ^b w tys. szt	39,4	18,3	46,0	46,0	<i>Ducks^b in thous. heads</i>
Kury na 100 ha użytków rolnych w szt	417,5	439,3	338,1	327,6	<i>Hens per 100 ha of agricultural land in heads</i>
w tym nioski	122,2	81,8	85,4	86,7	<i>of which laying hens</i>

a W wieku powyżej 2 tygodni. b Łącznie z drobiem pozostałym.

a More than 2 weeks old. b Including other poultry.

TABL. 12 (194). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO^a**
PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS					
Bydło (bez cieląt)	146,1	110,3	129,1	153,9	<i>Cattle (excluding calves)</i>
Cielęta	148,1	131,4	139,3	148,1	<i>Calves</i>
Trzoda chlewna	1199,8	1017,7	1106,5	1020,3	<i>Pigs</i>
Owce	19,9	14,3	15,8	14,9	<i>Sheep</i>
Konie	15,2	8,2	9,4	10,2	<i>Horses</i>
W TYSIĄCACH TON ŻYWEJ WAGI IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT					
Bydło (bez cieląt)	51,3	55,9	64,3	78,5	<i>Cattle (excluding calves)</i>
Cielęta	10,7	10,0	10,2	11,5	<i>Calves</i>
Trzoda chlewna	136,4	115,8	127,7	122,3	<i>Pigs</i>
Owce	0,6	0,4	0,5	0,5	<i>Sheep</i>
Konie	7,2	4,8	5,4	6,1	<i>Horses</i>
Drób	40,9	62,2	75,6	77,7	<i>Poultry</i>
Kozy i króliki	0,2	0,1	0,2	0,1	<i>Goats and rabbits</i>

a Dane obejmują skup żywca rzeźnego (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu) oraz ubój gospodarczy.

a Data includes purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding) and farming slaughter.

TABL. 13 (195). **PRODUKCJA MIĘSA, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW^a**
PRODUCTION OF MEAT, FATS AND PLUCK^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	183,1	183,2	208,5	215,4	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	172,8	172,4	196,2	201,9	meat and fats
wołowe	26,8	29,2	33,6	41,1	beef
cielęce	6,4	6,0	6,1	6,9	veal
wieprzowe	106,4	90,3	99,6	95,4	pork
baranie	0,3	0,2	0,2	0,3	mutton
końskie	3,9	2,7	3,0	3,4	horseflesh
drobiowe	28,6	43,6	53,0	54,4	poultry
kozy i królicze ^b	0,4	0,4	0,7	0,4	goat and rabbit ^b
podroby	10,3	10,8	12,3	13,5	pluck
NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w dt PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND in dt					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^c	153,5	166,9	185,4	191,1	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^c

a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup żywca rzeźnego (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu) oraz ubój gospodarczy. b Łącznie z dziczyzną. c Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny.

a In post-slaughter warm weight. Data includes purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding) and farming slaughter. b Including game. c Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game.

TABL. 14 (196). **PRODUKCJA MLEKA I JAJ**
PRODUCTION OF MILK AND EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka krowiego:						Cows' milk production:
w milionach litrów	1234,3	1626,0	1807,4	1943,1	1936,8	in million litres
na 100 ha użytków rolnych w tys. l	103,5	148,2	160,7	172,3	174,3	per 100 ha of agricultural land in thous. l
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	3426	4163	4185	4322	4319	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj kurzych w mln szt	316,3	228,8	192,3	212,4	212,4	Hen eggs production in mln units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury niośki w szt	176	188	209	235	235	Average annual number of eggs per laying hen in units

TABL. 15 (197). **MELIORACJE UŻYTKÓW ROLNYCH**
Stan w dniu 31 XII
DRAINAGE OF AGRICULTURAL LAND
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Użytki rolne zmeliorowane:					<i>Drained agricultural land:</i>
w tysiącach hektarów	358,8	359,3	350,1	350,4	<i>in thousand hectares</i>
grunty orne	183,4	184,6	184,9	185,0	<i>arable land</i>
w tym: zdrenowane	179,6	180,9	181,2	181,3	<i>of which: drained</i>
nawadniane	0,1	0,1	0,1	0,1	<i>watered</i>
łąki i pastwiska	175,4	174,7	165,2	165,4	<i>meadows and pastures</i>
w tym: zdrenowane	29,0	29,3	29,6	29,7	<i>of which: drained</i>
nawadniane	65,7	65,5	59,9	60,0	<i>watered</i>
w % ogólnej powierzchni użytków rolnych	29,8	32,7	31,1	31,1	<i>in % of total agricultural land</i>

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Source: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 16 (198). **CIĄGNIKI ROLNICZE**
Stan w czerwcu
AGRICULTURAL TRACTORS
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W tym gospodarstwa indywidualne <i>Of which private farms</i>	SPECIFICATION
W sztukach 2000 ^a	84230	83240	<i>In units</i>
2005	96389	96082	
2007	101763	101440	
2008	101812	100435	
Powierzchnia użytków rolnych na 1 ciągnik w ha 2000 ^a	14,2	13,6	<i>Agricultural land area per tractor in ha</i>
2005	11,4	11,1	
2007	11,1	10,8	
2008	11,1	11,1	

a Stan w dniu 31 XII.

a As of 31 Dec.

TABL. 17 (199). **ZASOBY SIŁY POCIĄGOWEJ^a**
Stan w czerwcu
DRAFT FORCE RESOURCES^a
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
W tysiącach jednostek pociągowych	654,0	711,7	761,3	761,2	<i>In thousand draft units</i>
siła pociągowa:					<i>draft force:</i>
Żywa	32,0	12,0	15,4	13,7	<i>Live</i>
Mechaniczna	622,0 ^a	699,8	745,9	747,5	<i>Mechanical</i>
Na 100 ha użytków rolnych w jednostkach pociągowych	54,9	64,9	67,7	67,5	<i>Per 100 ha of agricultural land in draft units</i>
siła pociągowa:					<i>draft force:</i>
Żywa	2,7	1,1	1,4	1,2	<i>Live</i>
Mechaniczna	52,2 ^a	63,8	66,3	66,3	<i>Mechanical</i>

a Stan w dniu 31 XII.

a As of 31 Dec.

TABL. 18 (200). **ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AS WELL AS LIME FERTILIZERS IN TERMS OF PURE INGREDIENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	1999/2000	2004/05	2006/07	2007/08		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TONACH IN TONNES						
Nawozy mineralne lub chemiczne ^a	89677	95606	100403	106526	104336	Mineral or chemical fertilizers ^a
azotowe	49196	52492	52241	51923	50819	nitrogenous
fosforowe	19486	20541	21941	25573	25112	phosphatic
potasowe	20995	22573	26221	29029	28405	potassic
Nawozy wapniowe ^b	73819	65863	13192	15058	13263	Lime fertilizers ^b
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND in kg						
Nawozy mineralne lub chemiczne ^a	75,2	87,1	89,3	94,5	93,9	Mineral or chemical fertilizers ^a
azotowe	41,2	47,8	46,5	46,1	45,7	nitrogenous
fosforowe	16,3	18,7	19,5	22,7	22,6	phosphatic
potasowe	17,6	20,6	23,3	25,7	25,6	potassic
Nawozy wapniowe ^b	61,9	60,0	11,7	13,4	11,9	Lime fertilizers ^b

a Łącznie z wieloskładnikowymi. b Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.

a Including mixed fertilizers. b Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime.

TABL. 19 (201). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)**
VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym od gospodarstw indy- widualnych of which from private farms	
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS						
OGÓŁEM	1625,1	2487,9	2797,9	2852,0	2767,6	TOTAL
Produkty: roślinne	157,8	152,5	177,9	162,2	128,6	Products: crop
zwierzęce	1467,3	2335,4	2620,0	2689,9	2639,0	animal
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w zł PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND in zł						
OGÓŁEM	1349	2267	2488	2530	2491	TOTAL
Produkty: roślinne	131	139	158	144	116	Products: crop
zwierzęce	1218	2128	2330	2386	2375	animal

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT.

a Paid to suppliers; excluding VAT.

TABL. 20 (202). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2000	2005	2007	2008			AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem grand total	w tym od sektora prywatnego of which from private sector		
					razem total	w tym od gospo- darstw indywi- dualnych of which from private farms	
Zboża w t	83896	123819	92195	89374	89029	79693	Cereals in t
w tym zboża podsta- wowe	79737	98772	77228	81771	81470	74305	of which basic cereals
pszenica	47836	41847	34117	40003	39940	36747	wheat
żyto	21877	32858	25272	25979	25926	23849	rye
jęczmień	4254	3348	4431	4389	4338	3184	barley
owies i mieszanki zbożowe	1998	9411	7048	4678	4674	4325	oats and cereal mixed
pszenżyto	3772	11308	6360	6722	6592	6200	triticale
w tym zboża konsump- cyjne i paszowe	77888	123778	90731	86537	86299	76963	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podsta- wowe	73908	98731	75764	78942	78748	71583	of which basic cereals
pszenica	44942	41806	33308	38641	38578	35385	wheat
żyto	21016	32858	25161	25946	25893	23816	rye
jęczmień	3640	3348	4396	3837	3786	2632	barley
owies i mieszanki zbożowe	1386	9411	6959	4323	4319	3970	oats and cereal mixed
pszenżyto	2924	11308	5940	6195	6172	5780	triticale
Strączkowe konsumpcyjne w t	1	1	—	—	—	—	Edible pulses in t
Ziemniaki w t	190960	123429	130488	160313	160313	160313	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	178255	240025	231577	1930	1850	1850	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik ^a w t	2313	7008	10097	9356	9000	6191	Rape and agrimony ^a in t
Warzywa w t	10149	13203	16868	15988	15988	9752	Vegetables in t
Owoce w t	10704	10045	4927	14372	14372	14336	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	153397	183034	211498	213398	213398	206663	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	35541	43694	52150	54958	54958	53131	cattle (excluding calves)
cielęta	1824	2094	2465	2606	2606	2590	calves
trzoda chlewna	71436	77905	89335	78687	78687	76837	pigs
owce	303	270	273	202	202	202	sheep
konie	5094	2875	2831	3128	3128	3128	horses
drób	39199	56196	64444	73817	73817	70775	poultry
Żywiec rzeźny w przelicze- niu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t	105889	125976	145278	145459	145459	140920	Animals for slaughter in terms of meat (includ- ing fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l	1056649	1625835	1611416	1685879	1684968	1659425	Cows' milk in thous. l
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt	1803	2466	868	3327	3327	1349	Consumer hen eggs in thous. units

a Bez materiału siewnego. b W wadze żywej. c Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego i drobiowego; w wadze poubojowej ciepłej.

a Excluding sowing material. b In live weight. c Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 21 (203). **WARTOŚĆ SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)**
VALUE OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

PRODUKTY ROLNE	2000	2005	2007	2008			AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem <i>grand total</i>	w tym od sektora prywatnego <i>of which from private sector</i>		
					razem <i>total</i>	w tym od gospo- darstw indywi- dualnych <i>of which from private farms</i>	
w tys. zł <i>in thous. zł</i>							
Zboża	39586,1	40346,1	59118,8	53825,6	53637,1	48144,6	Cereals
w tym zboża podsta- wowe	37638,8	30456,1	49175,7	49665,9	49496,2	45403,0	<i>of which basic cereals</i>
pszenica	24556,5	15078,1	23923,8	26287,8	26254,3	24099,5	<i>wheat</i>
żyto	8081,3	8437,3	14806,9	13230,8	13207,1	12342,3	<i>rye</i>
jęczmień	2294,0	1155,5	3003,2	2816,9	2796,4	2082,4	<i>barley</i>
owies i mieszanki zbożowe	849,5	2356,1	3542,8	2236,0	2234,3	2049,6	<i>oats and cereal mixed</i>
pszenżyto	1857,5	3429,1	3899,0	5094,4	5004,2	4829,1	<i>triticale</i>
w tym zboża konsump- cyjne i paszowe	36568,4	40316,3	58063,7	51665,0	51557,5	46065,1	<i>of which consumer and for feeds cereals</i>
w tym zboża podsta- wowe	34725,5	30426,2	48120,5	47512,3	47423,6	43330,4	<i>of which basic cereals</i>
pszenica	22955,5	15048,2	23332,4	25268,4	25234,9	23080,1	<i>wheat</i>
żyto	7757,8	8437,3	14724,0	13211,0	13187,2	12322,4	<i>rye</i>
jęczmień	1977,5	1155,5	2978,4	2345,8	2325,4	1611,3	<i>barley</i>
owies i mieszanki zbożowe	579,4	2356,1	3490,3	1976,4	1974,6	1790,0	<i>oats and cereal mixed</i>
pszenżyto	1455,3	3429,1	3595,4	4710,8	4701,6	4526,6	<i>triticale</i>
Strączkowe konsumpcyjne	2,6	2,5	—	—	—	—	<i>Edible pulses</i>
Ziemniaki.....	30521,2	22184,8	25766,7	33558,0	33558,0	33558,0	<i>Potatoes</i>
Buraki cukrowe	20583,6	41337,4	25960,2	220,9	211,8	211,8	<i>Sugar beets</i>
Rzepak i rzepik ^b	1865,2	5411,1	9601,8	10882,4	10436,9	6972,1	<i>Rape and agrimony^b</i>
Warzywa	23531,9	28125,5	36078,6	31790,2	31790,2	7785,8	<i>Vegetables</i>
Owoce	14971,3	8415,1	12191,5	23807,5	23807,5	23800,3	<i>Fruit</i>
Żywiec rzeźny	527203,4	693103,0	789888,6	838958,9	838958,9	813140,8	<i>Animals for slaughter</i>
bydło (bez cieląt)	101998,0	174611,9	207835,9	228799,0	228799,0	221913,1	<i>cattle (excluding calves)</i>
cielęta	11270,8	19847,7	20322,6	18695,3	18695,3	18568,5	<i>calves</i>
trzoda chlewna	263294,7	298219,0	311720,7	313657,3	313657,3	305472,1	<i>pigs</i>
owce	1601,6	1851,0	1565,6	1181,2	1181,2	1181,2	<i>sheep</i>
konie	24447,4	17992,8	17716,7	18304,5	18304,5	18304,5	<i>horses</i>
drób	124590,9	180580,6	230727,1	258321,7	258321,7	247701,4	<i>poultry</i>
Mleko krowie	919566,6	1635139,0	1824442,5	1845008,4	1843842,3	1820312,3	<i>Cows' milk</i>
Jaja kurze konsumpcyjne ..	509,9	600,0	235,7	711,0	711,0	347,6	<i>Consumer hen eggs</i>

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. b Bez materiału siewnego.

a Paid to suppliers; excluding VAT. b Excluding sowing material.

Leśnictwo

Forestry

TABL. 22 (204). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
Stan w dniu 31 XII
FOREST LAND
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w ha	604477	614239	620788	622278	T O T A L in ha
Lasy	595609	604626	611038	612406	Forests
Publiczne	411097	414841	416812	417354	Public
zalesione	409393	411785	413466	413925	wooded
niezalesione	1705	3056	3346	3429	non-wooded
własność Skarbu Państwa	409975	413666	415610	416045	owned by the State Treasury
zalesione	408296	410654	412308	412656	wooded
niezalesione	1680	3012	3302	3389	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwowych	372752	377074	379291	379606	managed by State Forests
zalesione	371442	374661	376541	376750	wooded
niezalesione	1311	2413	2750	2856	non-wooded
parki narodowe	32204	32352	32370	32512	national parks
zalesione	31937	31898	31916	32066	wooded
niezalesione	267	454	454	446	non-wooded
własność gmin ^a	1122	1175	1203	1309	owned by gminas ^a
zalesione	1097	1131	1159	1269	wooded
niezalesione	25	45	44	40	non-wooded
Prywatne	184512	189786	194226	195052	Private
zalesione	181071	186245	190575	190803	wooded
niezalesione	3442	3540	3651	4249	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	8868	9613	9750	9872	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	29,5	30,0	30,3	30,3	FOREST COVER in %
POWIERZCHNIA LASÓW NA 1 MIESZKANCA w ha	0,49	0,50	0,51	0,51	FOREST AREA PER CAPITA in ha

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a It also concerns gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 23 (205). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATION AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008				SPECIFICATION
				ogółem <i>grand total</i>	lasy publiczne <i>public forests</i>		lasy prywatne ^a <i>private forests^a</i>	
					razem <i>total</i>	w tym własność Skarbu Państwa <i>of which owned by the State Treasury</i>		
w ha in ha								
Powierzchnia produkcyj- na szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII) ..	160	153	154	151	151	151	–	<i>Production area of forest nurseries (as of 31 Dec)</i>
Odnowienia i zalesienia ^b	2961	2629	2594	2425	2007	2007	418	<i>Renewals and affor- estation^b</i>
sztuczne	2928	2595	2567	2372	1979	1979	393	<i>artificial</i>
zrębów ^c	958	1564	1767	1847	1748	1748	99	<i>felling sites^c</i>
halizn i płazowin ..	240	99	75	71	21	21	50	<i>blanks and irregu- larly stocked open stands</i>
użytków rolnych ^d i nieużytków	1730	932	725	454	210	210	244	<i>agricultural land^d and wasteland</i>
naturalne	33	35	27	53	28	28	25	<i>natural</i>
Poprawki i uzupełnienia	619	300	306	201	169	169	32	<i>Corrections and supplements</i>
Pielęgnowanie ^e	14520	12385	13174	13377	12713	12709	664	<i>Tending^e</i>
w tym:								<i>of which:</i>
upraw ^f	8031	8642	9122	9167	8503	8499	664	<i>crops^f</i>
młodników	5384	3408	3654	3900	3900	3900	–	<i>greenwoods</i>
wprowadzanie pod- szytów ^g	1093	330	388	308	308	308	–	<i>introduction of under- growth^g</i>
Melioracje	1348	1894	2065	1751	1751	1751	–	<i>Drainage</i>

a Dane szacunkowe. b Bez dolesień luk w drzewostanach i wprowadzania II piętra. c Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. d Przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. e Bez cięć trzebieżowych. f Pielęgnowanie gleby i czyszczenia wczesne. g Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Excluding the afforestation of tree stand gaps and introduction of the second layer. c Including renewals protected by tree stands. d Designated for afforestation in a land development plan. e Without extirpation. f Tending soil and early tree cutting. g Planting bushes or trees remaining in a lower layer of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 24 (206). **POZYSKANIE DREWNA^a**
REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008				SPECIFICATION
				ogółem <i>grand total</i>	lasy publiczne <i>public forests</i>		lasy prywatne <i>private forests</i>	
					razem <i>total</i>	w tym własność Skarbu Państwa <i>of which owned by the State Treasury</i>		
O G Ó Ł E M w dam ³	1454,5	1800,3	1929,6	1802,7	1714,6	1714,5	88,1	T O T A L in dam ³
Grubizna	1391,8	1720,1	1870,0	1739,3	1651,2	1651,2	88,1	Timber
Grubizna iglasta	957,9	1267,9	1383,8	1282,4	1216,0	1215,9	66,4	Coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe ..	381,0	492,5	601,9	527,0	484,8	484,8	42,2	large-size wood
średniowymiarowe								medium-size wood
do przerobu								for industrial
przemysłowego	503,0	708,2	713,7	688,1	673,7	673,7	14,4	uses
Grubizna liściasta	433,8	452,2	486,3	456,9	435,2	435,2	21,6	Non-coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe ..	158,0	135,7	146,4	123,7	114,3	114,3	9,4	large-size wood
średniowymiarowe								medium-size wood
do przerobu								for industrial
przemysłowego	226,1	274,2	294,5	286,3	281,0	281,0	5,3	uses
Drewno małowymia- rowe	62,7	80,2	59,6	63,4	63,4	63,4	–	Slash
Do przerobu przemy- słowego	31,1	35,1	24,2	19,6	19,6	19,6	–	For industrial uses
Opałowe	31,6	45,1	35,4	43,8	43,8	43,8	–	For fuel
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m ³	233,7	284,5	306,0	284,0	395,6	396,9	45,2	TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREA in m ³

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień; patrz tabl. 25.

a Excluding removals (timber) from plantings; see table 25.

TABL. 25 (207). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIEN^a**
PLANTINGS AND REMOVALS FROM PLANTINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym na gruntach prywatnych <i>of which on private land</i>	
Sadzenie w szt.: drzew	9296	16689	15956	9350	3788	Planting in units of: trees bushes
krzewów	19264	4049	3719	4784	1054	
Pozyskanie drewna (grubizny) ^a						Removals (timber) ^a in m ³
w m ³	21358	46507	26848	28523	16214	
grubizna iglasta	2702	10065	2598	3140	2222	coniferous
w tym drewno wielko-						of which large-size gen-
wymiarowe ogólnego						eral purpose wood
przeznaczenia	1417	5263	1140	1608	1222	non-coniferous
grubizna liściasta	18656	36442	24250	25383	13992	
w tym drewno wielko-						of which large-size gen-
wymiarowe ogólnego						eral purpose wood
przeznaczenia	7500	12653	6636	8532	4897	

a Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

a Estimated data; excluded from the data on total removals (timber).

DZIAŁ XVI PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2004) do sekcji: „Górnictwo”, „Przetwórstwo przemysłowe” oraz „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę”.

W tabl. 1 i 4 uwzględniono jednostki i zakłady budżetowe oraz gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych (zaliczonych do wyżej wymienionych sekcji), a ponadto w tabl. 4 dane o produkcji wyrobów obejmują również działalność podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, a zaliczanych do innych sekcji niż: „Górnictwo”, „Przetwórstwo przemysłowe” oraz „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę”.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 22.

3. Przedstawione w tabl. 4 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług (PKWiU) obowiązującą od 1 I 2005 r.

W niektórych przypadkach wprowadzono tzw. „pozycje niezgodne” z grupowaniami PKWiU, które stanowią:

- sumę niektórych pozycji PKWiU lub ich części,
- pozycję zbiorczą utworzoną w oparciu o inne, niż występujące w PKWiU, kryteria.

Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano również skrócone nazwy.

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na zwiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 9 na str. 23.

Jako **cenę stałą** od 2001 r. przyjęto ceny stałe 2000 r. (średnie ceny bieżące 2000 r.).

CHAPTER XVI INDUSTRY AND CONSTRUCTION

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE rev. 1.1, in the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing" and "Electricity, gas and water supply".

In tables 1 and 4 budgetary entities and establishments as well as auxiliary units of budgetary entities (included in the above mentioned sections) were presented. Moreover, data regarding the production of products, in table 4 includes also the activity of entities producing industrial products included in sections other than "Mining and quarrying", "Manufacturing" and "Electricity, gas and water supply".

2. Data was compiled using the **enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of products, which was compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 22.

3. Products in table 4 are presented according to the Polish Classification of Products and Services (PKWiU) used since 1 Jan 2005.

In some cases the so-called "items inconsistent" with PKWiU codes were introduced. They comprise:

- the sum of some PKWiU positions or the sum of their parts,
- collective item based on criteria different than the ones in PKWiU.

Moreover, abbreviated names were used for some products.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e. both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of the fact whether payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of work and services rendered for a payment, i.e. both industrial and non-industrial;
- 3) lump sum agent fees in case of concluding an agreement on commission terms and full agent fees in case of concluding an agency agreement;
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 9 on page 23.

As **constant prices** since 2001 have been adopted 2000 constant prices (2000 average current prices).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne – na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) – czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np. słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane dotyczące **zatrudnienia w przemyśle** obejmują zatrudnionych na podstawie stosunku pracy.

Do zatrudnionych w przemyśle nie zaliczono:

- 1) uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego;
- 2) agentów;
- 3) osób wykonujących pracę nakładczą.

Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych wynagrodzeń wykazano w przeliczeniu niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2004) do sekcji „Budownictwo”, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

2. Dane według grup PKD 2004 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 22.

3. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów – wykonane siłami własnymi systemem zlecieniowym przez podmioty budowlane na rzecz obcych zleceńodawców.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Dane o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów) dotyczą:

- w zakresie liczby budynków – budynków nowo wybudowanych,
- w zakresie kubatury budynków – budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnym wynagrodzeniu miesięcznym** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych – na terenie kraju – w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

5. In data concerning production, the value of outwork is included.

Outwork in industry is the paid execution by natural persons – on the order and for the benefit of economic entities (outwork employers) – of activities consisting in the manufacture of products or their parts from materials supplied by the outwork employers as well as from raw materials of local origin, e.g. straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the outwork employers.

6. Data concerning **paid employment in industry** includes employees hired on the basis of an employment contract.

Employees in industry do not include:

- 1) apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training;
- 2) agents;
- 3) outworkers.

Data concerning average paid employment and average wages and salaries is given after converting part-time paid employees into full-time paid employees.

Construction

1. Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE rev. 1.1, in the section “Construction”, employing more than 9 persons.

2. Data by NACE rev. 1.1 groups was compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 22.

3. **Construction and assembly production** concerns activity realized within the country and includes construction work with an investment, restoration and conservation character as well as temporary construction on construction sites – realized by construction entities on the basis of the contract system for outside clients.

4. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Types of Constructions (PKOB).

5. Data on **buildings completed** (by all investors) concerns:

- within the scope of the number of buildings – newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings – newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

6. Data regarding **average paid employment and average monthly wages and salaries** concerns hired employees, i.e. persons employed on the basis of an employment contract (labour contract, call, appointment or election) and includes full- and part-time paid employees, within the country, converted into full-time paid employees.

Przemysł Industry

TABL. 1 (208). **PODSTAWOWE DANE O PRZEMYŚLE**
BASIC DATA ON INDUSTRY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008		SPECIFICATION
				ogółem total	2007 = 100	
Produkcja sprzedana (ceny bieżące) w mln zł	8312,5	11738,5	15263,6	15117,1	101,4 ^a	<i>Sold production (current prices) in mln zł</i>
Pracujący ^b	66107	58615	66436	65447	98,5	<i>Employed persons^b</i>
Przeciętne zatrudnienie	57495	52561 ^c	55154 ^c	56119	101,7	<i>Average paid employment</i>
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^d w zł	1628,84	1985,90	2339,81	2545,03	108,8	<i>Average monthly gross wages and salaries^d in zł</i>

a Ceny stałe. b Stan w dniu 31 XII; według faktycznego miejsca pracy. c Dane skorygowano w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika. d Bez wynagrodzeń zatrudnionych za granicą.

a Constant prices. b As of 31 Dec; by actual workplace. c Data has been corrected in relation to the data published in the previous editions of the Yearbook. d Excluding wages and salaries of persons employed abroad.

TABL. 2 (209). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYŚŁU^a**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008		2007 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące current prices					
	w tys. zł in thous. zł			w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	7481898	10884040	14062318	13865600	100,0	101,0
TOTAL						
sektor publiczny	1605424	1071241	942213	451273	3,3	x
public sector						
sektor prywatny	5876474	9812799	13120105	13414327	96,7	x
private sector						
Górnictwo	62248	74488	182434	209291	1,5	105,0
Mining and quarrying						
Przetwórstwo przemysłowe	6700265	9966639	12594497	12532611	90,4	102,7
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych i napojów	3393156	5419570	6902167	6629873	47,8	100,3
Manufacture of food products and beverages						
Włókiennictwo	334454	249561	230739	188843	1,4	87,7
Manufacture of textiles						
Produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich Manufacture of wearing apparel and furriery ^Δ	100801	92809	112278	131235	0,9	118,8
Produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny ^Δ	906894	1042915	1190482	1188330	8,6	98,4
Manufacture of wood and wood, straw and wicker products ^Δ						
Produkcja masy włóknistej oraz papieru ^Δ Manufacture of pulp and paper ^Δ	25723	15859	22366	34360	0,2	155,7

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concerns economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (2009). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008		2007 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące <i>current prices</i>					
	w tys. zł <i>in thous. zł</i>		w odsetkach <i>in percent</i>			
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
Działalność wydawnicza; poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji <i>Publishing, printing and reproduction of recorded media</i>	128454	186361	180804	200037	1,4	108,6
Produkcja wyrobów chemicznych <i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>	44291	66007	60466	75127	0,5	112,5
Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych <i>Manufacture of rubber and plastic products</i>	245059	563971	1071009	1141749	8,2	111,1
Produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych <i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>	231345	230069	392562	390590	2,8	96,7
Produkcja wyrobów z metali ^Δ <i>Manufacture of metal products^Δ</i>	171734	246905	378725	387256	2,8	102,7
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ <i>Manufacture of machinery and equip- ment n.e.c.</i>	361711	481996	713277	910831	6,6	130,0
Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej ^Δ <i>Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.</i>	27276	94585	120996	177376	1,3	148,3
Produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i zegarków <i>Manufacture of medical, precision and optical instruments, watches and clocks</i>	27522	35776	72748	97471	0,7	135,5
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep <i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	7745	11644	35146	28010	0,2	82,4
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego <i>Manufacture of other transport equipment</i>	79968	216668	223048	202512	1,5	99,0
Produkcja mebli; pozostała działalność produkcyjna ^Δ <i>Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.</i>	214398	383721	324532	313298	2,3	96,2
Wytwarzanie i zaopatrywanie w ener- gię elektryczną, gaz, wodę Electricity, gas and water supply	719385	842913	1285387	1123698	8,1	79,4
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>Electricity, gas, steam and hot water supply</i>	627921	720509	1167732	998498	7,2	77,8
Pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody <i>Collection, purification and distribution of water</i>	91464	122404	117655	125200	0,9	99,3

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (210). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSŁE^a**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł			
O G Ó Ł E M	10884040	14062318	13865600	T O T A L
Podmioty o liczbie zatrudnionych:				Entities with following number of paid employees:
49 i mniej	1502982	1656484	1802219	49 and less
50-249	3000681	3546833	3476474	50-249
250-499	1480944	2305813	2386360	250-499
500-999	2726688	2566824	1896579	500-999
1000 i więcej	2172745	3986364	4303968	1000 and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concerns economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (211). **PRODUKCJA WAŻNIEJSZYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF MAJOR PRODUCTS^a

WYROBY	2000	2005	2007	2008		PRODUCTS
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				udział w produkcji krajowej w % share in domestic production in %	
Świeże lub chłodzone mięso wołowe i cielęce w t	7720	6569	19779	11453	4,0	Fresh or chilled beef and veal meat in t
Produkty uboju ^b wliczane do wydajności poubojowej w t:						Slaughter products ^b included in post-slaughter capacity in t:
bydła i cieląt	7138	5183	4969	4387	2,3	cattle and calves
trzody chlewniej	20965	23882	38084	21117	2,1	pigs
Mięso wieprzowe, świeże lub chłodzone w t	22690	38875	49319	47007	3,0	Fresh or chilled pork meat in t
Wędliny ^c w t	14111	28274	27596	22216	2,5	Meat products ^c in t
Wędliny drobiowe w t	3715	7723	2414	4076	3,9	Poultry products in t
Konserwy drobiowe w t	2882	5161	4954	4709	14,2	Tinned poultry in t
Mleko płynne przetworzone w hl	3012068	4789989	5942308	6097196	26,0	Processed liquid milk in hl
Masło oraz inne tłuszcze otrzymywane z mleka w t ..	31981	37750	32652	35784	19,6	Butter and other fats from milk in t
Sery i twarogi w t	68160	118678	137001	147342	21,0	Cheese and curd in t
w tym:						of which:
sery podpuszczkowe dojrzewające	42584	73270	78531	86173	30,6	rennet ripening cheese
ser świeży niedojrzewający i twaróg w t	21399	41159	53685	61542	18,4	unripened fresh cheese and curd
Produkty stosowane w żywieniu zwierząt hodowlanych w t	283171	221873	441433	350464	4,9	Preparations used in farming animal feeding in t
Karma dla zwierząt domowych w t	551	947	1511	1207	0,4	Prepared pet foods in t
Maka pszenna w t	42557	40905	37972	41856	2,0	Wheat flour in t

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Obejmują mięso, tłuszcze, produkty oraz części niejadalne (odpady); w wadze poubojowej ciepłej. c Bez końskich i dziczyzny.

a Data concerns economic entities employing more than 9 persons. b Including meat, fats, offal and animal parts unfit for human consumption; in post-slaughter warm weight. c Excluding horseflesh and game.

TABL. 4 (211). **PRODUKCJA WAŻNIEJSZYCH WYROBÓW^a (dok.)**
PRODUCTION OF MAJOR PRODUCTS^a (cont.)

WYROBY	2000	2005	2007	2008		PRODUCTS
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				udział w produkcji krajowej w % share in domestic production in %	
Tkaniny z udziałem syntetycz- nych włókien odcinkowych w t	829	925	271	146	9,9	Woven fabrics of synthetic staple fibres in t
Koce i pledy w tys. sztuk	668	889	337	274	18,7	Blankets and rugs in thous. units
Tarcica iglasta w m ³	185642	164436	111271	205579	6,2	Coniferous sawnwood in m ³
Tarcica liściasta w m ³	5489	18628	34	9720	2,0	Non-coniferous sawnwood in m ³
Okna i drzwi, ościeżnice i progi drewniane w m ²	674365	504435	211681	198653	1,5	Wooden windows and doors, frames and sills in m ²
Papier i tektura w tys. t	16	25	25	25	0,8	Paper and paperboard in thous. t
Cegła w tys. ceg	71415	84622	49557	44719	5,9	Bricks in thous. bricks
Pustaki ścienne ceramiczne w m ³	47438	57489	86489	86897	2,7	Ceramic hollow wall tiles in m ³
Maszyzny i urządzenia rolnicze i dla gospodarki leśnej w t	6790	13925	21498	25559	20,6	Machinery and equipment for agriculture and forestry in t
Ciepło w parze lub gorącej wodzie w GJ	13190528	13222499	13441679	14149709	2,6	Thermal energy from steam or hot water in GJ

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (212). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008		
				ogółem total	stanowiska positions	
					robotnicze manual labour	nierobotnicze non-manual labour
OGÓŁEM	51543	47133	49450	50570	38464	12106
TOTAL						
sektor publiczny	13023	5624	4232	3441	2321	1120
public sector						
sektor prywatny	38520	41509	45218	47129	36143	10986
private sector						
Górnictwo	671	418	592	730	593	137
Mining and quarrying						
Przetwórstwo przemysłowe	45893	42344	44538	45640	36052	9588
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych i napojów Manufacture of food products and beverages	15015	14272	15077	13960	10912	3048
Włókiennictwo	3412	2135	1934	1708	1335	373
Manufacture of textiles						
Produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich ... Manufacture of wearing apparel and furriery ^Δ	2652	1791	1922	1971	1746	225

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (212). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYŚLE^a (dok.)**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008		
				ogółem total	stanowiska positions	
					robotnicze manual labour	nierobotnicze non-manual labour
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
Produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny ^Δ	5172	4104	3981	4239	3375	864
<i>Manufacture of wood and wood, straw and wicker products^Δ</i>						
Produkcja masy włóknistej oraz papieru ^Δ	616	239	241	358	256	102
<i>Manufacture of pulp and paper^Δ</i>						
Działalność wydawnicza; poligrafia i repro- dukcja zapisanych nośników informacji ..	1048	1154	1061	1126	687	439
<i>Publishing, printing and reproduction of recorded media</i>						
Produkcja wyrobów chemicznych	521	435	323	372	233	139
<i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>						
Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych	1786	2718	4094	5130	4387	743
<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>						
Produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych	2203	1753	1893	2012	1605	407
<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	1944	1997	2432	2611	2045	566
<i>Manufacture of metal products^Δ</i>						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	5088	3935	4477	4721	3716	1005
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>						
Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej ^Δ	606	603	655	845	577	268
<i>Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.</i>						
Produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych	#	179	47	#	#	#
<i>Manufacture of radio, television and com- munication equipment and apparatus</i>						
Produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i zegarków	313	347	559	654	440	214
<i>Manufacture of medical, precision and optical instruments, watches and clocks</i>						
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	1185	2018	1982	2092	1809	283
<i>Manufacture of other transport equipment</i>						
Produkcja mebli; pozostała działalność produkcyjna ^Δ	2878	3519	2424	2233	1936	297
<i>Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.</i>						
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	4979	4371	4320	4200	1819	2381
<i>Electricity, gas and water supply</i>						
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	3842	3376	3430	3308	1227	2081
<i>Electricity, gas, steam and hot water supply</i>						
Pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody .	1137	995	890	892	592	300
<i>Collection, purification and distribution of water</i>						

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (213). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008		
				ogółem total	stanowiska	positions
					robotnicze manual labour	nierobotnicze non-manual labour
	w zł in zł					
OGÓŁEM TOTAL	1687,46	2049,37	2439,77	2632,76	2171,22	4099,20
sektor publiczny public sector	1993,35	2898,91	3076,95	3118,15	2652,61	4082,89
sektor prywatny private sector	1584,04	1934,27	2380,13	2597,32	2140,30	4100,87
Górnictwo Mining and quarrying	2202,00	2218,38	3049,32	3153,54	2928,74	4126,58
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	1618,45	1952,40	2323,75	2507,50	2116,98	3975,90
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych i napojów Manufacture of food products and beverages	1682,60	1925,32	2249,74	2470,75	2127,16	3700,81
Włókiennictwo Manufacture of textiles	1394,13	1664,33	1903,63	2080,80	1733,06	3325,36
Produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich ... Manufacture of wearing apparel and furriery ^Δ	1028,24	1134,93	1364,75	1486,77	1378,45	2327,30
Produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny ^Δ Manufacture of wood and wood, straw and wicker products ^Δ	1685,37	1886,86	2463,27	2521,37	1940,96	4788,60
Produkcja masy włóknistej oraz papieru ^Δ Manufacture of pulp and paper ^Δ	1242,51	1264,16	1444,50	1742,76	1518,46	2305,72
Działalność wydawnicza; poligrafia i repro- dukcja zapisanych nośników informacji .. Publishing, printing and reproduction of recorded media	1961,16	2454,93	2353,09	2533,18	2304,23	2891,46
Produkcja wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	1525,13	2273,79	2163,13	2544,42	2037,73	3393,76
Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	1653,98	1734,75	2226,53	2306,49	2083,43	3623,51
Produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	1601,85	1673,26	2356,85	2707,72	2350,37	4116,91
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	1697,90	1995,29	2475,32	2624,64	2295,94	3812,25
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	1846,30	2104,19	2501,66	2675,86	2380,08	3769,50
Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej ^Δ Manufacture of electrical machinery and apparatus n.e.c.	1398,14	1772,73	2074,47	2282,29	1821,11	3275,19
Produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych Manufacture of radio, television and com- munication equipment and apparatus	#	2001,35	985,82	#	#	#
Produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i zegarków Manufacture of medical, precision and optical instruments, watches and clocks	1886,10	2382,66	2778,67	3063,95	2394,92	4439,52

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez wynagrodzeń zatrudnionych za granicą.

^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons; excluding wages and salaries of persons employed abroad.

TABL. 6 (213). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008		
				ogółem total	stanowiska	positions
					robotnicze manual labour	nierobotnicze non-manual labour
w zł in zł						
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	1339,01	1979,44	2401,33	2396,16	2239,04	3400,50
<i>Manufacture of other transport equipment</i>						
Produkcja mebli; pozostała działalność produkcyjna ^Δ	1271,74	1527,42	1759,03	2077,32	1931,01	3031,00
<i>Manufacture of furniture; manufacturing n.e.c.</i>						
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	2254,16	2972,63	3552,37	3903,34	2999,12	4594,13
<i>Electricity, gas and water supply</i>						
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	2365,89	3098,31	3759,36	4159,51	3187,66	4732,54
<i>Electricity, gas, steam and hot water supply</i>						
Pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody .. <i>Collection, purification and distribution of water</i>	1876,61	2546,17	2754,63	2953,31	2608,33	3634,06

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez wynagrodzeń zatrudnionych za granicą.

^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons; excluding wages and salaries of persons employed abroad.

Budownictwo Construction

TABL. 7 (214). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008	
	w tys. zł in thous. zł			w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	960248,6	1061006,4	1596635,7	1988613,1	100,0
TOTAL					
sektor publiczny	72379,1	45816,5	41751,2	39509,7	2,0
<i>public sector</i>					
sektor prywatny	887869,5	1015189,9	1554884,5	1949103,4	98,0
<i>private sector</i>					
w tym: of which:					
Wznoszenie budynków i budowli; inżynieria lądowa i wodna ^Δ	787150,1	828374,0	1268816,9	1683471,6	84,7
<i>Building of constructions; civil engineering^Δ</i>					
Wykonywanie instalacji budowlanych	166457,4	194125,9	281567,5	239309,8	12,0
<i>Building installation</i>					
Wykonywanie robót budowlanych wykończeniowych	4678,9	34011,9	43693,1	65116,7	3,3
<i>Building completion</i>					

^a Zrealizowana systemem zleceńiowym przez podmioty budowlane; wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa podlaskiego, siłami własnymi bez podwykonawców.

^a Realized on the basis of the contract system by construction entities; realized by enterprises which have a head office on the territory of Podlaskie Voivodship, without subcontractors participation.

TABL. 8 (215). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Roboty o charakterze inwestycyjnym <i>Investment work</i>	Roboty o charakterze remontowym <i>Restoration work</i>	SPECIFICATION	
	w tys. zł <i>in thous. zł</i>				
O G Ó Ł E M	2000	960248,6	824872,5	135376,1	T O T A L
	2005	1061006,4	891852,0	169154,4	
	2007	1596635,7	1389333,6	207302,1	
	2008	1988613,1	1653721,5	334891,6	
sektor publiczny		39509,7	38875,4	634,3	<i>public sector</i>
sektor prywatny		1949103,4	1614846,1	334257,3	<i>private sector</i>
Budynki		1348581,3	1181199,7	167381,6	Buildings
Budynki mieszkalne		762967,6	681083,9	81883,7	<i>Residential buildings</i>
budynki mieszkalne jednorodzinne		53331,9	43365,7	9966,2	<i>one-dwelling buildings</i>
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe		671465,5	621622,0	49843,5	<i>two- and multi-dwelling buildings</i>
budynki zbiorowego zamieszkania		38170,2	16096,2	22074,0	<i>residences for communities</i>
Budynki niemieszkalne		585613,7	500115,8	85497,9	<i>Non-residential buildings</i>
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego		3146,8	#	#	<i>hotels and similar buildings</i>
budynki biurowe		48495,0	37787,8	10707,2	<i>office buildings</i>
budynki handlowo-usługowe		162778,5	151857,8	10920,7	<i>wholesale and retail trade buildings</i>
budynki transportu i łączności		7444,2	#	#	<i>transport and communication buildings</i>
budynki przemysłowe i magazynowe		216276,6	189047,7	27228,9	<i>industrial buildings and warehouses</i>
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej		102943,4	84652,0	18291,4	<i>public entertainment, education, hospital or institutional care buildings</i>
pozostałe budynki niemieszkalne		44529,2	29280,9	15248,3	<i>other non-residential buildings</i>
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej		640031,8	472521,8	167510,0	Civil engineering works
Infrastruktura transportu		409017,0	289849,6	119167,4	<i>Transport infrastructure</i>
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe		350395,7	250337,1	100058,6	<i>highways, streets and roads</i>
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne		35836,4	16727,6	19108,8	<i>bridges, elevated highways, tunnels and subways</i>
budowle wodne		22784,9	22784,9	—	<i>harbours, waterways, dams and other water works</i>
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne		179516,1	149352,1	30164,0	<i>Pipelines, communication and electricity lines</i>
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe		68034,7	65909,3	2125,4	<i>long-distance pipelines, communication and electricity power lines</i>
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze		111481,4	83442,8	28038,6	<i>local pipelines and cables</i>
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe		51498,7	33320,1	18178,6	<i>Complex constructions on industrial sites and other civil engineering works</i>

^a Zrealizowana systemem zleceńiowym przez podmioty budowlane; wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę na te-
renie województwa podlaskiego, siłami własnymi bez podwykonawców.

^a Realized on the basis of the contract system by construction entities; realized by enterprises which have a head office on the
territory of Podlaskie Voivodship, without subcontractors participation.

TABL. 9 (216). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
BUILDINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Budynki^a	1581	2516	3099	3899	Buildings^a
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe	985	1664	2030	2738	of which one-dwelling as well as two- and multi- dwelling residential buildings
miasta	836	1186	1378	1673	urban areas
wieś	745	1330	1721	2226	rural areas
W tym budynki indywidualne ^b	1371	2323	2837	3391	Of which private buildings ^b
miasta	647	1038	1158	1214	urban areas
wieś	724	1285	1679	2177	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe	873	1601	1884	2567	one-dwelling as well as two- and multi-dwelling residential buildings
niemieszkalne	498	722	952	824	non-residential
Kubatura^c w dam³	2468,5	3550,7	10488,5	5764,9	Cubic volume^c in dam³
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe	1370,7	1640,5	2059,9	2895,0	of which one-dwelling as well as two- and multi- dwelling residential buildings
miasta	1731,4	2018,4	8221,1	3045,8	urban areas
wieś	737,1	1532,3	2267,4	2719,1	rural areas
W tym budynki indywidualne ^b	1254,6	2401,4	7462,3	3521,1	Of which private buildings ^b
miasta	585,1	1131,7	5648,6	1362,9	urban areas
wieś	669,5	1269,7	1813,7	2158,2	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe	710,1	1259,1	1484,7	2034,4	one-dwelling as well as two- and multi-dwelling residential buildings
niemieszkalne	544,5	1142,3	5977,3	1486,7	non-residential

a Nowo wybudowane. b Realizowane przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe. c Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a Newly built. b Realized by natural persons, churches and religious associations. c Of newly built and expanded buildings (concerns only the expanded portion).

TABL. 10 (217). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW**
BUILDINGS COMPLETED BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
BUDYNKI ^a BUILDINGS ^a					
Budynki mieszkalne	985	1664	2032	2740	Residential buildings
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe	985	1664	2030	2738	One-dwelling buildings as well as two- and multi-dwelling buildings
w tym jednorodzinne	912	1618	1977	2669	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	–	–	2	2	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	596	852	1067	1159	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	38	23	42	19	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	9	10	21	8	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	87	137	94	342	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	2	2	–	2	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	101	175	173	152	Garage buildings
Budynki przemysłowe	32	37	41	45	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	45	109	158	68	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	7	2	2	3	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	4	9	8	6	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	2	4	3	–	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	1	7	6	6	Sports halls
Budynki gospodarstw rolnych	266	326	507	503	Farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	1	8	3	1	Buildings used as places of worship and for religious activities

^a Nowo wybudowane.
^a Newly built.

TABL. 10 (217). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)**
BUILDINGS COMPLETED BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
KUBATURA ^b w dam ³ CUBIC VOLUME ^b in dam ³					
Budynki mieszkalne	1370,7	1640,5	2064,4	2903,0	Residential buildings
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkańowe	1370,7	1640,5	2059,9	2895,0	One-dwelling buildings as well as two- and multi-dwelling buildings
w tym jednorodzinne	725,4	1256,7	1532,0	2089,3	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	—	—	4,5	8,0	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	1097,8	1910,2	8424,1	2861,9	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	37,3	24,4	75,0	21,8	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	26,9	58,9	621,2	40,4	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	373,5	236,3	2273,8	808,9	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	0,1	0,5	—	1,4	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	15,7	32,6	96,1	59,6	Garage buildings
Budynki przemysłowe	148,8	175,9	3184,7	718,4	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	82,0	477,9	943,5	244,0	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	19,5	4,5	1,2	20,1	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	62,0	124,3	67,7	43,3	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	16,4	45,2	16,0	5,6	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	0,1	83,1	92,7	37,0	Sports halls
Budynki gospodarstw rolnych	300,9	549,5	948,2	843,5	Farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	1,8	90,6	91,3	0,5	Buildings used as places of worship and for religious activities

^b Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

^b Of newly built and expanded buildings (concerns only the expanded portion).

TABL. 11 (218). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W BUDOWNICTWIE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	9723	6632	7749	8952	T O T A L
sektor publiczny	1377	501	493	364	public sector
sektor prywatny	8346	6131	7256	8588	private sector
Na stanowiskach robotniczych	7389	4698	5470	6510	In manual labour positions
Na stanowiskach nierobotniczych	2334	1934	2279	2442	In non-manual labour positions

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 12 (219). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE^a**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w zł in zł				
O G Ó Ł E M	1688,56	2104,01	2553,18	2846,40	T O T A L
sektor publiczny	1570,59	1961,53	2265,92	2327,20	public sector
sektor prywatny	1708,02	2115,66	2572,70	2868,41	private sector
Na stanowiskach robotniczych	1496,07	1636,63	2007,21	2338,65	In manual labour positions
Na stanowiskach nierobotniczych	2297,95	3239,37	3863,60	4199,99	In non-manual labour positions

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez wynagrodzeń zatrudnionych za granicą.
^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons; excluding wages and salaries of persons employed abroad.

DZIAŁ XVII TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. **Linia kolejowa** jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i ciężarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

3. **Linia autobusowa** jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w kilometrach pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od ilości kursów autobusów odbywających się na tej linii.

CHAPTER XVII TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31 Dec was established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and broad gauge railway lines (data concerning the length of these lines is given in terms of standard gauge lines) operating on that day. The **railway line** is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. **National roads** include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Voivodship roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.

Powiat roads include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with each other.

Gmina roads include roads with local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Out-of-town roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

3. **Bus line** is a permanent road link between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses travelling regularly between these locations according to a defined schedule.

Length of a bus line is the length of the route in kilometres between two terminal locations regardless of the number of trips made by buses on that line.

4. Transport samochodowy zarobkowy obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą (przedsiębiorstwa transportu samochodowego) oraz od 2003 r. w zakresie przewozów ładunków również usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy (np. działalność przemysłową, budowlaną, handlową); dane o przewozach pasażerów nie obejmują przewozów taboru komunikacji miejskiej.

5. Dane o wypadkach drogowych obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Łączność

1. Informacje o łączności w ujęciu rzeczowym dotyczą poczty publicznej oraz operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej, tj. sieci służącej do świadczenia usług telekomunikacyjnych (z wyłączeniem sieci wewnętrznej – sieci eksploatowanej przez podmioty wyłącznie na własne potrzeby lub założonej w budynkach niemieszkalnych usytuowanych na terenie jednej nieruchomości gruntowej).

2. Placówki pocztowe obejmują placówki pocztowe, agencje, pośrednictwa, oddziały i kioski, a do 2001 r. uwzględniane były również placówki usług telekomunikacyjnych.

3. Usługi łączności obejmują usługi opłacone, wolne od opłat i służbowe.

Dane dotyczące przesyłek listowych obejmują: listy, kartki pocztowe, druki, druki bezadresowe, ankiety i pakietki nadawane jako przesyłki listowe w rozumieniu cenników za usługi pocztowe (w ruchu krajowym i zagranicznym).

4. Telefoniczne łącza główne obejmują standardowe łącza główne oraz łącza w dostęпах ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci dla transmisji głosu, obrazu, faksów, danych.

4. Road transport for hire or reward includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity (road transport entities) and since 2003 also services for remuneration carried out by entities with basic economic activity other than road transport (e.g. industrial, building, trade activity); data regarding transport of passengers does not include carriage by urban road transport fleet.

5. Data regarding road accidents covers events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

Road accident fatality is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

Person injured in a road accident is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Communications

1. Information regarding communications, in tangible terms, concerns the public post office as well as operators of the public telecommunications network, i.e. the network used for rendering telecommunications services (excluding internal networks – networks used by entities exclusively for their own needs or installed in non-residential buildings located on a single piece of real estate).

2. Post offices include post offices, agencies, intermediaries, branches and kiosks as well as until 2001 telecommunications service offices.

3. Communications services include services paid for, free of charge and official.

Data concerning letters includes: letters, post cards, forms, bulk mailings, questionnaires and small packets sent as letters in terms of the price rate for postal services (domestic and foreign mail).

4. Telephone main line includes standard main line and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e. a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.

Transport

Transport

TABL. 1 (220). LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE

Stan w dniu 31 XII

RAILWAY LINES OPERATED

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
	w km in km				
O G Ó Ł E M	783	682	705	760	T O T A L
Normalnotorowe ^a	783	682	705	760	Standard gauge ^a
w tym zelektryfikowane	217	220	218	220	of which electrified
jednotorowe	675	575	598	653	single track
dwu- i więcej torowe	108	107	107	107	double- and more track
Na 100 km ² powierzchni ogólnej ...	3.9	3.4	3.5	3.8	Per 100 km ² of total area

^a Łącznie z szerokotorowymi, których długość w 2008 r. wynosiła 48 km.^a Including broad gauge, the length of which in 2008 was 48 km.

TABL. 2 (221). DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI

Stan w dniu 31 XII

HARD SURFACE PUBLIC ROADS

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o nawierzchni ulepszonej of which with improved surface	
					w km in km	
OGÓŁEM	10569	11013	11248	11357	9539	TOTAL
miejskie	1445	1553	1603	1623	1509	urban
zamejskie	9124	9460	9645	9734	8030	out-of-town
Krajowe	979	977	981	981	981	Domestic
miejskie	202	201	203	203	203	urban
zamejskie	777	776	778	778	778	out-of-town
Wojewódzkie	1216	1243	1241	1241	1241	Voivodship
miejskie	168	175	173	173	173	urban
zamejskie	1048	1068	1068	1068	1068	out-of-town
Powiatowe	5929	6452	6504	6539	5264	Powiat
miejskie	487	502	506	503	476	urban
zamejskie	5442	5950	5998	6036	4788	out-of-town
Gminne	2445	2341	2522	2596	2053	Gmina
miejskie	588	675	721	744	657	urban
zamejskie	1857	1666	1801	1852	1396	out-of-town

Ź r ó d ł o: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

S o u r c e: data of the General Directorate of Domestic Roads and Motorways.

TABL. 3 (222). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE^a**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	407773	536637	604743	644009	T O T A L
w tym:					of which:
Samochody osobowe	259088	352351	405727	435951	Passenger cars
Autobusy	2044	2177	2227	2252	Buses
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	43832	61315	66597	69892	Lorries and truck tractors ^b
Ciągniki balastowe i rolnicze	77905	92942	100598	104480	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	22590 ^c	25228	26706	28382	Motorcycles

a W 2000 r. według ewidencji prowadzonej przez wojewodę, w latach 2005-2008 – przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. c Łącznie ze skuterami.

a In 2000 according to the register maintained by voivod, in 2005-2008 – by starosts, city mayors and mayors. b Including vans. c Including scooters.

TABL. 4 (223). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**
Stan w dniu 31 XII
REGULAR BUS LINES^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	1193	1128	903	915	National: number
długość w km	55747	56043	50414	51750	length in km
dalekobieżne: liczba	22	28	31	37	long distance: number
długość w km ...	6199	9416	10206	11465	length in km
regionalne: liczba	439	477	229	227	regional: number
długość w km	24960	25987	18115	18086	length in km
podmiejskie: liczba	719	607	622	633	suburban: number
długość w km	24488	20520	21901	22066	length in km
miejskie: liczba	13	16	21	18	urban: number
długość w km	100	120	192	133	length in km
Międzynarodowe: liczba	19	26	10	10	International: number
długość w km ...	14104	45375	15772	15772	length in km

a Przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzących regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Of entities employing more than 9 persons providing regular national and international connections; excluding municipal public transport services.

TABL. 5 (224). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**
ROAD TRANSPORT FOR HIRE OR REWARD^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					Domestic transport
Przewozy ładunków w tys. t	844,0	728,9	681,0	636,5	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	81,8	153,2	169,3	224,4	Average transport distance of 1 t of goods in km
Przewozy pasażerów w tys. osób ^b	29731,0	21278,1	19355,8	18669,3	Transport of passengers ^b in thous. persons
Średnia odległość przewozu 1 pasażera ^b w km	33,9	38,3	42,4	50,9	Average transport distance of passenger ^b in km
Komunikacja międzynarodowa					International transport
Przewozy ładunków w tys. t	63,8	127,9	413,8	1835,0	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	1035,1	1131,7	1220,7	1432,9	Average transport distance of 1 t of goods in km
Przewozy pasażerów w tys. osób	143,9	114,7	108,5	54,4	Transport of passengers in thous. persons
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	608,6	1324,6	851,8	1256,4	Average transport distance of passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Data concerns enterprises employing more than 9 persons. b Excluding municipal public transport services.

TABL. 6 (225). **WYPADKI DROGOWE^a**
ROAD ACCIDENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Wypadki	1538	1185	1162	1136	Total road accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^b	37,7	22,1	19,2	17,6	Per 10 thous. registered motor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków	2111	1701	1650	1644	Road accident casualties
Śmiertelne	201	211	209	162	Fatalities
Ranni	1910	1490	1441	1482	Injured

a Zarejestrowane przez Policję. b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Vehicles as of 31 Dec.

Source: data of the General Police Headquarters.

Łączność

Communications

TABL. 7 (226). **WAŻNIEJSZE DANE O ŁĄCZNOŚCI^a**
MAJOR COMMUNICATIONS DATA^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Placówki pocztowe (stan w dniu 31 XII)	339 ^b	298	320	332	Post offices (as of 31 Dec)
miasta	107	106	107	114	urban areas
wieś	232	192	213	218	rural areas
Przesyłki listowe polecone nadane ^c w tys.	6107,3	6512,7	7602,3	8482,9	Registered letters mailed ^c in thous.
Paczki i listy wartościowe nadane ^c w tys.	494,4	436,8	546,5	616,8	Packages and insured letters mailed ^c in thous.
Przekazy pocztowe i telegraficzne wplacane ^c w tys.	3444,3	2343,9	1905,0	1808,3	Postal and telegraphic transfers paid ^c in thous.
Przekazy dla wpłat na rachunki bankowe w tys.	8455,6	6312,5	6767,0	7025,0	Orders of payments on bank accounts in thous.

^a Dane dotyczą poczty publicznej. ^b Łącznie z placówkami usług telekomunikacyjnych. ^c W obrocie krajowym oraz z Polski za granicę; przesyłki listowe i paczki nie obejmują przesyłek zrealizowanych w systemie EMS-POCZTEX.

^a Data concerns public post. ^b Including telecommunications service offices. ^c In overturn within Poland and from Poland abroad; registered letters and packages do not include mailing through EMS-POCZTEX system.

TABL. 8 (227). **ABONENCI TELEFONICZNI ORAZ APARATY TELEFONICZNE^a**
Stan w dniu 31 XII
TELEPHONE SUBSCRIBERS AND TELEPHONE SETS^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Telefoniczne łącza główne w tys.	337,1	364,2	316,9	282,8	Telephone main line in thous.
w tym abonenci prywatni ^b	287,0	289,3	249,2	215,2	of which private subscribers ^b
miasta	238,0	272,7	233,2	209,9	urban areas
w tym abonenci prywatni ^b	196,5	207,5	175,7	150,1	of which private subscribers ^b
wieś	99,1	91,5	83,7	72,9	rural areas
w tym abonenci prywatni ^b	90,5	81,8	73,5	65,1	of which private subscribers ^b
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii przewodowej)	333,7	330,2	283,1	252,9	of which standard main line (fixed line telephone subscribers)
miasta	234,8	243,7	203,7	182,8	urban areas
wieś	98,9	86,5	79,4	70,1	rural areas
Aparaty telefoniczne publiczne samo- inkasujące	3617	2895	2385	1468	Public pay telephones
miasta	2796	2259	1767	961	urban areas
wieś	821	636	618	507	rural areas

^a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. ^b Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.

^a Data concerns operators of the public telecommunications network. ^b Possessing telephones installed in private dwellings.

DZIAŁ XVIII HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których podstawowym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczane zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

- 1) sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w:
 - punktach sprzedaży detalicznej,
 - hurtowniach oraz u producentów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców;
- 2) sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej uwzględniono sprzedaż towarów zarówno ludności, jak i konsumentom zbiorowym, tj. urzędów, instytucjom, żłobkom, przedszkolom itp., nie uwzględniono natomiast sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów-rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP); patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 3) na str. 22.

3. Podziału towarów na **konsumpcyjne i niekonsumpcyjne** dokonano umownie, zaliczając do niekonsumpcyjnych te towary, których zużycie odbywa się głównie w sferze produkcji. Do towarów niekonsumpcyjnych zaliczono w szczególności towary przeznaczone do produkcji rolniczej (np. maszyny, narzędzia i urządzenia rolnicze, nasiona, pasze, środki ochrony roślin, nawozy sztuczne), materiały budowlane itp.

Podziału towarów konsumpcyjnych na żywność i napoje bezalkoholowe, napoje alkoholowe oraz towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

4. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

CHAPTER XVIII TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter, unless otherwise indicated, concerns all entities of the national economy conducting trade activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the basic activity of which is the sale of commodities classified in accordance with NACE rev. 1.1 in the section "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods".

2. Data concerning **retail sales** includes:

- 1) sales of consumer and non-consumer goods in:
 - retail sales outlets,
 - wholesalers as well as at producers in quantities indicating purchases for the individual need of the purchaser;
- 2) sales of trade commodities (consumer goods) as well as catering production in catering establishments.

Sales of goods, both for the general public as well as for collective consumers, i.e. government offices, institutions, nurseries, nursery schools etc. are included in the value of retail sales. However, marketplace sales made by salesmen paying only a stall fee (e.g. sales of agricultural products conducted by farmer-producers, sales at automobile markets) are not included.

Data concerning retail sales is presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP); see general notes to the Yearbook, item 7, point 3) on page 22.

3. The division of commodities into **consumer and non-consumer** goods was made on the following basis, non-consumer goods include those goods, the consumption of which occurs primarily in the sphere of production. In particular, goods designated for agricultural production (e.g. agricultural machinery, tools and equipment, seeds, animal feed, plant protection chemicals, artificial fertilizers), building materials etc., were included in non-consumer goods.

The division of consumer goods into food and non-alcoholic beverages, alcoholic beverages as well as non-food goods was made by estimation.

4. Data regarding **wholesale of commodities** includes sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sales realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers) as well as the value of sales realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

5. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 do 2499 m², prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hypermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m², prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do **innych sklepów** zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

Dane dotyczące sklepów prezentowane są zgodnie z ich faktyczną lokalizacją.

6. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

7. Do **placówek gastronomicznych** zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż 6 miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

8. **Magazyny handlowe** (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów. Począwszy od 2006 r. badanie dotyczące magazynów handlowych prowadzone jest w cyklu trzyletnim.

9. Dane o działalności handlowej i gastronomicznej opracowano na podstawie danych ze sprawozdawczości. Dane dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5% próbie tych jednostek.

Informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób od 2004 r. dane uogólniane są w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5% próbie tych jednostek; do 2003 r. dane opracowywano na podstawie rejestru.

5. The division of **shops by organizational forms** was made on the basis of the sales area and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are shops with multiple departments, selling a wide and universal range of non-food goods mainly, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are shops with a sales area from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide range of food goods and frequently bought non-food goods.

Hypermarkets are shops with a sales area from 2500 m², selling goods in a self-service system and offering a wide range of food goods and frequently bought non-food goods, usually with a parking place.

Grocery shops are shops primarily selling food goods for daily consumption, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialized shops are shops selling a wide range of articles to fully meet specific needs, e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods etc.

Other shops include stores with a sales area up to 119 m².

Data concerning shops is presented according to their actual location.

6. Shops are presented including public pharmacies.

7. **Catering establishments** include permanent and seasonal catering establishments and outlets, whose scope of activity is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than 6 months in a calendar year.

Portable retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

8. **Trade warehouses** (wholesale and retail distribution) are the organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering amount and the changes in stocks. Since 2006 survey concerning trade warehouses has been conducted in a three-yearly cycle.

9. Data regarding trade and catering activity is compiled on the basis of reporting. For entities employing up to 9 persons, data has been generalized on the basis of the result of sample survey conducted on a 5% sample of these entities.

Information regarding shops and petrol stations was compiled on the basis of reporting. For entities employing up to 9 persons from 2004 the data has been generalized on the basis of the results of sample survey conducted on a 5% sample of these entities; until 2003 the data was compiled on the basis of the register.

10. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

10. Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, covered markets) with permanent or seasonal small-retail sales outlets or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or daily (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where due to the increased demand from buyers (e.g. holiday seaside demand) trade outlets conduct activity for a period up to 6 months and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (228). **SPRZEDAŻ DETALICZNA (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w mln zł	9676,8	10571,8	12184,1	11986,5	T O T A L in mln zł
W tym udział przedsiębiorstw handlowych ^a w %	15,1	18,9	19,6	20,9	Of which share of trade enterprises ^a in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	7987	8803	10200	10056	PER CAPITA in zł

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw handlowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a Data concerns trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (229). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW^a (ceny bieżące)**
RETAIL SALES OF GOODS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
O G Ó Ł E M	3817,8	4882,7	6452,3	6794,2	T O T A L
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Towary konsumpcyjne	69,8	65,7	65,7	66,9	Consumer goods
żywność i napoje bezalkoholowe	25,3	22,9	24,0	20,9	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe	6,3	5,3	4,9	5,1	alcoholic beverages
towary nieżywnościowe	38,2	37,5	36,8	40,9	non-food goods
Towary niekonsumpcyjne	30,2	34,3	34,3	33,1	Non-consumer goods

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concerns enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) and employing more than 9 persons.

TABL. 3 (230). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a**
(ceny bieżące)
WHOLESALE OF GOODS IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
O G Ó Ł E M	4764,2	8436,5	9900,1	11164,1	T O T A L
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Żywność i napoje bezalkoholowe ...	36,9	30,1	36,2	34,0	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	7,2	9,1	9,1	11,3	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	55,9	60,8	54,7	54,7	Non-food goods ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

a Data concerns enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (231). **SKLEPY I STACJE PALIW**
Stan w dniu 31 XII
SHOPS AND PETROL STATIONS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Sklepy	10140	10344	10442	Shops
Domy towarowe	3	3	1	Department stores
Domy handlowe	20	19	16	Trade stores
Supermarkety	77	97	100	Supermarkets
Hipermarkety	8	7	9	Hypermarkets
Sklepy powszechne	263	257	237	Grocery shops
Sklepy wyspecjalizowane	581	762	839	Specialized shops
Inne sklepy ^a	9188	9199	9240	Other shops ^a
Stacje paliw	351	345	302	Petrol stations

a Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a Data concerns economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5 (232). **GASTRONOMIA^a**
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII)	338	356	348	330	Number of catering establishments (as of 31 Dec)
w tym restauracje	67	78	81	87	of which restaurants
Przychody z działalności gastrono- micznej (ceny bieżące) w tys. zł	100539	144566	197956	207386	Revenues from catering activity (current prices) in thous. zł
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej	71179	95502	149609	151956	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholo- wych i wyrobów tytoniowych ..	17208	29061	22622	27745	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concerns enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (233). **MAGAZYNY HANDLOWE^a**
Stan w dniu 31 XII
TRADE WAREHOUSES^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2006	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:				Secured warehouses:
liczba	720	746	790	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	461535	510985	544184	storage space in thous. m ²
Magazyny zadaszone:				Roofed warehouses:
liczba	49	72	71	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	16126	32097	31215	storage space in thous. m ²
Place składowe:				Storage sites:
liczba	121	112	116	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	333445	302146	311141	storage space in thous. m ²
Silosy i zbiorniki:				Silos and reservoirs:
liczba	299	91	100	number
pojemność w dam ³	17885	6547	9889	capacity in dam ³

a Hurtu i rozdzielnice detalu; dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Wholesale and retail distribution; data concerns enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 7 (234). **TARGOWISKA**
Stan w dniu 31 XII
MARKETPLACES
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	77	82	83	79	number
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	61	64	66	62	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia targowisk w tys. m ²	772	808	797	802	area of marketplaces in thous. m ²
w tym sprzedażowa	576	550	552	542	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	3252	3648	3456	3523	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	2757	2933	2866	2768	of which at marketplaces open daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	23	20	20	19	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	3609,2	4333,5	4061,0	3896,4	Annual receipts from marketplace fees in thous. zł

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

a Number of marketplaces or places located on streets and squares open periodically.

DZIAŁ XIX FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 9 XI 2000 r. o zmianie ustawy o rachunkowości, obowiązującej od 1 I 2002 r. (tekst jednolity Dz. U. 2002 Nr 76, poz. 694, z późniejszymi zmianami).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują banków, instytucji ubezpieczeniowych, domów i biur maklerskich, towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług);
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów (łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku);
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z wynajmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżkę dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszt wytworzenia sprzedanych produktów powiększony o koszty sprzedaży (z podatkiem akcyzowym) i o koszty ogólnego zarządu (wariant kalkulacyjny) lub są to koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów (wariant porównawczy);

CHAPTER XIX FINANCES OF ENTERPRISES

General notes

1. Financial results of enterprises are adjusted to the Act on change of the Act of Accounting dated 9 Nov 2000, effective since 1 Jan 2002 (uniform text Journal of Laws 2002 No. 76, item 694, with later amendments).

Data regarding the financial management of enterprises includes economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data does not include banks, insurance companies, brokerage houses and brokerage offices, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net sales revenues of products (goods and services);
- 2) net sales revenues of goods and materials (including sums due from the sale of reusable packages);
- 3) other operating revenues, i.e. revenues not directly connected with the basic activity of the entity, in which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, fixed assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets received free of charge, including donated assets (cash), as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, income from social activities, income from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights;
- 4) financial revenues, i.e. revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether totally or partially), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) the cost of products sold (goods and services), i.e. the manufacturing cost of products sold increased by selling cost (including excise tax) and by the cost of management and administration (calculation variant) or the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories (comparative variant);

- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązanie (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży z uwzględnieniem opustów w postaci rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług.

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Zyski i straty nadzwyczajne to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi, zaniechaniem lub zawieszeniem pewnego rodzaju działalności (w tym również istotną zmianą metod produkcji lub sprzedażą zorganizowanej części jednostki) oraz postępowaniem układowym lub naprawczym.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik finansowy na działalności gospodarczej, powiększony o zyski nadzwyczajne i pomniejszony o straty nadzwyczajne.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

- 2) *the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;*
- 3) *other operating costs which comprise: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e. surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and fixed assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, damages, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition and restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets given free of charge;*
- 4) *financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.*

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices taking into account discounts in the form of rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. Financial result on economic activity is the sum of the financial result on the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Extraordinary profits and losses are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events, certain types of ceased or suspended activity (also including a significant change in the methods of production or the sale of an organized part of an entity) as well as negotiations or improvement.

7. Gross financial result (profit or loss) is the financial result on economic activity, increased by extraordinary profits and decreased by extraordinary losses.

8. Obligatory encumbrances of gross financial result include income tax on legal and natural persons as well as other payments resulting from separate regulations.

9. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczoną, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i początek okresu sprawozdawczego. Przy czym rezerwę tworzy się niezależnie od tego czy jednostka osiągnie zysk, czy poniesie stratę bilansową. Konsekwencją przyjętego rozwiązania jest to, że w rachunku wyników strata brutto może być wyższa niż strata netto.

10. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymujemy po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

11. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;

2) **wskaźnik rentowności obrotu:**

- **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
- **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;

3) **wskaźnik płynności finansowej:**

- **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych, bez funduszy specjalnych,
- **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i krótkoterminowych należności i roszczeń do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
- **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, krótkoterminowych należności i roszczeń, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych czynnych) do zobowiązań krótkoterminowych, bez funduszy specjalnych.

12. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, krótkoterminowe należności i roszczenia, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe czynne.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

9. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obliged to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e. the tax presented in the tax declaration for a given reporting period,
- the deferred part, i.e. a difference between the state of reserves and assets, by virtue of deferred tax at the end and at the beginning of the reporting period. The reserve is created irrespective of the balance profit or loss of a given entity. Consequence of the accepted solution is that gross loss can be higher than net loss in the income statement.

10. Net financial result (profit or loss) is derived after decreasing gross financial result by obligatory encumbrances.

11. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

1) **cost level indicator** as the relation of costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;

2) **turnover profitability rate:**

- **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
- **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;

3) **financial liquidity ratio of:**

- **the first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities, excluding special funds,
- **the second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues and claims to short-term liabilities, excluding special funds,
- **the third degree** as the relation of current assets (inventories, short-term dues and claims, short-term investments and short-term deferred expenditure) to short-term liabilities, excluding special funds.

12. Current assets include: inventories, short-term dues and claims, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term deferred expenditure.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

13. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał (fundusz) rezerwowy z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych oraz wynik finansowy netto roku obrotowego. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach akcyjnych – kapitał akcyjny,
- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.) – kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski,
- w spółdzielniach – fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, cywilnych – kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszony o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

14. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów bankowych i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

15. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podaje na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

13. Equity capital (fund) is recorded in accounting ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. It includes: core capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years as well as net financial result of the turnover year. Core capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- share capital – in joint stock companies,
- initial capital – in limited liability companies,
- founders' capital – in state owned enterprises,
- participation fund – in cooperatives,
- owners' capital – in limited partnership, unlimited partnership and civil law partnership companies.

Core capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

14. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from bank credits and loans. Total liabilities of enterprises are divided into: long-term liabilities – when their repayment period on the balance day is longer than one year and short-term liabilities – when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

15. Data concerning the finances of enterprises is presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (235). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2007	2008		
			ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector
			w tys. zł in thous. zł		
Przychody z całokształtu działalności Revenues from total activity	30514165	37990954	40400846	2573126	37827720
w tym: of which:					
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług)	17184290	21633322	22419324	840217	21579107
Net sales revenues of products (goods and services)					
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów ...	12661975	15360500	17047273	1652279	15394994
Net sales revenues of goods and materials					
Przychody finansowe	228395	423169	403265	14001	389264
Financial revenues					
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności Costs of obtaining revenues from total activity	29437138	35979571	39055685	2534314	36521371
w tym: of which:					
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług)	17658873	21939482	23270161	926734	22343427
Cost of products sold (goods and services)					
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	11120187	13332792	14538715	1571097	12967618
Value of goods and materials sold					
Koszty finansowe	246983	356456	839603	13409	826194
Financial costs					
Wynik finansowy na działalności gospodarczej ... Financial result on economic activity	1077027	2011383	1345161	38812	1306349
Zyski nadzwyczajne Extraordinary profits	5854	2686	4945	144	4801
Straty nadzwyczajne Extraordinary losses	2263	1835	1973	80	1893
Wynik finansowy brutto Gross financial result	1080618	2012234	1348133	38876	1309257
Zysk brutto	1166610	2135543	1737657	59525	1678132
Gross profit					
Strata brutto	85992	123309	389524	20649	368875
Gross loss					
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto Obligatory encumbrances of gross financial result	198949	315326	208935	13776	195159
W tym podatek dochodowy ^a	180323	307861	201453	10625	190828
Of which income tax ^a					
Wynik finansowy netto Net financial result	881669	1696908	1139198	25100	1114098
Zysk netto	967684	1817939	1507635	46040	1461595
Net profit					
Strata netto	86015	121031	368437	20940	347497
Net loss					

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 274.

^a See general notes, item 9 on page 274.

TABL. 2 (236). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SELECTED SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przychody z całokształtu działalności <i>Revenues from total activity</i>	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności <i>Costs of obtaining revenues from total activity</i>	Wynik finansowy brutto <i>Gross financial result</i>	Obowiązkowe obciążenia wyniku finan- sowego brutto <i>Obligatory encumbrances of gross financial result</i>	Wynik finansowy netto <i>Net financial result</i>
		w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM	2005	30514165	29437138	1080618	198949	881669
TOTAL	2007	37990954	35979571	2012234	315326	1696908
	2008	40400846	39055685	1348133	208935	1139198
w tym: of which:						
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo		122971	119158	4140	131	4009
<i>Agriculture, hunting and forestry</i>						
Przemysł		19146673	18777505	369072	62251	306821
<i>Industry</i>						
górnictwo		214892	170526	44366	8587	35779
<i>mining and quarrying</i>						
przetwórstwo przemysłowe		16457539	16213755	243693	39097	204596
<i>manufacturing</i>						
wytwarzanie i zaopatrywanie w ener- gię elektryczną, gaz, wodę		2474242	2393224	81013	14567	66446
<i>electricity, gas and water supply</i>						
Budownictwo		3599427	3239774	359650	47453	312197
<i>Construction</i>						
Handel i naprawy ^Δ		14982831	14494986	490132	69787	420345
<i>Trade and repair^Δ</i>						
Hotele i restauracje		102251	98705	3730	606	3124
<i>Hotels and restaurants</i>						
Transport, gospodarka magazynowa i łączność		1114526	1088920	25860	6929	18931
<i>Transport, storage and communication</i>						
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ		943236	867502	75697	17045	58652
<i>Real estate, renting and business activities</i>						
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		46468	42619	3850	666	3184
<i>Health and social work</i>						
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała ..		200238	187738	12555	3489	9066
<i>Other community, social and personal service activities</i>						

TABL. 3 (237). **PRZEDSIĘBIORSTWA WEDŁUG UZYSKANYCH WYNIKÓW FINANSOWYCH**
ENTERPRISES BY OBTAINED FINANCIAL RESULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z wynikiem finansowym brutto With gross financial result			Z wynikiem finansowym netto With net financial result		
			dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)	dodatnim (zysk) positive (profit)	ujemnym (strata) negative (loss)	zerowym (0) zero (0)
			w % ogółem in % of total			in % of total		
OGÓŁEM	2005	1116	80,1	17,6	2,3	78,1	18,5	3,4
TOTAL	2007	1183	86,9	12,7	0,4	85,8	13,6	0,6
	2008	1293	82,4	17,5	0,1	81,5	18,2	0,3
sektor publiczny		71	67,6	32,4	–	67,6	32,4	–
public sector								
sektor prywatny		1222	83,2	16,6	0,2	82,3	17,3	0,3
private sector								
w tym: of which:								
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo		22	72,7	27,3	–	72,7	27,3	–
Agriculture, hunting and forestry								
Przemysł		391	78,3	21,7	–	78,3	21,7	–
Industry								
górnictwo		5	100,0	–	–	100,0	–	–
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe		360	78,1	21,9	–	78,1	21,9	–
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w ener- gię elektryczną, gaz, wodę		26	76,9	23,1	–	76,9	23,1	–
electricity, gas and water supply								
Budownictwo		144	92,4	7,6	–	92,4	7,6	–
Construction								
Handel i naprawy ^Δ		513	83,4	16,4	0,2	82,7	17,1	0,2
Trade and repair ^Δ								
Hotele i restauracje		23	82,6	17,4	–	78,3	21,7	–
Hotels and restaurants								
Transport, gospodarka magazynowa i łączność		55	69,1	30,9	–	69,1	30,9	–
Transport, storage and communication								
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ		107	86,0	13,1	0,9	80,4	16,8	2,8
Real estate, renting and business activities								
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		11	90,9	9,1	–	90,9	9,1	–
Health and social work								
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała ..		19	84,2	15,8	–	84,2	15,8	–
Other community, social and personal service activities								

TABL. 4 (238). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Wskaźnik poziomu kosztów <i>Cost level indicator</i>	Wskaźnik rentowności obrotu <i>Turnover profitability rate</i>		Wskaźnik płynności finansowej <i>Financial liquidity ratio of the</i>		
			brutto <i>gross</i>	netto <i>net</i>	I stopnia <i>first degree</i>	II stopnia <i>second degree</i>	III stopnia <i>third degree</i>
		w % in %					
O G Ó Ł E M	2005	96,5	3,5	2,9	24,3	93,5	138,1
T O T A L	2007	94,7	5,3	4,5	22,2	85,7	134,5
	2008	96,7	3,3	2,8	17,8	73,4	128,5
sektor publiczny		98,5	1,5	1,0	40,6	121,6	152,8
<i>public sector</i>							
sektor prywatny		96,5	3,5	2,9	16,8	71,3	127,4
<i>private sector</i>							
w tym: <i>of which:</i>							
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo		96,9	3,4	3,3	39,1	106,9	216,2
<i>Agriculture, hunting and forestry</i>							
Przemysł		98,1	1,9	1,6	14,6	64,5	113,6
<i>Industry</i>							
górnictwo		79,4	20,6	16,6	12,6	54,5	104,1
<i>mining and quarrying</i>							
przetwórstwo przemysłowe		98,5	1,5	1,2	12,5	59,4	110,3
<i>manufacturing</i>							
wytwarzanie i zaopatrywanie w ener- gię elektryczną, gaz, wodę		96,7	3,3	2,7	39,2	128,0	154,9
<i>electricity, gas and water supply</i>							
Budownictwo		90,0	10,0	8,7	3,6	97,6	167,4
<i>Construction</i>							
Handel i naprawy ^Δ		96,7	3,3	2,8	10,5	7,5	138,4
<i>Trade and repair^Δ</i>							
Hotele i restauracje		96,5	3,6	3,1	50,0	110,8	127,1
<i>Hotels and restaurants</i>							
Transport, gospodarka magazynowa i łączność		97,7	2,3	1,7	30,0	125,0	139,5
<i>Transport, storage and communication</i>							
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ		92,0	8,0	6,2	99,9	147,7	175,8
<i>Real estate, renting and business activities</i>							
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		91,7	8,3	6,9	103,3	249,7	261,7
<i>Health and social work</i>							
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała ..		93,8	6,3	4,5	38,3	116,0	124,5
<i>Other community, social and personal service activities</i>							

TABL. 5 (239). **AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES
As of 31 Dec

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy			
			razem total	w tym		
				materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and products in progress	
w tys. zł						
1	OGÓŁEM	2005	7359524	2279041	548526	319483
2	TOTAL	2007	9544128	3276837	694931	467885
3	2008	11531004	4750885	733629	566303	
4	sektor publiczny	590189	114321	53461	2890	
	public sector					
5	sektor prywatny	10940815	4636564	680168	563413	
	private sector					
	w tym: of which:					
6	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	41975	19939	5041	1840	
	Agriculture, hunting and forestry					
7	Przemysł	5772891	2440640	594206	260586	
	Industry					
8	górnictwo	60175	19274	3383	883	
	mining and quarrying					
9	przetwórstwo przemysłowe	5119415	2325318	520752	259689	
	manufacturing					
10	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	593301	96048	70071	14	
	electricity, gas and water supply					
11	Budownictwo	1533494	590964	28982	261963	
	Construction					
12	Handel i naprawy ^Δ	3450487	1649641	85582	33742	
	Trade and repair ^Δ					
13	Hotele i restauracje	16555	1472	653	–	
	Hotels and restaurants					
14	Transport, gospodarka magazynowa i łączność Transport, storage and communication	209916	16196	7946	324	
15	Obsługa nieruchomości i firm ^Δ	397739	26324	6936	7810	
	Real estate, renting and business activities					
16	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	11327	311	311	–	
	Health and social work					
17	Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	79787	4733	3972	38	
	Other community, social and personal service activities					

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 274.
a See general notes, item 12 on page 274.

Inventories		Krótkoterminowe należności i roszczenia Short-term dues and claims		Inwestycje krótkoterminowe Short-term investments	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe czynne Short-term deferred expenditure	Lp. No.
of which						
produkty gotowe finished products	towary goods	razem total	w tym z tytułu dostaw i usług ^a of which from deliveries and services ^a			
in thous. zł						
404454	985307	3685915	3230418	1295352	99216	1
554114	1510034	4501738	3942585	1579017	186536	2
1544185	1844775	4991266	4356710	1597379	191474	3
7489	50433	312823	284646	157001	6044	4
1536696	1794342	4678443	4072064	1440378	185430	5
9241	3809	13158	6436	7584	1294	6
1403594	167687	2538798	2209623	739553	53900	7
14957	12	24269	22785	7252	9380	8
1388631	142113	2174444	1883506	582178	37475	9
6	25562	340085	303332	150123	7045	10
29641	256265	614311	509316	280163	48056	11
98145	1399054	1495897	1353618	261263	43686	12
–	806	7921	3658	6513	649	13
1419	6460	143010	125957	45113	5597	14
1940	9536	108110	85837	225977	37328	15
–	–	6337	4648	4472	207	16
205	493	49841	44204	24534	679	17

TABL. 6 (240). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
EQUITY CAPITAL (FUND) OF ENTERPRISES
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym Of which			
			kapitał (fundusz) podstawowy core capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplementary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych undistributed (unsettled) financial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year
			w tys. zł in thous. zł			
OGÓŁEM 2005	2005	10674248	5689689	3107017	-122648	882506
TOTAL 2007	2007	14348315	8015701	4096112	-171215	1697147
2008	2008	14684681	8186908	4614939	-28179	1136030
sektor publiczny public sector		1883869	857067	854488	-68231	25100
sektor prywatny private sector		12800812	7329841	3760451	40052	1110930
w tym: of which:						
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo Agriculture, hunting and forestry		68090	11727	37391	138	4009
Przemysł Industry		7808579	4318814	2640604	-121509	306821
górnictwo mining and quarrying		89171	16397	16806	9402	35779
przetwórstwo przemysłowe manufacturing		3950654	1882743	1682028	-95551	204596
wytwarzanie i zaopatrywanie w ener- gię elektryczną, gaz, wodę electricity, gas and water supply		3768754	2419674	941770	-35360	66446
Budownictwo Construction		744123	149465	254459	15417	309966
Handel i naprawy ^Δ Trade and repair ^Δ		2118976	606073	881962	107933	420761
Hotele i restauracje Hotels and restaurants		37470	20397	6041	2224	3124
Transport, gospodarka magazynowa i łączność Transport, storage and communication		228381	131965	79798	-4158	18931
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ Real estate, renting and business activities		3480575	2774698	692617	44	57299
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna Health and social work		13978	8072	3761	-1073	3184
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała .. Other community, social and personal service activities		178701	163443	17907	-27481	9066

TABL. 7 (241). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY (AKCYJNY) PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
INITIAL (SHARE) CAPITAL OF ENTERPRISES
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym mienie Of which estate of			
			Skarbu Państwa the State Treasury	państwowych osób prawnych state legal persons	krajowych osób fizycznych domestic natural persons	osób zagranicznych foreign persons
		w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM	2005	1979404	136795	107774	591486	201794
TOTAL	2007	4167406	98746	2124978	652351	252737
	2008	4159524	95294	2005979	654015	257505
sektor publiczny		847969	73469	70675	10568	—
public sector						
sektor prywatny		3311555	21825	1935304	643447	257505
private sector						
w tym: of which:						
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo		5003	—	2662	2341	—
Agriculture, hunting and forestry						
Przemysł		3298092	40708	1967885	306323	242063
Industry						
górnictwo		10400	—	—	1500	—
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe		868018	29537	23727	299977	229231
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w ener- gię elektryczną, gaz, wodę		2419674	11171	1944158	4846	12832
electricity, gas and water supply						
Budownictwo		101687	2800	145	61218	6145
Construction						
Handel i naprawy ^Δ		344001	29758	16027	224765	7827
Trade and repair ^Δ						
Hotele i restauracje		13333	—	282	9368	—
Hotels and restaurants						
Transport, gospodarka magazynowa i łączność		109634	13168	18378	15113	1427
Transport, storage and communication						
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ		116708	8077	600	22057	43
Real estate, renting and business activities						
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		5745	—	—	1280	—
Health and social work						
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała ..		163187	783	—	9466	—
Other community, social and personal service activities						

TABL. 8 (242). **ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term			
		Ogółem Grand total	razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which	
						kredyty i pożyczki credits and loans	zobowią- zania z tytułu dostaw i usług ^a liabilities from deliveries and services ^a
w tys. zł in thous. zł							
OGÓŁEM 2005	6719105	1287924	1110685	5431181	1065469	3069063	
TOTAL 2007	9095286	1895517	1659527	7199769	1680488	3641977	
2008	12109265	3032593	2145645	9076672	1852311	3678776	
sektor publiczny public sector	589909	192721	174016	397188	24423	120871	
sektor prywatny private sector	11519356	2839872	1971629	8679484	1827888	3557905	
w tym: of which:							
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo Agriculture, hunting and forestry	32146	12326	12009	19820	7178	5389	
Przemysł Industry	7059541	1916822	1240548	5142719	919470	1514763	
górnictwo mining and quarrying	70469	10260	8192	60209	14312	32877	
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	6560341	1873368	1199780	4686973	862341	1355052	
wytwarzanie i zaopatrywanie w ener- gię elektryczną, gaz, wodę electricity, gas and water supply	428731	33194	32576	395537	42817	126834	
Budownictwo Construction	1040008	117825	56366	922183	145628	474773	
Handel i naprawy ^Δ Trade and repair ^Δ	2830855	325226	283830	2505629	715375	1473675	
Hotele i restauracje Hotels and restaurants	56191	41537	32417	14654	3536	4641	
Transport, gospodarka magazynowa i łączność Transport, storage and communication	230402	76607	65757	153795	28089	84924	
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ Real estate, renting and business activities	746454	501005	443023	245449	26643	102883	
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna Health and social work	5749	1147	750	4602	419	2053	
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała .. Other community, social and personal service activities	101732	36803	7650	64929	4095	15101	

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 14 na str. 275.
^a See general notes, item 14 on page 275.

DZIAŁ XX FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. Przez finanse publiczne rozumie się procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdyponowaniem, a w szczególności: gromadzeniem dochodów i przychodów publicznych, wydatkowaniem środków publicznych, finansowaniem potrzeb pożyczkowych budżetu państwa, finansowaniem potrzeb pożyczkowych budżetów jednostek samorządu terytorialnego, zaciąganiem zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzaniem środkami publicznymi, zarządzaniem długiem publicznym.

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów, województwa).

3. Podstawę prawną określającą procesy związane z gromadzeniem i rozdyponowaniem środków publicznych stanowi ustawa z dnia 30 VI 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104) z późniejszymi zmianami. Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego stanowią również: ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 203, poz. 1966) z późniejszymi zmianami, ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2001, Nr 142, poz. 1591) z późniejszymi zmianami, ustawy z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym i o samorządzie województwa (Dz. U. Nr 91, poz. 576 i 578) z późniejszymi zmianami.

4. Dochody i wydatki budżetów gmin, miast na prawach powiatu, powiatów i województwa uchwalane są przez właściwe rady na okres roku kalendarzowego, w terminach i na zasadach określonych w ustawach o samorządzie terytorialnym.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu obejmują łącznie dochody i wydatki części gminnej i powiatowej.

5. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się na podstawie klasyfikacji budżetowej, którą ustala Minister Finansów w drodze rozporządzenia. Prezentowane dane w podziale według działów opracowano zgodnie z klasyfikacją dochodów i wydatków budżetowych, obowiązującą na mocy rozporządzenia Ministra Finansów: w 2000 r. – z dnia 18 VII 2000 r. (Dz. U. Nr 59, poz. 688) z późniejszymi zmianami, w 2005 r. – z dnia 20 IX 2004 r. (Dz. U. Nr 209, poz. 2132) z późniejszymi zmianami, od 2006 r. – z dnia 14 VI 2006 r. (Dz. U. Nr 107, poz. 726) z późniejszymi zmianami.

CHAPTER XX PUBLIC FINANCE

General notes

1. Public finance is understood as processes connected with the accumulation and allocation of public funds, particularly: the accumulation of public revenue and income, spending public funds, financing loan needs of the state budget and the budgets of local self-government entities, committing funds, the management of public funds and public debt.

2. The presented data includes information concerning the budgets of local self-government entities (of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship).

3. The legal basis defining the processes connected with the accumulation and allocation of public funds is the Law on Public Finances, dated 30 Jun 2005 (Journal of Laws No. 249, item 2104) with later amendments. The legal basis for the financial management of local self-government entities is: the Law on Revenue of Local Self-government Entities, dated 13 Nov 2003 (Journal of Laws No. 203, item 1966) with later amendments, the Law on Gmina Self-government, dated 8 Mar 1990 (Journal of Laws 2001, No. 142, item 1591) with later amendments, the Law on Powiat Self-government and the Law on Voivodship Self-government, dated 5 Jun 1998 (Journal of Laws No. 91, items 576 and 578) with later amendments.

4. Revenue and expenditure of budgets of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship are passed by the appropriate councils for a period of one calendar year, within periods and on the basis of principles defined in the laws on local self-government.

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore in tables, revenue and expenditure of gminas are given without revenue and expenditure of gminas being also cities with powiat status, but revenue and expenditure of cities with powiat status include revenue and expenditure of both gmina and powiat.

5. Revenue and expenditure of local self-government entities budgets are grouped on the basis of budget classification, introduced by the regulation of the Minister of Finance. The presented data, divided into divisions, was compiled in accordance with the classification of budget revenue and expenditure, obligatory on the basis of the regulation of the Minister of Finance: in 2000 – dated 18 Jul 2000 (Journal of Laws No. 59, item 688) with later amendments, in 2005 – dated 20 Sep 2004 (Journal of Laws No. 209, item 2132) with later amendments, since 2006 – dated 14 Jun 2006 (Journal of Laws No. 107, item 726) with later amendments.

6. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
 - a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
 - b) wpływy z podatków ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, tj. podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, wpływy z karty podatkowej, podatek od spadków i darowizn, podatek leśny, podatek od czynności cywilno-prawnych,
 - c) wpływy z opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, np. skarbowej, eksploatacyjnej, targowej,
 - d) dochody z majątku jednostek samorządu terytorialnego, np. dochody z wynajmu i dzierżawy,
 - e) środki na dofinansowanie własnych zadań ze źródeł pozabudżetowych;
- 2) dotacje celowe:
 - a) z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - b) otrzymane z funduszy celowych,
 - c) pozostałe dotacje, w tym realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej, regionalnej i uzupełnienia subwencji ogólnej.

7. Na wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się m.in.:

- 1) wydatki bieżące:
 - a) dotacje, w tym dotacje dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego, tj. zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych, środków specjalnych i funduszy celowych,
 - b) świadczenia na rzecz osób fizycznych,
 - c) wydatki bieżące jednostek budżetowych, w tym: wynagrodzenia, składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy, zakup materiałów i usług,
 - d) wydatki bieżące na obsługę długu publicznego,
 - e) wydatki bieżące z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji,
 - f) pozostałe wydatki bieżące;
- 2) wydatki majątkowe, w tym inwestycyjne.

8. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

6. Revenue of local self-government entities budgets comprises:

- 1) own revenue, i.e.:
 - a) revenue from the shares in receipts from corporate and personal income taxes,
 - b) receipts from taxes established and collected on the basis of separate acts, i.e. the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, receipts from lump sum taxation, taxes on inheritance and gifts, the forest tax, tax on civil law transactions,
 - c) receipts from fees established and collected on the basis of separate acts, e.g. the Financial Statute, the Service Law and the Marketplace Law,
 - d) revenue from property of local self-government entities, e.g. income from renting and leasing,
 - e) funds for additional financing own tasks from non-budgetary sources;
- 2) appropriated allocations
 - a) from the state budget of which for government administration tasks, own tasks, tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies;
 - b) allocations received from appropriated funds;
 - c) other allocations, of which for tasks realized on the basis of agreements with local self-government entities;
- 3) general subsidy from the state budget, consisting of the following parts: equalisation, educational, compensatory, balancing, regional and its supplement.

7. Expenditure of local self-government entities budgets includes among others:

- 1) current expenditure:
 - a) allocations, of which allocations for the organizational-legal entities operating in the budgets of local self-government entities, i.e. budgetary establishments, auxiliary units, special funds and appropriated funds;
 - b) benefits for natural persons;
 - c) current expenditure of budgetary entities, of which: wages and salaries, contributions to compulsory social security and the Labour Fund, purchase of materials and services;
 - d) current expenditure for public debt servicing,
 - e) current expenditure for providing guarantees,
 - f) other current expenditure;
- 2) property expenditure, of which investment expenditure.

8. Information concerning local self-government entities budgets is compiled on the basis of financial reports of the Ministry of Finance.

TABL. 1 (243). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
REVENUE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
		w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM	2000	2090057,9	888057,7	714653,2	368442,5	118904,4
TOTAL	2005	2950304,3	1347341,7	1015782,7	418272,0	168907,9
	2007	3673074,4	1604876,8	1256405,0	458349,4	353443,2
	2008	4047883,0	1770480,8	1376544,9	509030,1	391827,2
Dochody własne		1780345,7	724919,6	757763,7	145594,3	152068,1
Own revenue						
w tym: of which:						
udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa – w podatku dochodowym share in income from taxes comprising state budget revenue – in income tax		748485,8	240636,9	354156,6	66847,6	86844,7
od osób prawnych		103569,4	10467,1	25410,4	2193,2	65498,7
corporate income tax						
od osób fizycznych		644916,4	230169,8	328746,2	64654,4	21346,0
personal income tax						
podatek od nieruchomości		358023,1	218252,2	139770,9	–	–
tax on real estate						
podatek rolny		48339,1	48049,4	289,7	–	–
agricultural tax						
podatek od środków transportowych		21407,7	11751,4	9656,3	–	–
tax on means of transport						
podatek od czynności cywilnoprawnych		36114,7	15929,7	20185,0	–	–
tax on civil law transactions						
opłata skarbową		14427,8	6580,7	7847,1	–	–
treasury fee						
dochody z majątku		129961,5	53604,8	69198,4	6074,7	1083,6
revenue from property						
w tym dochody z wynajmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character		25515,8	15187,7	5996,8	3726,7	604,6
Dotacje celowe z budżetu państwa		740701,8	342360,9	178355,9	100233,4	119751,6
Appropriated allocations from the state budget						
na zadania: for tasks:						
z zakresu administracji rządowej		487491,1	248381,2	118336,2	69260,3	51513,4
for government administration tasks						
własne		242751,3	90700,7	56728,2	27557,1	67765,3
for own tasks						
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej		10459,6	3279,1	3291,5	3416,1	472,9
realized on the basis of agreements with government administration bodies						
Dotacje otrzymane z funduszy celowych		18554,6	10321,3	3002,4	4662,1	568,8
Allocations received from appropriated funds						
Dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego		30105,7	5865,0	6259,6	14879,7	3101,4
Appropriated allocations for tasks realized on the basis of agreements with local self-government entities						
Subwencje ogólne z budżetu państwa		1478175,3	687014,0	431163,4	243660,6	116337,3
General subsidies from the state budget						
w tym na zadania oświatowe		1002715,1	438943,5	384857,5	165076,0	13838,1
of which for educational tasks						

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 2 (244). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2008 R.**

REVENUE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY DIVISION IN 2008

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM TOTAL	4047883,0	1770480,8	1376544,9	509030,1	391827,2
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	88487,5	38150,6	32,7	2883,2	47421,0
<i>Agriculture and hunting</i>					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2697,0	2697,0	–	–	–
<i>Electricity, gas and water supply</i>					
Transport i łączność	161943,8	17625,4	91349,4	24845,5	28123,5
<i>Transport and communication</i>					
Gospodarka mieszkaniowa	150772,3	61309,3	80138,2	8450,4	874,4
<i>Dwelling economy</i>					
Działalność usługowa	8727,4	612,9	1391,4	6504,4	218,7
<i>Service activity</i>					
Administracja publiczna	60410,7	14751,0	16218,7	21599,5	7841,5
<i>Public administration</i>					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	64737,2	3092,5	27517,0	34127,7	–
<i>Public safety and fire care</i>					
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych ...	1282160,1	576751,5	550057,4	68098,4	87252,8
<i>Corporate income tax and personal income tax</i>					
Oświata i wychowanie	51355,4	27699,9	12852,1	10349,7	453,7
<i>Education</i>					
Ochrona zdrowia	44884,3	204,1	581,0	19119,2	24980,0
<i>Health care</i>					
Pomoc społeczna	449295,2	270772,3	132501,0	42704,4	3317,5
<i>Social assistance</i>					
Edukacyjna opieka wychowawcza	31145,4	21251,7	7221,4	2024,8	647,5
<i>Educational care</i>					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	17452,8	11563,0	4879,9	628,6	381,3
<i>Municipal economy and environmental protection</i>					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	15779,3	5160,3	5155,8	528,4	4934,8
<i>Culture and national heritage</i>					
Kultura fizyczna i sport	23125,2	12051,4	4278,4	2454,4	4341,0
<i>Physical education and sport</i>					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (245). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW

EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
		w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM	2000	2170465,2	916577,7	765212,0	366215,6	122459,8
TOTAL	2005	2991602,1	1334696,9	1052882,2	421236,8	182786,2
	2007	3545364,9	1559667,6	1235982,8	444763,0	304951,5
	2008	3935254,2	1725222,4	1381232,9	494284,7	334514,2
w tym: of which:						
Dotacje		352237,5	85495,9	148528,5	23053,7	95159,4
Allocations						
w tym dotacje dla zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych, środków specjalnych i funduszy celowych		92248,9	23845,3	66479,7	993,7	930,2
of which allocations for budgetary establish- ments, auxiliary units, special funds and appropriated funds						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych		475047,6	315054,5	138690,5	18797,1	2505,5
Benefits for natural persons						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych		2308324,9	1018147,5	792056,8	368098,7	130021,9
Current expenditure of budgetary entities						
w tym: of which:						
wynagrodzenia		1273900,2	560342,4	449293,9	218557,2	45706,7
wages and salaries						
składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy		211676,2	96914,6	73724,6	33360,1	7676,9
contributions to compulsory social security and the Labour Fund						
zakup materiałów i usług		600021,6	257813,1	221975,7	79825,0	40407,8
purchase of materials and services						
Obsługa długu publicznego		29899,2	8898,9	15573,9	2564,8	2861,6
Public debt servicing						
Wydatki majątkowe		764985,1	294289,2	285698,1	81062,4	103935,4
Property expenditure						
w tym inwestycyjne ^b		757568,4	290859,2	281899,4	80912,4	103897,4
of which investment expenditure ^b						

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych, środków specjalnych i funduszy celowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Including allocations for financing investment tasks of budgetary establishments, auxiliary units, special funds and appropriated funds.

TABL. 4 (246). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG DZIAŁÓW W 2008 R.**EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY DIVISION
IN 2008

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
O G Ó Ł E M T O T A L	3935254,2	1725222,4	1381232,9	494284,7	334514,2
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo Agriculture and hunting	115737,6	60564,8	277,8	2777,4	52117,6
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę Electricity, gas and water supply	2914,3	2496,8	417,5	—	—
Transport i łączność Transport and communication	554211,4	175090,5	220935,3	80308,7	77876,9
Gospodarka mieszkaniowa Dwelling economy	92515,0	50149,5	39899,2	1873,0	593,3
Działalność usługowa Service activity	19100,0	5497,3	4974,0	6447,8	2180,9
Administracja publiczna Public administration	378655,4	198358,7	82745,1	61032,7	36518,9
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa Public safety and fire care	95361,4	23681,5	37159,5	34490,4	30,0
Obsługa długu publicznego ^b Public debt servicing ^b	30581,4	8892,7	15573,9	3253,2	2861,6
Oświata i wychowanie Education	1358551,2	640973,7	550625,5	148336,5	18615,5
Ochrona zdrowia Health care	89382,7	12137,0	16703,9	22484,0	38057,8
Pomoc społeczna Social assistance	600685,8	316463,6	213509,8	66094,4	4618,0
Edukacyjna opieka wychowawcza Educational care	113320,2	33701,3	47605,6	30031,8	1981,5
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska Municipal economy and environmental protection	150806,9	94529,5	55813,9	67,4	396,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego Culture and national heritage	127244,3	50830,2	35339,2	1577,2	39497,7
Kultura fizyczna i sport Physical education and sport	98467,0	36481,9	38175,5	5478,9	18330,7

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmuje wydatki na obsługę długu publicznego oraz wydatki bieżące jednostek budżetowych związane z tą obsługą.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Includes expenditure on public debt servicing and current expenditure of budgetary entities connected with this servicing.

DZIAŁ XXI INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Informacje o nakładach inwestycyjnych opracowano według zasad systemu rachunków narodowych, zgodnie z zaleceniami „ESA 1995”.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj. melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących).

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności 2004 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np. budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

3. Od 2002 r. – w związku z nowelizacją ustawy o rachunkowości (jednolity tekst Dz. U. 2002 Nr 76, poz. 694, z późniejszymi zmianami) nakłady inwestycyjne na niektóre przedmioty leasingu, stanowiące środki trwałe podmiotów je użytkujących (leasingobiorców), zaliczono do nakładów tych podmiotów; do 2001 r. nakłady te były wykazywane przez podmioty finansujące (leasingodawców), tj. zaliczane były do sekcji „Pośrednictwo finansowe” oraz „Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej”, co wpłynęło na poziom prezentowanych wielkości.

CHAPTER XXI INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. Information regarding investment outlays was compiled according to the principles of the system of national accounts and the recommendations of "European System of Accounts ESA 1995".

Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and places as well as land and water engineering constructions), of which construction and assembly works, design and cost estimate documentations among others,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and endowments),
- transport equipment,
- others, i.e. detailed meliorations, costs incurred for purchasing land and second-hand fixed assets, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization (included exclusively in the data expressed at current prices).

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays are included into the appropriate sections of the NACE rev. 1.1 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g. residential buildings and places, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

3. Since 2002 due to the amendment to the Law on Accounting (uniform text Journal of Laws 2002 No. 76, item 694, with later amendments) investment outlays on some objects of lease, being fixed assets of units using them (lessee), have been included into investment outlays of those units; until 2001 those outlays were reported by units that had financed them (lessor), i.e. were classified in the section "Financial intermediation" and "Real estate, renting and business activities", which had impact on the level of presented amounts.

4. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdańczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo mieszkaniowe, sakralne i rekreacyjne nieprzystosowane do stałego zamieszkania – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do **środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku, składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z poboczeniami i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty i inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (jednolity tekst Dz. U. 2002 Nr 76, poz. 694, z późniejszymi zmianami).

2. **Wartość brutto środków trwałych** jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w bieżących cenach ewidencyjnych według stanu w dniu 31 XII należy rozumieć w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:

- przed 1 I 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
- po 1 I 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 I 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

3. **Wartość zużycia środków trwałych** odpowiada wielkości odpisów amortyzacyjnych (umorzeniowych) dokonanych od chwili oddania środków trwałych do eksploatacji.

Stopień zużycia określa stosunek procentowy wartości zużycia do wartości brutto środków trwałych.

4. *The value of investment outlays incurred by:*

- *legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons – was compiled on the basis of statistical reports,*
- *legal persons and organizational entities without legal personality, natural persons conducting economic activity employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private construction residential, sacral and recreational not adapted for permanent residence – was estimated.*

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimation regarding the value of investment outlays on private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e. do not include the difference between unfinished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. **Fixed assets** include asset components and other objects completed and ready for usage, with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1 Jan 2002 cooperative ownership right to residential premise and cooperative right to non-residential (utilitarian) premise.

Data regarding fixed assets does not include the value of land recognized as fixed assets since 1 Jan 1991, in accordance with the regulation of the Council of Ministers, dated 12 Dec 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual use of land recognized as fixed assets since 1 Jan 2002, in accordance with the Law on Accounting, dated 29 Sep 1994 (uniform text Journal of Laws 2002 No. 76, item 694, with later amendments).

2. **Gross value of fixed assets** is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

As **gross value of fixed assets at current book-keeping prices** as of 31 Dec within the scope of fixed assets designated for exploitation is understood:

- *before 1 Jan 1995 – the value at replacement prices of September 1994,*
- *after 1 Jan 1995 – the purchasing or manufacturing value at current prices.*

Gross value at replacement prices was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1 Jan 1995, in accordance with the decisions of the regulation of the Minister of Finance, dated 20 Jan 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. **Value of consumption of fixed assets** corresponds to the value of depreciation since the utilization of the fixed assets.

Degree of consumption of fixed assets is understood as the percentage relation of the value of consumption to the gross value of fixed assets.

4. Dane według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności PKD 2004 – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano **metodą przedsiębiorstw**, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności, np. w przedsiębiorstwie zaliczonym do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” wszystkie środki trwałe użytkowane zarówno w tym rodzaju działalności, jak i poza tą działalnością (budynki i lokale mieszkalne, obiekty służące edukacji, ochronie zdrowia itp.) zalicza się do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. Wyjątek stanowią budynki mieszkalne w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, które ujęto w sekcji „Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej”.

5. Od 2002 r. – w związku z nowelizacją ustawy o rachunkowości (jednolity tekst Dz. U. 2002 Nr 76, poz. 694, z późniejszymi zmianami) – niektóre przedmioty leasingu zaliczone są do środków trwałych podmiotów je użytkujących (leasingobiorców); do 2001 r. były one zaliczane do środków trwałych podmiotów finansujących (leasingodawców), tj. do sekcji „Pośrednictwo finansowe” oraz „Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej”, co wpłynęło na poziom prezentowanych wielkości.

6. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych – ustalono szacunkowo.

7. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych. Grupowanie obejmuje:

- 1) budynki i budowle:
 - a) budynki i lokale; od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
 - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji szczegółowych);
- 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
 - a) kotły i maszyny energetyczne,
 - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
 - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
 - d) urządzenia techniczne,
 - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
- 3) środki transportu;
- 4) pozostałe środki trwałe, tj. zasadzenia wieloletnie, melioracje szczegółowe i inwentarz żywy (stado podstawowe).

4. Data by sections of the NACE rev. 1.1, unless otherwise indicated, was compiled using the **enterprise method**, i.e. all fixed assets of a given entity of the national economy are included in that classification level to which the entity was included on the basis of the superior kind of activity, e.g. in an enterprise classified in the section "Manufacturing" all fixed assets used in manufacturing and outside this activity (residential buildings and places, buildings for education, health care etc.) are included in the section "Manufacturing". Residential buildings on private farms in agriculture classified in the section "Real estate, renting and business activities" are an exception.

5. Since 2002, due to the amendment to the Law on Accounting (uniform text Journal of Laws 2002 No. 76, item 694, with later amendments), some objects of lease have been included into fixed assets of units using them (lessee); until 2001 they were included into fixed assets of units that had financed them (lessor), i.e. were classified in the section "Financial intermediation" and "Real estate, renting and business activities", which had an impact on the level of presented amounts.

6. The gross value of fixed assets of:

- legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons – was compiled on the basis of statistical reports,
- legal persons and organizational entities without legal personality, natural persons conducting economic activity employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (of natural persons) and recreational buildings not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations and water structures – was estimated.

7. Value of fixed assets by groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets. The grouping includes:

- 1) buildings and structures:
 - a) buildings and places; since 1 Jan 2002 cooperative ownership right to residential premise as well as cooperative right to non-residential (utilitarian) premise,
 - b) land and water engineering constructions (excluding detailed meliorations);
- 2) machinery, technical equipment and tools:
 - a) boilers and power industry machinery,
 - b) general usage machinery, equipment and apparatus,
 - c) special use machinery, equipment and apparatus,
 - d) technical equipment,
 - e) tools, instruments, moveables and endowments;
- 3) transport equipment;
- 4) other fixed assets, i.e. long-term plantings, detailed meliorations and livestock (basic herd).

Inwestycje

Investments

Uwaga do tablic 1-4

Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 291.

Note to tables 1-4

See general notes, item 3 on page 291.

TABL. 1 (247). **NAKŁADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008		
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector
				w tys. zł in thous. zł		
OGÓŁEM TOTAL	2282068	3266884	4266523	4822673	1350531	3472142
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo Agriculture, hunting and forestry	153811	180917	276993	286832	23203	263629
Rybacktwo Fishing	149	182	477	815	—	815
Przemysł Industry	580902	980319	1495838	1316367	183798	1132569
górnictwo mining and quarrying	2827	5479	32220	64838	2	64836
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	371045	730375	1181483	810982	12828	798154
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę electricity, gas and water supply	207030	244465	282135	440547	170968	269579
Budownictwo Construction	201213	244511	233754	577893	459749	118144
Handel i naprawy ^Δ Trade and repair ^Δ	185181	234852	384340	560436	11947	548489
Hotele i restauracje Hotels and restaurants	14063	11060	80215	29725	2801	26924
Transport, gospodarka magazynowa i łączność Transport, storage and communication	247505	441080	148304	290579	66216	224363
Pośrednictwo finansowe Financial intermediation	64881	32824	92022	52467	14589	37878
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ Real estate, renting and business activities	397928	524718	767538	1054727	19851	1034876
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ Public administration and defence; compulsory social security	82573	298704	281261	162348	161853	495
Edukacja Education	132407	145716	179321	173049	160519	12530
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna Health and social work	73783	67872	125040	127152	108956	18196
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała Other community, social and personal service activities	147672	104129	201420	190283	137049	53234

^a Według lokalizacji inwestycji.

^a By investment location.

TABL. 2 (248). **NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY OWNERSHIP SECTORS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008		
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector
				w tys. zł in thous. zł		
OGÓŁEM TOTAL	1221385	1650582	2198643	2283623	370695	1912928
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo Agriculture, hunting and forestry	18588	35826	29431	27459	23203	4256
Rybacktwo Fishing	30	—	—	—	—	—
Przemysł Industry	482369	860125	1352830	1229182	146991	1082191
górnictwo mining and quarrying	2748	4034	24620	59235	—	59235
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	347647	698226	1124501	780894	12826	768068
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę electricity, gas and water supply	131975	157865	203709	389053	134165	254888
Budownictwo Construction	31537	45247	63085	69791	2333	67458
Handel i naprawy ^Δ Trade and repair ^Δ	118739	161650	293963	429701	11943	417758
Hotele i restauracje Hotels and restaurants	8689	8298	28958	12425	704	11721
Transport, gospodarka magazynowa i łączność Transport, storage and communication	223343	356563	93291	157743	60943	96800
Pośrednictwo finansowe Financial intermediation	48884	31335	33489	48776	14589	34187
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ Real estate, renting and business activities	185983	81183	124016	174278	12279	161999
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ Public administration and defence; compulsory social security	2084	—	—	—	—	—
Edukacja Education	5483	10189	9688	5683	3045	2638
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna Health and social work	62118	46821	75990	71002	68762	2240
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała Other community, social and personal service activities	33538	13345	93902	57583	25903	31680

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons; by investment location.

TABL. 3 (249). **NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which		
		budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment
		w tys. zł in thous. zł		
OGÓŁEM 2000 TOTAL	983079	469887	385273	109432
2005	1286104	473140	698769	109170
2007	1898195	781637	925367	176092
2008	1868915	782876	884586	185005
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo Agriculture, hunting and forestry	26132	19004	5201	1904
Przemysł Industry	1162769	403958	698791	54377
górnictwo mining and quarrying	40351	2396	30032	7923
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	712484	170197	492901	43717
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę electricity, gas and water supply	409934	231365	175858	2737
Budownictwo Construction	65341	19143	27383	18490
Handel i naprawy ^Δ Trade and repair ^Δ	288700	154932	78626	47963
Hotele i restauracje Hotels and restaurants	10412	6967	2935	510
Transport, gospodarka magazynowa i łączność ... Transport, storage and communication	79249	29861	5232	43959
Pośrednictwo finansowe Financial intermediation	12754	6666	5482	551
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ Real estate, renting and business activities	119162	104925	5929	6843
Edukacja Education	5693	1355	1775	2563
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna Health and social work	70744	23989	43085	3670
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała Other community, social and personal service activities	27959	12076	10147	4175

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (250). NAKŁADY INWESTYCYJNE W PAŃSTWOWYCH I SAMORZĄDOWYCH JEDNOSTKACH I ZAKŁADACH BUDŻETOWYCH (ceny bieżące)

INVESTMENT OUTLAYS IN BUDGETARY STATE AND LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES AND ESTABLISHMENTS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym Of which		
			budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment
		w tys. zł in thous. zł			
OGÓŁEM TOTAL	2000	470831	400808	45059	9252
	2005	807700	698023	70121	35982
	2007	837753	727618	82713	24933
	2008	981506	875328	69104	33322
własność państwowa state ownership		354411	305405	34267	13952
własność jednostek samorządu terytorialnego local self-government entities ownership		627095	569923	34837	19370
w tym: of which:					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę Electricity, gas and water supply		1478	199	767	512
Hotele i restauracje Hotels and restaurants		829	495	334	–
Transport, gospodarka magazynowa i łączność ... Transport, storage and communication		49799	47005	1070	1724
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ Real estate, renting and business activities		3481	1859	922	700
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ Public administration and defence; compulsory social security		808679	740801	37393	27316
Edukacja Education		82708	58510	22793	822
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna Health and social work		16079	11390	4372	317
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała Other community, social and personal service activities		15935	12983	1209	1743

Środki trwałe

Fixed assets

Uwaga do tablic 5-8

Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 293.

Note to tables 5-8

See general notes, item 5 on page 293.

TABL. 5 (251). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a** (bieżące ceny ewidencyjne)

Stan w dniu 31 XII

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008		
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector
				w tys. zł in thous. zł		
OGÓŁEM TOTAL	39372604	49915493	55697856	59876593	23255846	36620747
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo Agriculture, hunting and forestry	6799036	7125717	7643318	7853745	307038	7546707
Rybacktwo Fishing	1437	3507	5370	5328	—	5328
Przemysł Industry	7736518	10046170	11716308	13009716	2631413	10378303
górnictwo mining and quarrying	31469	45402	84287	139028	—	139028
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	4055908	5497242	7069254	7598054	197492	7400562
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę electricity, gas and water supply	3649141	4503526	4562767	5272634	2433921	2838713
Budownictwo Construction	503555	474326	587347	826040	201065	624975
Handel i naprawy ^Δ Trade and repair ^Δ	1289947	1902783	2481511	2822942	43244	2779698
Hotele i restauracje Hotels and restaurants	118768	185177	236305	278875	19693	259182
Transport, gospodarka magazynowa i łączność Transport, storage and communication	8731985	11671239	12196800	13078206	11866970	1211236
Pośrednictwo finansowe Financial intermediation	203746	317516	384935	389524	114590	274934
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ Real estate, renting and business activities	10250793	12126832	12988510	13795035	813985	12981050
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ Public administration and defence; compulsory social security	1277458	2208434	2628103	2709707	2699802	9905
Edukacja Education	932177	1685059	2032570	2170682	2012365	158317
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna Health and social work	904646	1065315	1220680	1343374	1172607	170767
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała Other community, social and personal service activities	622538	1103418	1576099	1593419	1373074	220345

^a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2004 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a The division of fixed assets by NACE rev. 1.1 sections was made according to the seat of local kind-of-activity unit.

TABL. 6 (252). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
(bieżące ceny ewidencyjne)
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a (current book-keeping prices)
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2007	2008		
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector
				w tys. zł in thous. zł		
OGÓŁEM TOTAL	14724208	19079898	21500568	23200512	5200354	18000158
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo Agriculture, hunting and forestry	279445	278589	332286	354072	264617	89455
Rybacktwo Fishing	193	1906	2275	2339	–	2339
Przemysł Industry	7018719	8967994	10563350	11753392	1925676	9827716
górnictwo mining and quarrying	30483	43215	81342	134620	–	134620
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	3899440	5206472	6803581	7316472	197492	7118980
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę electricity, gas and water supply	3088796	3718307	3678427	4302300	1728184	2574116
Budownictwo Construction	219675	345539	414554	502141	58983	443158
Handel i naprawy ^Δ Trade and repair ^Δ	886060	1208787	1778533	2028283	43018	1985265
Hotele i restauracje Hotels and restaurants	93843	143437	181098	219454	3169	216285
Transport, gospodarka magazynowa i łączność Transport, storage and communication	841482	1844010	1537130	1845360	890002	955358
Pośrednictwo finansowe Financial intermediation	110543	289611	358324	362102	114590	247512
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ Real estate, renting and business activities	4266326	4495548	4391760	4255173	245412	4009761
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ Public administration and defence; compulsory social security	10802	–	–	–	–	–
Edukacja Education	24029	93957	106062	114058	18421	95637
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna Health and social work	639439	834216	942056	1006030	975630	30400
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała Other community, social and personal service activities	333652	576304	893140	758108	660836	97272

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2004 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE rev. 1.1 sections was made according to the seat of local kind-of-activity unit.

TABL. 7 (253). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PAŃSTWOWYCH I SAMORZĄDOWYCH JEDNOSTKACH I ZAKŁADACH BUDŻETOWYCH (bieżące ceny ewidencyjne)**
Stan w dniu 31 XII

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN BUDGETARY STATE AND LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES AND ESTABLISHMENTS (current book-keeping prices)
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym Of which		
			budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment
		w tys. zł in thous. zł			
OGÓŁEM	2000	3663748	3047489	451687	163297
TOTAL	2005	6519500	5409547	826875	280585
	2007	8112827	6712028	1027768	370296
	2008	8906331	7360640	1131400	402192
własność państwowa		2319982	1436417	683104	190727
state ownership					
własność jednostek samorządu terytorialnego		6586349	5924223	448296	211465
local self-government entities ownership					
w tym: of which:					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę		705737	646023	44657	15053
Electricity, gas and water supply					
Budownictwo		142082	133962	3654	4466
Construction					
Hotele i restauracje		16524	13261	3065	198
Hotels and restaurants					
Transport, gospodarka magazynowa i łączność ...		2080837	2030457	11160	39220
Transport, storage and communication					
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ		517962	484026	19536	14400
Real estate, renting and business activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ		2579393	1660188	628143	281369
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja		1993944	1629897	337728	26243
Education					
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		191037	139286	46439	5291
Health and social work					
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała		678589	623314	37018	15952
Other community, social and personal service activities					

TABL. 8 (254). **STOPIEŃ ZUŻYCIA ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PAŃSTWOWYCH I SAMORZĄDOWYCH JEDNOSTKACH I ZAKŁADACH BUDŻETOWYCH**

Stan w dniu 31 XII

DEGREE OF CONSUMPTION OF FIXED ASSETS IN BUDGETARY STATE AND LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES AND ESTABLISHMENTS

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which		
		budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment
		w %	in %	
OGÓŁEM 2000	36,4	30,7	65,7	63,1
TOTAL 2005	33,9	26,7	70,2	65,3
..... 2007	34,1	26,8	71,5	62,5
2008	35,1	27,5	75,2	63,2
własność państwowa state ownership	42,5	25,0	73,6	65,3
własność jednostek samorządu terytorialnego local self-government entities ownership	32,5	28,1	77,6	61,3
w tym: of which:				
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę Electricity, gas and water supply	37,6	35,6	56,9	66,9
Budownictwo Construction	32,0	30,1	68,0	60,4
Hotele i restauracje Hotels and restaurants	59,9	52,5	89,2	100,0
Transport, gospodarka magazynowa i łączność ... Transport, storage and communication	20,8	19,5	67,5	74,2
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ Real estate, renting and business activities	40,4	37,7	80,8	75,4
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ Public administration and defence; compulsory social security	42,3	28,8	70,8	60,0
Edukacja Education	39,9	30,1	84,8	72,5
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna Health and social work	42,7	28,6	81,7	71,2
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała Other community, social and personal service activities	28,8	25,4	74,6	60,0

DZIAŁ XXII RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. **Rachunki regionalne** opracowano zgodnie z zaleceniami Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych ESA 1995. W systemie rachunków regionalnych dla województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych.

2. **Produkt krajowy brutto (PKB)** obrazuje końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Stanowi sumę wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne, powiększoną o podatki od produktów i pomniejszoną o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

3. **Wartość dodana brutto** mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych i jest obliczana jako różnica pomiędzy produkcją globalną a zużyciem pośrednim. Wartość dodana brutto jest wyrażona w cenach bazowych.

4. **Produkcja globalna** obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

5. **Zużycie pośrednie** obejmuje wartość wyrobów i usług zużytych jako nakłady w procesie produkcji, z wyjątkiem środków trwałych, których zużycie rejestrowane jest jako amortyzacja środków trwałych. Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

6. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem obrotów wewnętrznych.

7. **Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych** składają się z dochodu mieszanego brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem ponoszone przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

8. **Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych** uzyskuje się w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o: podatki od dochodów i majątku, składki na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz inne transfery bieżące.

CHAPTER XXII REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. **Regional accounts** were compiled according to the principles of "European System of National and Regional Accounts ESA 1995". The following accounts are compiled in the regional accounts system for voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kinds of activities as well as the primary distribution of income account and the secondary distribution of income account in the households sector.

2. **Gross domestic product (GDP)** illustrates the final result of the activity of all entities of the national economy. It accounts for the sum of gross value added generated by all national institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

3. **Gross value added** measures the newly generated value as a result of the production activity of national institutional units and is calculated as the difference between gross output and intermediate consumption. Gross value added is presented at basic prices.

4. **Gross output** includes the value of goods and services produced by all national institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

5. **Intermediate consumption** includes the value of goods and services consumed as outlays in the production process, excluding fixed assets, the consumption of which is registered as depreciation of fixed assets. Intermediate consumption is presented at purchasers' prices.

6. In the regional accounts system, gross output and intermediate consumption are recorded including internal turnover.

7. **Gross primary income in the households sector** includes: gross mixed income, income connected with hired work (comprising total compensation of employees borne by all national institutional units, i.e. wages and salaries, jointly with contributions to compulsory social security and health security paid by employees, contributions to compulsory social security paid by employers and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.

8. **Gross disposable income in the households sector** is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, social assistance benefits in cash) as well as other current transfers.

9. Grupowanie danych w podziale na rodzaje działalności zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

10. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wy różnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe);
- 2) sektor instytucji finansowych i ubezpieczeniowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami;
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono podmioty gospodarki narodowej działające na zasadach określonych w ustawie „o finansach publicznych” oraz podmioty, których system finansowy został określony odrębnymi ustawami, a których podstawowym źródłem finansowania są dotacje z budżetu państwa;
- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób, a także osoby fizyczne uzyskujące dochód z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł;
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, związki zawodowe, stowarzyszenia, fundacje oraz organizacje wyznaniowe.

11. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek „szarej gospodarki” w zakresie produkcji ukrytej dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy własności), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób w sektorze prywatnym (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej (głównie w działalności usługowej).

12. Dane za lata 2005 i 2006 dotyczące nominalnych dochodów w sektorze gospodarstw domowych zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika. Dokonane zmiany wynikają z weryfikacji danych w rachunkach narodowych m.in. aktualizacji dochodów z tytułu własności (w tym wartości odsetek) oraz różnych transferów bieżących.

Dane o nominalnych dochodach w sektorze gospodarstw domowych prezentowane w niniejszej edycji Rocznika są w pełni porównywalne.

13. Wyjaśnienia dotyczące rachunków regionalnych (zasady metodologiczne oraz podstawowe pojęcia) zamieszczono w publikacji „Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne w 2007 r.”.

9. The grouping of data according to kind of activities was conducted using the **method of local kind-of-activity units**, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

10. Criteria of rating a given unit of the national economy among **institutional sectors** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic value as well as the way of the participation in the distribution of income. The five following national institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector, which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services);
- 2) financial corporations sector, which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as in insurance activity;
- 3) general government sector, which includes entities of the national economy operating according to the principles described in the Law on Public Finance as well as entities for which the financial system was defined in special regulations, and the main source of financing of which are subsidies from the state budget;
- 4) households sector, which includes self-employed natural persons on private farms in agriculture as well as self-employed natural persons outside private farms in agriculture employing up to 9 persons as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources;
- 5) non-profit institutions serving households sector, which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and religious organizations.

11. The estimation of “the hidden economy” is included in regional accounts in the field of the concealed production for registered economic entities employing up to 9 persons (independently of the kind of ownership), employing from 10 to 49 persons in a private sector (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work (primarily within the service activity).

12. Data concerning nominal income in the households sector for 2005 and 2006 was changed with reference to the data published in the previous editions of the Yearbook. Changes result from data verification in the national accounts, i.a. revision of property income (including the revision of value of interest) and various current transfers.

Data on nominal income in the households sector, presented in this edition of the Yearbook, is fully comparable.

13. Explanations concerning regional accounts (methodological rules and basic definitions) were inserted in the publication “Gross Domestic Product – Regional Accounts in 2007”.

TABL. 1 (255). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**

GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2000	2005	2006	2007	2000	2005	2006	2007
	w mln zł		in mln zł		w odsetkach		in percent	
OGÓŁEM TOTAL	17740	22909	24427	27351	x	x	x	x
W tym wartość dodana brutto Of which gross value added	15782	20184	21457	23927	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym sektor: of which sector:								
przedsiębiorstw non-financial corporations	5724	7073	7614	8996	36,3	35,0	35,5	37,6
instytucji rządowych i samorządowych general government	3180	4037	4268	4604	20,2	20,0	19,9	19,2
gospodarstw domowych households	6283	8299	8735	9374	39,8	41,1	40,7	39,2
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo Agriculture, hunting and forestry; fishing	1567	2384	2488	2562	9,9	11,8	11,6	10,7
Przemysł Industry	2899	3634	3814	4765	18,4	18,0	17,8	19,9
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	2571	3216	3362	4203	16,3	15,9	15,7	17,6
Budownictwo Construction	1015	1163	1217	1499	6,4	5,8	5,7	6,3
Usługi rynkowe ^a Market services ^a	7301	8953	9689	10529	46,3	44,4	45,2	44,0
Usługi nierynkowe ^a Non-market services ^a	3000	4050	4250	4572	19,0	20,1	19,8	19,1
NA 1 MIESZKAŃCA ^b PER CAPITA ^b	14642	19075	20396	22896	x	x	x	x

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 2, pkt 1) na str. 21. b W złotych.

a See general notes to the Yearbook, item 2, point 1) on page 21. b In zlotys.

TABL. 2 (256). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW (ceny bieżące)**

BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2006	2007	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
Produkcja globalna	33630	44241	47805	55155	Gross output
Zużycie pośrednie	17848	24057	26347	31228	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	15782	20184	21457	23927	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	6870	7932	8402	9369	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	8745	12360	13210	14680	Gross operating surplus

TABL. 3 (257). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH^a**NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2006	2007	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:					Gross primary income:
w milionach złotych	13516	16952	17995	19484	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	11156	14115	15026	16311	per capita in zł
Dochody do dyspozycji brutto:					Gross disposable income:
w milionach złotych	13799	17520	18567	19712	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	11389	14588	15504	16502	per capita in zł

a Dane za lata 2005 i 2006 zostały skorygowane w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika; patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 303.

a Data for 2005 and 2006 has been corrected in relation to the data published in the previous editions of the Yearbook; see general notes, item 12 on page 303.

DZIAŁ XXIII PRYWATYZACJA. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

Prywatyzacja

1. **Proces prywatyzacji** przedsiębiorstw państwowych zapoczątkowany został 1 VIII 1990 r. na mocy ustawy z dnia 13 VII 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 51, poz. 298) z późniejszymi zmianami, która zdefiniowała podstawowe kierunki i zasady przekształceń własnościowych w Polsce. Wymieniona ustawa obowiązywała do 7 IV 1997 r. Obecnie prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych prowadzona jest na podstawie ustawy z dnia 30 VIII 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr 118, poz. 561) z późniejszymi zmianami, obowiązującej od 8 IV 1997 r. oraz następujących aktów prawnych:

- ustawy z dnia 25 IX 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. 1991 Nr 18, poz. 80) z późniejszymi zmianami,
- ustawy z dnia 19 X 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (jednolity tekst Dz. U. 2004 Nr 208, poz. 2128, z późniejszymi zmianami),
- ustawy z dnia 30 IV 1993 r. o narodowych funduszach inwestycyjnych i ich prywatyzacji (Dz. U. Nr 44, poz. 202) z późniejszymi zmianami.

2. Na podstawie wymienionych aktów prawnych (z wyłączeniem ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa) stosuje się trzy zasadnicze metody postępowania z przedsiębiorstwami państwowymi:

- 1) **komercjalizację**, tj. przekształcenie przedsiębiorstwa:
 - a) w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa w celu:
 - prywatyzacji pośredniej (kapitałowej) poprzez sprzedaż akcji lub udziałów,
 - wniesienia akcji lub udziałów do narodowych funduszy inwestycyjnych – NFI,
 - innym,
 - b) do 30 IV 2004 r. w spółkę z udziałem wierzycieli powstałą w wyniku konwersji wierzytelności na udziały;
- 2) **prywatyzację bezpośrednią** polegającą na rozporządzeniu przez organ założycielski wszystkimi składnikami materialnymi i niematerialnymi majątku przedsiębiorstwa (sprzedaż, wniesienie do spółki, oddanie do odpłatnego korzystania);
- 3) **likwidację** przedsiębiorstwa **ze względów ekonomicznych**.

3. Odrębnym procesom – w myśl ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa – podlega majątek byłych państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej włączony do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (ZWRSP), którym dysponuje Agencja Nieruchomości Rolnych (do 15 VII 2003 r. – Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa) w celu restrukturyzacji i prywatyzacji.

CHAPTER XXIII PRIVATIZATION. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

Privatization

1. **Process of privatizing** state owned enterprises began on 1 Aug 1990 on the basis of the Law on the Privatization of State Owned Enterprises, dated 13 Jul 1990 (Journal of Laws No. 51, item 298) with later amendments, which defined basic directions and principles of ownership transformations in Poland. The above mentioned law was valid until 7 Apr 1997. At present, the privatization of state owned enterprises is conducted on the basis of the Law on the Commercialization and Privatization of State Owned Enterprises, dated 30 Aug 1996 (Journal of Laws No. 118, item 561) with later amendments, valid since 8 Apr 1997 as well as the following legal documents:

- the Law on State Owned Enterprises, dated 25 Sep 1981 (Journal of Laws 1991 No. 18, item 80) with later amendments,
- the Law on the Management of Agricultural Real Estate of the State Treasury, dated 19 Oct 1991, as well as changes in some laws (uniform text Journal of Laws 2004 No. 208, item 2128, with later amendments),
- the Law on National Investment Funds and Their Privatization, dated 30 Apr 1993 (Journal of Laws No. 44, item 202) with later amendments.

2. On the basis of the legal acts mentioned above (excluding the Law on the Management of Agricultural Real Estate of the State Treasury) three basic methods are used relatively to state owned enterprises:

- 1) **commercialization**, i.e. the transformation of an enterprise:
 - a) into a sole-shareholder company of the State Treasury for the purpose of:
 - indirect (capital) privatization through the sale of shares or holdings,
 - the transfer of shares or holdings to the national investment funds – NIF,
 - other,
 - b) until 30 Apr 2004 into a company with creditors' participation established as a result of debt conversion on holdings;
- 2) **direct privatization** based on the disposition, by the founding body, of all tangible and intangible asset components of an enterprise (sale, transfer to a company, leasing);
- 3) **liquidation** of an enterprise **due to economic reasons**.

3. According to the Law on the Management of Agricultural Real Estate of the State Treasury the assets of former state farms, being incorporated into the Agricultural Property Stock of the State Treasury (APSST), which is administered by the Agricultural Property Agency (until 15 Jul 2003 – the Agricultural Property Agency of the State Treasury) for the purpose of restructuring and privatization, are subject to separate processes.

Podmioty gospodarki narodowej

Prezentowane dane dotyczą **podmiotów gospodarki narodowej** zarejestrowanych w rejestrze REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2004 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 88, poz. 439, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 VII 1999 r. (Dz. U. Nr 69, poz. 763, z późniejszymi zmianami) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń oraz szczegółowych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi rejestry i systemy informatyczne administracji publicznej.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Entities of the national economy

Presented data concerns **entities of the national economy** recorded in the REGON register and includes legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE rev. 1.1 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the regulation of the Council of Ministers dated 29 Jun 1995 on Public Statistics (Journal of Laws No. 88, item 439, with later amendments) and the provisions of the regulation of the Council of Ministers dated 27 Jul 1999 (Journal of Laws No. 69, item 763, with later amendments) on the mode and methodology of running and updating the business register, including application, questionnaire and certificate specimens and detailed conditions and mode of co-operation of official statistics services with other bodies running official registers and information systems in public administration.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

Prywatyzacja Privatization

TABL. 1 (258). **PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWE^a OBJĘTE PROCESEM PRYWATYZACJI W OKRESIE OD 1 VIII 1990 R. DO 31 XII 2008 R.**
STATE OWNED ENTERPRISES^a INCLUDED IN THE PRIVATIZATION PROCESS FROM 1 AUG 1990 TO 31 DEC 2008

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych <i>In absolute numbers</i>	W odsetkach <i>In percent</i>	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	183	100,0	T O T A L
Skomercjalizowane	41	22,4	<i>Commercialized</i>
Objęte prywatyzacją bezpośrednią	80	43,7	<i>Included in direct privatization</i>
w tym sprywatyzowane	78	42,6	<i>of which privatized</i>
Poddane likwidacji	62	33,9	<i>Subject to liquidation</i>
w tym zlikwidowane	30	16,4	<i>of which liquidated</i>

^a Bez państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej włączonych do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.

^a Excluding state farms incorporated into the Agricultural Property Stock of the State Treasury.

TABL. 2 (259). PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWE SPRYWATYZOWANE METODĄ BEZPOŚREDNIĄ W OKRESIE OD 1 VIII 1990 R. DO 31 XII 2008 R.

STATE OWNED ENTERPRISES PRIVATIZED BY THE DIRECT METHOD FROM 1 AUG 1990 TO 31 DEC 2008

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wyniku As a result of		
		sprzedaży majątku sale of assets	wniesienia majątku do spółki transfer of assets to a company	oddania majątku do odpłatnego korzystania leasing
OGÓŁEM TOTAL	78	21	14	43
w tym: of which:				
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	24	11	5	8
Budownictwo Construction	19	5	3	11
Handel i naprawy ^Δ Trade and repair ^Δ	21	2	4	15
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ Real estate, renting and business activities	5	1	–	4

TABL. 3 (260). PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWE ZLIKWIDOWANE W OKRESIE OD 1 VIII 1990 R. DO 31 XII 2008 R.

STATE OWNED ENTERPRISES LIQUIDATED FROM 1 AUG 1990 TO 31 DEC 2008

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przedsiębiorstwa państwowe State owned enterprises	SPECIFICATION
OGÓŁEM	30	TOTAL
Przetwórstwo przemysłowe	10	Manufacturing
Budownictwo	5	Construction
Handel i naprawy ^Δ	9	Trade and repair ^Δ
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	3	Transport, storage and communication
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ	3	Real estate, renting and business activities

TABL. 4 (261). SPÓŁKI POWSTAŁE W WYNIKU KOMERCJALIZACJI PRZEDSIĘBIORSTW PAŃSTWOWYCH W OKRESIE OD 1 VIII 1990 R. DO 31 XII 2008 R.

COMPANIES ESTABLISHED AS A RESULT OF THE COMMERCIALIZATION OF STATE OWNED ENTERPRISES FROM 1 AUG 1990 TO 31 DEC 2008

WYSZCZEGÓLNIENIE	Spółki Companies	SPECIFICATION
OGÓŁEM	41	TOTAL
powstałe w celu:		established for the purpose of:
prywatyzacji ^a	23	privatization ^a
innym	18	other
W tym sprywatyzowane pośrednio (kapitałowo)	10	Of which privatized by indirect (capital) method
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	4	of which with foreign capital participation

^a Pośredniej (kapitałowej) oraz wniesienia do NFI.
a Indirect (capital) privatization and transfer to NIF.

TABL. 5 (262). **SPÓŁKI POWSTAŁE NA BAZIE MAJĄTKU SPRYWATYZOWANYCH BEZPOŚREDNIO I ZLIKWIDOWANYCH PRZEDSIĘBIORSTW PAŃSTWOWYCH W OKRESIE OD 1 VIII 1990 R. DO 31 XII 2008 R.***COMPANIES ESTABLISHED ON THE BASIS OF THE ASSETS OF DIRECTLY PRIVATIZED AND LIQUIDATED STATE OWNED ENTERPRISES FROM 1 AUG 1990 TO 31 DEC 2008*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Spółki <i>Companies</i>	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	63	T O T A L
Spółki z udziałem Skarbu Państwa powstałe z wniesienia majątku przedsiębiorstw państwowych	14	<i>Companies with State Treasury participation established from the transfer of assets of state owned enterprises</i>
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	3	<i>of which with foreign capital participation</i>
Spółki pracownicze ^a	49	<i>Employee companies^a</i>

^a Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub akcyjne użytkujące odpłatnie majątek sprywatyzowanych bezpośrednio i zlikwidowanych przedsiębiorstw państwowych, do których przystąpiła większość pracowników tych przedsiębiorstw.

^a *Limited liability and joint stock companies leasing the assets of directly privatized and liquidated state owned enterprises in which the majority of employees of those state owned enterprises participated.*

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

TABL. 6 (263). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON**
Stan w dniu 31 XII*ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a RECORDED IN THE REGON REGISTER*
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	85845	88915	88665	90229	T O T A L
sektor publiczny	2714	3183	3225	3056	<i>public sector</i>
sektor prywatny	83131	85732	85440	87173	<i>private sector</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Przedsiębiorstwa państwowe	70	23	21	9	<i>State owned enterprises</i>
Spółki	9040	8316	8807	8758	<i>Companies</i>
w tym:					<i>of which:</i>
handlowe	2376	3698	4024	4100	<i>commercial companies</i>
cywilne	6565	4509	4673	4548	<i>civil law partnerships</i>
Spółdzielnie	560	525	515	479	<i>Cooperatives</i>
Fundacje	80	134	157	167	<i>Foundations</i>
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	1725	2492	2690	2721	<i>Associations and social organizations</i>
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	70324	72071	70945	72581	<i>Natural persons conducting economic activity</i>

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a *Excluding persons tending private farms in agriculture.*

TABL. 7 (264). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a RECORDED IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowa- dzące działal- ność gospo- darczą <i>Natural persons conduct- ing economic activity</i>
			razem total	w tym of which						
				przed- siębior- stwa pań- stwowe state owned enter- prises	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partner- ships	spół- dzielnie coop- eratives		
					razem total	w tym of which			z udziałem kapitału zagranicz- nego with foreign capital partici- pation	
OGÓŁEM 2000	2000	85845	15521	70	2376	10	345	6565	560	70324
TOTAL 2005	2005	88915	16844	23	3698	10	415	4509	525	72071
..... 2007	2007	88665	17720	21	4024	7	461	4673	515	70945
2008	2008	90229	17648	9	4100	16	469	4548	479	72581
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo <i>Agriculture, hunting and forestry</i>		3903	444	–	47	–	6	60	115	3459
Rybacktwo <i>Fishing</i>		22	8	–	3	–	–	4	–	14
Przemysł <i>Industry</i>		8213	1668	–	919	6	142	648	61	6545
w tym przetwórstwo przemysłowe <i>of which manufacturing</i>		8017	1559	–	860	6	139	630	58	6458
Budownictwo <i>Construction</i>		10481	766	3	398	1	26	344	14	9715
Handel i naprawy ^Δ <i>Trade and repair</i> ^Δ		27222	3649	–	1650	3	213	1896	102	23573
Hotele i restauracje <i>Hotels and restaurants</i>		1996	412	–	98	–	13	266	2	1584
Transport, gospodarka magazynowa i łączność <i>Transport, storage and communication</i>		7110	474	–	205	5	23	239	9	6636
Pośrednictwo finansowe .. <i>Financial intermediation</i>		3668	248	–	49	–	3	44	33	3420

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 7 (264). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a RECORDED IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which						
			przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie coop-eratives		
				razem total	w tym of which jedno-osobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury			z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation	
Obsługa nieruchomości i firm ^A Real estate, renting and business activities	11292	2706	6	500	—	32	580	133	8586
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^A Public administration and defence; compulsory social security	1089	1088	—	1	—	—	—	—	1
Edukacja Education	2341	1393	—	32	—	1	51	1	948
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna Health and social work	5540	654	—	115	—	2	277	2	4886
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała Other community, social and personal service activities	7350	4136	—	83	1	8	139	7	3214
Organizacje i zespoły eksterytorialne Extra-territorial organizations and bodies	2	2	—	—	—	—	—	—	—

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 8 (265). **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe ^a Partnerships ^a		
			razem total	akcyjne joint stock	z ograni- czoną odpowie- dzialnością with limited liability	razem total	w tym of which	
							jawne unlimited	koman- dytowe limited
OGÓŁEM	2000	2376	2329	115	2214	47	31	16
TOTAL	2005	3698	2827	118	2709	871	797	24
	2007	4024	2989	110	2879	1035	945	37
	2008	4100	3001	100	2901	1099	991	49
w tym: of which:								
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo		47	44	–	44	3	3	–
Agriculture, hunting and forestry								
Rybacktwo		3	3	–	3	–	–	–
Fishing								
Przemysł		919	712	43	669	207	194	13
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe ...		860	662	38	624	198	186	12
of which manufacturing								
Budownictwo		398	322	16	306	76	66	10
Construction								
Handel i naprawy ^Δ		1650	1114	17	1097	536	525	11
Trade and repair ^Δ								
Hotele i restauracje		98	67	2	65	31	30	1
Hotels and restaurants								
Transport, gospodarka magazynowa i łączność		205	161	4	157	44	42	2
Transport, storage and communication								
Pośrednictwo finansowe		49	38	3	35	11	10	1
Financial intermediation								
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ		500	398	11	387	102	84	10
Real estate, renting and business activities								
Edukacja		32	26	–	26	6	6	–
Education								
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna		115	42	–	42	73	22	–
Health and social work								
Działalność usługowa komunalna, spo- łeczna i indywidualna, pozostała		83	73	3	70	10	9	1
Other community, social and personal service activities								

^a W województwie podlaskim wśród spółek osobowych zarejestrowanych było: w 2005 r. – 50 spółek partnerskich, w 2006 r. – 52, w 2007 r. – 53, natomiast w 2008 r. – 59.

^a In Podlaskie Voivodship among partnerships there were registered 50 professional partnerships in 2005, 52 – in 2006, 53 – in 2007 and 59 – in 2008.

TABL. 9 (266). **OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ^a WEDŁUG SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
NATURAL PERSONS CONDUCTING ECONOMIC ACTIVITY^a BY SECTIONS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2007	2008	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	70324	72071	70945	72581	T O T A L
w tym:					of which:
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	4103	3382	3414	3459	Agriculture, hunting and forestry
Rybacktwo	4	13	16	14	Fishing
Przemysł	7072	6682	6530	6545	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	6997	6623	6467	6458	of which manufacturing
Budownictwo	8670	8225	8773	9715	Construction
Handel i naprawy ^Δ	24526	24712	23669	23573	Trade and repair ^Δ
Hotele i restauracje	1483	1614	1597	1584	Hotels and restaurants
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	6931	6581	6472	6636	Transport, storage and communication
Pośrednictwo finansowe	3202	3412	3406	3420	Financial intermediation
Obsługa nieruchomości i firm ^Δ	7151	9059	8425	8586	Real estate, renting and business activities
Edukacja	704	856	908	948	Education
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	3884	4601	4657	4886	Health and social work
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	2594	2934	3078	3214	Other community, social and personal service activities

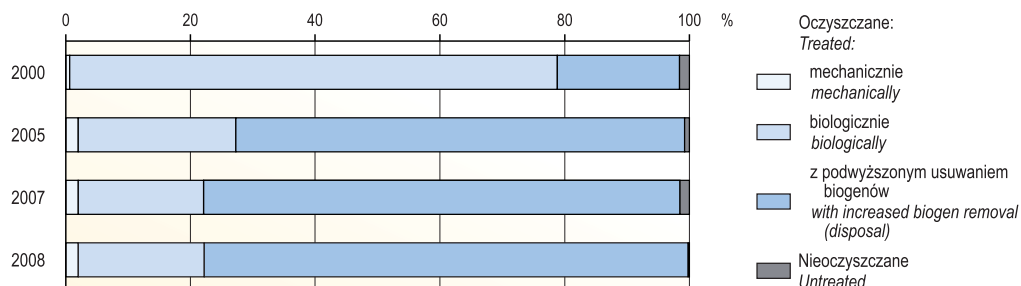
^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

nazwy miast na prawach powiatu
names of cities with powiat status

STRUKTURA ŚCIEKÓW PRZEMYSŁOWYCH I KOMUNALNYCH WYMAGAJĄCYCH OCZYSZCZANIA ODPROWADZONYCH DO WÓD LUB DO ZIEMI

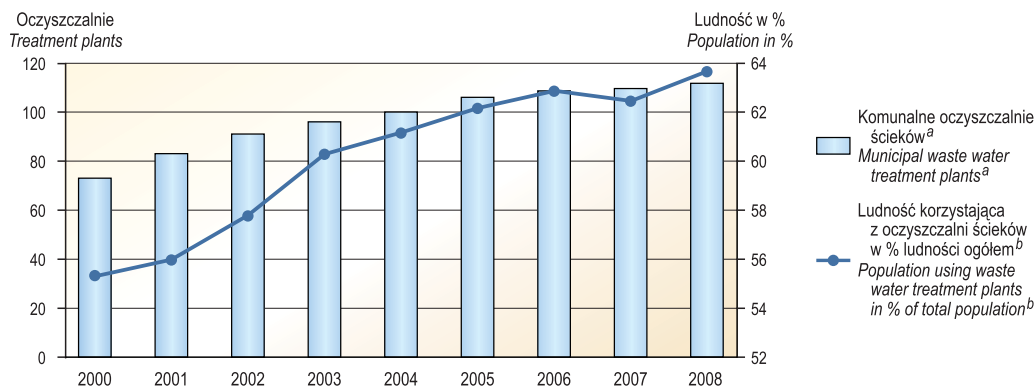
STRUCTURE OF INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTE WATER REQUIRING TREATMENT
DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

KOMUNALNE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW I LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW

Stan w dniu 31 XII

MUNICIPAL WASTE WATER TREATMENT PLANTS AND POPULATION USING WASTE WATER TREATMENT PLANTS
As of 31 Dec

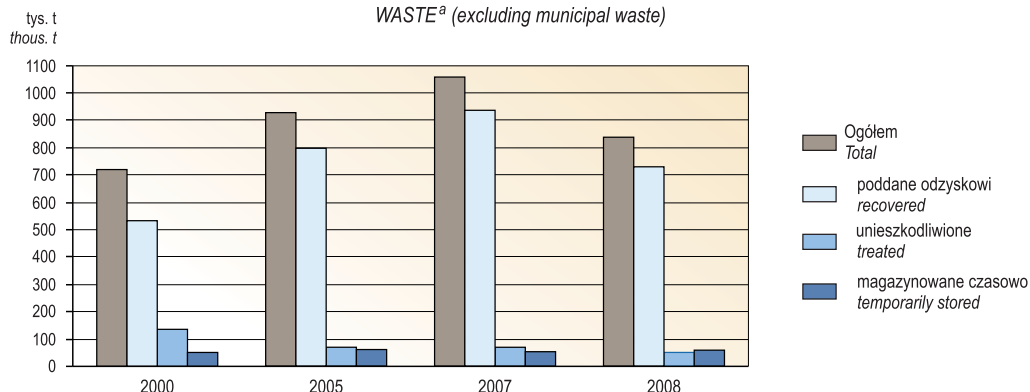

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a Working on sewage system. b Population using waste water treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

ODPADY^a (z wyłączeniem odpadów komunalnych)

WASTE^a (excluding municipal waste)

a Wytworzone w ciągu roku.

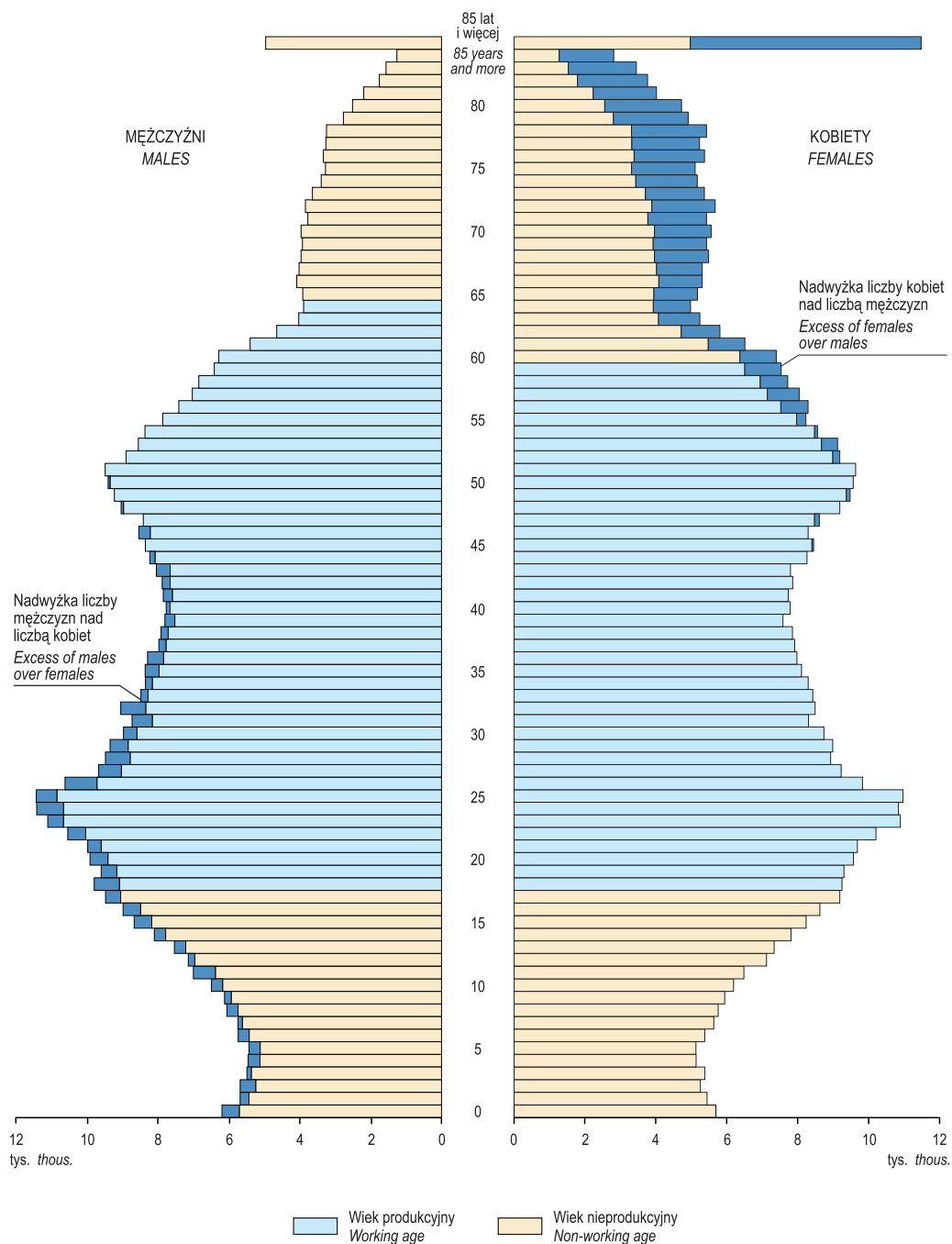
a Generated during the year.

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2008 R.

Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY SEX AND AGE IN 2008

As of 31 Dec

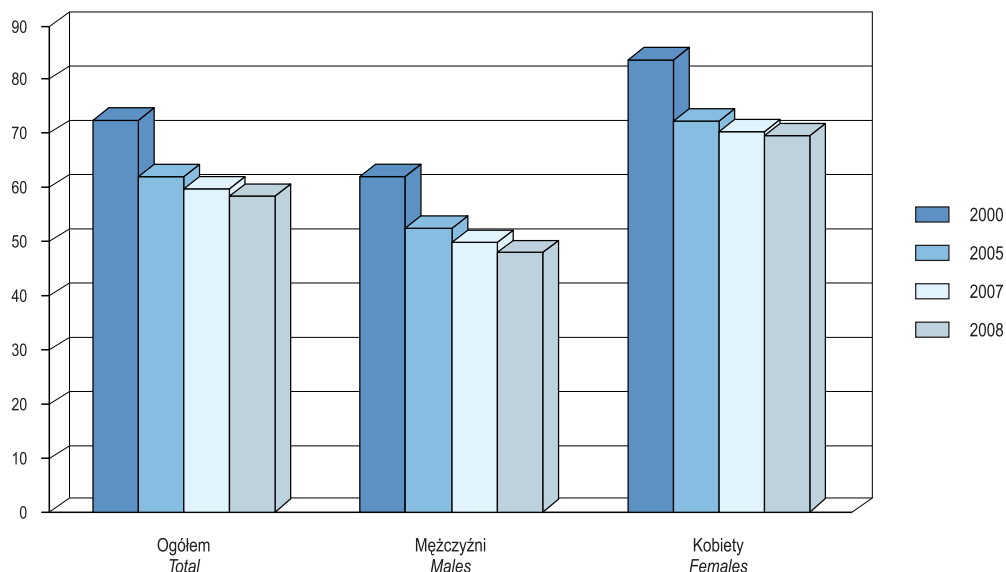

LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM

Stan w dniu 31 XII

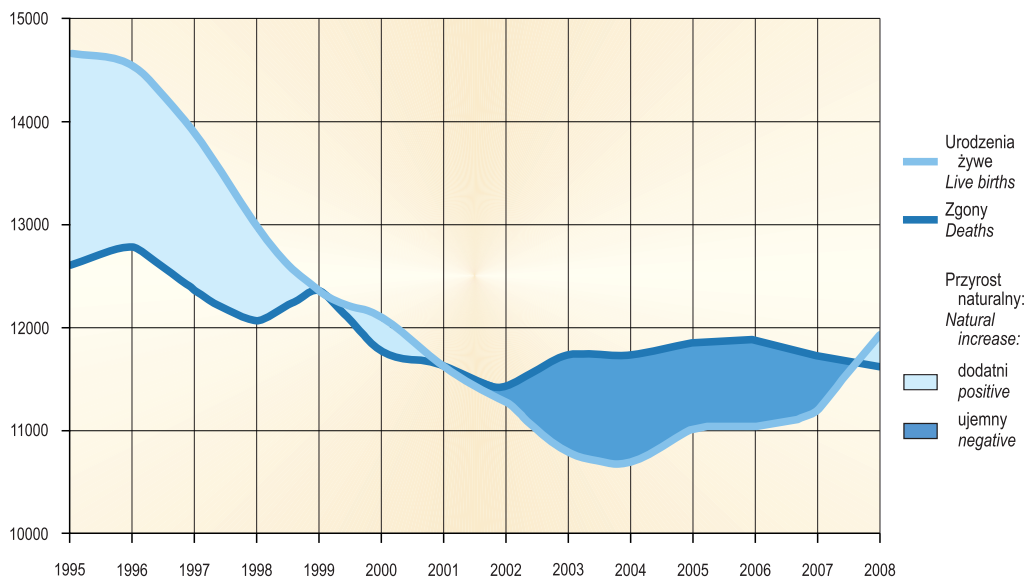
NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE

As of 31 Dec

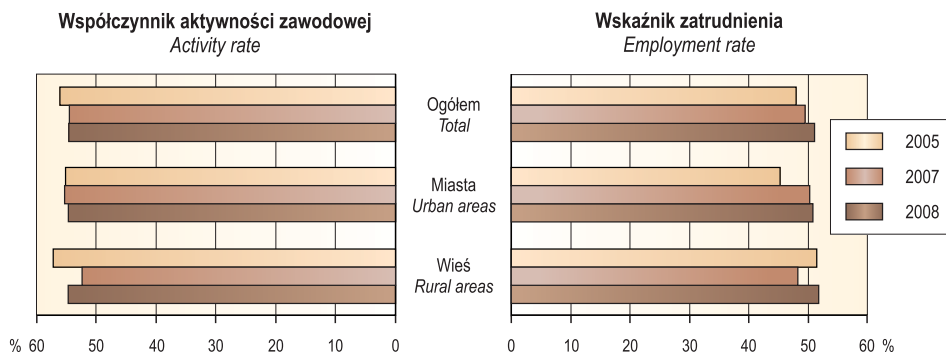
RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

VITAL STATISTICS

WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ I WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA^a

ACTIVITY RATE AND EMPLOYMENT RATE^a

^a Dane opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

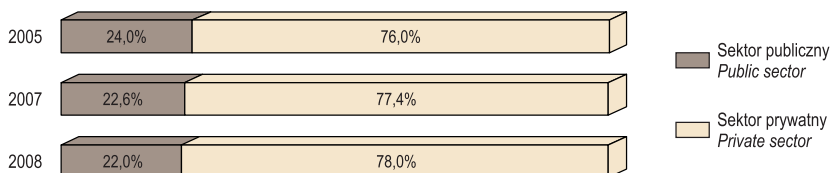
^a Data was compiled on the basis of the Labour Force Survey (LFS).

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY OWNERSHIP SECTORS

As of 31 Dec

^a Według faktycznego miejsca pracy; dla pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie – dane szacunkowe.

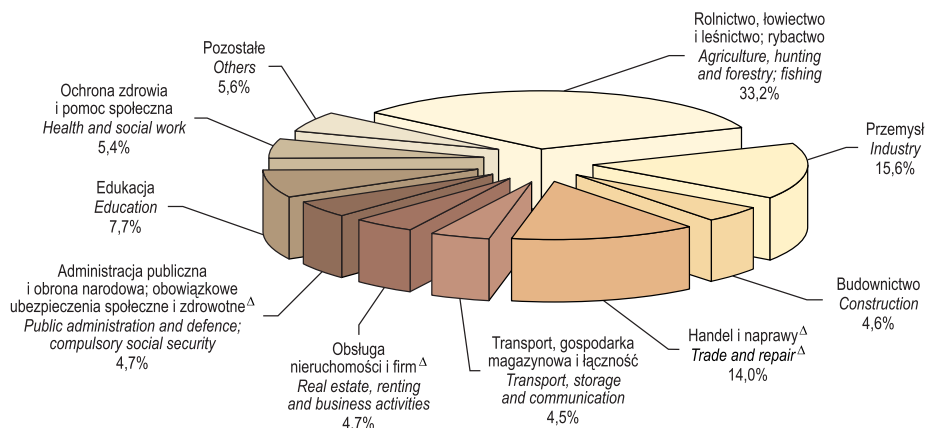
^a By the actual workplace; for persons employed on private farms in agriculture – estimated data.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG SEKCJI W 2008 R.

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY SECTIONS IN 2008

As of 31 Dec

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; dla pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie – dane szacunkowe.

^a By the actual workplace and kind of activity; for persons employed on private farms in agriculture – estimated data.

STRUKTURA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W 2008 R.

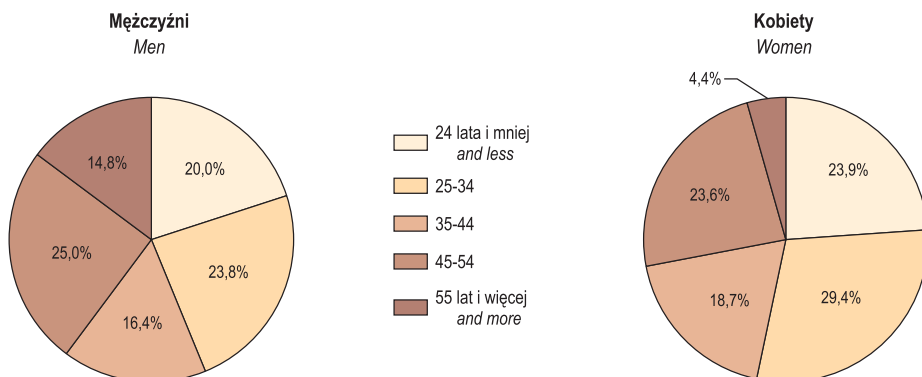
Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS IN 2008

As of 31 Dec

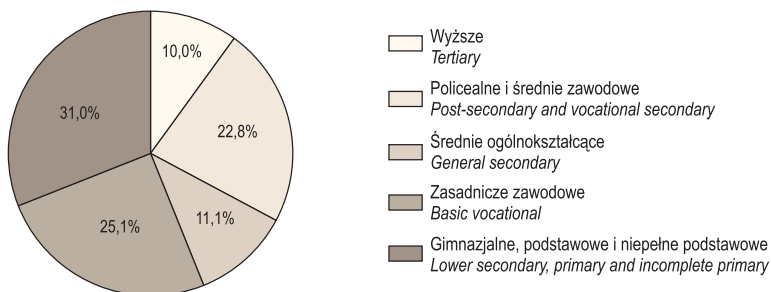
Według płci i wieku

By sex and age

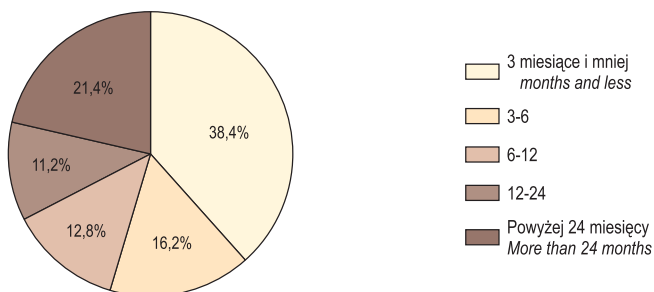
Według poziomu wykształcenia

By educational level

Według czasu pozostawania bez pracy^a

By duration of unemployment^a

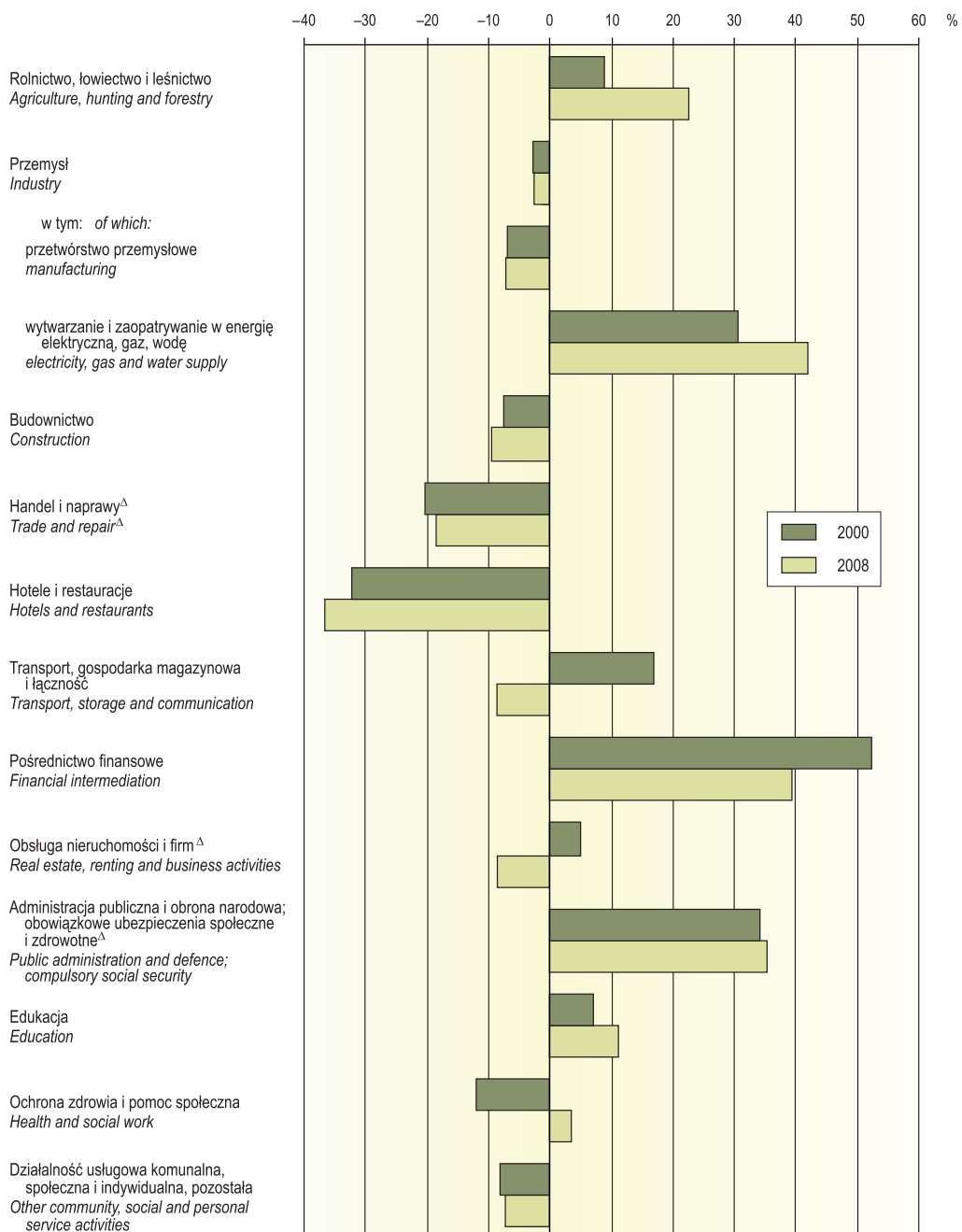

^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy; przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3-6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

^a From the date of registering in a labour office; intervals were shifted upward, e.g. persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included in the 3-6 interval.

**ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO
OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W WOJEWÓDZTWIE**

*RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES
FROM AVERAGE WAGES AND SALARIES IN THE VOIVODSHIP*

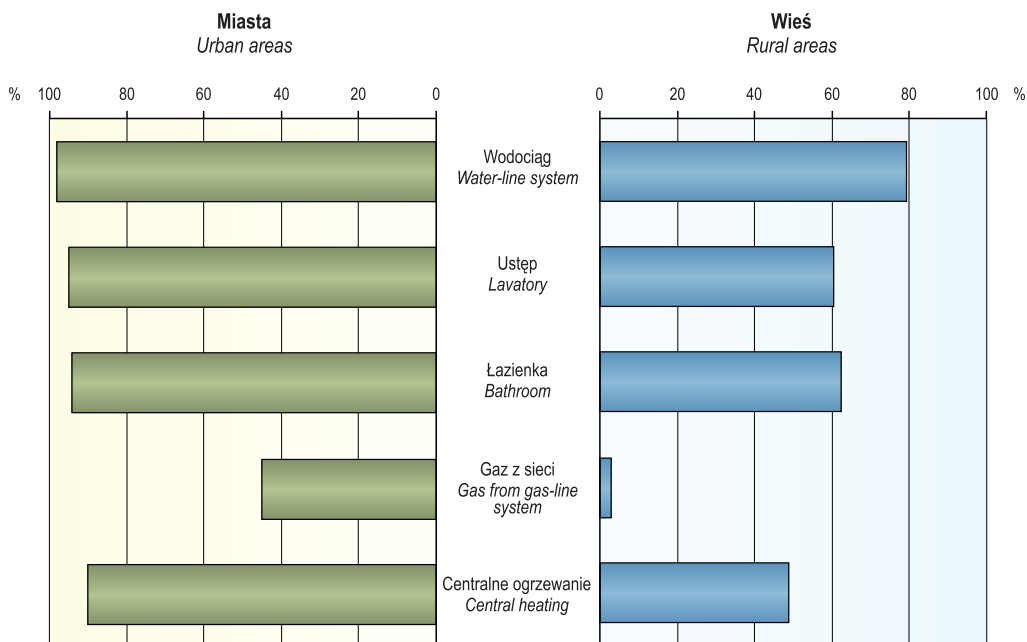

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE W % OGÓŁU MIESZKAŃ^a W 2008 R.

Stan w dniu 31 XII

DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS IN % OF TOTAL DWELLINGS^a IN 2008

As of 31 Dec

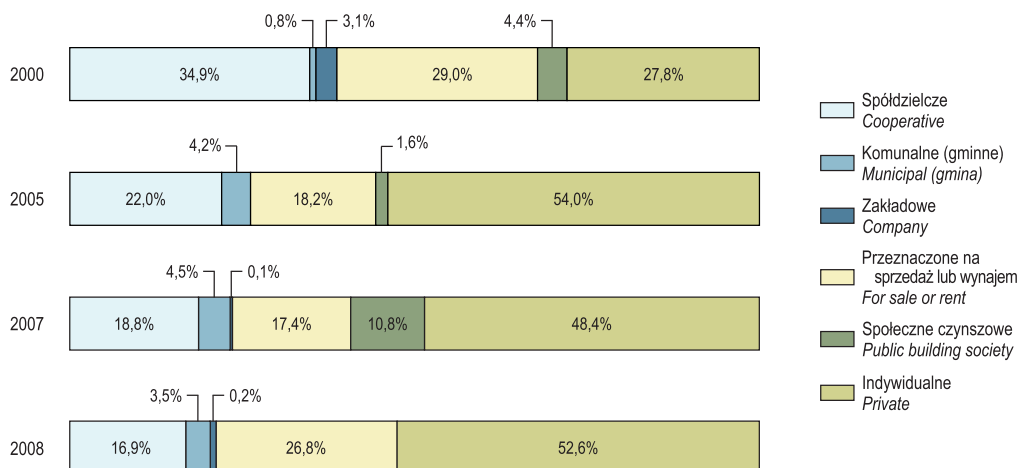

^a Dane szacunkowe.

^a Estimated data.

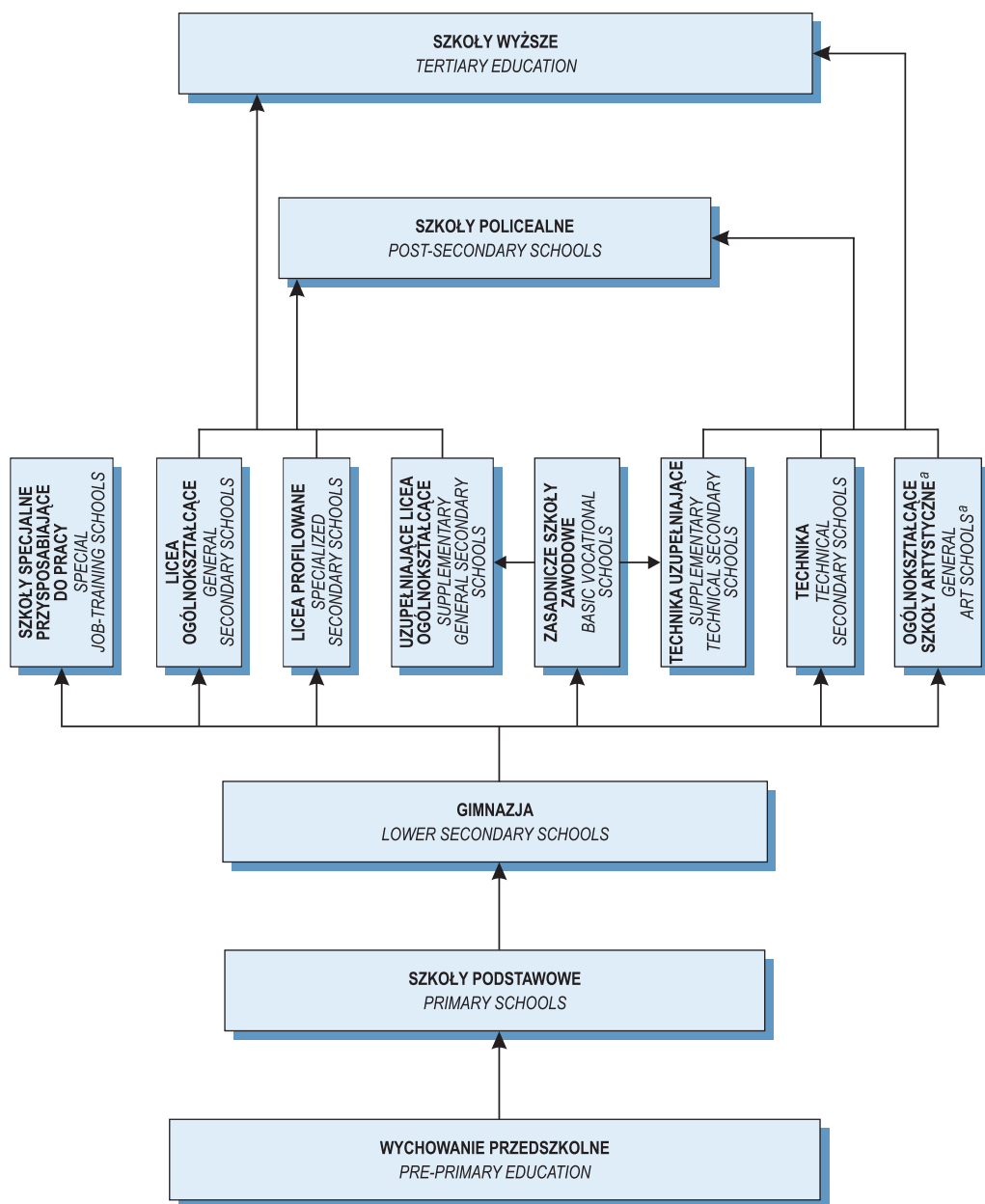
STRUKTURA MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG FORM BUDOWNICTWA

STRUCTURE OF DWELLINGS COMPLETED BY FORMS OF CONSTRUCTION

EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2008/09

EDUCATION BY LEVEL IN 2008/09 SCHOOL YEAR

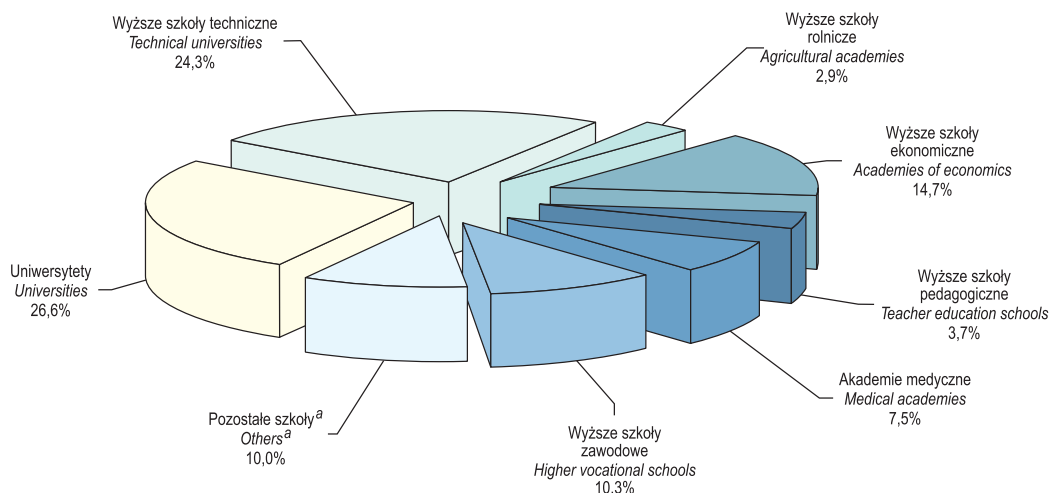
^a Dające uprawnienia zawodowe.

^a Leading to professional certification.

STRUKTURA STUDENTÓW SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG TYPÓW SZKÓŁ W ROKU AKADEMICKIM 2008/09

Stan w dniu 30 XI

STRUCTURE OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY TYPE OF SCHOOLS IN 2008/09 ACADEMIC YEAR
As of 30 Nov

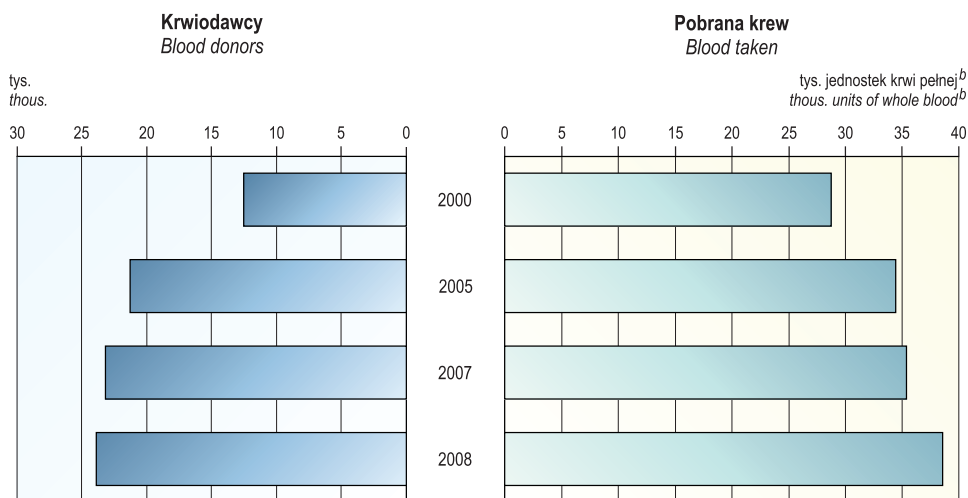

^a Niepubliczne o profilu uniwersyteckim.

^a Non-public with a university profile.

KRWIODAWSTWO^a

BLOOD DONATION^a

^a Nie uwzględniono danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. ^b Jedna jednostka krwi pełnej równa się 450 ml, jeden litr krwi pełnej w przybliżeniu równa się 2,22 jednostki.

Źródło: dane Instytutu Hematologii i Transfuzjologii.

^a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration. ^b One unit of whole blood equals 450 ml, one litre of whole blood equals approximately 2,22 units.

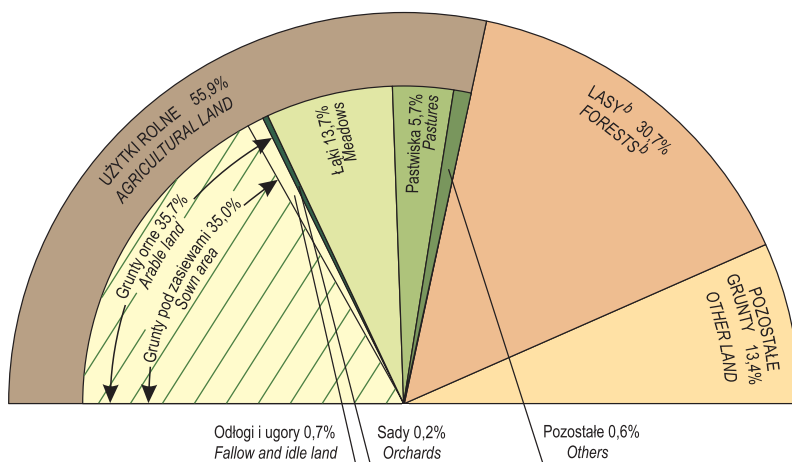
Source: data of Haematology and Transfusiology Institute.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW^a W 2008 R.

Stan w czerwcu

LAND USE^a IN 2008

As of June

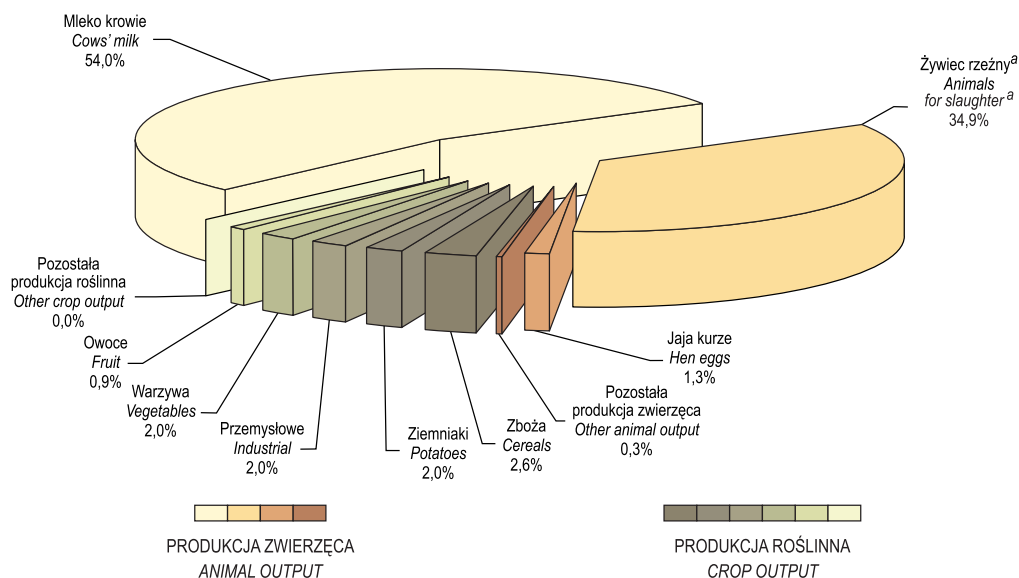

a Według siedziby użytkownika. Od 2007 r., zgodnie z metodologią Eurostatu, prezentuje się grunty orne, sady, łąki i pastwiska w dobrej kulturze rolnej – utrzymywane zgodnie z normami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 III 2007 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. U. Nr 46, poz. 306); dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. b Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną.

a By the land user's seat. According to Eurostat methodology, since 2007 data on arable land, orchards, meadows and pastures concerns area in good agricultural condition – maintained in accordance with norms defined in the regulation of Minister of Agricultural and Rural Development, dated 12 Mar 2007 about minimal norms (Journal of Laws No. 46, item 306); data is not fully comparable with the data for previous years. b Including land connected with silviculture.

STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe) W 2007 R.

STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices) IN 2007

a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

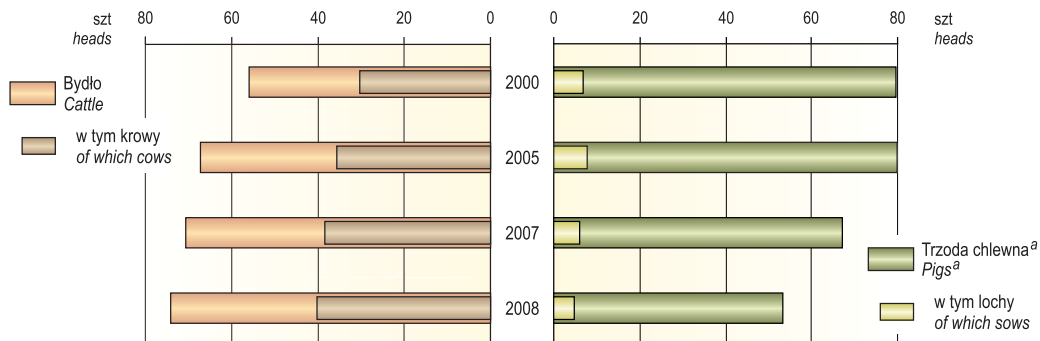
a Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH

Stan w czerwcu

LIVESTOCK PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND

As of June

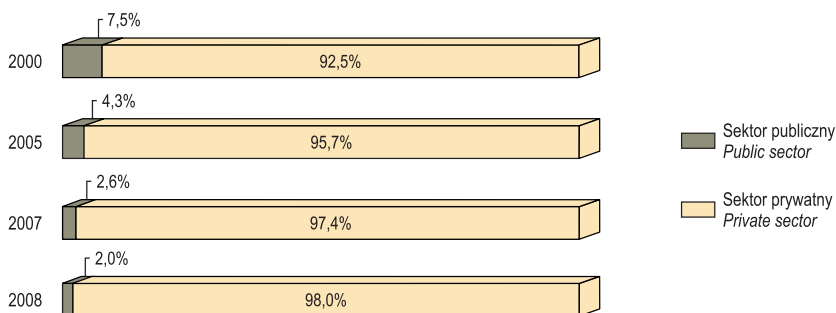

^a Stan w końcu lipca.

^a As of the end of July.

STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ^a WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI (ceny bieżące)

STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY OWNERSHIP SECTORS (current prices)

^a Zrealizowanej systemem zleceń przez podmioty budowlane; wykonywanej przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa podlaskiego, siłami własnymi bez podwykonawców; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

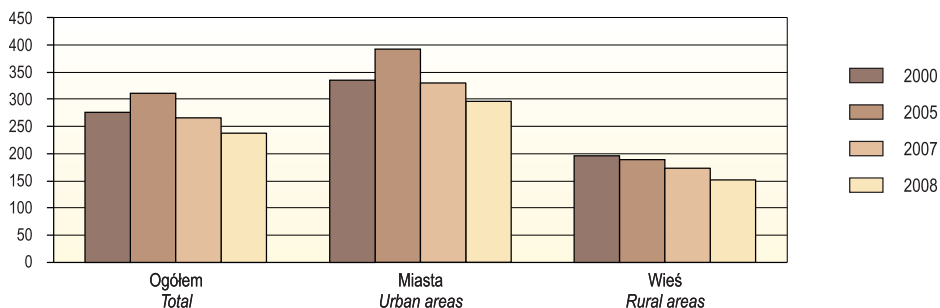
^a Realized on the basis of the contract system by construction entities; realized by enterprises which have a seat of board in Podlaskie Voivodship, without subcontractors participation; data concerns economic entities employing more than 9 persons.

TELEFONICZNE ŁĄCZA GŁÓWNE^a NA 1000 LUDNOŚCI

Stan w dniu 31 XII

TELEPHONE MAIN LINE^a PER 1000 POPULATION

As of 31 Dec

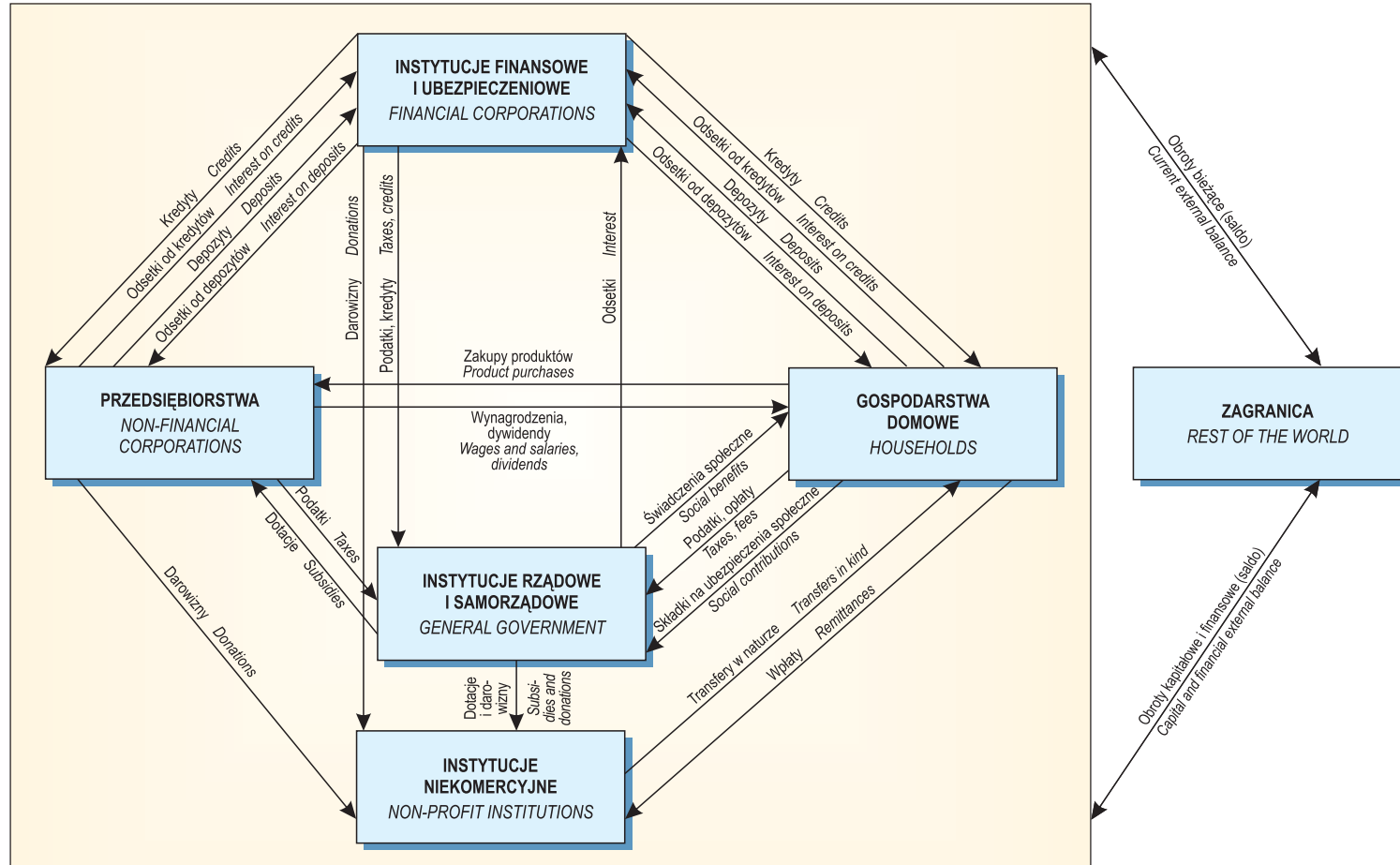

^a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej.

^a Data concerns operators of the public telecommunications network.

SEKTORY INSTYTUCJONALNE I ICH WZAJEMNE POWIĄZANIA

INSTITUTIONAL SECTORS AND THEIR RELATIONSHIPS

SCHEMAT PROCESU PRYWATYZACJI

PLAN OF THE PRIVATIZATION PROCESS

